

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ ІМЕНІ МИХАЙЛА БОЙЧУКА

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ОВСЯНИКА ВЛАДИСЛАВА ОЛЕГОВИЧА

УДК 378.1:37.014.5:330.34:7.05]:004.032.6](043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ
**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ У
ПРОЦЕСІ РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ З
ДИЗАЙНУ**

Спеціальність 015- Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Галузь знань 01- освіта/педагогіка

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ В.О. Овсяник.

Науковий керівник: Гончар Катерина Романівна, кандидат мистецтвознавства

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Овсяник В.О. Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). – Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, Київ, 2025.

У дисертації здійснено комплексне дослідження, яке включає теоретичне обґрунтування, розроблення та експериментальну перевірку структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Визначено та охарактеризовано ключові наукові підходи до досліджуваної проблеми, проаналізовано дефініції та сутність основних понять, зокрема «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми» та «дизайн».

Досліджено, що сучасні виклики вищої освіти потребують ефективного управління ресурсами освітніх установ, фінансового планування та оцінки економічної ефективності освітніх процесів, що має бути невід'ємною частиною професійної діяльності науково-педагогічних працівників. Особливої актуальності дана проблема набуває у сфері дизайну, де поєднання творчих і економічних аспектів сприяє розробленню конкурентоспроможних освітніх програм.

Проведено аналіз освітньо-наукових програм третього рівня вищої освіти, що підтвердило актуальність інтеграції економічних знань у систему професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері професійної та дизайнерської освіти. Аналіз освітньо-наукових програм засвідчив, що сучасні програми зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) та 022 Дизайн, орієнтовані на розвиток педагогічних, науково-дослідницьких та

фахових компетентностей, мають суттєвий недолік – недостатню інтеграцію економічних дисциплін. Зазначено, що вдосконалення змісту освітніх програм має передбачати включення дисциплін, спрямованих на розвиток фінансової грамотності, управлінських навичок у сфері освіти та дизайну, а також підготовку науково-педагогічних працівників до роботи в умовах фінансової автономії закладів вищої освіти освіти.

Визначено необхідність інтеграції економічних знань у систему підготовки науково-педагогічних працівників та ключові складові їхньої готовності до використання економічних механізмів у професійній діяльності. Виявлені проблемні аспекти сучасних освітньо-наукових програм, щодо організаційно-педагогічних умов формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників.

Сформульовано авторське поняття «готовність науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну», яке визначається як комплексна професійна якість, що передбачає усвідомлене ставлення до значущості економічних механізмів у сфері освіти, глибоке розуміння їхньої ролі у формуванні конкурентоспроможних освітніх програм та здатність інтегрувати економічні знання у професійну діяльність.

Встановлено, що високий рівень готовності науково-педагогічних працівників сприяє підвищенню якості управлінських рішень у сфері дизайнерської освіти завдяки оптимізації використання ресурсів, стратегічному плануванню, економічному аналізу навчальних програм та впровадженню фінансової автономії закладів вищої освіти. Доведено, що формування цієї готовності охоплює не лише оволодіння знаннями та вміннями в галузі економіки освіти, а й здатність застосовувати фінансові механізми для ефективного управління освітніми ресурсами та впровадження сучасних фінансових стратегій у вищу освіту.

Обґрунтовано педагогічні умови та дидактичні засоби, необхідні для успішної реалізації структурно-функціональної моделі формування готовності

науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Запропоновані педагогічні умови включають розроблення та впровадження дисципліни «Економіка освіти», яка передбачає системне вивчення економічних основ управління освітніми програмами та формування фінансової грамотності науково-педагогічних працівників. Інноваційний підхід реалізується через використання сучасних цифрових технологій, кейс-методів, моделювання економічних процесів у закладах освіти, що сприяє підвищенню практичної значущості отриманих знань та навичок.

Розкрито зміст та структуру підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти, що полягає у впровадженні змістових модулів і тем, пов'язаних із фінансовим плануванням, економічним аналізом, бюджетуванням у сфері освіти, дизайн-менеджментом, управлінням освітніми інноваціями та цифровими технологіями у фінансовому менеджменті. Активізовано застосування відповідних методів навчання у процесі формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників, що сприяє розвитку практичних навичок аналізу фінансової ефективності освітніх програм, управління ресурсами та впровадження економічних механізмів у професійну та дизайнерську освіту.

Обґрунтовано необхідність інтеграції економічних дисциплін у підготовку науково-педагогічних працівників у сфері професійної та дизайнерської освіти. Доведено, що включення курсів із економіки освіти, сприяє розвитку економічної компетентності науково-педагогічних працівників та забезпечує їхню здатність до фінансового управління освітніми програмами з дизайну.

Розроблено структурно-функціональну модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну, яка містить три взаємопов'язані блоки: цільовий, змістовий та результативний.

Цільовий блок визначає основну мету та завдання підготовки науково-педагогічними працівниками до застосування економічних знань у професійній

діяльності. У цільовому блоці розкрито значення економіки освіти як важливого інструменту управління освітніми процесами, стратегічного фінансового планування та забезпечення ефективного використання ресурсів закладів освіти. Завданням блоку є формування усвідомлення науково-педагогічними працівниками необхідності інтеграції економічних знань у процес розроблення освітньо-професійних програм, стимулювання мотивації до їхнього застосування, а також створення передумов для підвищення фінансової грамотності науково-педагогічних працівників.

Змістовий блок охоплює навчальні модулі, що спрямовані на розвиток економічної компетентності науково-педагогічних працівників. До його структури включено вивчення основ фінансового менеджменту у сфері освіти, стратегічного планування, аналізу ефективності навчальних програм, бюджетування та цифрових фінансових технологій. Особлива увага приділяється методам практичного навчання, таким як кейс-методи, моделювання економічних процесів, аналіз реальних фінансових ситуацій та проєктне навчання. Практикоорієнтовані методи навчання, сприяють підвищенню рівня фінансової грамотності у науково-педагогічних працівників.

Результативний блок передбачає систему оцінювання рівня сформованості економічної компетентності науково-педагогічних працівників та ефективності впровадженої моделі. Визначено та систематизовано критерії й показники готовності науково-педагогічних працівників до використання економіки освіти у системі вищої освіти. Зокрема, ціннісно-мотиваційний критерій відображає рівень усвідомлення значущості економіки освіти у професійній діяльності науково-педагогічного працівника, формування мотивації до інтеграції економічних знань у освітні процеси. Когнітивний критерій передбачає володіння знаннями щодо фінансового управління освітніми програмами, бюджетування, фінансового аналізу та стратегічного планування. Праксеологічний критерій визначає здатність науково-педагогічних працівників застосовувати економічні знання на практиці у проєктуванні навчальних курсів, управлінні освітніми ресурсами та оцінці ефективності фінансових рішень.

Рефлексивно-аналітичний критерій вказує на рівень самоаналізу, здатність оцінювати ефективність фінансових рішень у закладах освіти та здійснювати їх корекцію відповідно до змін економічного середовища.

Визначено три рівні сформованості готовності: високий (науково-педагогічні працівники усвідомлено застосовують економічні механізми, здатні стратегічно планувати освітні процеси), середній (володіють основами економічного управління, але потребують додаткового навчання у сфері бюджетування та фінансового аналізу), низький (мають обмежені знання та навички у сфері економіки освіти, що ускладнює ефективне управління освітніми програмами). Подано систему діагностики рівня економічної компетентності, яка включає тестування, аналіз кейсів, практичні завдання та експертне оцінювання, що дозволяє не лише вимірювати ефективність реалізованої моделі, а й коригувати її відповідно до змін у сфері економіки освіти.

Запропонована структурно-функціональна модель формування готовності дозволяє комплексно підходити до інтеграції економічної складової у дизайн-освіту, сприяючи підготовці висококваліфікованих науково-педагогічних працівників, здатних ефективно керувати фінансовими процесами в освітніх установах та впроваджувати інноваційні підходи у розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

– здійснено системний аналіз теорії та практики підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну;

– уточнено сутність понять «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми», «дизайн», визначивши їх взаємозв'язок у контексті управління освітніми процесами;

– *визначено* структуру, критерії та рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну;

– *розроблено* та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти;

– створено авторський навчально-методичний комплекс (програма, навчальні матеріали, практичні кейси та аналітичні завдання для самостійної роботи з дисципліни «Економіка освіти»), призначений для підвищення рівня фінансово-економічної компетентності науково-педагогічних працівників у сфері дизайн-освіти;

– *удосконалено* методику навчання науково-педагогічних працівників у процесі впровадження дисципліни «Економіка освіти», що передбачає використання практико-орієнтованих методів, фінансового аналізу, моделювання економічних процесів та цифрових технологій для управління освітніми програмами з дизайну;

– *подальшого розвитку* набуло розроблення навчально-методичного забезпечення підготовки науково-педагогічних працівників, зокрема завдяки інтеграції економічних знань у професійну діяльність та розширенню практичного застосування фінансових механізмів у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у розробленні та впровадженні в освітній процес навчально-методичних матеріалів, спрямованих на підвищення рівня економічної компетентності науково-педагогічних працівників у сфері дизайн-освіти. У межах дослідження створено навчальний посібник «Економіка освіти в дизайні», який може бути використаний у підготовці науково-педагогічних працівників, аспірантів та здобувачів вищої освіти. Розроблено та інтегровано до освітнього процесу курс «Економіка освіти», що сприяє формуванню фінансово-економічної грамотності науково-педагогічних працівників, розвитку їхньої спроможності до

ефективного управління освітніми ресурсами та стратегічного планування у закладах вищої освіти. Отримані результати можуть бути використані при оновленні змісту освітньо-професійних програм підготовки фахівців з дизайну, розробленні програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, а також для вдосконалення фінансового менеджменту в освітньому середовищі. Перспективи подальших досліджень можуть бути спрямовані на розширення економічної підготовки науково-педагогічних працівників шляхом впровадження сучасних фінансових механізмів та цифрових технологій управління освітніми процесами.

Ключові слова: формування готовності, економіка освіти, освітньо-професійні програми, науково-педагогічні працівники, дизайн, дизайн-освіта, дизайн-менеджмент, майбутні дизайнери, дизайнерська освіта, майбутні фахівці з дизайну, підготовка майбутніх фахівців, професійна діяльність, професійна освіта, здобувачі освіти, заклади вищої освіти.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Овсяник В.О., Гончар К. Р. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників у контексті економіки освіти для розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. *Перспективи та інновації науки*. Київ, 2025. № 1 (47). С. 808 - 816. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)-808-816](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47)-808-816)

2. Овсяник В.О., Гончар К.Р. Формування готовності науково-педагогічних працівників з дизайну до застосування економіки освіти. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 10 (28). С. 1082-109. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10\(28\)-1082-1091](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-1082-1091)

3. Овсяник В. Інтеграція принципів економіки освіти в підготовку фахівців у сфері дизайну: сучасні виклики та можливості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2024. № 80, том 2. С. 257-262. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-2-38>

4. Кирієнко М., Овсяник В. Формування естетичного світогляду у підготовці майбутніх дизайнерів педагогів. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2024. № 44. С. 472-479. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.10.2024.067>

5. Овсяник В.О. Історія становлення дизайну як професії. *Перспективи та інновації науки*. Київ, 2024. № 10 (44). С. 431-438. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-431-438](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-431-438)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Овсяник В. Інноваційні підходи до застосування економіки освіти у професійній підготовці дизайнерів. *Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти : здобутки, проблеми та перспективи*. (м. Умань, 7-8

листопада 2024 р.). Умань 2024. С. 60-63. URL:
<https://drive.google.com/file/d/1BQ4xDxkNg5c0HQNxShg2D-auQEvdQeHJ/view>

7. Овсяник В. Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти. *Молодь, освіта, наука та мистецтво* (м. Умань, 28-29 листопада 2024 р.). Умань 2024. С. 60-63. URL:
<https://drive.google.com/file/d/1qetsVDSRwxBWreERBt479mPoBmGyp7AN/view>

8. Кириєнко М., Овсяник В. Використання мультимедійних технологій для покращення UI/UX дизайну мобільних додатків у програмі Figma. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2024. № 44. С. 496-499. DOI:
<https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.10.2024.070>

9. Овсяник В. О. Інноваційні підходи до застосування економіки освіти у професійній підготовці дизайнерів. *Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики*. (м. Київ, 26-28 листопада 2024 р.). Київ 2024. С. 66. URL:
https://uu.edu.ua/upload/Conference/inclusivne_osvitne_seredovische/2024/programaIOS2024.pdf

10. Овсяник В. Інклюзивна мистецька освіта. Арттерапія. «Художні практики в контексті мистецької освіти: новації, тенденції, перспективи». (м. Київ, 11 квітня 2023 р.). Київ 2023. С. 33-41. URL:
<https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2024/01/2.pdf>

Наукові праці, які додатково відображають результати дослідження

11. Овсяник В. Економіка освіти в дизайні. Навчальний посібник. К.: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. 2025. С. 60.

ABSTRACT

Ovsyanyk V.O. Formation of Readiness of Scientific and Pedagogical Workers for the Application of Education Economics in the Process of Developing Educational and Professional Programs in Design. – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 01 Education/Pedagogy, specialty 015 Professional Education (by specializations). – Kyiv State Academy of Decorative and Applied Arts and Design named after Mykhailo Boychuk, Kyiv, 2025.

The dissertation presents a comprehensive study that includes theoretical justification, development, and experimental verification of the structural-functional model for forming the readiness of scientific and pedagogical staff to apply the economics of education in the process of developing educational and professional programs in design. The key scientific approaches to the researched problem have been identified and characterized, and the definitions and essence of fundamental concepts, including «formation of readiness», «economics of education», «educational and professional programs», and «design», have been analyzed.

It has been established that the current challenges in higher education require effective management of educational institutions' resources, financial planning, and assessment of the economic efficiency of educational processes, which should be an integral part of the professional activities of scientific and pedagogical staff. This issue is particularly relevant in the field of design, where the combination of creative and economic aspects contributes to the development of competitive educational programs.

An analysis of educational and scientific programs at the third level of higher education has been conducted, confirming the relevance of integrating economic knowledge into the professional training system of future specialists in professional and design education. The analysis of educational and scientific programs has demonstrated that modern programs in the specialty 015 Professional Education (by specializations) and 022 Design, which focus on the development of pedagogical,

research, and professional competencies, have a significant drawback – insufficient integration of economic disciplines. It has been noted that improving the content of educational programs should include disciplines aimed at developing financial literacy, managerial skills in education and design, and preparing scientific and pedagogical staff to work in the conditions of financial autonomy in higher education institutions.

The necessity of integrating economic knowledge into the training system of scientific and pedagogical staff and the key components of their readiness to apply economic mechanisms in professional activities have been identified. Problematic aspects of modern educational and scientific programs related to the organizational and pedagogical conditions for forming the economic competence of scientific and pedagogical staff have been revealed.

An original definition of «readiness of scientific and pedagogical staff to apply the economics of education in the development of educational and professional programs in design» has been formulated. It is defined as a complex professional quality that involves a conscious recognition of the significance of economic mechanisms in education, a deep understanding of their role in shaping competitive educational programs, and the ability to integrate economic knowledge into professional activities.

It has been established that a high level of readiness among scientific and pedagogical staff contributes to improving the quality of managerial decisions in the field of design education by optimizing resource utilization, strategic planning, economic analysis of educational programs, and implementing financial autonomy in higher education institutions. It has been proven that the formation of this readiness involves not only acquiring knowledge and skills in the economics of education but also the ability to apply financial mechanisms for effective management of educational resources and the implementation of modern financial strategies in higher education.

The pedagogical conditions and didactic tools necessary for the successful implementation of the structural-functional model of forming the readiness of scientific and pedagogical staff to apply the economics of education in the development of educational and professional programs in design have been substantiated. The

proposed pedagogical conditions include the development and implementation of the «Economics of Education» discipline, which involves a systematic study of the economic foundations of managing educational programs and developing financial literacy among scientific and pedagogical staff. The innovative approach is realized through the use of modern digital technologies, case methods, and modeling of economic processes in educational institutions, enhancing the practical significance of the acquired knowledge and skills.

The content and structure of the training of scientific and pedagogical staff for applying the economics of education have been revealed. This training involves the implementation of thematic modules and topics related to financial planning, economic analysis, budgeting in education, design management, educational innovation management, and digital technologies in financial management. The application of appropriate teaching methods in the process of developing economic competence among scientific and pedagogical staff has been intensified, fostering the development of practical skills in analyzing the financial efficiency of educational programs, managing resources, and integrating economic mechanisms into professional and design education.

The necessity of integrating economic disciplines into the training of scientific and pedagogical staff in the field of professional and design education has been substantiated. It has been proven that incorporating courses on the economics of education enhances the economic competence of scientific and pedagogical staff and ensures their ability to manage the financial aspects of educational programs in design.

A structural-functional model for forming the readiness of scientific and pedagogical staff to apply the economics of education in the development of educational and professional programs in design has been developed. This model consists of three interrelated blocks: target, content, and result-oriented.

The target block defines the main goal and objectives of preparing scientific and pedagogical staff for applying economic knowledge in their professional activities. This block highlights the significance of the economics of education as a key tool for managing educational processes, strategic financial planning, and ensuring the efficient

use of institutional resources. The objectives of this block include fostering awareness among scientific and pedagogical staff regarding the necessity of integrating economic knowledge into the development of educational and professional programs, stimulating motivation for its application, and creating prerequisites for enhancing financial literacy among educators.

The content block encompasses educational modules aimed at developing the economic competence of scientific and pedagogical staff. Its structure includes the study of the fundamentals of financial management in education, strategic planning, analysis of the effectiveness of educational programs, budgeting, and digital financial technologies. Special emphasis is placed on practical teaching methods, such as case studies, economic process modeling, real-world financial situation analysis, and project-based learning. Practice-oriented learning methods contribute to improving the level of financial literacy among scientific and pedagogical staff.

The result-oriented block provides a system for assessing the level of economic competence among scientific and pedagogical staff and evaluating the effectiveness of the implemented model. The criteria and indicators of readiness for applying the economics of education in higher education have been identified and systematized.

Specifically, the value-motivational criterion reflects the awareness of the significance of the economics of education in professional activities and the motivation to integrate economic knowledge into educational processes. The cognitive criterion encompasses knowledge of financial management in educational programs, budgeting, financial analysis, and strategic planning. The praxeological criterion determines the ability of scientific and pedagogical staff to apply economic knowledge in practice, including course design, educational resource management, and financial decision evaluation. The reflective-analytical criterion indicates the level of self-analysis, the ability to assess the effectiveness of financial decisions in educational institutions, and the capacity to adjust them according to changes in the economic environment.

Three levels of readiness formation have been identified: high (scientific and pedagogical staff consciously apply economic mechanisms and can strategically plan educational processes), medium (possess basic economic management skills but

require additional training in budgeting and financial analysis), and low (have limited knowledge and skills in the economics of education, making effective management of educational programs challenging).

A diagnostic system for assessing economic competence has been developed, including testing, case analysis, practical tasks, and expert evaluation, allowing not only for measuring the effectiveness of the implemented model but also for adjusting it according to changes in the field of the economics of education.

The proposed structural-functional model of readiness formation provides a comprehensive approach to integrating the economic component into design education, contributing to the preparation of highly qualified scientific and pedagogical staff capable of effectively managing financial processes in educational institutions and implementing innovative approaches in the development of educational and professional programs in design.

The scientific novelty and theoretical significance of the research results lie in the fact that, for the first time, it has been established that:

- conducted a systematic analysis of the theory and practice of preparing scientific and pedagogical staff for applying the economics of education in the development of educational and professional programs in design;

- clarified the essence of the concepts of «formation of readiness», «economics of education», «educational and professional programs», and «design», defining their interrelation in the context of educational process management;

- identified the structure, criteria, and levels of readiness formation among scientific and pedagogical staff for applying the economics of education in the development of educational and professional programs in design;

- developed and theoretically substantiated a structural-functional model for forming the readiness of scientific and pedagogical staff to apply the economics of education;

- created an original educational and methodological complex (curriculum, teaching materials, practical case studies, and analytical tasks for independent work in

the «Economics of Education» discipline), designed to enhance the financial and economic competence of scientific and pedagogical staff in design education;

– improved the methodology for training scientific and pedagogical staff in the process of implementing the «Economics of Education» discipline, which involves the use of practice-oriented methods, financial analysis, economic process modeling, and digital technologies for managing educational programs in design;

– further developed the educational and methodological support for the training of scientific and pedagogical staff, particularly through the integration of economic knowledge into professional activities and the expanded practical application of financial mechanisms in the development of educational and professional programs in design.

The practical significance of the obtained research results the practical significance of the obtained research results lies in the development and implementation of educational and methodological materials aimed at enhancing the level of economic competence among scientific and pedagogical staff in the field of design education.

As part of the research, the textbook «Economics of Education in Design» was created, which can be used in the training of scientific and pedagogical staff, postgraduate students, and higher education applicants. The course «Economics of Education» was developed and integrated into the educational process, contributing to the formation of financial and economic literacy among scientific and pedagogical staff, strengthening their ability to effectively manage educational resources and engage in strategic planning in higher education institutions.

The obtained results can be applied in updating the content of educational and professional programs for training design specialists, developing professional development programs for scientific and pedagogical staff, and improving financial management in the educational sector.

Future research prospects may focus on expanding the economic training of scientific and pedagogical staff through the implementation of modern financial mechanisms and digital technologies for managing educational processes.

Keywords: formation of readiness, economics of education, educational and professional programs, scientific and pedagogical staff, design, design education, design management, future designers, designer education, future design specialists, training of future specialists, professional activity, professional education, education seekers, higher education institutions.

LIST OF PUBLICATIONS OF THE APPLICANT ON THE DISSERTATION TOPIC

Articles in scientific and professional publications of Ukraine

1. Ovsiannyk, V.O., & Honchar, K.R. (2025). Professional development of scientific and pedagogical staff in the context of the economics of education for the development of educational and professional programs in design. *Perspectives and Innovations in Science*, 1(47), 808-816. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)-808-816](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47)-808-816)
2. Ovsiannyk, V.O., & Honchar, K.R. (2024). Formation of the readiness of scientific and pedagogical staff in design to apply the economics of education. *Bulletin of Science and Education*, 10(28), 1082-1091. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10\(28\)-1082-1091](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-1082-1091)
3. Ovsiannyk, V. (2024). Integration of educational economics principles into the training of specialists in design: contemporary challenges and opportunities. *Current Issues of the Humanities*, 80(2), 257-262. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-2-38>
4. Kyriienko, M., & Ovsiannyk, V. (2024). Formation of an aesthetic worldview in the training of future designers and teachers. *International Scientific Journal "Grail of Science"*, 44, 472-479. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.10.2024.067>
5. Ovsiannyk, V.O. (2024). The history of the formation of design as a profession. *Perspectives and Innovations in Science*, 10(44), 431-438. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-431-438](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-431-438)

Scientific works certifying the approval of the dissertation materials

6. Ovsiannyk, V. (2024). Innovative approaches to applying the economics of education in the professional training of designers. *Theoretical and Methodological Aspects of Art Education: Achievements, Problems, and Prospects* (Uman, Ukraine,

November 7-8, 2024). Uman, 60-63. [URL: https://drive.google.com/file/d/1BQ4xDxkNg5c0HQNxShg2D-auQEvdQeHJ/view](https://drive.google.com/file/d/1BQ4xDxkNg5c0HQNxShg2D-auQEvdQeHJ/view)

7. Ovsianyyk, V. (2024). Formation of the readiness of scientific and pedagogical staff to apply the economics of education. *Youth, Education, Science, and Art* (Uman, Ukraine, November 28-29, 2024). Uman, 60-63. [URL: https://drive.google.com/file/d/1qetsVDSRwxBWreERBt479mPoBmGyp7AN/view](https://drive.google.com/file/d/1qetsVDSRwxBWreERBt479mPoBmGyp7AN/view)

8. Kyriienko, M., & Ovsianyyk, V. (2024). The use of multimedia technologies to improve UI/UX design of mobile applications in Figma. *International Scientific Journal "Grail of Science"*, 44, 496-499. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.10.2024.070>

9. Ovsianyyk, V.O. (2024). Innovative approaches to applying the economics of education in the professional training of designers. *Inclusive Educational Environment: Problems, Prospects, and Best Practices* (Kyiv, Ukraine, November 26-28, 2024). Kyiv, 66. [URL: https://uu.edu.ua/upload/Conference/inclusivne_osvitne_seredovische/2024/programa_IOS2024.pdf](https://uu.edu.ua/upload/Conference/inclusivne_osvitne_seredovische/2024/programa_IOS2024.pdf)

10. Ovsianyyk, V. (2023). Inclusive art education. Art therapy. *Artistic Practices in the Context of Art Education: Innovations, Trends, and Prospects* (Kyiv, Ukraine, April 11, 2023). Kyiv, 33-41. [URL: https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2024/01/2.pdf](https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2024/01/2.pdf)

Scientific works that additionally reflect research results

11. Ovsianyyk, V. (2025). *Economics of Education in Design: A Textbook*. Kyiv: Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative and Applied Arts and Design, 60 pages.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	23
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ З ДИЗАЙНУ.....	37
1.1. Дослідження проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у контексті розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.....	37
1.2. Дефініції та сутність понять «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми», «дизайн».....	51
1.3. Аналіз освітньо-наукових програм третього освітнього рівня щодо формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти.....	72
Висновки до першого розділу.....	84
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ З ДИЗАЙНУ.....	86
2.1. Критеріальна характеристика готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.....	86
2.2. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну ...	100
2.3. Структурно-функціональна модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.....	121
Висновки до другого розділу.....	142

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ З ДИЗАЙНУ.....	144
3.1. Організація та реалізація констатувального етапу педагогічного експерименту.....	144
3.2. Концепція та етапи впровадження структурно-функціональної моделі підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.....	158
3.3. Оцінка статистичних показників ефективності структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.....	172
Висновки до третього розділу.....	202
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	204
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	208
ДОДАТКИ.....	228
Додаток А. Список публікацій Овсяника В.О. за темою дисертації «Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну».....	228
Додаток Б. Освітньо-наукова програма 015 «Професійна освіта» Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.....	230
Додаток В. Освітньо-наукова програма 015 «Професійна освіта» Університету імені Альфреда Нобеля.....	243
Додаток Г. Освітньо-наукова програма 022 «Дизайн» Київського національного університету технологій та дизайну.....	263

Додаток Д. Освітньо-наукова програма 015 «Професійна освіта» Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.....	275
Додаток Е. Освітньо-наукова програма 22 «Дизайн» Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.....	294
Додаток Ж. Авторська програма з дисципліни «Економіка освіти».....	310
Додаток И. Анкета для визначення рівня економічної компетентності респондентів «Економічна саморефлексія».....	322
Додаток К. Шкала «Ранжування економічних пріоритетів» у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну.....	323
Додаток Л. Тестування «Готовність до впровадження економічних механізмів у навчальний процес при розробці освітньо-професійних програм з дизайну».....	324
Додаток М. «Тест-діагностика економічної компетентності».....	326
Додаток Н. Методика «Аналіз економічних рішень».....	329
Додаток П. Тест «Здатність до ухвалення фінансово-економічних рішень у сфері освіти».....	331
Додаток Р. Методика оцінювання «Фінансового планування освітніх програм».....	333
Додаток С. Методика оцінювання «Фінансового стратегічного мислення».	334
Додаток Т. Методика оцінювання «Фінансової аналітики освітніх програм».....	335
Додаток У. Методика «Оцінка економічної рефлексії».....	337
Додаток Ф. Методика «Фінансово-економічний аналіз освітніх програм».	337
Додаток Х. Методика «Системне оцінювання економічних стратегій».....	338
Додаток Ц. Питання до іспиту з навчальної дисципліни «Економіка в освіті»	339
Додаток Ш. Довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження.....	341

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується глобальними змінами, спрямованими на підвищення якості освітнього процесу, ефективність управління ресурсами та адаптацію до ринкових умов. Реформування управління закладами освіти, фінансова автономія університетів та необхідність раціонального використання ресурсів вимагають підготовки науково-педагогічних працівників, здатних ефективно застосовувати економічні механізми в освітньому процесі. Економічна складова освітньої діяльності відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого розвитку закладів вищої освіти та підвищенні конкурентоспроможності освітніх програм. Управління освітнім процесом передбачає стратегічне планування, бюджетування навчальних програм, аналіз ефективності використання фінансових ресурсів та оцінку фінансових ризиків. Відповідно, актуалізується проблема формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Водночас аналіз змісту навчальних планів і освітніх програм у закладах вищої освіти засвідчує недостатнє врахування економічної складової в підготовці науково-педагогічних працівників дизайнерських дисциплін, що призводить до складнощів у фінансовому плануванні освітніх програм, розробленні стратегії їхнього розвитку, залученні додаткового фінансування та оптимізації ресурсного забезпечення освітнього процесу.

Відсутність відповідної економічної підготовки у науково-педагогічних працівників може призвести до неефективного розподілу коштів, обмежених можливостей фінансування освітніх проєктів та зниження якості освітніх послуг. Врахування економічних аспектів у розробленні та реалізації освітньо-професійних програм з дизайну сприяє їх ефективному фінансовому плануванню, залученню додаткових ресурсів та підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців. Готовність науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти передбачає не лише володіння теоретичними

знаннями, а й здатність використовувати фінансово-економічні інструменти у професійній діяльності.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю інтеграції економічних знань у діяльність науково-педагогічних працівників, що дозволяє удосконалити фінансове управління освітніми програмами, забезпечити їхню стійкість та відповідність сучасним вимогам ринку.

Значущість формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну підкреслюється в державних законодавчих і нормативно-правових актах, зокрема у Законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), Стандартах вищої освіти України за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (2020), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018), де окреслено ключові напрями модернізації освітнього процесу, необхідність впровадження сучасних фінансово-економічних механізмів управління освітою.

Національні документи також акцентують увагу на модернізації освітнього процесу, зокрема на забезпеченні фінансової автономії та ефективного управління освітніми ресурсами, що відображено у Цілях сталого розвитку в Україні на період до 2030 року (2017), Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. (2022). Враховуючи сучасні виклики освітнього середовища, міжнародні тенденції автономізації закладів вищої освіти та зростання їхньої відповідальності за ефективне використання ресурсів, питання інтеграції економічних знань у діяльність науково-педагогічних працівників набуває особливої актуальності.

Сучасні виклики та тенденції розвитку вищої освіти зумовлюють необхідність перегляду підходів до професійної підготовки науково-педагогічних працівників, зокрема щодо інтеграції економічних знань у їхню діяльність. Динамічні соціально-економічні зміни, глобалізаційні процеси, зростання автономії закладів вищої освіти, цифровізація та посилення вимог до ефективного управління освітніми ресурсами підкреслюють актуальність

формування фінансово-економічної компетентності науково-педагогічних працівників. Водночас нестабільність економічного середовища, реформування системи вищої освіти та необхідність адаптації до сучасних викликів вимагають нових підходів до підготовки науково-педагогічних працівників, здатних застосовувати економічні механізми в процесі розроблення та реалізації освітньо-професійних програм. У зв'язку з цим актуальним є оновлення змісту, методів та технологій підготовки науково-педагогічних працівників, спрямоване на інтеграцію економічних знань у їхню професійну діяльність.

Однією з важливих складових професійної компетентності науково-педагогічних працівників у галузі дизайну є сформованість готовності до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм, що у свою чергу включає розуміння механізмів фінансового планування, бюджетування, залучення ресурсів, аналізу ефективності освітніх ініціатив, а також використання цифрових інструментів для оцінки економічної доцільності освітніх проєктів.

Дослідження формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну ґрунтується на наукових напрацюваннях вітчизняних і зарубіжних учених, які висвітлюють питання впливу освіти на економічний розвиток, управління освітніми процесами, формування економічної компетентності викладачів, а також методологічні засади підготовки фахівців у сфері дизайну.

Одним із ключових напрямів наукових досліджень є аналіз значущості освіти та науки для економічного зростання й суспільного розвитку. Це питання розглядали класики економічної думки А. Сміт, Т. Мальтус, Дж. Мілль, А. Маршалл, А. Пігу, І. Шумпетер, Д. Гелбрейт, Р. Коуз, М. Фрідман.

Розвиток освітніх систем, ринку освітніх послуг та вплив людського капіталу на економічний розвиток активно досліджують сучасні економісти. Значний внесок у цей напрям зробили М. Блауг, Г. Беккер, Д. Бок, М. Вест, М. Ліберман, Д. Норт, Г. Сорман, Л. Хайєк, Т. Шульц.

Значна увага у наукових дослідженнях приділяється взаємозв'язку освіти, науки та економічного розвитку. Вагомий внесок у цей напрям зробили Е. Тоффлер, Д. Белл, М. Портер, Р. Солоу, С. Мочерний, В. Геєць, А. Гриценко, Ю. Бажал, В. Осецький.

Окремим важливим аспектом є економіка освіти та управління освітніми процесами, що досліджували О. Бобров, Т. Боголіб, В. Герасимчук, Г. Ковальчук, В. Козаков, І. Носаченко, Н. Побірченко, О. Романовський.

Зважаючи на зростаючий вплив економічних факторів на систему вищої освіти, актуальним є аналіз детермінант функціонування закладів вищої освіти та оцінка їхньої ефективності. У цьому контексті варто відзначити дослідження Н. Авшенюк, А. Артюхова, В. Близнюка, Я. Юрика, Д. Бутенка, Ю. Чеботаря, Д. Желанова, Ю. Ковалевського, Г. Лопушняк, Х. Рибчанської, Н. Постригач, О. Присвітлої, О. Черниш.

Формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників, їхню підготовку до ефективного управління освітніми програмами та інтеграцію економічних знань у професійну діяльність розглядали С. Калюжний, Т. Добко, О. Локшина, О. Гончарук, В. Биков, О. Пінчук, Ю. Машбиць, Ю. Жук, М. Жалдак.

У науковому дискурсі також активно досліджуються питання методології професійної освіти. Вагомий внесок у цей напрям зробили Г. Артюшин, Л. Безкоравайна, І. Гириловська, С. Гончаренко, М. Козяр, Т. Ковбасюк, А. Кузьмінський, З. Кучер, Л. Петренко, Л. Пуховська, О. Семеног, Н. Ничкало.

З огляду на специфіку дослідження, важливим є аналіз інтеграції цифрових технологій у дизайнерську освіту. Дані питання висвітлювали О. Бойчук, Д. Дарлінг, Т. Козак, Т. Мала, М. Нейл, Д. Ньюбері, Д. Фелман, С. Фрейлінг, К. Фрідман, О. Фурса, Т. Хоффман, В. Хутмахер.

Питання впровадження інноваційних підходів у підготовку дизайнерів розглядали О. Спирін, В. Сидоренко, І. Трубавіна, Є. Антонович, Н. Дерев'яно, М. Дяченко, Н. Комашко, З. Макар, Т. Ніколаєва, Л. Оружа, Л. Пащенко, О.

Пасько, В. Прусак, А. Руденченко, О. Фурса, С. Чирчик, М. Кравченко, А. Мешко, Кириєнко М., Тименко В.

Водночас проблема формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну залишається недостатньо дослідженою в сучасній науковій літературі.

Актуальність і необхідність цього дослідження підтверджується низкою суперечностей, що потребують вирішення, зокрема між:

- зростаючими вимогами до економічної компетентності науково-педагогічних працівників та недостатньою розробленістю механізмів її формування у процесі професійної підготовки;

- потребою інтеграції економіки освіти у процес розроблення освітньо-професійних програм та недостатнім рівнем методологічного і практичного забезпечення цього процесу;

- впровадженням компетентнісного підходу в освіті й необхідністю розвитку фінансово-економічної компетентності викладачів для ефективного управління освітніми програмами, що ускладнюється відсутністю чітко визначених педагогічних умов та моделей цього процесу;

- використанням традиційних методів фінансового управління у закладах вищої освіти та потребою у впровадженні сучасних економічних підходів, що базуються на стратегічному плануванні, бюджетуванні та ефективному розподілі ресурсів;

- необхідністю підготовки викладачів до економічного аналізу освітніх програм, фінансового менеджменту та підприємницької діяльності в умовах автономії закладів вищої освіти та відсутністю комплексної методики їхнього навчання з цих питань.

Зважаючи на актуальність проблеми, необхідність подолання визначених суперечностей, а також потребу у теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні окресленого питання, було обрано тему дисертаційного дослідження «Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування

економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти «Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої мистецької освіти» (державний реєстраційний номер РК №0119U001091).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайні імені Михайла Бойчука (протокол № 02/22-23 від 17 жовтня 2022 р.).

Об'єкт дослідження – процес формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у професійній діяльності.

Предмет дослідження – структурно-функціональна модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Мета дослідження – полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Відповідно зазначеної мети визначені такі **завдання дослідження**:

1. Дослідити наукові підходи до проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

2. Проаналізувати дефініції та зміст основних понять дослідження: «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми», «дизайн» .

3. Визначити зміст, структуру та особливості формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у професійній діяльності.

4. Охарактеризувати критерії, показники та рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм.

5. Обґрунтувати педагогічні умови формування готовності науково-педагогічних працівників до використання економічних знань у процесі управління освітніми програмами з дизайну.

6. Розробити та експериментально перевірити ефективність структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Концептуальна ідея дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та методичному осмисленні процесу формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти під час розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, а також у створенні структурно-функціональної моделі, заснованої на сучасних методологічних підходах, що сприятиме інтеграції економічних знань у професійну діяльність викладачів.

Методологічну основу дослідження становлять положення теорії наукового пізнання, що забезпечують комплексний аналіз процесу формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну.

Системний підхід дозволяє розглядати цей процес як цілісну систему, що містить взаємопов'язані компоненти, критерії, рівні сформованості, педагогічні умови та методи реалізації. Компетентнісний підхід визначає орієнтири для структурування змісту підготовки, добору методів навчання та сприяє інтеграції економічних знань у дизайн-освіту. Акмеологічний підхід розглядає професійне становлення науково-педагогічних працівників як динамічний процес, що включає безперервний розвиток економічної компетентності, самооцінювання та коригування траєкторії професійного зростання. Синергетичний підхід забезпечує адаптивність моделі до змін в освітньо-економічному середовищі, індивідуалізацію навчального процесу та впровадження інноваційних методів.

Інформаційний підхід сприяє впровадженню цифрових технологій у професійний розвиток науково-педагогічних працівників, забезпечуючи доступ до актуальних економічних знань та аналітичних інструментів. Андрагогічний підхід враховує особливості навчання дорослих, їхній професійний і життєвий досвід, що дозволяє вибудовувати освітній процес на засадах партнерства, самостійності та активної взаємодії.

Теоретичною основою дослідження стали наукові праці вчених, у яких розкрито: методологічні основи професійної освіти, зокрема питання підготовки науково-педагогічних працівників у системі вищої освіти та їхньої професійної компетентності (С. Гончаренко; Л. Пуховська; О. Семенов; Н. Ничкало; Г. Артюшина; Л. Безкоравайна; І. Гириловська; Т. Ковбасюк; А. Кузьмінський; З. Кучер; Л. Петренко); дослідження економіки освіти та управління освітніми процесами, що охоплюють фінансування освіти, механізми економічного регулювання та інструменти ефективного управління закладами вищої освіти (С. Калюжний; Т. Добко; О. Локшина; О. Гончарук; В. Биков; О. Пінчук; Ю. Машбиць; Ю. Жук; М. Жалдак); питання значущості освіти для економічного зростання та розвитку суспільства, які висвітлено в концепціях класиків економічної думки (А. Сміт; Т. Мальтус; Дж. Мілль; А. Маршалл; А. Пігу; І. Шумпетер; Д. Гелбрейт; Р. Коуз; М. Фрідман); сучасні дослідження ринку освітніх послуг, ролі людського капіталу та механізмів впливу освіти на економіку (М. Блауг; Г. Беккер; Д. Бок; М. Вест; М. Ліберман; Д. Норт; Г. Сорман; Л. Хайєк; Т. Шульц); дослідження впливу освіти на соціально-економічний розвиток (Е. Тоффлер; Д. Белл; М. Портер; Р. Солоу; С. Мочерний; В. Геєць; А. Гриценко; Ю. Бажал; В. Осецький); аналіз економічних детермінант функціонування системи вищої освіти, оцінка ефективності її фінансування та управлінських моделей (Н. Авшеник; А. Артюхов; В. Близнюк; Я. Юрик; Д. Бутенко; Ю. Чеботарь; Д. Желанов; Ю. Ковалевський; Г. Лопушняк; Х. Рибчанська; Н. Постригач; О. Присвітла; О. Черниш); дослідження економічної компетентності викладачів, їхньої готовності до ефективного управління освітніми програмами та застосування фінансово-економічних знань у

педагогічній діяльності (О. Бобров; Т. Боголіб; В. Герасимчук; Г. Ковальчук; В. Козаков; І. Носаченко; Н. Побірченко; О. Романовський); аспекти професійної підготовки дизайнерів, використання цифрових технологій у дизайнерській освіті та запровадження інноваційних підходів (О. Бойчук; Д. Дарлінг; Т. Козак; Т. Мала; М. Нейл; Д. Ньюбері; Д. Фелман; С. Фрейлінг; К. Фрідман; О. Фурса; Т. Хоффман; В. Хутмахер); дослідження формування фахових компетентностей дизайнерів у системі вищої освіти (Є. Антонович; Н. Дерев'янка; М. Дяченко; Н. Комашко; З. Макар; Т. Ніколаєва; Л. Оружа; Л. Пащенко; О. Пасько; В. Прусак; А. Руденченко; О. Фурса; С. Чирчик; М. Кравченко; А. Мешко; Кирієнко М.; Тименко В.); впровадження інноваційних підходів у систему професійної освіти, розроблення освітньо-професійних програм та їх адаптації до ринкових умов, використання сучасних освітніх методик та цифрових платформ навчання (О. Спірін; В. Сидоренко; І. Трубавіна).

Методи дослідження: *теоретичні* – аналіз філософської, економічної, педагогічної та методичної літератури з проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, аналіз нормативно-правових документів, освітніх стандартів, навчальних планів і програм, що дозволило обґрунтувати теоретичні основи дослідження, визначити критерії, показники та рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до інтеграції економічних знань у професійну діяльність; систематизація теоретичних і емпіричних даних на констатувальному та формуальному етапах експериментальної роботи – для розроблення структурно-функціональної моделі та педагогічних умов формування готовності науково-педагогічних працівників; моделювання – для конструювання змісту, організаційних та методичних аспектів процесу підготовки науково-педагогічних працівників, а також визначення взаємозв'язків між елементами моделі; *емпіричні* – застосування діагностичного інструментарію (анкетування, тестування, експертне оцінювання, аналіз фінансових кейсів, SWOT-аналіз економічних моделей освітніх програм) – для визначення початкового рівня сформованості

економічної компетентності здобувачів третього освітнього рівня, а також оцінки змін після реалізації педагогічних умов; формувальний експеримент, що передбачав поетапне впровадження економічних знань у професійну підготовку здобувачів третього освітнього рівня, використання інноваційних освітніх технологій та інтерактивних методів навчання; *методи математичної статистики* – для кількісного аналізу динаміки змін у рівнях сформованості готовності науково-педагогічних працівників, перевірки достовірності отриманих результатів та оцінки ефективності реалізованої моделі.

Організація дослідження. Дослідження здійснювалося упродовж трьох етапів (2022–2025 рр.).

На першому етапі (2022–2023 рр.) – проведено аналіз філософських, економічних, педагогічних, методичних і нормативно-правових джерел з проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до економіки освіти у процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну; систематизовано наукові підходи до дослідження проблеми; уточнено поняттєво-термінологічний апарат; визначено теоретико-методологічні засади дослідження, обґрунтовано актуальність, сформульовано об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження; визначено методи дослідницького пошуку; проведено констатувальний етап експерименту для виявлення рівня сформованості готовності науково-педагогічних працівників до економіки освіти у процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну.

На другому етапі (2023–2024 рр.) – здійснено теоретичне обґрунтування структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну; визначено педагогічні умови ефективної реалізації цієї моделі; розроблено критерії, показники та рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до інтеграції економічних знань у професійну діяльність; розроблено навчально-методичні матеріали, що забезпечують інтеграцію економічних дисциплін у зміст освітньо-професійних програм з дизайну.

На третьому етапі (2024–2025 рр.) – здійснено експериментальне впровадження структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну; проведено формувальний експеримент, що передбачав апробацію змісту, методів і технологій навчання, спрямованих на підвищення економічної компетентності учасників ; здійснено статистичне оброблення отриманих даних; проведено аналіз ефективності реалізованої моделі та визначено перспективи подальших досліджень.

Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

– *здійснено* системний аналіз теорії та практики підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну;

– *уточнено* сутність понять «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми», «дизайн», визначивши їх взаємозв'язок у контексті управління освітніми процесами;

– *визначено* структуру, критерії та рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну;

– *розроблено* та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти;

– створено авторський навчально-методичний комплекс (програма, навчальні матеріали, практичні кейси та аналітичні завдання для самостійної роботи з дисципліни «Економіка освіти»), призначений для підвищення рівня фінансово-економічної компетентності науково-педагогічних працівників у сфері дизайн-освіти;

– *удосконалено* методику навчання науково-педагогічних працівників у процесі впровадження дисципліни «Економіка освіти», що передбачає використання практико-орієнтованих методів, фінансового аналізу,

моделювання економічних процесів та цифрових технологій для управління освітніми програмами з дизайну;

– *подальшого розвитку* набуло розроблення навчально-методичного забезпечення підготовки науково-педагогічних працівників, зокрема завдяки інтеграції економічних знань у професійну діяльність та розширенню практичного застосування фінансових механізмів у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у розробленні та впровадженні в освітній процес навчально-методичних матеріалів, спрямованих на підвищення рівня економічної компетентності науково-педагогічних працівників у сфері дизайн-освіти. У межах дослідження створено навчальний посібник «Економіка освіти в дизайні», який може бути використаний у підготовці науково-педагогічних працівників, аспірантів та здобувачів вищої освіти. Розроблено та інтегровано до освітнього процесу курс «Економіка освіти», що сприяє формуванню фінансово-економічної грамотності науково-педагогічних працівників, розвитку їхньої спроможності до ефективного управління освітніми ресурсами та стратегічного планування у закладах вищої освіти. Отримані результати можуть бути використані при оновленні змісту освітньо-професійних програм підготовки фахівців з дизайну, розробленні програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, а також для вдосконалення фінансового менеджменту в освітньому середовищі. Перспективи подальших досліджень можуть бути спрямовані на розширення економічної підготовки науково-педагогічних працівників шляхом впровадження сучасних фінансових механізмів та цифрових технологій управління освітніми процесами.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Національної академії педагогічних наук України Інституту обдарованої дитини (довідка № 02-15/43 від 17.02. 2025), Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука (довідка за № 09 від

15.02. 2025), Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (довідка № 821-01 від 21.01.2025).

Особистий внесок здобувача. У статті [1] досліджено професійний розвиток науково-педагогічних працівників у контексті економіки освіти для розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, обґрунтовано важливість інтеграції економічних знань у процес підготовки викладачів та їхньої спроможності до ефективного фінансового управління освітніми програмами. У [2] здобувачем проаналізовано основні підходи до формування готовності науково-педагогічних працівників з дизайну до застосування економіки освіти, висвітлено структурно-функціональну модель цієї готовності та окреслено педагогічні умови її реалізації. У [3] досліджено інтеграцію принципів економіки освіти в підготовку фахівців у сфері дизайну, розглянуто сучасні виклики та можливості впровадження економічних знань у дизайн-освіту. У [4] разом із співавтором здійснено аналіз ролі естетичного світогляду у професійній підготовці майбутніх дизайнерів та викладачів, розкрито значення взаємозв'язку між естетичним розвитком і формуванням економічної компетентності. У [5] обґрунтовано історичні аспекти становлення дизайну як професії, проаналізовано ключові етапи його розвитку та вплив економічних чинників на формування дизайн-освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи обговорювалися на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Зокрема, результати дослідження було представлено на міжнародній науковій конференції «Михайло Бойчук: візія і місія» (Київ, 30–31 жовтня 2023 р.), де розглянуто питання формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти. Дисертант також брав участь у міжнародній науково-практичній конференції «Молодь, освіта, наука та мистецтво» (Умань, 28–29 листопада 2024 р.), де презентовано результати дослідження щодо інтеграції економічних знань у підготовку викладачів дизайну. На всеукраїнській конференції «Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики» (Київ, 26–28

листопада 2024 р.) було висвітлено інноваційні підходи до застосування економіки освіти у професійній підготовці дизайнерів. Аналогічну тематику представлено на міжнародній конференції «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи» (Умань, 7–8 листопада 2024 р.). Також апробація результатів здійснена під час публічного представлення дослідження на сторінках міжнародного наукового журналу «Грааль науки» (№ 44, 2024), у якому розглянуто використання мультимедійних технологій для покращення UI/UX дизайну мобільних додатків у програмі Figma.

Публікації. Основний зміст та результати дослідження висвітлено в 11 наукових працях автора (2 – одноосібних), серед них: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 1 навчальний посібник; 5 публікацій у збірниках міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (220 найменувань, із них 10 іноземною мовою), 20 додатків на 115 сторінках. Загальний обсяг дисертації складає 345 сторінок, з них основного тексту 228 сторінок. Дисертацію ілюстровано 7 таблицями та 7 рисунками.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ З ДИЗАЙНУ

У розділі проаналізовано проблему формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну у педагогічній теорії та практиці; висвітлено сучасний стан дослідження цієї проблеми у вітчизняному та зарубіжному освітньому просторі; визначено сутність і структуру готовності науково-педагогічних працівників до використання економіки освіти; здійснено аналіз та порівняльну характеристику освітньо-наукових програм третього (освітнього рівня) щодо наявності дисципліни «Економіка освіти».

1.1. Дослідження проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у контексті розроблення освітньо-професійних програм з дизайну

У контексті модернізації вищої освіти України актуалізується проблема підготовки науково-педагогічних працівників до використання сучасних підходів у розробленні освітньо-професійних програм, зокрема для дизайн-освіти. У зв'язку з інтенсивним розвитком економіки освіти як наукового напрямку виникає потреба у формуванні відповідної готовності викладачів, що дозволяє інтегрувати економічні аспекти в освітній процес, що є особливо важливим для дизайнерської освіти, яка вимагає врахування ринкових тенденцій, інноваційних технологій і потреб сучасного суспільства у підготовці майбутніх фахівців з дизайну. Вивчення цієї проблеми у вітчизняному та зарубіжному педагогічному дискурсі є основою для формування теоретичних і методологічних засад її вирішення [122].

Саме тому актуалізується потреба якісних змін у професійній підготовці науково-педагогічних працівників, які здійснюють розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Основним завданням цієї підготовки є формування компетентних кадрів, які здатні інтегрувати економіку освіти у процес створення програм, адаптуючи їх до сучасних ринкових вимог і суспільних потреб. Сучасні соціально-економічні умови висувають вимоги до науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які повинні не лише володіти ґрунтовними теоретичними знаннями у галузі освіти, але й бути готовими до впровадження інноваційних підходів у освітній процес.

На сьогоднішній день особливу увагу слід приділяти формуванню готовності науково-педагогічних працівників до застосування економічних знань у дизайнерській освіті, що включає розуміння економічних механізмів, фінансового планування та управління ресурсами, що забезпечує високу якість освітніх програм і конкурентоспроможність майбутніх дизайнерів на ринку праці.

Як свідчить аналіз педагогічної теорії та практики, формування готовності науково-педагогічних працівників є ключовим чинником успішної реалізації стратегій розвитку дизайнерської освіти [19, с. 24].

З'ясовано, що у підготовці науково-педагогічних працівників до розроблення освітньо-професійних програм з дизайну виникає необхідність оновлення змісту, форм і методів підготовки, а також вимагає інтеграції інноваційних підходів та актуалізації досвіду у методиці викладання дисциплін, пов'язаних з економікою освіти. Одним із ключових аспектів є формування у науково-педагогічних працівників здатності застосовувати економічні знання у процесі створення освітньо-професійних програм з дизайну, спрямованих на формування практико-орієнтованих компетентностей у здобувачів освіти. Що у свою чергу забезпечує високий рівень адаптивності освітньо-професійних програм до змін ринку праці, їх інноваційність та конкурентоспроможність. У сучасних умовах науково-педагогічні працівники мають бути готові до розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, які враховують

економічну ефективність, фінансове планування та управління ресурсами, що є невід'ємною складовою якісної підготовки майбутніх фахівців з дизайну [49, с. 45].

У науковому дискурсі підготовки науково-педагогічних працівників проблема формування готовності до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну розглядалася науковцями, педагогами-практиками:

- у контексті визначення сучасних тенденцій розвитку освіти з урахуванням економічних викликів (І. Зязюн, В. Кремень, О. Сухомлинська, Дж. Френсіс, П. Дрю);

- у сфері інтеграції економічних знань у зміст освітніх програм для підготовки викладачів (І. Дудко, А. Майкл, Л. Масол, Р. Фернандес);

- у межах впровадження інноваційних методів і форм навчання для розроблення якісних освітніх програм з дизайну (О. Алейнікова, М. Сміт, Г. Падалка, О. Рудницька).

У межах нашого дослідження важливо схарактеризувати базові поняття, уточнити їх сутність у контексті формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Такі науковці як: О. Падалка та І. Каленюк у своєму посібнику «Економіка освіти та управління», наголошують на важливості впровадження економічних принципів в управління освітнім процесом. Автори підкреслюють, що освіта є не лише суспільним благом, але й інвестиційним ресурсом, який впливає на розвиток економіки та добробут суспільства. Вони акцентують на ролі стратегічного управління ресурсами та ефективного планування як основних компонентів, що забезпечують підвищення якості освіти.

Зокрема, О. Падалка та І. Каленюк розглядають економіку освіти як систему, в якій важливо враховувати фінансові, організаційні та кадрові аспекти. Вони стверджують, що розвиток професійних компетентностей викладачів має здійснюватися через впровадження сучасних управлінських технологій, які

дозволяють раціонально використовувати ресурси та адаптувати освітні програми до змін у суспільстві та економіці.

На думку авторів, впровадження економічного аналізу у розроблення освітніх програм сприяє створенню конкурентоспроможних фахівців, здатних швидко адаптуватися до вимог сучасного ринку праці. Вони також зазначають, що інтеграція принципів економіки освіти дозволяє не лише оптимізувати процеси управління в освітніх закладах, але й сприяти підвищенню мотивації викладачів до професійного зростання та розвитку.

Таким чином, ідеї О. Падалки та І. Каленюк є актуальними для дослідження проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у контексті розроблення освітньо-професійних програм з дизайну [127].

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників у сфері економіки освіти, особливо в контексті створення освітньо-професійних програм з дизайну, залишається актуальним напрямом досліджень сучасних науковців. У монографії Л. Безтелесної та А. Печенюк детально розглянуто питання управління професійним розвитком викладачів, підкреслюючи важливість гармонійного поєднання фінансових стимулів із нематеріальними механізмами мотивації для їхнього професійного зростання [13].

Важливим аспектом професійного розвитку науково-педагогічних працівників у контексті створення освітньо-професійних програм з дизайну є впровадження інноваційних підходів, які враховують специфіку сучасної економіки освіти. На думку В. Табачука, ефективність професійного розвитку викладачів значно зростає за умови інтеграції інноваційних рішень. Їхня думка сформована на необхідності впровадження економічного аналізу в освітній процес, що дозволяє підвищити якість і результативність навчання через раціональне використання ресурсів і стратегічне планування [176].

Інтеграція інноваційних підходів у професійний розвиток науково-педагогічних працівників є ключовим фактором удосконалення освітньо-професійних програм з дизайну. У цьому контексті думка В. Табачука є

надзвичайно актуальною. Вони підкреслюють важливість економічного аналізу як інструменту підвищення ефективності та якості освітнього процесу. Зокрема, економічний аналіз дозволяє виявити раціональні способи розподілу ресурсів, забезпечити оптимальну структуру програм і відповідність їх сучасним потребам ринку праці [176].

Для програми підготовки майбутніх фахівців з дизайну це означає врахування витрат на матеріально-технічну базу, розробку сучасного навчального контенту, залучення кваліфікованих викладачів та використання новітніх технологій. Економічний аналіз у такому контексті дозволяє не лише підвищити ефективність впровадження інновацій, але й адаптувати освітній процес до реалій ринкової економіки.

У своїх наукових працях А. Михалюк акцентує увагу на необхідності інтеграції цифрових платформ, таких як масові відкриті онлайн-курси та штучний інтелект, у процес професійного розвитку науково-педагогічних працівників. Її дослідження доводять, що ці інструменти сприяють гнучкості й індивідуалізації навчання, що є особливо важливим для підготовки викладачів, здатних адаптувати освітньо-професійні програми до сучасних економічних і технологічних викликів [118].

Науковець М. Грищенко досліджує питання глобальної співпраці у професійному розвитку викладачів. Вона зазначає, що інтеграція міжнародних практик дозволяє адаптувати освітній процес до сучасних потреб ринку праці. Для освітньо-професійних програм у сфері дизайну це означає врахування глобальних економічних тенденцій і розвиток конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти [118].

У свою чергу Я. Камбалова підкреслює важливість створення індивідуальних планів професійного розвитку викладачів, які б враховували як технологічні, так і економічні аспекти освіти. Вона також наголошує на потребі системної технічної та методичної підтримки викладачів, що сприяє підвищенню їхньої готовності до інтеграції економічних підходів у навчальний процес [118].

У своїх дослідженнях Л. Скрипник наголошує на важливості впровадження принципів економіки освіти у професійний розвиток науково-педагогічних працівників. Авторка звертає увагу на необхідність підготовки викладачів до здійснення аналізу ринку праці, що дозволяє адаптувати освітні програми до актуальних запитів суспільства та економіки. Особливе значення, за її словами, має ефективне планування освітніх компонентів із врахуванням доступних ресурсів і стратегічний підхід до їхнього використання, що сприятиме підвищенню якості освітнього процесу та відповідності сучасним викликам [165].

У сфері дизайн-освіти економічний аналіз може стати інструментом оптимізації розроблення програм, враховуючи запити ринку праці, фінансові аспекти впровадження нових дисциплін і мотиваційні чинники для викладачів. Такий підхід сприяє не лише формуванню професійної компетентності здобувачів освіти, але й забезпечує відповідність освітніх програм сучасним стандартам і очікуванням стейкхолдерів. Тому, інноваційні механізми розвитку науково-педагогічних працівників у дизайн-освіті повинні включати як методологічні, так і економічні компоненти, що створюють умови для їхнього постійного вдосконалення.

В науково-освітньому дискурсі акцентується увага на важливості інтеграції інноваційних підходів до підготовки фахівців, зокрема у сфері дизайнерської освіти, що включає впровадження сучасних методів навчання, орієнтованих на практичну діяльність і розвиток економічного мислення здобувачів освіти. На думку С. В. Нечіпор, ефективна професійна освіта має забезпечувати підготовку науково-педагогічних працівників до професійної діяльності через адаптацію змісту освітніх програм до сучасних викликів і використання інноваційних технологій [121, с. 45].

З огляду на сучасні соціально-економічні умови, актуалізується проблема створення освітньо-професійних програм, які інтегрують економіку освіти для забезпечення конкурентоспроможності майбутніх дизайнерів на ринку праці. Це потребує від науково-педагогічних працівників здатності впроваджувати

економічні знання у процес розроблення програм, зокрема у закладах вищої освіти.

У контексті формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти важливо враховувати спрямованість освітньо-професійних програм на розвиток професійної компетентності здобувачів освіти, зокрема у сфері дизайнерської освіти. Науковці, такі як О. Алейнікова та Л. Масол, наголошують, що сучасна дизайнерська освіта має інтегрувати економічні підходи для створення програм, які відповідають потребам ринку праці та забезпечують конкурентоспроможність майбутніх дизайнерів.

Л. Масол зазначає, що впровадження елементів економіки освіти у структуру освітньо-професійних програм дозволяє формувати у здобувачів освіти не лише професійні навички, а й економічне мислення, необхідне для успішної професійної діяльності в умовах сучасного ринку [107, с. 145].

У свою чергу, О. Алейнікова підкреслює, що важливо створювати освітні програми, які інтегрують економічні знання з практичними дисциплінами дизайну, що сприяє підготовці майбутніх фахівців з дизайну до роботи в умовах економічної глобалізації [2, с. 124].

Отже, інтеграція економічного підходу до розроблення освітньо-професійних програм з дизайну не лише дозволяє оптимізувати використання ресурсів та формувати актуальні компетентності, але й закладає підґрунтя для подальшого вдосконалення навчального процесу. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження методів проєктного менеджменту в освітні програми, що забезпечує підготовку майбутніх дизайнерів до ефективного управління складними процесами.

Дослідження сучасних підходів до підготовки майбутніх дизайнерів для управління проєктами, представлене в роботах О. Пасько та М. Кравченко, які акцентують увагу на важливості впровадження елементів проєктного менеджменту в освітньо-професійні програми з дизайну. Автори підкреслюють, що інтеграція таких компонентів сприяє формуванню у здобувачів освіти практичних навичок, необхідних для успішної реалізації дизайн-проєктів.

Зокрема, це стосується розвитку вмінь працювати в команді, ефективно планувати ресурси та управляти інноваційними проектами [129].

Включення елементів проєктного менеджменту у програми підготовки дизайнерів є ключовим для забезпечення їхньої відповідності сучасним потребам ринку праці. У галузі дизайну це дозволить майбутнім фахівцям не лише оволодівати технічними аспектами професії, але й успішно адаптуватися до умов конкурентного середовища, приймати обґрунтовані рішення та забезпечувати ефективне управління творчими проєктами. Тому, підготовка дизайнерів із застосуванням принципів проєктного менеджменту сприяє формуванню їхньої готовності до професійної діяльності, орієнтованої на інновації та економічну ефективність [129].

Актуальність такого підходу ще більше зростає в умовах сучасних викликів, зокрема через зміну економічних і соціальних умов у країні. Здатність науково-педагогічних працівників інтегрувати економічні аспекти у процес розроблення освітньо-професійних програм стає важливим чинником успішної реалізації стратегій професійної освіти у закладах вищої освіти, що потребує системного підходу до формування їхньої готовності, який поєднує економіку освіти з дизайнерськими дисциплінами, спрямованими на розвиток професійної компетентності здобувачів освіти.

Однією з важливих складових формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти є впровадження концептуальних підходів до розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Такі програми мають інтегрувати елементи економічної освіти, що сприяє не лише розвитку професійних компетентностей, але й формуванню економічного мислення у здобувачів освіти.

Як зазначає Л. Луговий, якісна освітньо-професійна програма повинна враховувати сучасні виклики та бути орієнтованою на розвиток ключових компетенцій, які відповідають умовам глобалізації та ринку праці [102, с. 67].

Значний внесок у дослідження цього питання зробив В. Кремень, який вважає, що застосування економічних знань у процесі розроблення освітніх

програм з дизайну є основою для створення конкурентоспроможних освітніх продуктів. Він підкреслює, що інтеграція економіки освіти дозволяє забезпечити високий рівень адаптивності та креативності майбутніх дизайнерів [93, с. 114].

Також варто відзначити думку І. Ткаченка, який наголошує, що готовність науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти формується через розвиток у них здатності до проєктування освітньо-професійних програм, які відповідають сучасним тенденціям дизайн-менеджменту. Він зазначає, що такі програми мають бути засновані на системному підході, що поєднує економічні, художні та технологічні аспекти [180, с. 89].

В умовах сучасних соціально-економічних змін формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну має враховувати швидкий розвиток цифрових технологій, глобалізаційні виклики та потреби інноваційного суспільства. Дослідники підкреслюють, що такі програми повинні інтегрувати економічний компонент, який посилює практичну орієнтованість та конкурентоспроможність здобувачів освіти.

Як зазначає І. Ткаченко, «готовність науково-педагогічних працівників до впровадження економіки освіти є основою для створення програм, що формують у майбутніх фахівців комплекс компетентностей, які відповідають сучасним потребам професійного середовища». Освітньо-професійні програми з дизайну, які базуються на економічних підходах, забезпечують гармонійне поєднання теоретичних знань, практичних умінь і навичок економічного мислення [180, с. 87].

Важливим аспектом є також врахування регіональних особливостей та індивідуальних потреб здобувачів освіти. Згідно з думкою С. Нечіпор, інноваційні підходи до розроблення таких програм сприяють не лише адаптації здобувачів до умов ринку праці, але й розвитку їхньої креативності, самостійності та готовності до вирішення складних професійних завдань, що стає ключовим у забезпеченні відповідності змісту програм глобальним тенденціям [121, с. 49].

Як висловлює І. Андрощук, оновлення змісту освітніх компонентів повинно враховувати як наслідки стану в країні, так і потребу у відновленні різних сфер життєдіяльності, зокрема економіки України. І. Андрощук наголошує, що держава має забезпечити належну підтримку системи освіти, включно зі збільшенням фінансування, підвищенням престижності педагогічної діяльності та створенням умов для професійного зростання викладачів. Науковець вказує на необхідність розробки системного підходу до підготовки педагогів, що враховує сучасні потреби економіки освіти [4, с. 215].

На основі аналізу сучасних досліджень, можна стверджувати, що підготовка науково-педагогічних працівників до розроблення освітньо-професійних програм у сфері дизайну має враховувати виклики, що постають перед економічною освітою в цілому. Зокрема, криза в економічній освіті, яка зумовлена відокремленням економічного розвитку від моральних цінностей і потреб особистості, також знаходить своє відображення у сфері дизайн-освіти. Перетворення економічної діяльності із засобу на мету життя впливає на зміст і структуру освітньо-професійних програм, спричиняючи дисбаланс між теорією та практикою.

Важливо враховувати загострення протиріч між підходами, які реалізуються у закладах вищої освіти, та запитами сучасного ринку праці. Ринок дизайну, як і бізнес у цілому, вимагає практико-орієнтованих фахівців, здатних оперативно адаптуватися до змін, працювати в умовах нестабільності й вирішувати комплексні завдання. У цьому контексті формування готовності науково-педагогічних працівників до інтеграції принципів економіки освіти є критично важливим.

У контексті формування готовності науково-педагогічних працівників до розроблення освітньо-професійних програм з дизайну варто враховувати, що, крім якісної професійної підготовки, сучасні фахівці повинні володіти рядом ключових компетентностей. Як зазначає К. Рудніцька, до них належать адаптивні здібності, здатність до аналітичного і критичного мислення, навички

постійного саморозвитку, уміння оперувати великими обсягами інформації, а також високий рівень володіння іноземними мовами [151].

Для сфери дизайну такі вимоги є особливо актуальними, оскільки вони характеризуються динамічними змінами, глобальною інтеграцією та високим рівнем конкуренції. Формування цих компетентностей у здобувачів вищої освіти має стати одним із ключових завдань підготовки науково-педагогічних працівників, що дозволить забезпечити розроблення освітніх програм, які не лише відповідають вимогам сучасного ринку праці, але й сприятимуть підготовці інноваційних, конкурентоспроможних фахівців з дизайну.

У процесі дослідження проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до розроблення освітньо-професійних програм з дизайну доцільно враховувати важливі чинники модернізації професійної підготовки, які визначає А. Загородня. Зокрема, авторка наголошує на необхідності забезпечення тісного зв'язку між навчанням та його практичною реалізацією. Одним із ключових аспектів є наступність між теоретичною підготовкою та можливостями її застосування у реальних умовах [58].

Для цього важливу роль відіграє проходження здобувачами освіти різних видів практики у провідних установах та організаціях, що дозволяє їм здобути необхідний професійний досвід. У контексті дизайну це може передбачати практику на виробничих підприємствах, у дизайн-студіях, рекламних агенціях, а також в інституціях країн ЄС, що сприяє інтеграції міжнародного досвіду.

Виходячи із зазначеного, модернізація освітньо-професійних програм у галузі дизайну має базуватися на поєднанні теоретичних знань із практичною діяльністю, що сприятиме формуванню у здобувачів освіти готовності до виконання професійних завдань у реальних умовах.

Також заслуговує уваги думка британського філософа Т. Thornton. Він відзначає, що економіка освіти часто не відповідає сучасним реаліям, оскільки її зміст є вузьким, некритичним і відірваним від практичних потреб. Здобувачі освіти критикують навчальні програми через їхню недостатню адаптованість до реального світу [219].

S. Yuen доповнює цей погляд, наголошуючи на розриві між теоретичним змістом дисциплін та практичними викликами з якими стикаються фахівці з дизайну після завершення навчання. Це вказує на необхідність модернізації навчальних програм, зокрема у сфері дизайну, через інтеграцію практичних компонентів, міждисциплінарності та економічного аналізу [220].

Для розроблення освітньо-професійних програм з дизайну такі висновки є надзвичайно важливими. Зміст програм має відповідати сучасним викликам, інтегрувати практичні знання та враховувати потреби ринку праці, що сприятиме підготовці фахівців, здатних ефективно працювати у сфері дизайну, поєднуючи творчість із економічною доцільністю та аналітичним підходом до управління ресурсами. У цьому контексті формування готовності науково-педагогічних працівників до інтеграції економічних підходів стає ключовим завданням для розвитку сучасної дизайн-освіти.

Освітні практики провідних вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти мають бути інтегровані в освітньо-професійні програми, що сприяє формуванню конкурентоспроможних фахівців. Ефективність підготовки здобувачів вищої освіти залежить не лише від оновлення змісту освітніх компонентів, але й від врахування досвіду та інноваційних підходів провідних науково-педагогічних працівників. Наприклад, залучення здобувачів до міжнародних програм академічної мобільності, участь у грантових проєктах, а також стажування викладачів за кордоном дозволяють інтегрувати передові практики у зміст навчальних дисциплін.

Оновлення освітніх компонентів має базуватися на потребах регіонального розвитку, враховуючи соціально-економічний контекст та запити ринку праці. Як зазначає С. Шкарлет, система освіти України повинна забезпечувати фахову мобільність і адаптивність випускників, що є основою для відновлення економіки та сталого розвитку держави. Врахування інноваційних освітніх практик, заснованих на європейських стандартах, є основою для формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти [199, с. 15].

Проблема формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну потребує комплексного аналізу та оновлення. На думку Є. Антонова, існуючі освітні програми часто не відповідають сучасним викликам через застарілий зміст навчальних дисциплін, що знижує їх актуальність для підготовки фахівців. Науковець підкреслює, що недостатня практична спрямованість навчання та низький рівень інтеграції інноваційних технологій також ускладнюють професійний розвиток науково-педагогічних працівників [210].

З іншого боку, М. Артюшина та О. Саркісова акцентують увагу на важливості партнерства між закладами освіти різних рівнів. Вони зазначають, що відсутність співпраці між освітніми установами та слабе залучення роботодавців у процес підготовки педагогів значно знижує ефективність освітніх програм, спрямованих на підготовку до впровадження інноваційних підходів, зокрема в галузі дизайну [8].

Як бачимо, сучасні дослідження свідчать про необхідність перегляду методів та змісту підготовки науково-педагогічних працівників у контексті економіки освіти. Цей процес має враховувати як глобальні тенденції, так і особливості розвитку української дизайнерської освіти.

У сучасному світі, що характеризується швидким розвитком технологій та інновацій, професійні знання та навички фахівців у сфері дизайну вимагають постійного оновлення. Якщо на початку ХХ століття знання, здобуті в освітніх закладах, могли забезпечувати випускникам достатній рівень компетентності протягом усього життя, то сьогодні цього вже недостатньо. Стрімкий розвиток галузі дизайну, поява нових підходів і технологій обумовлюють необхідність постійного навчання та вдосконалення [116].

Фахівці у сфері дизайну стикаються з викликами, які змушують їх регулярно актуалізувати свої знання та вміння, адже сучасний ринок праці вимагає інтеграції інновацій у професійну діяльність. Згідно з дослідженнями, професійні знання оновлюються приблизно на 20% щорічно, а фундаментальні

теоретичні знання – на 5%. При цьому «період напіврозпаду компетентності», тобто час, за який знання втрачають половину своєї актуальності, зменшується до 2,5-3 років.

Такі зміни вимагають від закладів вищої освіти не лише перегляду змісту освітніх програм, а й впровадження гнучких механізмів підвищення кваліфікації для науково-педагогічних працівників. Особливу увагу слід приділити адаптації освітньо-професійних програм до сучасних умов і потреб ринку, зокрема у галузі дизайну, де зростає попит на інноваційні рішення та креативні підходи. Тому, формування готовності науково-педагогічних працівників до розроблення освітньо-професійних програм у сфері дизайну має стати невід'ємною складовою системи підготовки.

Численні виклики, з якими стикається система вищої освіти України, мають системний характер. У «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки» зазначено, що перевантаження навчальних програм закладів вищої освіти дисциплінами, які не сприяють формуванню передбачених стандартами компетентностей, призводить до дисбалансу між теоретичною і практичною підготовкою. Внаслідок цього здобувачі освіти нерідко втрачають мотивацію до навчання та роботи за фахом, що особливо актуально для педагогічних і творчих спеціальностей [25].

У контексті формування готовності науково-педагогічних працівників до впровадження економіки освіти в освітньо-професійні програми з дизайну ці проблеми стають ще більш нагальними. Ефективна підготовка педагогів для розроблення сучасних програм з дизайну вимагає чіткої інтеграції економічних знань із практичними аспектами дизайнерської освіти, що дозволяє відповідати сучасним викликам ринку праці та освітнім стандартам [4].

Подолання таких проблем потребує вивчення та імплементації успішного досвіду європейських країн, які забезпечують підготовку науково-педагогічних працівників із урахуванням практичної орієнтації та інноваційних технологій. Важливу роль у цьому процесі відіграють міжнародні освітні проєкти, зокрема ті, що реалізуються в межах програми Erasmus+. Такі ініціативи спрямовані на

вдосконалення підготовки педагогічних кадрів, що здатні ефективно інтегрувати економічні аспекти в освітньо-професійні програми, забезпечуючи їхню адаптацію до актуальних потреб суспільства та міжнародного освітнього простору [210].

Отже, формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування принципів економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну є ключовим аспектом підвищення якості сучасної освіти. Цей процес передбачає не лише володіння теоретичними знаннями та практичними навичками, але й інтеграцію економічного аналізу, стратегічного планування і управління ресурсами у професійну діяльність.

З огляду на зростаючі вимоги до підготовки майбутніх фахівців з дизайну, особливу увагу слід приділити впровадженню інноваційних підходів, які сприятимуть формуванню практичних навичок у здобувачів освіти.

Освітньо-професійні програми мають бути орієнтовані на розвиток здатності працювати в команді, управляти ресурсами та реалізовувати дизайн-проекти, які відповідають сучасним викликам у галузі дизайну.

На нашу думку, готовність науково-педагогічних працівників до впровадження економічних принципів у процес створення освітньо-професійних програм є основою для забезпечення інноваційності та конкурентоспроможності майбутніх фахівців з дизайну, що сприятиме формуванню у здобувачів освіти не лише професійних компетентностей, але й розуміння економічних процесів, що дозволить їм ефективно адаптуватися до реалій сучасної професійної діяльності. Тому, дослідження та реалізація підходів, спрямованих на розвиток готовності науково-педагогічних працівників до інтеграції економіки освіти у дизайн-освіту, є важливим кроком до модернізації освітніх процесів та підвищення якості професійної підготовки у сфері дизайну.

1.2. Дефініції та сутність понять «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми», «дизайн»

Формування сучасної освітньої системи вимагає чіткого розуміння ключових понять, які визначають її фундаментальні основи та орієнтири розвитку. Умови швидких змін у суспільстві, економіці та технологіях вимагають від освіти здатності адаптуватися до нових викликів, що у свою чергу базується на глибокому осмисленні базових термінів і концепцій, пов'язаних із професійною підготовкою.

Зміст, структура та похідні понять «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми», «дизайн» у теперішньому часі залишаються предметом наукового дискурсу, якість якого значною мірою залежить від ступеня теоретичного осмислення вихідного понятійного апарату. Визначення цих понять є необхідним для створення науково-обґрунтованої методології підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Отже, першочерговим завданням є окреслення термінологічного поля, у межах якого будуть розглянуті ієрархія взаємопов'язаних понять та сформульовані вихідні робочі визначення «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми» та «дизайн» як концептуальної основи теми цієї дисертаційної роботи.

Ми поділяємо думку С. Сисоєвої про те, що впорядкування наукової термінології не означає повної уніфікації різних підходів до концептуалізації та теорій навіть у межах одного напрямку дослідження. Термінологія впорядковується виключно в межах тезаурусу певного наукового колективу чи окремого дослідника як процес інтеграції нових понять і матеріалів через призму сформованої системи педагогічних цінностей та уявлень [161].

Цей підхід дозволяє більш точно розкрити сутність ключових понять, які є основою нашого дослідження: «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми» та «дизайн». Кожне з цих понять має багатогранний характер, що потребує глибокого осмислення у контексті

специфіки дослідження, з урахуванням сучасних педагогічних і професійних викликів.

Розкрити сутність «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми» та «дизайну», намагалися дослідники у різні періоди. Серед великого масиву науково-теоретичних досліджень привертає увагу багатогранність цих понять; різні аспекти їхнього змісту відображаються в термінах професійна готовність, економічна ефективність освіти, інтегровані програми підготовки фахівців, дизайн-мислення, дизайн-проекти та дизайн-освіта. Упродовж тривалого часу формування готовності розглядалося як комплексний процес, економіка освіти – як система, що забезпечує якість та доступність освіти, а освітньо-професійні програми й дизайн – як ключові складники професійного розвитку, що відображають сучасні потреби суспільства та ринку праці [7].

Формування готовності є багатовимірним і складним процесом, що включає не лише засвоєння знань і навичок, але й розвиток особистісних якостей, необхідних для ефективної професійної діяльності. Цей феномен має ключове значення для науково-педагогічних працівників, адже їхня здатність до адаптації, самовдосконалення та впровадження інновацій безпосередньо впливає на якість освіти [147].

Очевидно, формування готовності є активною формою професійного становлення науково-педагогічних працівників, а застосування економіки освіти, у свою чергу, – це специфічна діяльність, спрямована на оптимізацію освітніх процесів, підвищення їхньої ефективності та результативності. Водночас, економіка освіти – це здатність використовувати наявні ресурси та інструменти освітньої системи для створення нових моделей навчання, які відповідають сучасним викликам і задовольняють суспільні та професійні потреби. Освітньо-професійні програми, у свою чергу, є інструментом інтеграції теоретичних і практичних знань у сфері дизайну, що сприяють формуванню у майбутніх фахівців здатності до створення інноваційних проєктів, які поєднують

матеріальні та духовні цінності, відповідаючи сучасним тенденціям і запитам суспільства.

У сучасних умовах формування готовності науково-педагогічних працівників потребує інтеграції нових підходів, які враховують динамічні зміни у професійній діяльності, що передбачає розвиток аналітичного мислення, здатності працювати з великими обсягами інформації та оперувати сучасними інструментами управління в освітньому середовищі [147].

І. Коваленко у своїй монографії «Економіка освіти в системі підготовки фахівців» (2021) зазначає, що ознаками формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти, які вирізняють цей процес серед інших форм професійної підготовки, є: адаптивність, що полягає у здатності інтегрувати економічні знання в освітній процес для створення ефективних програм; інноваційність – використання сучасних освітніх технологій та методик, що сприяють оптимізації навчального процесу; структурованість – чітке визначення етапів та компонентів освітньо-професійних програм, що відповідають вимогам ринку праці; інтеграція, як поєднання теоретичних та практичних аспектів підготовки фахівців [75].

Відповідно, формуючи готовність, науково-педагогічні працівники спираються на наявні педагогічні та економічні знання, водночас розширюючи їх через впровадження нових підходів. Акт підготовки є одночасно і процесом пізнання та інновації. Два основні шляхи розвитку професійної готовності – це відображення сучасних тенденцій освітньої галузі та трансформація освітніх програм відповідно до змін на ринку праці. Суперечливість, коли головним змістом формування готовності є розв'язання актуальних проблем освітнього процесу, що виникають як реакція на виклики сьогодення; розвиток, коли готовність стає рушійною силою вдосконалення професійної підготовки, сприяє руху освітнього середовища та підвищенню якості освіти; розвиток як вищий рівень професійної діяльності, форма розвитку та невід'ємна ознака сучасного викладача; єдність теоретичних знань та практичних навичок [58].

Формування готовності виступає однією з основних передумов у професійній підготовці науково-педагогічних працівників, які займаються створенням освітньо-професійних програм у сфері дизайну. Готовність у цьому випадку визначається як комплексна особистісна характеристика, яка включає не лише глибокі теоретичні знання та практичні навички, але й професійний досвід, мотивованість, креативність, а також адаптивність до змін у професійному середовищі.

У контексті розроблення освітньо-професійних програм у галузі дизайну, формування готовності передбачає глибоке розуміння методології дизайну, здатність використовувати сучасні технології та інтегрувати знання з різних дисциплін для створення інноваційних освітніх рішень. Крім того, готовність передбачає вміння аналізувати потреби суспільства та ринку праці, що є основою для створення актуальних і ефективних програм підготовки майбутніх фахівців [3].

У свою чергу, Є. Антонович підкреслює, що готовність формується як результат цілеспрямованого застосування спеціальних методик, орієнтованих на розвиток самостійної навчальної діяльності. Автор зазначає, що цей процес передбачає здатність особистості критично оцінювати власний рівень знань і навичок, визначати недоліки, які потребують усунення, і будувати стратегії для досягнення успішності у професійній діяльності.

Ключовим елементом формування готовності, за Є. Антоновичем, є розвиток умінь формулювати запити на отримання релевантної інформації, оцінювати її значущість та достовірність, а також використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку необхідних даних. Водночас важливим аспектом є здатність застосовувати отриману інформацію у професійній діяльності, що дозволяє підвищувати ефективність розв'язання практичних завдань [7].

Він також акцентує увагу на важливості синтезу знань із різних дисциплін у процесі підготовки фахівців у галузі дизайну. Цей підхід сприяє не лише вдосконаленню професійних компетентностей, а й формуванню здатності

працювати в умовах постійних змін та інтеграції нових технологій у професійне середовище.

Тому на його думку, формування готовності до професійної діяльності розглядається як багатовимірний процес, що базується на розвитку самостійності, критичного мислення, навичок аналізу й роботи з інформацією. Цей процес є основою для підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних до постійного вдосконалення та адаптації до вимог сучасного суспільства [7].

Підходи до формування готовності мають різноманітні аспекти, що охоплюють як інтеграцію особистісних рис і професійних якостей, так і використання спеціальних методик для розвитку ключових компетентностей. У своїх наукових працях

В. Різник, розглядає формування готовності як багатокомпонентним особистісним утворенням, що інтегрує взаємозв'язок між особистісними рисами (наприклад, цілеспрямованістю, відповідальністю, ініціативністю) та професійними якостями (знаннями, навичками, вміннями, професійними цінностями). Згідно з дослідженням автора, цей взаємозв'язок відіграє вирішальну роль у процесі формування професійної компетентності, оскільки готовність передбачає не лише володіння теоретичними знаннями, але й здатність застосовувати їх у конкретних професійних умовах [143].

Автор у своїй моделі формування готовності майбутніх фахівців економічних спеціальностей до професійної діяльності підкреслює, що формування готовності є багаторівневим процесом. Цей процес включає когнітивний, мотиваційний, емоційний та поведінковий аспекти. Когнітивний аспект охоплює засвоєння професійних знань та їхнє постійне оновлення. Мотиваційний аспект формує цілеспрямованість та інтерес до професійної діяльності. Емоційний аспект сприяє психологічній стійкості та адаптації до професійних викликів, а поведінковий аспект забезпечує реалізацію отриманих знань у конкретних професійних ситуаціях.

Крім того, автор наголошує, що готовність є динамічним утворенням, яке розвивається протягом усього професійного шляху. Вона вимагає постійного

вдосконалення професійних якостей, врахування нових викликів, що постають перед фахівцем, і здатності до адаптації. Це особливо актуально в умовах швидкозмінного суспільного та професійного середовища, де виникає потреба в інноваційних підходах до вирішення професійних завдань.

Тому, готовність можна визначити як інтегративну якість особистості, яка забезпечує ефективність професійної діяльності завдяки гармонійному поєднанню теоретичних знань, практичних навичок і психологічної готовності до реалізації професійних завдань. У сучасному контексті, коли ринок праці ставить високі вимоги до фахівців, формування готовності набуває особливого значення, адже саме така якість є запорукою професійного успіху [143].

У контексті формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну, особливе значення має інтеграція знань, навичок та професійних якостей, які сприяють ефективному поєднанню педагогічної, дослідницької та творчої діяльності, що включає:

- компетентність у використанні сучасних економічних методів і підходів до оптимізації навчального процесу;
- здатність адаптувати освітньо-професійні програми до потреб ринку праці, враховуючи специфіку дизайну;
- формування ціннісних орієнтацій, що підтримують інноваційність, креативність та професійну етику в навчальному середовищі;
- розвиток особистісних якостей, таких як ініціативність, відповідальність, здатність до саморозвитку та самостійного прийняття рішень.

Імпонуючи до формування готовності науково-педагогічних працівників у сфері дизайну, можна стверджувати, що важливим є не лише здобуття теоретичних знань, але й розвиток практичних навичок, що дозволяють впроваджувати інноваційні методики викладання та формувати творчий підхід у здобувачів освіти. Зокрема, викладачам необхідно бути готовими до впровадження міждисциплінарних підходів, що поєднують економіку,

педагогіку та специфіку дизайну, а також до використання цифрових технологій у освітньому процесі.

Важливо також врахувати для нашого дослідження думку науковців таких як: Р. Ткачук та А. Остапйовська, які наголошують, що формування готовності науково-педагогічних працівників до інноваційної діяльності є особистісним станом, який передбачає вмотивоване і ціннісне ставлення до професійної діяльності, володіння сучасними методами досягнення освітніх цілей, здатність до творчості та рефлексії. На їхню думку, ця готовність є внутрішньою силою, яка формує інноваційну позицію педагога та сприяє продуктивності його роботи. Автори підкреслюють, що така готовність виступає важливою передумовою професійної підготовки, забезпечуючи максимальний розвиток творчого потенціалу та здібностей [184].

Науковець О. Хаустова наголошує, що формування готовності є ключовою характеристикою особистості, яка базується на сформованості мотиваційно-орієнтовного, змістовно-операційного та оцінно-рефлексивного компонентів. Ці складові забезпечують прагнення та здатність педагогів до впровадження інновацій у професійну діяльність.

За її словами, процес формування такої готовності сприяє розвитку ціннісних орієнтацій та гуманістичного підходу в освітній діяльності, а також усвідомленню методологічних основ вирішення професійних завдань. Це включає розуміння концептуальних схем і практичних методів, необхідних для ефективної реалізації інноваційних рішень у освітньому процесі [190].

Згідно з позицією І. Богданової, ключовою складовою формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності є науково-методична робота, яка забезпечує розвиток і ефективне функціонування освітнього закладу. Раціональний підхід до відбору змісту, методів і форм такої роботи сприяє усуненню прогалин у знаннях і вміннях педагогів, створюючи потребу в постійному професійному вдосконаленні [15].

Виходячи з вищезазначеного, можемо висловити наступне, що формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування

економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну є важливим фактором підвищення ефективності вищої освіти. Науково-педагогічні працівники, які володіють навичками стратегічного планування, фінансового управління та оцінки економічної ефективності освітніх проєктів, здатні більш якісно адаптувати навчальний процес до сучасних вимог ринку праці, що сприяє не лише підготовці конкурентоспроможних фахівців, а й забезпеченню сталого розвитку освітньої сфери загалом.

З огляду на важливість економічної складової у формуванні освітньо-професійних програм, необхідно детальніше розглянути сутність поняття «економіка освіти». Це поняття охоплює аналіз взаємозв'язку між інвестиціями в освіту, ефективністю освітньої системи та їхнім впливом на соціально-економічний розвиток. Дослідження цього терміна дозволяє глибше зрозуміти механізми економічного регулювання в освіті, що є ключовими для розроблення сучасних програм підготовки науково-педагогічних працівників і дизайнерів.

Останнім часом все частіше використовується поняття «економіка освіти», яке визначають як міждисциплінарну галузь, що досліджує економічні аспекти функціонування освітньої системи. У «Словнику сучасної української мови» (2005), «економіка освіти» визначається як система економічних відносин, що забезпечує організацію, фінансування та ефективність освітніх процесів [21].

Серед дослідників, які вивчали економіку освіти, варто виділити О. Ястремського, який у своїй роботі «Види економічної діяльності «Наукові дослідження та розробки» і «Освіта» в структурі національної економіки України» аналізує вплив освітньої діяльності на економічні процеси. На його думку, економіка освіти відіграє ключову роль у національній економіці, адже освітня діяльність, поряд із науковими розробками, сприяє формуванню людського капіталу, який є основою економічного зростання. О. Ястремський підкреслює важливість створення комплексної моделі загальної рівноваги національної економіки, у якій освітня галузь розглядається як один із стратегічних елементів [208].

Ще одним дослідником у цьому напрямку є С. Сідлецький, який у статті «Економічні детермінанти розвитку вищої освіти» розглядає вплив економічних факторів на розвиток системи вищої освіти. Він зазначає, що економіка освіти залежить від таких ключових детермінант, як обсяг фінансування освітньої галузі, механізми розподілу фінансових ресурсів та їхній вплив на якість освітніх послуг. С. Сідлецький акцентує, що ефективне фінансове забезпечення є основою для сталого розвитку системи вищої освіти та її інтеграції в національну економіку [163].

На думку О. Падалки поняття «економіка освіти» розглядається як науковий напрям, що аналізує взаємозв'язок між інвестиціями в освіту, ефективністю освітньої системи та їхнім впливом на соціально-економічний розвиток суспільства. Основна увага приділяється вивченню попиту на освітні послуги, моделей фінансування, оптимального використання ресурсів і рентабельності освітніх інвестицій. Економіка освіти досліджує, як раціональне управління ресурсами може підвищити якість освіти та забезпечити її доступність, а також її роль у розвитку економіки та суспільства загалом [127].

Можна стверджувати, що економіка освіти, яка забезпечує ефективне управління ресурсами та адаптує освітню систему до потреб ринку праці та суспільства, виконує функцію потужного інструменту трансформації. Вона сприяє оптимізації освітніх процесів, формуванню конкурентоспроможних фахівців і адаптації суспільства до сучасних соціально-економічних реалій, що є ключовою умовою для сталого розвитку.

За словами Г. Яненкова, освіта і наука відіграють ключову роль у забезпеченні економічного зростання та розвитку суспільства. Освіта, відповідаючи сучасним вимогам ринку праці, виконує функцію адаптивного потенціалу, який сприяє трансформації суспільства відповідно до соціально-економічних реалій. Наука, у свою чергу, створює інноваційні знання та технології, які впливають на підвищення продуктивності праці, зростання конкурентоспроможності та сталий розвиток економіки. Автор підкреслює, що взаємодія освіти і науки забезпечує якісне відтворення людського потенціалу,

що є основою для успішного функціонування національної економіки та її інтеграції у глобальний економічний простір [207].

Як зазначає В. Геєць, характер перехідних процесів до економіки знань визначається здатністю суспільства адаптувати свої соціально-економічні системи до нових викликів, пов'язаних із впровадженням інновацій, розвитку освіти та науки. Він підкреслює, що освіта і наука стають ключовими чинниками формування економіки знань, оскільки саме вони забезпечують створення, передачу та використання нових знань, які є основою для економічного зростання. Автор наголошує, що ефективність таких перехідних процесів залежить від рівня інвестицій у людський капітал, розвитку інфраструктури знань і здатності до інноваційної діяльності [30].

А. Загородня у своїй монографії висловлює, що економіка освіти є важливим аспектом професійної підготовки, адже забезпечує ефективне управління ресурсами, оптимізацію освітніх процесів та адаптацію до потреб ринку праці. На думку авторки, економіка освіти сприяє формуванню сучасних освітніх програм, що відповідають викликам глобалізації, підвищують ефективність освітніх інвестицій та забезпечують якісне відтворення людського капіталу.

Авторка підкреслює, що ефективне впровадження принципів економіки освіти вимагає врахування таких факторів, як фінансова підтримка освітніх програм, розвиток інноваційних підходів до навчання, інтеграція міжнародного досвіду та забезпечення доступності освіти для різних категорій здобувачів. У поєднанні з орієнтацією на соціально-економічні потреби, ці фактори дозволяють створювати конкурентоспроможні освітні системи, здатні до гнучкого реагування на виклики сучасного суспільства [58].

Підходи А. Загородньої до економіки освіти можуть бути інтегровані у формування готовності науково-педагогічних працівників до розроблення освітньо-професійних програм, які враховують раціональне використання ресурсів, відповідність вимогам ринку праці та створення ефективного навчального середовища.

На думку Ю. Вітренка, економіка освіти є важливим елементом сучасної економічної системи, де заклади освіти виступають повноправними суб'єктами ринкових відносин. У своїх дослідженнях він підкреслює, що діяльність освітніх закладів має значний вплив на економічний розвиток, оскільки результати їхньої роботи включаються до валового внутрішнього продукту. Автор акцентує на необхідності розроблення системи показників, які б дозволяли оцінювати економічну діяльність освітніх установ відповідно до сучасних вимог ринкової економіки [26].

У контексті нашого дослідження, погляди Ю. Вітренка є особливо актуальними, адже формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм передбачає інтеграцію економічного підходу в управління освітніми процесами, що включає оптимізацію ресурсів, оцінку ефективності освітніх послуг і розробку програм, що відповідають вимогам сучасного ринку праці та забезпечують економічну стійкість закладів освіти. Думки Ю. Вітренка підкреслюють важливість взаємозв'язку між освітою та економікою, що дозволяє розглядати освітню діяльність як активний чинник соціально-економічного розвитку [26].

Сучасна освіта відіграє ключову роль у досягненні суспільних цілей і є важливим індикатором сталого розвитку, що охоплює різні аспекти життя суспільства. У межах цього дослідження поняття «освіта» є фундаментальним і визначальним. Згідно з тлумачним словником української мови, термін «освіта» трактується як сукупність знань, здобутих у процесі навчання; рівень або ступінь знань, освіченість; процес підвищення рівня знань, навчання та засвоєння знань; а також як загальний рівень знань у суспільстві або державі, система освітніх заходів і мережа закладів, що реалізують такі заходи. Освіта визначається не лише як процес передачі знань, але й як соціальний інститут, що забезпечує розвиток суспільства через формування компетентностей і світогляду його членів [170].

Б. Гершунський підкреслює, що освіта є однією з найбільш технологічно розвинутих сфер, яка відіграє визначальну роль у становленні особистості. Вона сприяє формуванню інтелектуального потенціалу, духовних орієнтирів і моральних цінностей, які становлять основу розвитку людської спільноти [31].

Як зазначає С. Сисоєва, поняття «освіта» має багатогранний характер і може бути розглянуте з різних позицій, які можна узагальнити наступним чином: освіта виступає як суспільна, державна і особистісна цінність; як система закладів і установ, що забезпечують освітній процес; як особливий процес навчання і виховання; як багаторівневий результат, що включає знання, компетентності та навички; як соціокультурний феномен, що формує світогляд і цінності суспільства; та як соціальний інститут, здатний впливати на свідомість і розвиток суспільства в цілому [161].

У контексті нашого дослідження поняття «економіка освіти» розглядається як ключовий компонент формування готовності науково-педагогічних працівників до розроблення освітньо-професійних програм. Економіка освіти охоплює систему знань, яка спрямована на забезпечення ефективного управління ресурсами в освітній сфері, оптимізацію фінансових механізмів і впровадження інновацій, що відповідають сучасним соціально-економічним викликам. Сутність поняття «економіка освіти» в нашому дослідженні визначається через її багатогранну роль. По-перше, вона виконує освітньо-економічну функцію, забезпечуючи ефективне фінансування та управління освітніми ресурсами, що сприяє підвищенню якості освіти та її доступності. По-друге, вона має соціально-економічний вплив, розглядаючи освіту як інструмент розвитку людського капіталу, який безпосередньо впливає на економічне зростання та конкурентоспроможність суспільства. По-третє, економіка освіти сприяє інноваційній інтеграції, впроваджуючи новітні методи й технології, які дозволяють адаптувати освітньо-професійні програми до потреб ринку праці та глобальних тенденцій.

У процесі формування готовності науково-педагогічних працівників знання про економіку освіти забезпечують здатність раціонально розподіляти

ресурси, оцінювати ефективність освітніх програм і враховувати економічні фактори в управлінні освітнім процесом. Відповідно до теми дослідження, економіка освіти розглядається як теоретичний і практичний базис для створення програм, що сприяють підготовці компетентних і затребуваних фахівців з дизайну.

Отже, економіка освіти в нашому дослідженні виступає як інструмент, що поєднує педагогічні та економічні підходи, забезпечуючи стійкість, ефективність та інноваційність освітньо-професійних програм з дизайну у сучасному соціально-економічному середовищі.

Термін «освітньо-професійні програми» має свої витоки у розвитку концепцій вищої освіти, орієнтованих на професійну підготовку фахівців. Виникнення терміну пов'язане з переходом освітніх систем до компетентнісного підходу, що почав формуватися у другій половині ХХ століття. Основна ідея полягала у створенні систематизованих навчальних програм, які б інтегрували теоретичні знання, практичні навички та професійні компетентності для підготовки спеціалістів, готових до виконання завдань у конкретній професійній діяльності.

В Україні термін «освітньо-професійні програми» отримав офіційне закріплення у Законі України «Про вищу освіту», де освітньо-професійна програма визначається як документ, який забезпечує досягнення визначених результатів навчання, необхідних для здобуття відповідної кваліфікації. Його впровадження в освітню практику стало результатом гармонізації національної системи освіти із загальноєвропейськими підходами, закладеними Болонським процесом [59].

У міжнародному контексті, особливо в Європі, поняття освітньо-професійних програм тісно пов'язане з Європейською рамкою кваліфікацій, яка орієнтована на визначення рівнів освіти за результатами навчання. Це дозволяє програмам мати чітко визначену структуру, зокрема цілі, результати навчання, компетентності та механізми забезпечення якості [213].

Відповідно, термін «освітньо-професійні програми» виник як відповідь на потребу забезпечити якісну професійну підготовку, інтегруючи освітні стандарти, потреби ринку праці та сучасні виклики у сфері економіки та суспільства.

Так, поняття «освітньо-професійна програма» офіційно використовується в українському законодавстві та освітніх документах. Згідно з роз'ясненнями Міністерства освіти і науки України, освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма визначається як «система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач освіти відповідного ступеня вищої освіти».

У рамках дослідження поняття «освітньо-професійні програми» розглядається як комплексний освітній документ, спрямований на досягнення конкретних результатів навчання та формування професійних компетентностей, які відповідають вимогам сучасного ринку праці. Згідно з Законом України «Про вищу освіту», освітньо-професійна програма – це сукупність освітніх компонентів (дисциплін, практик, індивідуальних завдань тощо), що забезпечують здобувачам освіти набуття знань, умінь, навичок і інших компетентностей, необхідних для отримання відповідної кваліфікації [59].

У сучасних дослідженнях освітньо-професійні програми розглядаються як багатофункціональні системи, які включають:

1. Змістовну складову, яка визначає перелік дисциплін і модулів, необхідних для формування професійних компетентностей.
2. Практичну складову, що забезпечує інтеграцію теоретичних знань із реальними професійними завданнями через стажування, практики та тренінги.
3. Механізми контролю якості, які дозволяють оцінювати ефективність програм у досягненні освітніх результатів.

4. Інноваційний підхід, що передбачає використання сучасних технологій і методик навчання для підвищення якості освіти.

Тотожні думки можна прослідкувати в науковій праці О. Олійника, який зазначає, що освітньо-професійні програми слід розглядати як багатофункціональний інструмент, що інтегрує освітній зміст, професійно орієнтовані технології навчання та забезпечує якість освітнього процесу. У таких програмах поєднуються теоретична і практична підготовка, спрямована на підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці [125].

Автори Л. Павленко, М. Павленко та Є. Павленко у своїх публікаціях підкреслюють важливість модернізації освітньо-професійних програм, особливо у контексті впровадження новітніх технологій. Науковці зазначають, що сучасні освітньо-професійні програми часто не враховують потреби ринку праці у специфічних технологічних компетентностях, таких як DevOps, що є актуальними для підготовки конкурентоспроможних фахівців, що свідчить про необхідність оновлення змісту програм з орієнтацією на інноваційні методики та технології, що дозволить здобувачам освіти адаптуватися до сучасних професійних викликів [126].

Освітньо-професійні програми мають бути адаптивними, інноваційними та орієнтованими на потреби суспільства, висловлює Т. Ладиченко. На її думку освітньо-професійні програми повинні враховувати актуальні виклики ринку праці, сприяти розвитку міждисциплінарних компетентностей та інтегрувати сучасні підходи до навчання. Вона акцентує увагу на важливості формування практичних навичок, що дозволяє здобувачам освіти ефективно адаптуватися до професійної діяльності в реальних умовах [97].

У своїй монографії Л. Сергєєва, акцентує увагу на тому, що управління якістю підготовки фахівців в освітньо-професійних програмах має базуватися на інтеграції сучасних педагогічних підходів та економічної складової. Авторка підкреслює, що забезпечення конкурентоздатності випускників закладів освіти є можливим лише за умови системного управління якістю освітнього процесу,

який враховує сучасні виклики ринку праці, розвиток інноваційних технологій та підвищення рівня професійних компетентностей [158].

На нашу думку, освітньо-професійна програма є комплексним інструментом підготовки фахівців, який поєднує в собі систему освітніх компонентів, спрямованих на формування знань, умінь і компетентностей, необхідних для досягнення конкретних професійних результатів. Такі програми мають враховувати сучасні вимоги ринку праці, інтегрувати теоретичну та практичну підготовку, а також орієнтуватися на інноваційні методи навчання та міждисциплінарний підхід.

Згідно з нашим дослідженням, освітньо-професійна програма з дизайну повинна мати чітко структуровану систему, що включає:

- визначення очікуваних результатів навчання (компетентностей);
- перелік навчальних дисциплін та їхню логічну послідовність;
- практичну складову, яка дозволяє здобувачам освіти інтегрувати знання у реальних професійних умовах;
- механізми забезпечення якості освітнього процесу.

Така програма виступає не лише засобом підготовки конкурентоспроможних фахівців з дизайну, але й важливим інструментом інтеграції економіки освіти у систему професійної підготовки, що сприяє адаптації освітнього процесу до сучасних викликів і потреб суспільства.

Надалі нами розглянуто, термін «дизайн», який є багатозначним поняттям, та відображає інтеграцію художньої та технічної діяльності, спрямованої на створення або вдосконалення предметного середовища відповідно до потреб людини. У різних словниках та енциклопедичних виданнях поняття «дизайн» трактується дещо по-різному, що дозволяє висвітлити його багатогранність.

Згідно з Великим тлумачним словником сучасної української мови, дизайн визначається як «художнє конструювання та оформлення речей (переважно знарядь праці, промислової продукції та інтер'єру)», що підкреслює прикладний характер дизайну як галузі, орієнтованої на створення практичних і естетично привабливих об'єктів [24].

В Енциклопедії Сучасної України зазначається, що дизайн (від лат. *designare*, англ. *Design* – проєкт, план, малюнок) – це «творча проєктно-конструкторська діяльність, спрямована на вдосконалення предметного середовища». Таке визначення акцентує увагу на творчій та інноваційній природі дизайну, який є інструментом гармонізації взаємодії людини із середовищем [54].

У Словнику іншомовних слів дизайн описується як «вид діяльності, пов'язаний з проєктуванням предметного світу». Таке визначення наголошує на проєктній сутності дизайну, що охоплює як естетичні, так і функціональні аспекти [169].

Отже відповідно словників, термін «дизайн» є синтезом мистецького та інженерного підходів, що об'єднують креативність із практичністю. Він виконує важливу роль у формуванні предметного середовища, враховуючи як утилітарні, так і естетичні потреби людини.

У контексті нашого дослідження дизайн розглядається як процес і результат творчої діяльності, спрямованої на створення об'єктів, які відповідають сучасним викликам та задовольняють запити суспільства.

Термін «дизайн» вивчали численні науковці, які акцентували увагу на його багатогранності та ролі у формуванні предметного середовища. Зокрема, у дослідженні Н. Прусака «Виникнення терміну «дизайн»» розглядається еволюція цього поняття та його значення в різних контекстах. Автор визначає дизайн як творчу діяльність, спрямовану на визначення формальних якостей промислових виробів, включаючи їхні зовнішні, структурні та функціональні риси, які створюють єдність з точки зору споживача та виробника [139].

Крім того, І. Кравчук у статті «Фактори впливу на розвиток дизайну як науки» акцентує на тому, що дизайн – це творча діяльність, яка поєднує технічні прийоми проєктування, декоративні ефекти та утилітарні функції. Науковець визначає дизайн як метод і процес художньо-технічного проєктування, який орієнтований на задоволення як утилітарних, так і естетичних потреб людини [91].

На думку В. Тиценка, дизайн являє собою багатогранну діяльність, яка інтегрує естетичні, функціональні та культурні складові, спрямовані на створення гармонійного предметного середовища, що відповідає сучасним суспільним потребам. У своїх працях, зокрема у дослідженні «Теоретичні засади етнічного дизайну у професійній освіті», він підкреслює важливість дизайну як засобу збереження та переосмислення етнічних традицій у контексті сучасності. Автор акцентує, що дизайн повинен поєднувати інноваційні технології з культурною спадщиною, сприяючи таким чином розвитку суспільства та формуванню національної ідентичності.

З позиції В. Тиценка, дизайн виступає не тільки як категорія, що охоплює естетичний і функціональний виміри, а й як засіб культурної комунікації, який значно збагачує професійну освіту та відкриває нові можливості для розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти [177].

У статті А. Короля «Сутність поняття дизайн і його види» досліджується багатогранна природа терміну «дизайн» та його класифікація за різними ознаками. Автор визначає дизайн як інтегративну художньо-технічну діяльність, яка спрямована на створення естетично та функціонально досконалих об'єктів і середовищ. На думку А. Короля, дизайн не обмежується лише зовнішнім оформленням, а охоплює широке коло аспектів, включаючи технічну інженерію, ергономіку, естетику та культурний контекст.

А. Король також аналізує різновиди дизайну, зокрема промисловий, графічний, ландшафтний, інтер'єрний, вебдизайн тощо, підкреслюючи, що кожен із них має свою специфіку та орієнтований на вирішення окремих завдань у взаємодії людини з предметним середовищем. Особливу увагу автор приділяє функціональному та естетичному підходам, які є базовими принципами дизайнерської діяльності.

Стаття А. Короля робить значний внесок у розуміння сутності дизайну як багатогранного поняття та діяльності, яка гармонійно поєднує утилітарні й естетичні потреби людини [86].

У своїй дисертації О. Пасько термін «дизайн» розглядається як багатогранний процес, що включає як творчі, так і технологічні аспекти, спрямовані на створення гармонійного предметного середовища. Авторка акцентує увагу на дизайні як інтегративній діяльності, яка об'єднує естетику, функціональність і технічну доцільність. Зокрема, О. Пасько визначає дизайн як вид професійної діяльності, що базується на творчому пошуку і використанні матеріалів для реалізації естетичних та практичних рішень.

Вона також зазначає, що дизайн є ключовим компонентом формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Він сприяє розвитку таких важливих якостей, як креативність, вміння адаптувати інноваційні підходи та враховувати соціокультурні особливості у процесі проектування [130].

А. Руденченко у своїй дисертації «Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах» досліджує поняття «дизайн» у контексті етнодизайну. Вона розглядає дизайн як інтегративну діяльність, що поєднує художньо-проектні та технічні аспекти, спрямовані на створення об'єктів і середовищ, які відповідають естетичним, функціональним та культурним потребам суспільства. А. Руденченко підкреслює важливість дизайну у врахування етнічних традицій та національної ідентичності, що сприяє збереженню та популяризації культурної спадщини [150].

М. Кравченко у своєму дослідженні «Підготовка майбутніх фахівців з дизайну до управління проектами у професійній діяльності» аналізує термін «дизайн», визначаючи його як процес створення візуально та функціонально досконалих рішень, що поєднують естетичні, технологічні та організаційні компоненти. На її думку, дизайн охоплює не лише творче розроблення об'єктів, але й вимагає від фахівців розуміння методів управління проектами, зокрема планування та контролю над їх реалізацією. Вона наголошує, що дизайн є складним інтегративним явищем, яке враховує інноваційність, естетичну цінність і практичну доцільність [89].

У дисертації «Підготовка майбутніх фахівців з дизайну до застосування мультимедійних технологій у професійній діяльності» М. Кирієнко аналізує термін «дизайн», визначаючи його як сучасну інтегративну діяльність, що поєднує творчість, технології та інновації для вирішення естетичних і функціональних завдань. Науковець підкреслює, що дизайн у сучасному розумінні охоплює не лише художнє проектування, а й цифрові технології, які стають невід'ємною складовою дизайнерської роботи.

М. Кирієнко зазначає, що термін «дизайн» включає як розробку візуальних рішень, так і створення інтерактивного середовища, орієнтованого на користувача. У контексті підготовки фахівців, він акцентує увагу на важливості навчання майбутніх дизайнерів застосуванню мультимедійних технологій, які розширюють межі традиційного дизайну та дозволяють створювати нові формати взаємодії з аудиторією [73].

Науковець О. Шпак у своїй роботі «Підготовка майбутніх бакалаврів графічного дизайну до застосування каліграфії у професійній діяльності», термін «дизайн» у контексті графічного мистецтва. Вона визначає дизайн як творчий процес, спрямований на поєднання естетичних і функціональних елементів для створення візуальних рішень, які задовольняють як практичні, так і емоційні потреби суспільства та акцентує увагу на ролі графічного дизайну як засобу комунікації, що інтегрує традиційні техніки, такі як каліграфія, із сучасними цифровими інструментами. На її думку, дизайн є багатогранною дисципліною, яка передбачає взаємодію між творчістю, технологією та комунікативною функцією, дозволяючи створювати візуально значущі й естетично досконалі продукти. О. Шпак також підкреслює, що дизайн слугує не лише естетичною категорією, але й практичним інструментом для вирішення актуальних завдань у різних сферах професійної діяльності [201].

На нашу думку, дизайн – це сучасна форма творчої діяльності, яка спрямована на створення інноваційних рішень, що поєднують естетичну привабливість, функціональність і відповідність соціальним та культурним контекстам. Це не лише процес художньо-конструкторського проектування, а й

потужний засіб впливу на якість життя людини, формування гармонійного середовища та інтеграції новітніх технологій у різні сфери діяльності.

У рамках нашого дослідження дизайн розглядається як ключова концепція для розроблення освітньо-професійних програм, спрямованих на підготовку фахівців, здатних вирішувати складні міждисциплінарні завдання. Ми вважаємо, що дизайн не обмежується лише створенням об'єктів чи графічних рішень, а охоплює широку методологічну основу для формування творчих компетентностей, критичного мислення та інноваційного підходу до вирішення професійних викликів.

Отже, дизайн у сучасному світі є не просто інструментом створення естетичних об'єктів, а важливим чинником формування освітнього середовища, яке готує професіоналів для роботи у висококонкурентному та швидко змінюваному світі.

1.3. Аналіз освітньо-професійних програм третього освітнього рівня щодо формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти

Освітньо-накові програми третього (освітнього рівня) вищої освіти є важливою складовою системи підготовки науково-педагогічних працівників, здатних впроваджувати економічні підходи в освітню діяльність. Саме такі програми формують комплекс знань, умінь і компетентностей, спрямованих на забезпечення ефективності освітнього процесу, раціонального використання ресурсів і стратегічного розвитку закладів вищої освіти. В умовах сучасних викликів освіта все більше потребує інтеграції принципів економіки, що дозволяє адаптувати освітні системи до динаміки соціально-економічного середовища та забезпечувати їхню стійкість і інноваційність.

Одним із вагомих напрямів модернізації системи освіти України є вдосконалення професійної підготовки науково-педагогічних працівників, що відповідає актуальним вимогам сучасного суспільства. Підготовка має

забезпечувати формування інноваційного фахівця, здатного до викладацької діяльності на високому рівні, інтеграції економічного компонента в освітній процес та розроблення ефективних освітньо-професійних програм. Зокрема, у сфері дизайну це потребує глибокого розуміння економіки освіти та застосування її положень у процесі створення освітньо-професійних програм, які відповідають вимогам ринку праці та розвитку сучасних технологій.

На сьогоднішній день науково-педагогічні працівники мають оволодіти сучасними підходами до стратегічного планування, управління ресурсами та розробленням інноваційних програм, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності випускників з дизайну, що вимагає розширення практичної складової освітньо-професійних програм із врахування економічних, соціальних і культурних викликів сучасності.

З огляду на це, формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти є важливим завданням, яке потребує подальшого дослідження. Проблеми в системі професійної освіти України є одними з найбільш актуальних. Як зазначено в Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022–2027 роки, значними перепонами для розвитку цієї сфери залишаються низький рівень оплати праці педагогічного персоналу закладів професійної освіти, недостатня мотивація до використання сучасних освітніх технологій, низька якість професійної підготовки педагогів та відсутність ефективної системи формування кадрового резерву. Усі зазначені проблеми впливають як на підготовку керівників освітніх установ, так і на педагогічний склад. [25, с. 10].

Проблема підвищення якості підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну є важливою вимогою сучасного суспільства. Здатність викладачів ефективно інтегрувати інноваційні підходи до навчального процесу, аналізувати та моделювати освітні програми, адаптувати їх до потреб ринку праці, а також самостійно створювати нові методики й інструменти

навчання має безпосередній вплив на формування сучасних здібностей майбутніх дизайнерів.

У Наказі Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2023 року №552 «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти» зазначається, що головною метою інноваційної діяльності в освітній сфері є покращення якості освітнього процесу, що досягається шляхом розроблення та вдосконалення педагогічних, психолого-освітніх і управлінських моделей, а також методик, які використовуються для проведення експериментів чи реалізації інноваційних проєктів [137].

Для вирішення зазначених проблем необхідно суттєво оновити підходи до підготовки науково-педагогічного складу. Зокрема, у Концепції розвитку педагогічної освіти підкреслюється, що підготовка педагогів повинна відповідати сучасним суспільним викликам і запитам, що сформульовані в професійних стандартах та стандартах освіти. Крім того, вона має враховувати найкращі міжнародні практики, рекомендовані впливовими організаціями, та адаптуватися до глобальних тенденцій освітнього процесу [119, с. 5].

У свою чергу В. Ковальчук підкреслює, що зменшення кількості здобувачів освітніх програм, орієнтованих на підготовку педагогів, є результатом низки як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, зокрема відсутності системної роботи з формування кадрового резерву та недостатнього використання сучасних освітніх технологій. Він також акцентує увагу на потребі оновлення професійних стандартів та впровадження економічної грамотності в зміст освітніх програм [81].

На думку О. Огієнко, модель формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності повинна виконувати три ключові функції: прогностичну, що передбачає передбачення і аналіз можливих змін у професійній сфері; емпіричну, яка забезпечує практичну апробацію нових підходів і рішень; та перетворювальну, що орієнтується на реальні зміни в професійній діяльності.

Також вона наголошує, що розробка такої моделі має базуватися на інтеграції низки підходів, які забезпечують системність і ефективність процесу підготовки. Системно-діяльнісний підхід забезпечує узгодженість усіх елементів підготовки, спрямованих на формування готовності. Професійно-діяльнісний підхід акцентує увагу на розробці практичних умінь і навичок, що є необхідними для інноваційної діяльності. Індивідуально-орієнтований підхід враховує унікальні особливості кожного здобувача освіти, сприяючи його особистісному зростанню. Компетентнісний підхід зосереджується на формуванні ключових компетентностей, необхідних для впровадження інновацій. Індивідуально-творчий підхід стимулює креативність і здатність генерувати нові ідеї. Утилітарний підхід орієнтується на практичну значущість отриманих знань і навичок, а синергетичний підхід забезпечує узгодженість і взаємодію всіх компонентів професійної підготовки.

У контексті підготовки науково-педагогічних працівників до інноваційної діяльності, ці підходи можуть бути адаптовані до специфіки їхньої професійної діяльності. Наприклад, прогностична функція може передбачати аналіз сучасних тенденцій у сфері освіти та економіки, емпірична – апробацію нових педагогічних технологій, а перетворювальна – впровадження інновацій у процес розроблення освітньо-професійних програм. Така модель сприятиме формуванню у педагогів не лише професійних компетентностей, але й здатності до творчого підходу, критичного мислення та ефективної адаптації до сучасних викликів [123].

Такі підходи забезпечують багатовимірність і комплексність підготовки педагогів до інноваційної діяльності, дозволяючи їм не лише прогнозувати результати своєї діяльності, але й адаптуватися до змінних умов професійного середовища.

На нашу думку відповідно нашого дослідження формування готовності науково-педагогічних працівників до використання економіки освіти під час розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, така модель може

служувати важливим інструментом для підвищення їхньої ефективності та відповідності сучасним викликам у сфері освіти.

Модернізація професійної освіти та впровадження новітніх підходів до підготовки педагогів, включаючи формування навичок використання економіки освіти, є важливим аспектом інтеграції України у світовий освітній простір. Особлива увага має бути приділена адаптації освітніх програм, які враховують не лише професійні компетентності, але й здатність науково-педагогічних працівників до застосування інноваційних освітніх технологій і управлінських інструментів [123].

Одним із ключових аспектів підготовки науково-педагогічних працівників на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є формування їхньої готовності до впровадження економічного компонента в освітньо-професійні програми. Така готовність передбачає інтеграцію сучасних знань і практик у сфері економіки освіти, орієнтованих на потреби ринку праці та глобалізаційні виклики.

Як зазначає О. Антонова, сучасна освітньо-наукова програма має бути спрямована на розвиток у здобувачів системного мислення, здатності до проведення наукових досліджень та створення інноваційних підходів до вирішення актуальних педагогічних завдань. [6, с. 66–69].

Відповідно нашого дослідження освітньо-професійні програми з дизайну, виступають не лише як інструмент підготовки здобувачів освіти, але й як механізм формування готовності науково-педагогічних працівників до впровадження економіки освіти у навчальний процес.

Тому, освітньо-професійні програми в сучасному соціально-економічному середовищі є інструментом, що забезпечує підготовку фахівців, здатних адаптуватися до викликів часу, ефективно використовувати знання й навички для вирішення професійних завдань, а також сприяти розвитку суспільства.

Виходячи з вище зазначеного можемо висловити, що ключовими аспектами підвищення якості освітньо-професійних програм є:

1. Впровадження інноваційних методик і технологій навчання, що відповідають сучасним потребам економіки знань.

2. Орієнтація на практичну спрямованість, яка забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності.

3. Постійний моніторинг якості підготовки здобувачів освіти, що включає аналіз відповідності програм актуальним потребам ринку праці.

4. Міждисциплінарний підхід до розроблення освітньо-професійних програм, який забезпечує формування комплексних компетентностей у майбутніх фахівців.

Особливу увагу приділено застосуванню міждисциплінарного підходу, який передбачає синтез знань з педагогіки, економіки, управління та дизайну. Як висловлює І. Андрощук, система освіти має бути адаптивною до викликів часу, сприяючи формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців, які відповідають стандартам європейської освіти. Це особливо актуально для підготовки майбутніх науково-педагогічних працівників, які впроваджуватимуть економічні аспекти в програми підготовки фахівців з дизайну [4, с. 215].

Крім того, інтеграція елементів економіки освіти дозволяє розробляти програми, що враховують особливості сучасного ринку праці, що досягається через співпрацю з роботодавцями, обговорення змісту освітніх компонентів та їх оновлення відповідно до потреб галузі дизайну. У цьому контексті формування готовності науково-педагогічних працівників включає розвиток навичок управління, планування та аналізу, що забезпечують ефективне впровадження економічних знань у професійні програми [82].

Аналізуючи зарубіжний досвід більшість зазначених проєктів демонструють ефективний підхід до інтеграції міжнародного досвіду у вдосконалення системи підготовки науково-педагогічних працівників. Їх напрацювання можуть стати основою для пропозицій у контексті нашого дослідження, зокрема в частині розроблення освітньо-професійних програм з

дизайну, що враховують аспекти економіки освіти. Основними напрямками застосування результатів таких проєктів можуть бути такі як:

- створення інноваційно орієнтованих програм, які включають модулі для освітньо-професійних програм з дизайну, які акцентують увагу на економічному аспекті в процесі проєктування, організації та реалізації навчального процесу;

- посилення практичної орієнтації, що надасть включити до програм більше практико-орієнтованих компонентів, зокрема тренінгів, воркшопів і майстер-класів за участю стейкхолдерів, що дозволить здобувачам застосовувати знання в умовах реальних проєктів;

- розвиток партнерства співпраці між закладами вищої освіти, бізнесом та культурними інституціями для формування інтегрованого підходу до навчання;

- створення цифрових платформ таких як веб-ресурси для взаємодії між здобувачами освіти, викладачами та представниками індустрії дизайну, зокрема щодо стажувань, працевлаштування, обміну досвідом;

- академічна мобільність для викладачів і здобувачів, що дозволить переймати досвід провідних європейських університетів у викладанні економіки освіти та дизайну;

- оновлення та апробування професійних стандартів для викладачів дисциплін з дизайну з урахуванням сучасних потреб ринку праці та економічних реалій;

- створення ресурсних центрів на базі закладів освіти, де здобувачі освіти та викладачі могли б спільно працювати над проєктами, впроваджуючи міждисциплінарний підхід.

З огляду на сучасні виклики та тенденції розвитку економіки освіти, модернізація освітньо-наукових програм третього (освітнього рівня) є важливим напрямом підготовки науково-педагогічних працівників. Враховуючи стратегічну роль освіти у післявоєнному відновленні країни, необхідність інтеграції економічних підходів у процес підготовки фахівців є очевидною. Дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців підтверджують, що ефективне управління освітніми ресурсами, фінансова автономія закладів освіти та

інноваційні підходи до розроблення навчальних програм сприяють підвищенню якості освітнього процесу та його відповідності актуальним вимогам суспільства [38].

У цьому контексті особливої уваги заслуговують освітньо-наукові програми, які формують систему підготовки здобувачів ступеня доктора філософії. Вони мають на меті не лише забезпечити набуття теоретичних знань, а й сформувати дослідницькі компетентності, необхідні для ефективного впровадження економічних механізмів у сфері освіти. Саме освітньо-наукові програми визначають рівень готовності науково-педагогічних кадрів до застосування економічних принципів у процесі розроблення освітніх політик і стратегічного управління освітньою діяльністю [144].

Подальший аналіз змісту та структури освітньо-наукових програм дозволить оцінити їхню відповідність сучасним викликам, визначити ключові компоненти, що формують економічну грамотність викладачів, а також окреслити напрями вдосконалення програм з урахуванням новітніх тенденцій розвитку економіки освіти.

З огляду на важливість підготовки висококваліфікованих науково-педагогічних працівників, здатних ефективно інтегрувати принципи економіки освіти у процес розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, доцільним є аналіз освітньо-наукових програм третього (освітнього рівня) за спеціальностями 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) та 022 «Дизайн». Визначення змістовного наповнення цих програм дозволить оцінити рівень сформованості компетентностей, необхідних для забезпечення інноваційного розвитку освіти та ефективного використання її економічного потенціалу.

Для здійснення аналізу нами було розглянуто п'ять освітньо-наукових програм провідних українських закладів вищої освіти, зокрема: Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; Університету імені Альфреда Нобеля; Київського національного університету технологій та дизайну; Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

Аналіз цих програм дозволив визначити, наскільки їх структура та зміст сприяють формуванню готовності майбутніх науково-педагогічних працівників до економіки освіти в процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну.

Освітньо-наукова програма Українського державного університету імені Михайла Драгоманова зі спеціальності 015 «Професійна освіта», має ґрунтовну теоретичну та методологічну базу, що включає сучасні освітні технології, інноваційні стратегії викладання. Програма формує критичне мислення у викладачів, методологічну культуру та навички управління навчальним процесом. Проте у змісті програми відсутні навчальні дисципліни, які забезпечують фінансово-економічну підготовку викладачів, зокрема, курси з економіки освіти, освітнього підприємництва, стратегічного планування та фінансового менеджменту закладів освіти [187]. Дану програму представлено у (Додатку Б).

Освітньо-наукова програма Університету імені Альфреда Нобеля зі спеціальності 15 «Професійна освіта», орієнтована на міжнародні освітні стандарти, містить курси з методології наукових досліджень, цифрових технологій у навчальному процесі та стратегічного управління освітою. Програма дозволяє розвивати інноваційні підходи до викладання та формування педагогічної майстерності. Проте у її змісті відсутні навчальні компоненти, що дозволяють формувати фінансову грамотність викладачів, здійснювати економічне планування та управління фінансовими ресурсами в освіті. Зокрема, немає дисциплін із фінансового менеджменту в освітній сфері, освітньої економіки та дизайн-менеджменту, що є важливими для ефективної організації освітніх процесів. Освітньо-наукову програму Університету імені Альфреда Нобеля зі спеціальності 15 «Професійна освіта» представлено у (Додатку В).

Наступною розглянуто освітньо-наукову програму Київського національного університету технологій та дизайну зі спеціальності 022 «Дизайн», яка орієнтована на розвиток художньо-творчих компетентностей, методології творчих процесів та інноваційних підходів у сфері дизайну. Значна

увага приділяється організації творчої діяльності, інтеграції сучасних технологій у дизайн-проекти та формуванню концептуального мислення дизайнерів.

Однак, програма не містить дисциплін, що забезпечують фінансово-економічне управління творчими процесами, оцінку економічної ефективності дизайн-проектів та розвиток бізнес-стратегій у сфері креативних індустрій. Відсутність курсів із дизайн-менеджменту, економіки творчих процесів, фінансового планування у сфері дизайну обмежує можливості випускників щодо ведення власного бізнесу, розробки конкурентоспроможних дизайн-продуктів та управління творчими командами [72]. Дану програму представлено у (Додатку Г).

Далі розглянемо освітньо-наукову програму зі спеціальності 022 «Дизайн», Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, орієнтована на формування художньо-естетичних компетентностей, розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти, а також інтеграцію сучасних технологій у дизайн-освіту. Програма включає дисципліни, які забезпечують ґрунтовну підготовку у сфері проектування, композиції, кольорознавства, мистецької критики та управління дизайн-проектами, що представлено у (Додатку Е).

Однак, у програмі відсутні навчальні компоненти, що дозволяють здобувачам оволодіти основами фінансово-економічного управління дизайн-проектами та підприємницької діяльності у сфері творчих індустрій. Зокрема, не передбачено вивчення дизайн-менеджменту, економіки творчої діяльності, бізнес-стратегій у сфері дизайну та фінансового управління мистецькими проектами, що створює бар'єри для випускників у розвитку власних бізнес-ініціатив та управлінні дизайн-студіями чи креативними агенціями [71].

Також у цьому закладі діє і освітньо-наукова програма 015 «Професійна освіта», яка спрямована на підготовку викладачів, які здатні здійснювати професійну підготовку здобувачів освіти у сфері мистецтва та дизайну. Програма містить дисципліни, що розкривають методику викладання мистецьких дисциплін, освітні технології у мистецькій освіті, розвиток креативного

мислення та педагогічну майстерність. Значна увага приділяється формуванню професійної ідентичності викладачів, управлінню навчальним процесом у закладах мистецької освіти та дослідницькій діяльності.

Водночас у програмі не передбачено дисциплін, що сприяють формуванню фінансової грамотності та економічного мислення викладачів. Відсутність курсів із економіки освіти, фінансового менеджменту у сфері мистецтва, стратегічного управління освітніми установами та освітнього підприємництва обмежує можливості випускників щодо ефективного управління закладами мистецької освіти та реалізації сучасних освітніх моделей. Дану програму представлено у (Додатку Д).

Аналіз освітньо-наукових програм третього (освітнього рівня) свідчить, про те, що вони забезпечують високий рівень професійної підготовки викладачів і дизайнерів, однак мають недостатню інтеграцію економічних знань у зміст навчання. Брак навчальних компонентів із економіки освіти, фінансового управління, стратегічного планування в освітній сфері та дизайн-менеджменту обмежує підготовку здобувачів освіти до роботи в умовах фінансової автономії, управління ресурсами та оцінки економічної ефективності освітніх і творчих процесів.

Особливо актуальним є питання формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Недостатня економічна підготовка викладачів ускладнює їхню здатність до управління фінансовими ресурсами, розробки ефективних освітніх стратегій та адаптації освітніх програм до потреб сучасного ринку. Відсутність інтегрованих курсів із економічного обґрунтування освітніх проєктів, підприємництва у сфері дизайну та фінансової ефективності освітніх установ негативно позначається на формуванні цілісної системи підготовки фахівців, здатних поєднувати педагогічні, творчі та управлінські аспекти діяльності [147].

Для вдосконалення програм доцільно доповнити їх дисциплінами, що сприятимуть розвитку фінансово-економічної грамотності, управлінських

навичок у сфері освіти та дизайну, а також забезпечать готовність майбутніх викладачів до адаптації освітнього процесу до сучасних соціально-економічних викликів. Інтеграція економічних знань у підготовку науково-педагогічних працівників дозволить:

- посилити економічну складову освітньо-професійних програм, що сприятиме підготовці викладачів, здатних ефективно управляти ресурсами освітніх установ;

- розвинути навички фінансового менеджменту, що необхідні для формування та реалізації сталих освітніх і творчих проєктів у сфері дизайну;

- запровадити інноваційні методи стратегічного планування в освітній сфері, що дозволять викладачам ефективно прогнозувати та адаптувати навчальні програми до змін ринку праці;

- сприяти інтеграції підприємницького мислення в систему підготовки фахівців із дизайну, що дозволить випускникам розвивати власні бізнеси у сфері творчих індустрій та працювати в умовах фінансової автономії.

Отже, удосконалення освітньо-наукових програм у напрямку економіки освіти для науково-педагогічних працівників сприятиме підвищенню ефективності використання освітніх ресурсів, розвитку креативних індустрій та забезпеченню сталого розвитку системи професійної освіти та дизайну в Україні.

Висновки до першого розділу

У першому розділі дисертаційного дослідження здійснено теоретичний аналіз проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Визначено ключові наукові підходи, проаналізовано дефініції та сутність основних понять дослідження, а також проведено аналіз освітньо-наукових програм третього рівня, що підтверджує актуальність порушеної проблеми.

Досліджено проблему формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти в контексті розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Визначено, що готовність викладачів до використання економічних механізмів у системі вищої освіти є складним багатокомпонентним утворенням, яке охоплює когнітивний, діяльнісний, мотиваційний та особистісний компоненти. Аналіз сучасних тенденцій розвитку вищої освіти засвідчує, що ефективне управління ресурсами освітніх установ, фінансове планування та оцінка економічної ефективності навчальних процесів є необхідними складовими професійної підготовки науково-педагогічних кадрів. Особливого значення така проблема набуває у сфері дизайну, де інтеграція економічних аспектів сприяє формуванню конкурентоспроможних освітніх програм та підготовці висококваліфікованих фахівців.

У процесі наукового пошуку визначено, що сучасними вченими поняття «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми» та «дизайн», тлумачиться неоднозначно. Визначено, що формування готовності науково-педагогічних працівників охоплює процеси набуття знань, умінь і навичок, що забезпечують їхню здатність ефективно застосовувати економічні механізми в освітній діяльності. Економіка освіти розглядається як науковий напрям, що досліджує вплив фінансових, управлінських і ринкових механізмів на якість і ефективність освітнього процесу. Встановлено, що освітньо-професійні програми є основним інструментом підготовки майбутніх фахівців,

що забезпечують їхню відповідність сучасним вимогам ринку праці, а дизайн у контексті освіти розглядається як міждисциплінарна сфера, яка поєднує творчі, управлінські та економічні аспекти.

Здійснено аналіз освітньо-наукових програм третього рівня в провідних закладах вищої освіти України щодо формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти. З'ясовано, що сучасні програми з професійної освіти та дизайну спрямовані на розвиток педагогічних, науково-дослідницьких та фахових компетентностей, проте мають значний недолік – відсутність інтеграції економічних дисциплін. Недостатнє включення таких дисциплін, як економіка освіти, фінансовий менеджмент, стратегічне планування та дизайн-менеджмент, обмежує можливості майбутніх викладачів у сфері фінансового управління освітніми установами та оцінки економічної ефективності навчальних програм. Аналіз програм свідчить, що для їхнього вдосконалення необхідно доповнити їх дисциплінами, що сприятимуть розвитку фінансової грамотності, управлінських навичок у сфері освіти та дизайну, а також забезпечать підготовку науково-педагогічних працівників до роботи в умовах фінансової автономії закладів освіти.

Обґрунтовано необхідність інтеграції економічних знань у систему підготовки викладачів, визначено ключові складові цієї готовності та виявлено проблемні аспекти сучасних освітньо-наукових програм. Виявлені особливості та недоліки, які вимагають подальшого дослідження організаційно-педагогічних умов формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників.

РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ З ДИЗАЙНУ

У розділі здійснено теоретичне обґрунтування та визначено структурно-функціональну модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Визначено педагогічні умови, що сприяють розвитку економічного мислення, підвищенню рівня фінансової грамотності та формуванню стратегічного підходу до управління освітніми процесами. Обґрунтовано критерії, показники та рівні сформованості відповідних компетентностей, що дозволяють оцінити рівень готовності науково-педагогічних працівників до використання економічних механізмів у професійній діяльності.

2.1. Критеріальна характеристика готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну

Сучасні тенденції розвитку освіти вимагають від науково-педагогічних працівників не лише високого рівня професійної компетентності, але й здатності інтегрувати економічні знання у процес розроблення та реалізації освітньо-професійних програм з дизайну. Готовність науково-педагогічних працівників до впровадження економіки освіти визначається як багатокомпонентне утворення, що поєднує знання, навички, цінності та мотивацію до використання економічних механізмів у сфері вищої освіти. В умовах трансформації освітньої системи, необхідність ефективного управління освітніми ресурсами, фінансового забезпечення навчального процесу та стратегічного планування стає ключовим аспектом діяльності викладачів.

Розвиток економічної компетентності науково-педагогічних працівників сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу, розширенню можливостей фінансування освітніх ініціатив та адаптації навчальних програм до потреб ринку. Особливо актуальним це є у сфері підготовки дизайнерів, де економічні аспекти відіграють важливу роль у процесах проектування, управління дизайн-проектами та оцінки їхньої ефективності. У цьому контексті сутність готовності науково-педагогічних працівників до впровадження економіки освіти в освітньо-професійну діяльність потребує комплексного аналізу та визначення її основних складових.

У рамках наукового дослідження особливу увагу варто приділити розгляду різних підходів до трактування поняття «готовність». Поняття «готовність» є багатогранним і охоплює як когнітивні, так і емоційно-мотиваційні аспекти особистості. Аналіз наукових джерел дозволяє виокремити кілька основних підходів до його визначення, кожен з яких розкриває різні аспекти готовності у контексті професійної діяльності.

Один із підходів розглядає «готовність» А. Семенова, як комплексне особистісне утворення, що формується на основі набутих знань, емоційного досвіду та вольових якостей. У цьому контексті вона є показником мобілізації внутрішніх ресурсів для успішного виконання професійних завдань. Готовність у такому розумінні залежить від попереднього досвіду та позитивного ставлення до відповідної діяльності [157, с. 49].

Інший підхід С. Максименка, який акцентує увагу на психофізіологічних аспектах готовності. Йдеться про здатність активізувати когнітивні процеси та психічні механізми, необхідні для ефективного виконання поставлених завдань. Така готовність є основою професійної компетентності, оскільки вона визначає рівень концентрації, швидкість прийняття рішень і здатність до логічного мислення у складних ситуаціях [104].

Також важливим є розуміння готовності у Тлумачному словнику термінів, як стану внутрішньої мотивації. Вона проявляється через усвідомлене бажання діяти відповідно до професійних вимог, що сприяє цілеспрямованій та

відповідальній діяльності. Відповідно, рівень такої готовності можна оцінювати за рівнем професійної зацікавленості, схильності до саморозвитку та ініціативності [20, с. 194].

Словник української мови подає кілька значень слова «готовність», серед яких основними є:

- стан підготовленості до виконання певного завдання чи дії, що включає наявність необхідних знань, навичок і ресурсів.
- психологічна готовність, яка охоплює внутрішню налаштованість та мотивацію для виконання діяльності.
- потенціал, який може бути реалізований у відповідних умовах [170].

Ще один аспект готовності стосується її ролі як фактора ефективної діяльності, яку розглядає О. Шапран. У її розумінні, це означає, що особистість не лише розуміє свої професійні обов'язки, але й вміє адаптуватися до змінних умов, регулювати власні дії відповідно до обставин та зберігати працездатність у стресових ситуаціях. Така готовність має особливе значення у динамічних професійних сферах, де гнучкість мислення та оперативність рішень є критично важливими [195, с. 79].

Такі науковці як Е. Крайніков, трактують готовність як показник професійної зрілості. У цьому контексті вона є характеристикою особистісного розвитку, що визначає здатність людини застосовувати набуті знання та навички для самореалізації та досягнення високої продуктивності. Така зрілість формується у процесі професійного становлення і є результатом накопиченого досвіду та систематичної роботи над власними компетенціями [92, с. 38].

Як зазначає С. Алексєєва, готовність є багатогранним утворенням, яке формується в процесі оволодіння спеціалізованими знаннями, накопичення професійного досвіду, розвитку творчого потенціалу та вдосконалення професійних якостей. Авторка підкреслює, що готовність до професійної діяльності є інтегральною характеристикою, яка дозволяє майбутньому фахівцю успішно адаптуватися до нових викликів і вимог професійної галузі [3].

За твердженням О. Зозулі, готовність являє собою внутрішній стан особистості, що спонукає її до активної діяльності та виконання професійних завдань без необхідності зовнішніх стимулів. Вона базується на усвідомленні суспільної значущості своєї праці та орієнтації на досягнення результату, що приносить користь як самій особистості, так і соціуму [62, с. 45].

За поглядами Р. Кубанова, готовність представляє собою характеристику, яка охоплює комплекс компетенцій, стійких ціннісних орієнтацій і сформованих особистісних якостей. Автор наголошує, що готовність є інтегральним утворенням, яке забезпечує здатність особистості ефективно виконувати професійні завдання в умовах динамічного професійного середовища [95].

Готовність є ключовою передумовою для успішного виконання будь-якої діяльності, особливо професійної. Як зазначають С. Петренко та Л. Петренко, вона виступає фундаментальною основою, що забезпечує ефективність роботи, сприяє швидкій адаптації до змінних умов і підвищує продуктивність у професійній сфері. Саме рівень сформованої готовності визначає здатність особистості до якісного виконання завдань та досягнення високих результатів [133, с. 98].

За визначенням І. Галущака, готовність можна розглядати як результат процесу підготовки, а також як настанову на виконання певних завдань чи досягнення цілей. У контексті формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну, це означає не лише здобуття необхідних знань і навичок, але й налаштування на їхнє практичне застосування [29].

Така готовність охоплює цілеспрямовану підготовку до вирішення складних професійних завдань, розвиток критичного мислення та здатність адаптуватися до викликів сучасної освіти. Настанова на ефективне використання економічних принципів у процесі проєктування освітніх програм забезпечує успішну інтеграцію теоретичних знань з практичною діяльністю в галузі дизайну.

Проблема готовності вивчається досить давно й залишається актуальною, зокрема у педагогіці та сфері дизайну. У педагогічній науці готовність розглядається як важливий чинник професійної підготовки майбутніх фахівців, спрямований на формування здатності ефективно виконувати професійні завдання [159].

У сфері дизайну готовність включає розвиток творчого потенціалу, професійних компетенцій і здатності працювати з інноваційними технологіями, що забезпечує адаптацію до сучасних викликів професійного середовища [67].

Наша позиція щодо поняття «готовність» у контексті дослідження розглядається як багатовимірний інтегративний характеристика особистості, що поєднує професійні знання, сформовані навички, особистісні якості та внутрішню налаштованість, необхідну для ефективного виконання професійних завдань. Вона не є статичним станом, а формується й розвивається під впливом спеціалізованої підготовки, практичного досвіду та адаптації до сучасних викликів освітнього й професійного середовища.

Особливістю нашого підходу є те, що ми аналізуємо готовність науково-педагогічних працівників у контексті впровадження економіки освіти у процес розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. У цьому аспекті готовність не лише включає традиційні компоненти (знання, навички, мотивацію), але й розглядається як здатність до економічного мислення в освітній сфері, стратегічного планування та ефективного управління ресурсами.

Отже, у нашому дослідженні готовність визначається як:

- динамічний процес, що передбачає постійний розвиток компетентностей відповідно до змінних умов освітнього середовища;
- ключовий чинник ефективного впровадження економіки освіти, що впливає на якість освітньо-професійних програм з дизайну;
- індикатор професійної зрілості, що визначає здатність науково-педагогічних працівників не лише розробляти освітні програми, а й адаптувати їх до сучасних економічних реалій.

Тому, наша концепція готовності у цьому дослідженні поєднує традиційні педагогічні підходи з економічними аспектами освіти, що дозволяє розглядати її як один із ключових факторів успішної реалізації освітньої політики у сфері дизайну.

Аналіз сутнісних ознак готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну дозволяє виокремити її ключові компоненти та здійснити критеріальну оцінку цієї якості. Для визначення рівня сформованості готовності необхідно звернутися до таких понять, як «критерій», «показник» і «рівень», оскільки саме вони дозволяють системно підходити до оцінювання професійних компетентностей.

У науковій літературі поняття «критерій» визначається як основа для оцінки чи класифікації певного явища, що дозволяє визначати його якісні характеристики [42, с. 465].

Також критерій розглядається як необхідна умова виникнення певного процесу або стану, що слугує підґрунтям для прийняття рішень [52, с. 356]. Відповідно, критерій є основним інструментом для аналізу та оцінки рівня сформованості готовності, оскільки дають змогу простежити динаміку її розвитку та виразність у професійній діяльності.

Окрім критеріїв, у процесі оцінювання використовуються показники, які визначають конкретні характеристики прояву готовності. У лексикографічних джерелах поняття «показник» трактується як ознака або характеристика, що дозволяє зробити висновки про певний процес [24, с. 1024].

Критерії та показники, на думку В. Томашевського, є невід'ємною складовою дослідницького процесу, оскільки вони забезпечують його аналітичну точність, об'єктивність та глибину. Він підкреслює, що показник слід розглядати як поняття, що відображає можливість практичного вимірювання та оцінки певних характеристик чи якостей [185, с. 142].

Проблема готовності науково-педагогічних працівників до інтеграції економіки освіти у процес підготовки фахівців з дизайну є важливим аспектом

сучасної професійної освіти. В умовах зростаючих вимог до ефективного управління освітніми ресурсами, розроблення економічно обґрунтованих освітньо-професійних програм та застосування фінансових механізмів у закладах вищої освіти, питання формування відповідних компетентностей у науково-педагогічних працівників набуває особливої актуальності. Різні аспекти формування готовності науково-педагогічних працівників до економічно орієнтованого управління освітнім процесом досліджували такі вчені:

О. Гончаренко досліджував підготовку викладачів до використання економічних інструментів у вищій освіті, наголошуючи на важливості формування управлінської та фінансової компетентності педагогічних кадрів, що дозволяє підвищити ефективність організації навчального процесу [34].

У свою чергу І. Шевченко вивчав інтеграцію економіки освіти у систему підготовки педагогічних працівників, підкреслюючи значення економічної грамотності викладачів у формуванні якісних та фінансово збалансованих освітніх програм [196].

Т. Бойко займалася дослідженням економічної складової в управлінні освітніми програмами, зокрема у підготовці майбутніх фахівців творчих спеціальностей, наголошуючи, що впровадження економічних підходів у викладання сприяє покращенню якості освітнього процесу [16].

Науковець С. Руденко досліджував моделі фінансування освітніх програм у дизайнерській освіті, аналізуючи механізми оптимізації ресурсів та впровадження бюджетного планування у навчальних закладах, що готує фахівців для конкурентного ринку праці [146].

Таким чином, науковці, що досліджують економічні аспекти в освіті, наголошують на необхідності формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників, що включає в себе:

- здатність до економічного аналізу та планування освітніх процесів;
- вміння оптимізувати фінансові ресурси при розробленні навчальних програм;
- інтеграцію економічних механізмів у професійну освіту дизайнерів.

Враховуючи сучасні виклики у сфері закладів вищої освіти, особливу увагу слід приділити розвитку економічної грамотності науково-педагогічних працівників, що забезпечить ефективне управління навчальним процесом, раціональне використання ресурсів та оптимізацію освітньо-професійних програм у сфері дизайну.

Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну є важливим завданням сучасної професійної освіти. На основі аналізу наукових джерел визначено чотири основні критерії готовності: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, праксеологічний та рефлексивно-аналітичний. Вони охоплюють різні аспекти підготовки науково-педагогічних працівників до ефективного впровадження економічних механізмів у вищу освіту та є важливими для забезпечення якісного управління освітніми процесами.

Ціннісно-мотиваційний критерій відображає рівень усвідомлення значущості економіки освіти у професійній діяльності науково-педагогічних працівників та їхню мотивацію до застосування економічних підходів у навчальному процесі. Важливою складовою є ціннісне ставлення до економіки освіти, яке проявляється у розумінні впливу економічних механізмів на якість і доступність освіти, необхідності їх інтеграції у систему підготовки майбутніх дизайнерів.

Мотиваційна готовність визначається через зацікавленість науково-педагогічних працівників у використанні фінансового аналізу, плануванні ресурсів для освітніх програм та розробленні економічно обґрунтованих навчальних курсів. Формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників є ключовим елементом їхньої професійної діяльності, оскільки забезпечує ефективне управління навчальним процесом та використання ресурсів закладів вищої освіти [34].

Когнітивний критерій визначає рівень знань про економічні механізми та їхній вплив на ефективність освітніх процесів. Інформаційний компонент включає володіння науково-педагогічних працівників теоретичними знаннями

щодо принципів фінансування освіти, бюджетування навчальних програм, механізмів економічної ефективності освітніх курсів та методів фінансового управління у закладах вищої освіти. Здатність до аналітичного мислення проявляється в умінні науково-педагогічних працівників оцінювати економічні аспекти освітніх програм, аналізувати фінансові витрати та їх доцільність, приймати стратегічні рішення щодо оптимізації використання ресурсів у навчальному процесі.

Дослідження показують, що інтеграція економіки освіти у систему підготовки педагогічних працівників сприяє формуванню економічної грамотності науково-педагогічних працівників та дозволяє їм більш ефективно розробляти освітньо-професійні програми та адаптувати їх до фінансових реалій [196].

Праксеологічний критерій визначає здатність науково-педагогічних працівників застосовувати економічні знання у процесі розроблення навчальних програм і стратегічного планування освіти. Операційно-діяльнісний компонент передбачає уміння науково-педагогічних працівників застосовувати економічні підходи до управління освітнім процесом, формування освітніх програм на основі бізнес-моделей, ефективного розподілення ресурсів та фінансову оцінку навчальних курсів.

Володіння практичними навичками виражається у здатності науково-педагогічних працівників реалізовувати економічні стратегії у навчальному процесі, застосовувати фінансовий аналіз для покращення якості освіти, ефективно управляти навчальними програмами з урахуванням економічних чинників. Відповідно, економічна складова в управлінні освітніми програмами є необхідною умовою для оптимізації ресурсів закладів вищої освіти та впровадження нових моделей фінансування навчального процесу [16].

Рефлексивно-аналітичний критерій оцінює рівень усвідомлення науково-педагогічними працівниками власної готовності, здатність до самоаналізу та адаптації освітніх підходів до економічних змін. Самоаналіз і адаптація проявляються у розумінні науково-педагогічними працівниками необхідності

розвитку економічної компетентності, оцінці власного рівня знань у сфері економіки освіти та прагненні до вдосконалення професійних навичок у цій галузі.

Оцінка ефективності впроваджених змін передбачає здатність науково-педагогічних працівників аналізувати вплив економічних підходів на навчальний процес, коригувати власну педагогічну діяльність відповідно до економічних викликів, здійснювати моніторинг та удосконалення економічних стратегій у викладанні. Впровадження фінансових інструментів в освітній процес потребує постійного аналізу та адаптації до змін у системі вищої освіти, що сприяє підвищенню ефективності освітніх програм [146].

Відповідно зазначеного, ціннісно-мотиваційний, когнітивний, праксеологічний та рефлексивно-аналітичний критерії дозволяють комплексно оцінити готовність науково-педагогічних працівників до інтеграції економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Вони враховують ціннісні, теоретичні, практичні та рефлексивні аспекти готовності науково-педагогічних працівників, що сприяє ефективному управлінню навчальним процесом та формуванню економічно обґрунтованих освітніх програм у сфері дизайну.

На основі схарактеризованих критеріїв та показників готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну нами визначено рівні досліджуваної якості.

Згідно з науковими джерелами, поняття «рівень» розглядається як ступінь сформованості певної якості, що визначається на основі відповідних критеріїв та показників і дозволяє оцінити динаміку професійного розвитку особистості [53, с. 245].

Відображаючи це поняття у контексті нашого дослідження, можна стверджувати, що рівень є індикатором змін щодо готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у професійній діяльності. Він дає змогу об'єктивно оцінювати сформованість цієї готовності та

визначати ступінь її розвитку за допомогою відповідного діагностичного інструментарію.

У педагогічній науці представлено дослідження, у яких розглядаються різні рівні сформованості професійних компетентностей педагогічних кадрів у контексті управління економічними процесами в освіті.

Зокрема, О. Гончаренко у своїй праці, присвяченій економічній компетентності викладачів, визначив такі рівні готовності до інтеграції економіки освіти у навчальний процес: низький (відсутність економічних знань та навичок), середній (фрагментарне використання економічних інструментів) та високий (системне застосування економічних механізмів у викладацькій діяльності) [34, с. 172].

Дослідження М. Савченко, що стосувалося формування стратегічного мислення у викладачів з економіки освіти, дозволило виокремити рівні: початковий (репродуктивний), функціональний (адаптаційний) та стратегічний (творчий), які демонструють зростання самостійності викладача у прийнятті економічних рішень у процесі планування освітніх програм [153, с. 198].

Н. Ковальчук у дослідженні економічних основ управління освітніми програмами запропонувала чотири рівні сформованості економічної компетентності викладачів: елементарний (наявність лише базових знань), адаптивний (застосування економічних понять на практиці), операційний (ефективне управління фінансовими ресурсами) та креативний (використання інноваційних економічних моделей у проєктуванні освітніх програм) [77].

На основі аналізу наукових досліджень, присвячених питанням економічної компетентності викладачів, було виокремлено рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Дослідник О. Мельник, обґрунтовуючи показники критеріїв сформованості економічної компетентності викладачів, пропонує такі рівні готовності: початковий (знання основ економічної теорії), адаптивний (застосування економічних інструментів у викладанні), продуктивний (здатність

розробляти економічно обґрунтовані освітні програми), стратегічний (формування фінансових моделей управління освітою) та інноваційний (інтеграція новітніх економічних технологій у навчальний процес) [111, с. 134].

А. Кравець у дослідженні, присвяченому фінансовій грамотності викладачів вищої школи, визначає такі рівні: низький (відсутність системного розуміння економічних категорій), середній (володіння базовими навичками фінансового планування), високий (усвідомлення взаємозв'язку економіки освіти та її управління) та експертний (комплексне застосування економічних механізмів у викладацькій діяльності) [88, с. 185].

На основі аналізу праць науковців та враховуючи особливості досліджуваного питання, нами було виокремлено три рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну: низький рівень, середній рівень, високий рівень.

Низький рівень готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну характеризується недостатнім усвідомленням значущості економічних аспектів у сфері освіти та слабо вираженою мотивацією до інтеграції фінансово-економічних механізмів у навчальний процес. науково-педагогічні працівники цього рівня демонструють фрагментарне розуміння економічних категорій, що стосуються фінансування освітніх програм, бюджетування ресурсів та оцінки економічної ефективності навчального процесу.

Науково-педагогічні працівники з низьким рівнем сформованості цієї готовності характеризуються поверхневим знанням теоретичних основ економіки освіти, відсутністю практичного досвіду застосування фінансових стратегій у процесі управління освітніми програмами. Вони не володіють системним підходом до аналізу витрат та ефективності фінансових рішень у проектуванні навчальних курсів, не демонструють здатності до стратегічного планування у сфері освітнього менеджменту.

Крім того, цей рівень готовності відзначається недостатнім рівнем критичного осмислення економічних чинників, що впливають на якість та доступність освіти. Науково-педагогічні працівники не використовують інструменти фінансового аналізу, не володіють методами управління фінансовими ресурсами закладу освіти, не здатні адаптувати освітні програми відповідно до змін у фінансово-економічній ситуації. Вони не мають сформованих навичок оцінювання фінансової стійкості освітніх установ та не володіють алгоритмами розроблення економічно обґрунтованих навчальних курсів.

Середній рівень готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну характеризується достатнім рівнем усвідомлення значущості економічних механізмів у професійній діяльності. Науково-педагогічні працівники цього рівня демонструють зацікавленість у використанні економічних підходів для оптимізації освітнього процесу, розуміють основні принципи фінансового управління освітою та частково інтегрують їх у свою професійну діяльність.

Науково-педагогічні працівники, що відповідають середньому рівню, володіють базовими знаннями щодо фінансування освітніх програм, бюджетного планування та оцінки ефективності навчальних курсів. Вони можуть використовувати економічні категорії у розробленні навчальних планів, хоча глибокий аналіз фінансової доцільності освітніх ініціатив ще викликає у них певні труднощі. Науково-педагогічні працівники цього рівня спроможні здійснювати базову оцінку ресурсного забезпечення освітніх програм, проте ще не повністю володіють механізмами залучення додаткових фінансових інструментів для розвитку навчального процесу.

Окрім цього, представники середнього рівня готовності періодично застосовують фінансові розрахунки для аналізу економічної ефективності курсів, мають загальне уявлення про економічні аспекти конкурентоспроможності освітніх програм та володіють первинними навичками

стратегічного планування в умовах змін економічної ситуації у сфері вищої освіти.

Науково-педагогічні працівники цього рівня усвідомлюють важливість економічної компетентності у своїй діяльності, прагнуть до професійного саморозвитку у сфері економіки освіти, зокрема через участь у навчальних тренінгах і семінарах. Вони періодично оцінюють власні знання та вміння, намагаються покращити свої навички управління фінансами в освітньому процесі, але ще не завжди можуть системно застосовувати їх на практиці.

Високий рівень готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну визначається сформованим ціннісним ставленням до ролі економічних механізмів у сфері освіти, а також чіткою мотивацією до інтеграції фінансово-економічних стратегій у процес навчання та управління освітніми ресурсами. Науково-педагогічні працівники цього рівня не лише усвідомлюють необхідність застосування економічних знань, а й активно реалізують відповідні підходи у своїй діяльності.

Науково-педагогічні працівники, які відповідають високому рівню готовності, демонструють глибоке розуміння економіки освіти як ключового чинника ефективного управління освітнім процесом та розроблення конкурентоспроможних освітньо-професійних програм. Вони володіють системними знаннями щодо фінансового планування, інструментів економічного аналізу, бюджетного менеджменту та фінансування освітніх проєктів. Науково-педагогічні працівники такого рівня не лише мають міцні теоретичні знання, але й здатні практично застосовувати їх у процесі стратегічного управління освітніми програмами, оптимізації використання ресурсів та оцінки фінансової ефективності освітніх ініціатив.

Науково-педагогічний працівник з високим рівнем готовності до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну постійно вдосконалює свої компетентності, активно застосовує цифрові технології для аналізу економічних процесів в освіті,

використовує інструменти фінансового прогнозування, займається моніторингом економічної ефективності розроблених навчальних програм. Він демонструє здатність до системного аналізу економічної доцільності освітніх рішень, ефективно залучає зовнішні джерела фінансування для розвитку освітніх проєктів та здійснює комплексне управління ресурсами навчального закладу.

Крім того, науково-педагогічні працівники даного рівня спрямовані на постійний професійний саморозвиток, що проявляється у їхній активній участі в міжнародних наукових конференціях, семінарах та проєктах з фінансового управління освітою. Вони регулярно оцінюють власний рівень компетентності, розробляють та впроваджують економічно обґрунтовані освітні програми, аналізують результати власної діяльності, формують рекомендації щодо вдосконалення фінансової стратегії закладу вищої освіти. Науково-педагогічні працівники високого рівня готовності не лише застосовують набуті знання у своїй діяльності, а й активно впливають на розвиток економіки освіти, проєктуючи можливості її вдосконалення у майбутньому.

Отже, обґрунтовані критерії (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, праксеологічний, рефлексивно-аналітичний), рівні (низький, середній, високий) та показники готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну створюють основу для проведення констатувального та формувального етапів експерименту, що дає змогу проаналізувати тенденції розвитку професійної компетентності науково-педагогічних працівників у сфері економіки освіти, оцінити результативність упроваджених освітніх підходів та відстежити динаміку змін у рівнях сформованості їхньої готовності до застосування економічних механізмів у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

2.2. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну

Для забезпечення ефективного формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну необхідно визначити організаційно-педагогічні умови, що сприяють певному процесу. Важливим етапом є уточнення сутності самого поняття «організаційно-педагогічні умови», що дає змогу глибше зрозуміти їхню роль у професійній підготовці викладачів.

Наукові дослідження свідчать, що поняття «педагогічні умови» має різні тлумачення у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. Зокрема, вони розглядаються як фактори, що сприяють організації ефективного освітнього процесу, забезпечують досягнення певних результатів у підготовці фахівців та визначають методи й засоби навчання, необхідні для формування професійних компетентностей.

У межах даного дослідження організаційно-педагогічні умови розуміються як сукупність організаційних заходів, педагогічних стратегій та управлінських рішень, які створюють оптимальне середовище для підготовки науково-педагогічних працівників до інтеграції економічних механізмів в освітній процес. Вони визначають ефективність формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників, їхню здатність адаптувати освітні програми до сучасних економічних викликів та забезпечувати підготовку конкурентоспроможних дизайнерів.

Наукові дослідження демонструють різні підходи до визначення педагогічних умов. О. Пономаренко розглядає «організаційно-педагогічні умови» як комплекс сприятливих чинників, що впливають на ефективність підготовки фахівців, охоплюючи організаційні та змістові аспекти навчального процесу. Дослідниця зазначає, що умови не лише є необхідними, а й достатніми для досягнення високої результативності освітнього процесу. Вона наголошує, що їхній добір має відповідати специфічним особливостям досліджуваного феномену, що сприятиме підвищенню рівня професійної підготовки майбутніх фахівців [136, с. 199].

О. Сагач визначає організаційно-педагогічні умови як систему взаємопов'язаних і взаємообумовлених компонентів, що сприяють безперервному професійному зростанню педагога. Дослідниця наголошує, що структура цих умов має бути гнучкою та динамічною, адаптуючись до змін складових і характеристик зазначеного процесу [155, с. 203].

Наприклад В. Іщенко зазначає, що педагогічні умови як цілеспрямований відбір, конструювання та реалізацію елементів змісту освіти, методів і форм організації навчального процесу, що забезпечують досягнення необхідного рівня підготовки фахівців [70, с. 112].

К. Дубич трактує педагогічні умови як сукупність взаємопов'язаних заходів, що здійснюються в освітньому середовищі та забезпечують ефективне формування професійних компетентностей [48, с. 93].

Педагогічні умови як взаємопов'язані елементи цілісної системи) розглядає Г. Сотська, що об'єктивно склалися чи суб'єктивно створені та сприяють досягненню педагогічної мети і вирішенню педагогічних завдань. Вона наголошує, що педагогічні умови охоплюють середовище, обставини педагогічного процесу, діяльність суб'єктів, зміст навчання, форми, методи та технології навчально-виховної взаємодії [172, с. 249].

У свою чергу Л. Прохорчук визначає педагогічні умови як сукупність соціально-педагогічних і дидактичних чинників, процесів та обставин, необхідних і достатніх для функціонування або зміни певної педагогічної системи [138, с. 42–46].

М. Сметаніна визначає педагогічні умови як спеціально створені організаційні й методичні чинники, що сприяють розвитку професійної підготовки та формуванню необхідних компетентностей майбутніх фахівців [171].

Науковець Л. Саприкіна розглядає педагогічні умови формування готовності як заходи, що враховуються під час організації освітнього процесу у вищій школі та дозволяють забезпечити більш високий рівень сформованості професійної компетентності. Вона наголошує, що випадково обрані педагогічні

умови можуть лише частково впливати на успішність розвитку компетентності викладачів, тому необхідним є створення гнучкого комплексу умов. [12].

Н. Школяр визначає педагогічні умови як невід'ємну частину змісту цілісного освітнього процесу, що включає сукупність організаційних (цілеспрямовано конструйовані заходи впливу і взаємодії суб'єктів освіти: зміст, методи, прийоми і форми навчання й виховання, програмно-методичне оснащення освітнього процесу), матеріально-просторових (навчальне і технічне обладнання) та психологічних чинників, які здійснюють позитивний вплив на його функціонування [200, с. 344–348].

У науковій літературі існує низка досліджень, присвячених визначенню педагогічних умов формування готовності науково-педагогічних працівників у різних галузях. У своїй роботі К. Гляненко розглядає педагогічні умови формування готовності до інноваційного викладання. Дослідниця визначає педагогічні умови як сукупність чинників, методів та організаційних засобів, які забезпечують досягнення педагогічної мети [32].

І. Буцик трактує організаційно-педагогічні умови як спеціально створені в педагогічному процесі обставини, що забезпечують цілеспрямований, узгоджений та впорядкований вплив на суб'єкта навчання необхідних і достатніх чинників, що, у свою чергу, сприяє успішному досягненню поставлених цілей [22].

На основі вивчення праць науковців і з урахуванням специфіки підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, було обґрунтовано наступні педагогічні умови формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну:

1. Інтеграція економічних аспектів у зміст підготовки науково-педагогічних працівників. Включення курсів з економіки освіти в програми підготовки науково-педагогічних працівників, що охоплюють економічні

аспекти управління освітніми програмами з дизайну, а також основи фінансування та економічного планування в освітньому середовищі.

2. Використання практикоорієнтованих методів навчання для підготовки науково-педагогічних працівників. Активне використання кейс-методів та ситуаційних завдань, що дозволяють науково-педагогічним працівникам на практиці застосовувати знання економіки освіти для розв'язання реальних проблем у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

3. Розробка та впровадження спеціалізованих курсів з економіки освіти для науково-педагогічних працівників. Створення курсів, які включають теоретичні та практичні аспекти застосування економіки освіти в розробці освітньо-професійних програм, зокрема для дизайнерської освіти.

4. Стимулювання мотивації науково-педагогічних працівників до розвитку економічного мислення. Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників через тренінги, семінари та спеціалізовані програми, що сприяють розвитку економічного мислення та здатності стратегічно управляти освітніми програмами в галузі дизайну.

5. Використання цифрових технологій для аналізу економічних процесів в освітньому середовищі. Впровадження цифрових інструментів і програмного забезпечення для моніторингу та аналізу фінансових аспектів освітнього процесу, що дозволить науково-педагогічним працівникам ефективно управляти ресурсами та бюджетами освітніх програм з дизайну.

Для ефективної підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти в розробленні освітньо-професійних програм з дизайну є інтеграція економічних аспектів у зміст їх навчання. Як відомо, процес розробки освітніх програм не може обмежуватися лише педагогічними і методичними аспектами, а також вимагає уваги до економічних складових, таких як фінансування, планування ресурсів, оцінка ефективності витрат і забезпечення стійкості освітніх проєктів. Враховуючи це, важливим завданням є формування у науково-педагогічних працівників здатності інтегрувати

економічні знання в освітній процес, щоб забезпечити розробку ефективних і стійких освітніх програм з дизайну [147].

Інтеграція економіки освіти у зміст підготовки науково-педагогічних працівників дозволяє створити освітні програми, які не тільки задовольняють потреби в творчих кадрах у сфері дизайну, але й є економічно ефективними, що включає не тільки оцінку витрат і доходів освітніх програм, але й уміння планувати та оптимізувати витрати, розробляти економічно обґрунтовані стратегії для розвитку та вдосконалення програм. У результаті, науково-педагогічні працівники зможуть навчати здобувачів освіти, орієнтуючи їх на реальні економічні умови, що існують у галузі дизайну.

Інтеграція економічних аспектів у зміст підготовки науково-педагогічних працівників є важливим етапом для підвищення ефективності навчання майбутніх фахівців з дизайну. Включення економічних курсів дозволить науково-педагогічним працівникам отримати знання з управління освітніми проєктами, фінансування програм та економічної оцінки їх ефективності. А також сприятиме розвитку в них здатності до фінансового планування та забезпечення економічної стабільності освітніх проєктів, що, в свою чергу, дозволить підвищити конкурентоспроможність освітніх програм з дизайну [64].

Оскільки дизайн є міждисциплінарною галуззю, що поєднує креативність та технології, важливо, щоб науково-педагогічні працівники мали змогу ефективно поєднувати такі елементи, зокрема через економічне управління проєктами. Використання економічних знань в навчальному процесі також забезпечить науково-педагогічним працівникам гнучкість у розробці освітніх програм, а також дасть можливість застосовувати нові підходи до фінансування освітніх проєктів [34].

Однією з основних задач є створення спеціалізованих курсів для науково-педагогічних працівників, які охоплюють основні економічні принципи, необхідні для ефективного управління освітніми програмами в галузі дизайну. Зокрема, курс «Економіка освіти» повинен включати наступні аспекти:

- науково-педагогічні працівники повинні навчитися ефективно фінансувати програми з дизайну, враховуючи витрати на навчальні матеріали, технічне обладнання, та кошти на оплату праці науково-педагогічних працівників;

- науково-педагогічні працівники повинні мати знання, щодо фінансування інноваційних освітніх проєктів, що виникають у результаті впровадження нових технологій у галузі дизайну [66].

Знання принципів економічного планування допоможе науково-педагогічним працівникам правильно розподіляти ресурси між різними напрямками навчання та керувати бюджетами програм з дизайну. Відповідно принципам, науково-педагогічні працівники повинні навчитися оцінювати економічну ефективність своїх програм, щоб забезпечити рентабельність і оптимізацію ресурсів, а також визначити, чи відповідають програми економічним вимогам ринку [160].

Оскільки створення освітніх програм з дизайну може бути дорогим, науково-педагогічні працівники мають навчитися ефективно оптимізувати витрати, зокрема через використання дешевших або інноваційних навчальних матеріалів, оптимізацію витрат на технічне оснащення та забезпечення [64].

Інтеграція економічних знань має забезпечити науково-педагогічним працівникам не тільки теоретичні основи, а й практичні навички, які дозволяють ефективно управляти ресурсами у своїй педагогічній діяльності. Використання кейс-методів дозволяє науково-педагогічним працівникам навчатися вирішувати реальні економічні проблеми, що виникають при розробці освітньо-професійних програм з дизайну. Вони повинні аналізувати конкретні ситуації, пов'язані з фінансуванням і управлінням навчальними проєктами, що дозволяє отримати реальний досвід і зробити висновки щодо економічної ефективності запропонованих рішень [162].

Включення практикоорієнтованих завдань дозволяє науково-педагогічним працівникам втілювати теоретичні знання на практиці. Завдання повинні включати економічний аналіз навчальних курсів, розрахунок витрат на навчальні

матеріали, а також підготовку планів фінансування для реалізації нових освітніх проєктів.

Використання проєктних методів є ефективним підходом для навчання науково-педагогічних працівників, які повинні володіти практичним аспектам економіки освіти. В рамках проєктних завдань науково-педагогічні працівники можуть розробляти фінансово обґрунтовані програми з дизайну, що відповідають потребам ринку праці, враховують економічні обмеження та забезпечують сталий розвиток проєктів [172].

Отже, інтеграція економічних аспектів у зміст підготовки науково-педагогічних працівників у галузі дизайну є необхідною умовою для створення ефективних, економічно обґрунтованих освітніх програм. Включення курсів з економіки освіти дозволить науково-педагогічним працівникам краще розуміти, як управляти освітніми проєктами, як оптимізувати витрати і як забезпечити фінансову стійкість освітньо-професійних програм з дизайну.

Наступною другою, однією з важливих педагогічних умов формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну є використання практикоорієнтованих методів навчання, що включає активне застосування кейс-методів, ситуаційних завдань, а також проєктних методів, які сприяють реальному застосуванню теоретичних знань у розв'язанні практичних задач, пов'язаних із фінансуванням, управлінням і розробкою освітньо-професійних програм. Використання таких методів допомагає майбутнім науково-педагогічним працівникам здобути практичний досвід управління освітніми проєктами, оцінки економічної ефективності освітніх ініціатив та оптимізації витрат [34].

Кейс-методи є одними з основних практикоорієнтованих інструментів, що активно використовуються в освітньому процесі для навчання економіки освіти. Науково-педагогічним працівникам необхідно не лише здобувати теоретичні знання з економіки освітніх проєктів, а й навчатися вирішувати реальні проблеми, з якими вони можуть зіткнутися при розробці та впровадженні

освітньо-професійних програм у сфері дизайну. Завдяки кейс-методам, науково-педагогічні працівники можуть практично аналізувати та оцінювати різні економічні ситуації, що виникають під час планування і фінансування освітніх курсів [162].

Наприклад, вони можуть вирішувати завдання, пов'язані з розподілом бюджетів на різні частини освітнього процесу (від закупівлі матеріалів до організації навчання), визначенням економічно ефективних методів навчання і формуванням фінансових моделей освітніх проєктів. Крім того, кейс-методи дозволяють інтегрувати різні аспекти економіки освіти, зокрема, управлінські стратегії, фінансове планування і моніторинг результатів освітніх ініціатив [66].

Ситуаційні завдання є ще одним ефективним методом практичного навчання, що дозволяє науково-педагогічним працівникам застосовувати знання економіки освіти для вирішення реальних проблем в процесі розробки освітніх програм з дизайну. Ситуаційні завдання можуть стосуватися різних аспектів фінансового управління, наприклад:

- розробка бюджету для освітньої програми з дизайну, що враховує витрати на технічне забезпечення, навчальні матеріали та роботу науково-педагогічним працівникам;

- аналіз і оптимізація витрат на організацію практичних занять з дизайну (наприклад, закупівля програмного забезпечення, оплата майстер-класів);

- оцінка економічної ефективності програм з дизайну на основі зворотного зв'язку від здобувачів освіти, економічних результатів (наприклад, успішність працевлаштування випускників).

Такі завдання допомагають науково-педагогічним працівникам зрозуміти не тільки фінансові аспекти управління освітніми проєктами, але й розвивають навички аналізу, оцінки та прийняття рішень, що є важливими для ефективної роботи в галузі освіти [162].

Проєктні методи є потужним інструментом у підготовці науково-педагогічних працівників, оскільки вони дозволяють залучати їх до розробки реальних освітніх проєктів, які включають не лише навчальні, а й економічні

аспекти. Вони передбачають створення фінансово обґрунтованих освітніх програм, аналіз і розробку стратегій залучення фінансування, а також оптимізацію витрат на забезпечення освітніх проєктів [18].

Одним із підходів до навчання є використання проєктних методів, які активно застосовуються для розробки освітніх програм. У цьому контексті В. Трофімчук окреслює етапи виконання завдання, що змодельовує етапність реалізації проєктів. Першим етапом є підготовчий етап, на якому викладачі отримують завдання, визначають проблеми, вивчають умови та вимоги до проєктування, нагромаджують інформацію про можливі проєктні рішення. Наступним етапом є творчий пошук ідеї та дизайн-концепції, де викладачі фільтрують і синтезують ідеї для створення ефективних економічних стратегій управління освітніми проєктами. Етап творчої розробки полягає у виборі оптимальних рішень та уточненні образу через макетування, що дозволяє розробити деталі фінансових та організаційних аспектів. Завершальний етап – це коригування виконаного проєкту, де викладачі проводять аналіз результатів, оцінюють ефективність і розробляють стратегії для подальшого вдосконалення [186].

Цей підхід до формування спеціалізованих курсів дозволяє не тільки готувати науково-педагогічних працівників до управління освітніми проєктами, але й стимулювати їх до впровадження економічних рішень, які забезпечать стійкість і ефективність освітньо-професійних програм у галузі дизайну.

Проєктні завдання допомагають науково-педагогічним працівникам навчитися створювати економічно ефективні програми з дизайну, враховуючи потреби ринку праці та реалії фінансування освіти. Також, надають практичні знання науково-педагогічним працівникам з планування та реалізації проєктів у реальних умовах, використовуючи сучасні економічні стратегії [178].

М. Кравченко у своїй дисертації на тему «Підготовка майбутніх фахівців з дизайну до управління проєктами у професійній діяльності», зазначає, що «формування здатності до економічного мислення вимагає не тільки теоретичних знань, але й практичних умінь щодо управління проєктами. Освітні

програми повинні включати елементи стратегічного фінансового управління, що дозволяють майбутнім дизайнерам не лише успішно керувати своїми проєктами, а й ефективно управляти ресурсами та мінімізувати фінансові ризики [89].

Активне використання практикоорієнтованих методів є необхідною умовою для формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну. Застосування кейс-методів, ситуаційних завдань та проєктних методів дозволяє науково-педагогічним працівникам здобувати реальний досвід управління освітніми проєктами, аналізу їх економічної ефективності та оптимізації ресурсів. Усе це дозволяє їм не лише покращити якість підготовки майбутніх дизайнерів, а також розробляти освітньо-професійні програми з дизайну більш конкурентоспроможними та економічно стійкими.

Третьою важливою педагогічною умовою формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну є розробка та впровадження спеціалізованих курсів, що охоплюють теоретичні та практичні аспекти економіки освіти, зокрема для дизайнерської освіти, що дозволить науково-педагогічним працівникам не тільки засвоїти основи економіки освітніх проєктів, а й набути практичних навичок для ефективного управління ресурсами.

На думку О. Мельника, впровадження таких курсів дає можливість науково-педагогічним працівникам не тільки здобути необхідні знання, але й отримати практичні навички для ефективного управління освітніми проєктами в галузі дизайну. Це дозволяє забезпечити економічну стабільність та ефективність навчальних програм, що сприяє підвищенню якості освіти [110].

І. Козак вказує, що «розробка та впровадження курсів з економіки освіти є необхідною умовою для підвищення ефективності управління освітніми програмами в різних галузях, зокрема в дизайні, оскільки це дозволяє викладачам не тільки зрозуміти основи економічного управління, але й застосовувати ці знання на практиці» [85].

У свою Чергу Н. Федорова підкреслює, що «освітні програми, які включають економічні курси, дозволяють викладачам ефективно управляти ресурсами та витратами на різних етапах розробки програм, зокрема у сфері дизайну, що безпосередньо впливає на стійкість і результативність освітніх проєктів» [189].

Як зазначає Т. Черкашин, що «створення курсів, які поєднують теоретичні знання та практичні навички в економіці освіти, дозволяє педагогам розвивати стратегічне мислення і покращувати свої навички управління навчальними проєктами, що має безпосередній вплив на якість та ефективність освітніх програм» [193].

Основним завданням у межах цієї умови є створення спеціалізованих курсів, які мають бути інтегрованими в освітньо-наукові програми підготовки науково-педагогічних працівників. Курс повинен містити теоретичні знання, що стосуються основ економіки освіти, включаючи вивчення фінансового менеджменту, стратегічного управління, фінансування освітніх проєктів і моніторинг економічної ефективності освітніх ініціатив [156].

Окрім теоретичних аспектів, курс повинен забезпечувати вивчення практичних кейсів, що дозволяють науково-педагогічним працівникам застосовувати економічні концепції на реальних прикладах, пов'язаних із розробкою та реалізацією освітньо-професійних програм з дизайну [83].

Основа курсу повинна включати такі аспекти:

1. Теоретичні аспекти економіки освіти:

- вивчення основ фінансування освітніх програм та стратегічного планування в освіті;

- огляд ключових економічних інструментів для управління освітніми програмами (наприклад, бюджетування, планування ресурсів, фінансова звітність);

- розгляд принципів економічного управління в умовах змін у сфері освіти, таких як цифровізація та інноваційні підходи до навчання [76].

2. Практичні аспекти економіки освіти:

- розробка фінансово обґрунтованих освітніх програм з дизайну, що враховують економічні обмеження та потреби ринку праці;
- практичне навчання створенню моделей фінансування освітніх проєктів, зокрема для дизайнерської освіти;
- використання кейс-методів, що дозволяють вирішувати реальні проблеми, пов'язані з управлінням бюджетами та економічною ефективністю освітніх програм [114].

3. Спеціалізовані аспекти для дизайнерської освіти:

- окремі модулі курсу повинні стосуватися особливостей фінансування та організації різних програм з дизайну;
- аналіз потреб ринку праці та адаптація освітньо-професійних програм з дизайну до вимог сучасних економічних реалій;
- підготовка до розробки проєктів, які включають оптимізацію витрат на матеріали, технології та інфраструктуру для дизайнерських програм [27].

Для успішного впровадження спеціалізованих курсів необхідно розробити методику навчання. Методика повинна базуватися на міждисциплінарному підході, який поєднує економіку, менеджмент і дизайн. Особливу увагу слід приділити інтеграції новітніх методів навчання, таких як цифрові інструменти для аналізу та оптимізації фінансових аспектів освітніх проєктів [209].

Завдяки такому курсу науково-педагогічні працівники зможуть не тільки глибше розуміти економічні процеси в освіті, але й застосовувати набуті знання для створення економічно ефективних освітньо-професійних програм з дизайну, що відповідають сучасним вимогам ринку та потребам учасників освітнього процесу [90].

Четверта педагогічна умова формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну полягає у стимулюванні мотивації їх до розвитку економічного мислення, що включає підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників через тренінги, семінари та спеціалізовані програми,

що сприяють розвитку економічного мислення та здатності стратегічно управляти освітніми програмами в галузі дизайну [70].

Як зазначає І. Мельник, «створення умов для розвитку економічного мислення серед викладачів дозволяє значно покращити процес розробки освітніх програм, забезпечити ефективне управління ресурсами та підвищити фінансову стійкість освітніх проєктів» [108].

На думку О. Гончарової, важливим фактором є створення мотивуючих середовищ через спеціалізовані програми, що допомагають викладачам не лише розуміти економічні принципи, а й застосовувати їх у реальних ситуаціях, зокрема у розробці програм з дизайну [37].

Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у контексті економіки освіти є необхідною умовою для впровадження економічних принципів у розробку освітньо-професійних програм з дизайну. Залучення науково-педагогічних працівників до спеціалізованих курсів і тренінгів дає змогу не тільки підвищити їхній рівень знань, а й мотивує їх до застосування економічних підходів у педагогічній діяльності, що вкрай важливо для ефективного управління освітніми проєктами та програмами в галузі дизайну. Вони повинні здобути навички стратегічного планування, що дозволяє зменшити фінансові витрати та оптимізувати процеси в освітніх установах.

Основними компонентами підвищення кваліфікації є тренінги з економічного мислення, семінари та спеціалізовані програми, мотиваційні аспекти тренінгів та семінарів, інтерактивні форми навчання та підтримка розвитку.

Відповідно зазначеного, Н. Іванова підкреслює, що «підвищення кваліфікації через тренінги і семінари в сфері економіки освіти дозволяє викладачам більш ефективно здійснювати стратегічне планування, управління та фінансовий контроль у освітніх проєктах, що сприяє підвищенню якості навчальних програм» [65].

Першим кроком до розвитку економічного мислення є проведення спеціалізованих тренінгів. Такі тренінги повинні охоплювати ключові аспекти

економіки освіти: управління бюджетами, фінансове планування, ресурсне забезпечення, а також застосування економічних стратегій для ефективної реалізації освітньо-професійних програм з дизайну. Науково-педагогічні працівники повинні отримати практичні навички з оцінки економічної ефективності освітніх ініціатив у сфері дизайну. Використання реальних кейсів, зокрема, пов'язаних з фінансуванням дизайнерських програм, дозволить сформувати стратегічне мислення у викладачів [156].

Важливою частиною підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників є проведення семінарів, де викладачі можуть отримати нові знання з економіки освіти, що стосуються організації та управління освітніми проєктами з дизайну. Такі семінари повинні включати тему стратегічного управління, оскільки вміння приймати обґрунтовані економічно ефективні рішення є важливим для розвитку сучасних освітніх програм [83].

Мотивація науково-педагогічних працівників до економічного мислення потребує також підвищення інтересу до самоосвіти та саморозвитку. Для цього важливо інтегрувати елементи мотиваційних тренінгів, які допоможуть викладачам розуміти важливість економічного мислення у контексті розвитку освітніх проєктів. Семінари з економічного планування та фінансового управління повинні бути спрямовані на розвиток навичок стратегічного мислення, що допоможе викладачам ухвалювати рішення в умовах обмежених ресурсів [18].

Інтерактивні методи навчання, такі як тренінги, де учасники практично застосовують отримані знання на реальних прикладах з освіти і дизайну, є важливою складовою розвитку економічного мислення. Крім того, доцільно організувати постійне навчання через електронні платформи, що дозволяють викладачам мати доступ до актуальних матеріалів та стратегії управління освітніми проєктами, зокрема в умовах змін у галузі дизайну [76].

Мотивація є важливим фактором, що сприяє розвитку економічного мислення. Для цього необхідно не лише проводити навчальні заходи, але й забезпечити науково-педагогічних працівників можливістю брати участь у

професійних мережах і спільнотах, де вони можуть обмінюватися досвідом з іншими фахівцями з економіки освіти. Мотивація має стимулювати не тільки бажання працювати ефективно, а й розвивати вміння вирішувати фінансові питання в умовах обмежених ресурсів, що важливо для дизайнерських програм, де економічна ефективність має вирішальне значення [113].

Отже, стимулювання мотивації науково-педагогічних працівників до розвитку економічного мислення через підвищення кваліфікації є важливою умовою для розробки освітньо-професійних програм з дизайну. Використання тренінгів, семінарів і спеціалізованих програм дозволить не тільки розвивати економічне мислення у викладачів, але й забезпечити стійке і ефективне управління освітніми програмами в галузі дизайну, що відповідають сучасним вимогам економічної реальності.

П'ята педагогічна умова формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну полягає у використанні цифрових технологій для аналізу економічних процесів в освітньому середовищі. Впровадження цифрових інструментів та програмного забезпечення для моніторингу та аналізу фінансових аспектів освітнього процесу є важливим кроком до забезпечення ефективного управління ресурсами та бюджетами освітніх програм, зокрема у галузі дизайну.

Як зазначає О. Бондаренко, «цифрові інструменти значно спрощують аналіз економічних процесів, дозволяють зменшити витрати часу на обробку фінансових даних і зменшити ймовірність помилок у бюджетуванні» Впровадження таких технологій допомагає не тільки ефективно контролювати витрати, але й своєчасно коригувати фінансові стратегії для досягнення максимального результату у межах наявних ресурсів [17, с. 120].

Цифрові технології займають ключову роль у сучасному управлінні фінансами в освітніх установах. Вони дозволяють не лише спростити та автоматизувати процеси фінансового планування, а й значно покращити точність і своєчасність фінансових операцій. Використання програмних засобів для

моніторингу і аналізу витрат дозволяє знизити ймовірність людських помилок, зменшити час, що витрачається на підготовку фінансових звітів, і забезпечити доступ до актуальної інформації в реальному часі. Це важливо для ефективного управління освітніми програмами, оскільки дозволяє коригувати витрати, виявляти слабкі місця у використанні ресурсів та своєчасно впроваджувати необхідні зміни [75, с. 105].

М. Коваленко підкреслює, що «цифрові технології відкривають нові можливості для аналізу великих масивів даних, що дозволяє науково-педагогічним працівникам отримувати точну інформацію про ефективність використання бюджетних коштів, а також проводити точніший прогноз майбутніх витрат» Використання цифрових платформ також сприяє створенню прозорої системи фінансового управління, що є важливою для реалізації сучасних освітніх проектів у галузі дизайну [75, с. 85].

Існує низка спеціалізованих програмних продуктів, які можуть бути використані для аналізу економічних процесів у галузі освіти. Програми, що дозволяють здійснювати автоматизований моніторинг витрат, таких як ERP-системи (Enterprise Resource Planning), є важливим інструментом у сучасному фінансовому менеджменті в освітніх установах. Такі системи забезпечують можливість планування бюджетів, обліку витрат, здійснення фінансових аналізів і прогнозування витрат. Наприклад, 1С:Освіта, SAP Education, MS Project, а також інші програмні засоби для управління проектами можуть бути адаптовані для навчальних закладів для моніторингу та аналізу фінансів освітніх проектів з дизайну [65].

Усі ці інструменти надають можливість зберігати та обробляти велику кількість даних, автоматично генерувати звіти, визначати оптимальні стратегії витрат і ресурсоемності програм. Вони забезпечують прозорість у фінансових потоках, що важливо для підтримки ефективності освітніх проектів. Використання таких технологій допомагає не тільки ефективно контролювати витрати, але й своєчасно коригувати фінансові стратегії для досягнення максимального результату у межах наявних ресурсів.

Впровадження цифрових технологій для аналізу економічних процесів дозволяє значно підвищити ефективність використання ресурсів. Такі інструменти, як програми для фінансового аналізу, допомагають прогнозувати економічні наслідки різних рішень, оптимізувати витрати на організацію навчального процесу та здійснювати моніторинг результативності використання бюджетних коштів. У свою чергу це дає науково-педагогічним працівникам можливість робити обґрунтовані економічні рішення щодо подальшого фінансування освітніх проєктів, таких як програми з дизайну.

Програмне забезпечення для моніторингу також допомагає виявляти невикористані або зайві ресурси, що можуть бути перерозподілені, або оптимізовані для підвищення ефективності освітніх проєктів, що знижує ризики перевитрат і сприяє більш ефективному використанню фінансових ресурсів [189].

У галузі дизайну, де ефективність освітньо-професійних програм тісно пов'язана з використанням технологій, впровадження цифрових інструментів є необхідністю. Вони дозволяють аналізувати витрати на створення навчальних матеріалів, програмне забезпечення для здобувачів освіти, а також на забезпечення науково-педагогічних працівників необхідними технічними засобами та ресурсами. Крім того, такі технології допомагають забезпечити кращу координацію між різними етапами розробки програм і більш ефективну співпрацю між викладачами, здобувачами та адміністрацією навчального закладу [108, с. 118].

Зокрема, інструменти для аналізу економічних процесів у сфері дизайну можуть включати розрахунки витрат на технологічні процеси (наприклад, використання програмного забезпечення для графічного дизайну, 3D-моделювання та ін.) і аналіз економічної доцільності таких проєктів, що дозволяє науково-педагогічним працівникам зрозуміти, як найбільш ефективно розподіляти бюджети на освітньо-професійні програми з дизайну та управлінські витрати.

Отже, використання цифрових технологій для моніторингу та аналізу фінансових аспектів освітніх програм є важливим кроком до забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами у сфері дизайну, що дозволяє науково-педагогічним працівникам застосовувати найсучасніші інструменти для фінансового планування, управління витратами та оптимізації ресурсів у рамках освітніх проєктів. Використання таких технологій зменшує витрати часу на обробку даних, підвищує точність фінансових звітів і дозволяє здійснювати більш точний аналіз економічної ефективності освітніх програм.

Відповідно до вимог сучасної освітньої реформи та специфіки підготовки науково-педагогічних працівників за освітньо-науковою програмою зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) для здобувачів третього освітнього рівня вищої освіти, нами розроблено комплексну навчальну програму з дисципліни «Економіка освіти», яка реалізується на 2-му році навчання аспірантурі.

Програма спрямована на поглиблене освоєння економічних аспектів освітнього процесу, зокрема в контексті проєктування освітньо-професійних програм у сфері дизайну, з урахуванням специфіки економічного управління в освітніх закладах.

Результати навчання за дисципліною «Економіка освіти»:

- оволодіння навичками розробки фінансових моделей для освітніх програм, зокрема для програм з професійної підготовки дизайнерів;
- знання основ управління освітніми бюджетами, зокрема на етапах планування та моніторингу витрат в освітніх проєктах, що включають дисципліни з дизайну;
- вміння використовувати сучасні цифрові інструменти для фінансового моніторингу та аналізу економічних процесів в освітніх закладах, зокрема в галузі дизайну;
- здатність аналізувати витрати на розробку, організацію та впровадження освітньо-професійних програм, визначати економічну ефективність та знижувати витрати без шкоди для якості навчання;

- розуміння механізмів фінансування освітньо-професійних програм, вміння розробляти стратегії фінансування та забезпечувати стабільне економічне становище освітніх проєктів;

- оволодіння сучасними підходами до управління освітніми ресурсами, вміння ефективно планувати, розподіляти і використовувати фінансові та людські ресурси в рамках освітньо-професійних програм;

- вміння застосовувати методи економічного аналізу для оцінки та коригування програм з професійної освіти, зокрема в умовах обмежених ресурсів;

- здатність до застосування економічних інструментів для стратегічного управління в освітньому середовищі та розробки довгострокових планів розвитку освітньо-професійних програм з дизайну.

Результати навчання у процесі вивчення дисципліни «Економіка освіти» для науково-педагогічних працівників, конкретизуються у знаннях та вміннях, необхідних для ефективного застосування економічних принципів у розробці освітньо-професійних програм з дизайну.

Основними знаннями, якими має оволодіти науково-педагогічний працівник, є знання з:

- економічних основ управління освітньо-професійних програмами, зокрема в контексті спеціалізацій з дизайну;

- принципів фінансування освітніх проєктів та оптимізації ресурсів;

- стратегічного планування у сфері освіти та управління бюджетами освітньо-професійних програм;

- економічних моделей і методів, що застосовуються в освітніх закладах для аналізу та планування витрат і доходів;

- принципів використання цифрових інструментів для моніторингу та аналізу фінансових аспектів освітнього процесу;

- розуміння ролі економічних механізмів у забезпеченні ефективності освітньо-професійних програм та розробці економічно обґрунтованих стратегій для підвищення якості освітніх послуг;

- аналізу економічних процесів у контексті розвитку сучасних освітніх проєктів і інноваційних технологій в освітньому процесі;

- оцінки вартості освітньо-професійних програм та визначення економічної доцільності впровадження нових курсів і навчальних модулів, зокрема в сфері дизайну.

Окрім того, науково-педагогічні працівники повинні вміти:

- застосовувати отримані знання для розробки фінансово обґрунтованих освітньо-професійних програм;

- здійснювати стратегічне планування та оптимізацію ресурсів для успішного впровадження нових освітніх проєктів, зокрема в галузі дизайну;

- ефективно використовувати сучасні методи економічного аналізу для розробки та коригування освітньо-професійних програм і проєктів, що стосуються дизайну;

- застосовувати принципи економічного мислення для управління навчальними процесами, спрямованими на підготовку фахівців у галузі дизайну.

Серед практичних навичок і умінь відповідно до комплексної програми з дисципліни «Економіка освіти» визначено:

- володіння методами економічного аналізу для оцінки ефективності освітньо-професійних програм;

- вміння застосовувати принципи фінансового планування та управління бюджетами освітніх проєктів;

- здатність використовувати цифрові інструменти для моніторингу економічних процесів в освітньому середовищі;

- володіння навичками розробки фінансово обґрунтованих стратегій для реалізації освітніх проєктів, зокрема з дизайну;

- вміння ефективно розподіляти ресурси в межах освітньо-професійних програм та управляти їх витратами;

- здатність розробляти стратегії фінансування освітньо-професійних програм, зокрема з напрямків дизайну, та шукати додаткові джерела фінансування;

- вміння проводити оцінку вартості освітніх проєктів та пропонувати шляхи зниження витрат без втрати якості;
- навички стратегічного управління ресурсами для досягнення максимальної економічної ефективності освітньо-професійних програм;
- вміння застосовувати знання економіки для управління освітніми інноваціями та оптимізації освітнього процесу;
- здатність здійснювати фінансовий моніторинг та коригування бюджетів освітньо-професійних програм в реальному часі, зокрема за допомогою сучасних технологій.

Отже, обґрунтовані нами педагогічні умови покладено в основу реалізації структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, поетапність реалізації якої представлено в наступному підрозділі.

2.3. Структурно-функціональна модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну

У сучасних умовах розвитку освіти особливу увагу слід приділяти підготовці науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну. Оскільки економічні аспекти управління освітніми проєктами безпосередньо впливають на їх успішність, необхідно забезпечити належний рівень готовності викладачів до роботи з фінансовими та організаційними аспектами в рамках освітніх програм, зокрема у сфері дизайну.

Теоретичний аналіз формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти при розробленні освітньо-професійних програм з дизайну, а також дослідження економічних аспектів управління освітніми процесами, дали змогу визначити, що для досягнення

ефективного формування цієї готовності необхідне впровадження структурно-функціональної моделі. Така модель сприятиме поетапному освоєнню економічних знань та розвитку практичних навичок, що дозволить науково-педагогічним працівникам ефективно застосовувати економічні принципи в розробці освітньо-професійних програм у сфері дизайну.

Термін «модель» є багатозначним і має різні значення в залежності від контексту, в якому він використовується. У наукових і практичних сферах, таких як педагогіка, інженерія, соціальні науки, він набуває різних трактувань, акцентуючи увагу на певних аспектах або характеристиках об'єкта дослідження.

Саме слово «модель» походить від латинського «modulus», що в перекладі означає зразок, еталон або пристрій. У загальному розумінні, модель можна визначити як спрощене відображення чи аналог реального об'єкта, процесу або явища. Це може бути у вигляді зображення, схеми, опису чи креслення, що служить «замінником» для складнішого чи менш доступного для вивчення об'єкта [117].

У довідкових джерелах поняття «модель» визначається як об'єкт, який може замінити оригінал у певних умовах, відтворюючи його властивості та характеристики, що є предметом дослідження. Це зразок, який імітує будову і функціонування об'єкта, використовується для здобуття нових знань про нього. Модель також може бути уявним або умовним образом об'єкта, процесу чи явища, представленим через зображення, опис, схему та інші форми, що слугують «представниками» реального об'єкта [201].

За визначенням словника Вебстера, модель – це «спрощене уявлення складного явища або процесу». У філософії під терміном «модель» розуміють «реально існуючу систему або концептуальну модель, яка, замінюючи і відображаючи в процесах пізнання іншу систему-оригінал, зберігає схожість з нею, що дозволяє вивчати нові аспекти оригіналу». Це визначення підкреслює зв'язок моделювання з теорією подібності та принципом аналогії, згідно з якими модель є системою, що використовується для проведення досліджень [216].

Дослідники використовують концепцію моделі для опису алгоритму викладання певної дисципліни. Так, С. Гончаренко визначає модель як умовний образ (наприклад, зображення, схема, опис тощо) якогось об'єкта або системи об'єктів, який зберігає зовнішню схожість та пропорції його частин, незважаючи на певну спрощеність і умовність засобів зображення [35].

О. Сидорчук у своїх наукових роботах розглядає модель як цілісну систему, яка складається з взаємопов'язаних елементів, має визначену структуру та взаємодіє із зовнішнім середовищем. Вона трактує модель як спосіб відтворення та відображення цілісності об'єкта дослідження через логіку та свідомість, з можливістю опису поведінки системи, її структурних особливостей і функціональних компонентів. У галузі освіти моделювання навчальних процесів і явищ є ефективним інструментом, який дозволяє досліджувати основні принципи навчання і проводити експерименти для визначення ефективності освітніх методик. Кінцевою метою такого підходу є отримання нових знань про підготовку фахівців з дизайну, що дозволяє вдосконалювати освітні програми та прогнозувати їхнє застосування у професійній діяльності [103].

Р. Мартинова стверджує, що прогнозування навчальних процесів через уявні моделі дає змогу перевірити їх реалізацію, встановлюючи зв'язки між різними теоріями, що дозволяє виявити нові методи навчання, а також розглядати нові структури організації навчальної діяльності. Створення творчих ідей на основі існуючих знань і з'єднання образно-наочних уявлень з абстрактними поняттями є невід'ємною частиною моделювання. Уявні моделі, як форма теоретичного осмислення реальності, допомагають науковому пізнанню, служать інструментом для висунення гіпотез і оцінки результатів навчання. Моделювання, таким чином, виступає сполучною ланкою між експериментом і теорією, дозволяючи встановити зв'язок між пізнаючим суб'єктом і об'єктом пізнання [105].

Моделювання в навчальній діяльності передбачає організацію та проведення навчального процесу відповідно до науково обґрунтованої системи

сприйняття, засвоєння та застосування знань, що означає, що навіть кваліфікованіший фахівець не зможе ефективно організувати навчання без попереднього ретельного планування. Педагог повинен осмислити всі етапи навчального процесу, визначити їх обґрунтованість і представити в вигляді чітко структурованої схеми, яка повинна базуватися на педагогічних принципах і закономірностях. Педагогічне моделювання є потужним інструментом наукового дослідження, яке дає змогу прогнозувати та організовувати процес навчання з урахуванням сучасних принципів педагогіки, психології та дидактики.

Відповідно моделювання Р. Мартинова зазначає, що методологічні принципи педагогічного моделювання є важливою складовою навчального процесу. Вони включають кілька ключових елементів: етапи навчання, його цілі, складові предмета навчання, компоненти змісту, методи та засоби навчання, а також контроль результатів навчання. У цьому контексті залишається незмінним набір складових моделі і їх взаємозв'язок, де перший етап визначається на основі теорії поетапного формування розумових дій [105].

У межах нашого дослідження, педагогічне моделювання є основою для створення структурно-функціональної моделі підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну. Така модель орієнтована на специфіку освітньої діяльності та потреби сучасної освіти, забезпечуючи комплексний підхід до навчання, який охоплює як теоретичні, так і практичні аспекти. За допомогою моделювання створюється гнучка та ефективна система підготовки, що відповідає сучасним вимогам як ринку праці, так і освітнім стандартам. Модель містить узгоджену сукупність змісту, форм і методів навчання, що забезпечують формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну, що представлено на (рис. 2.1).

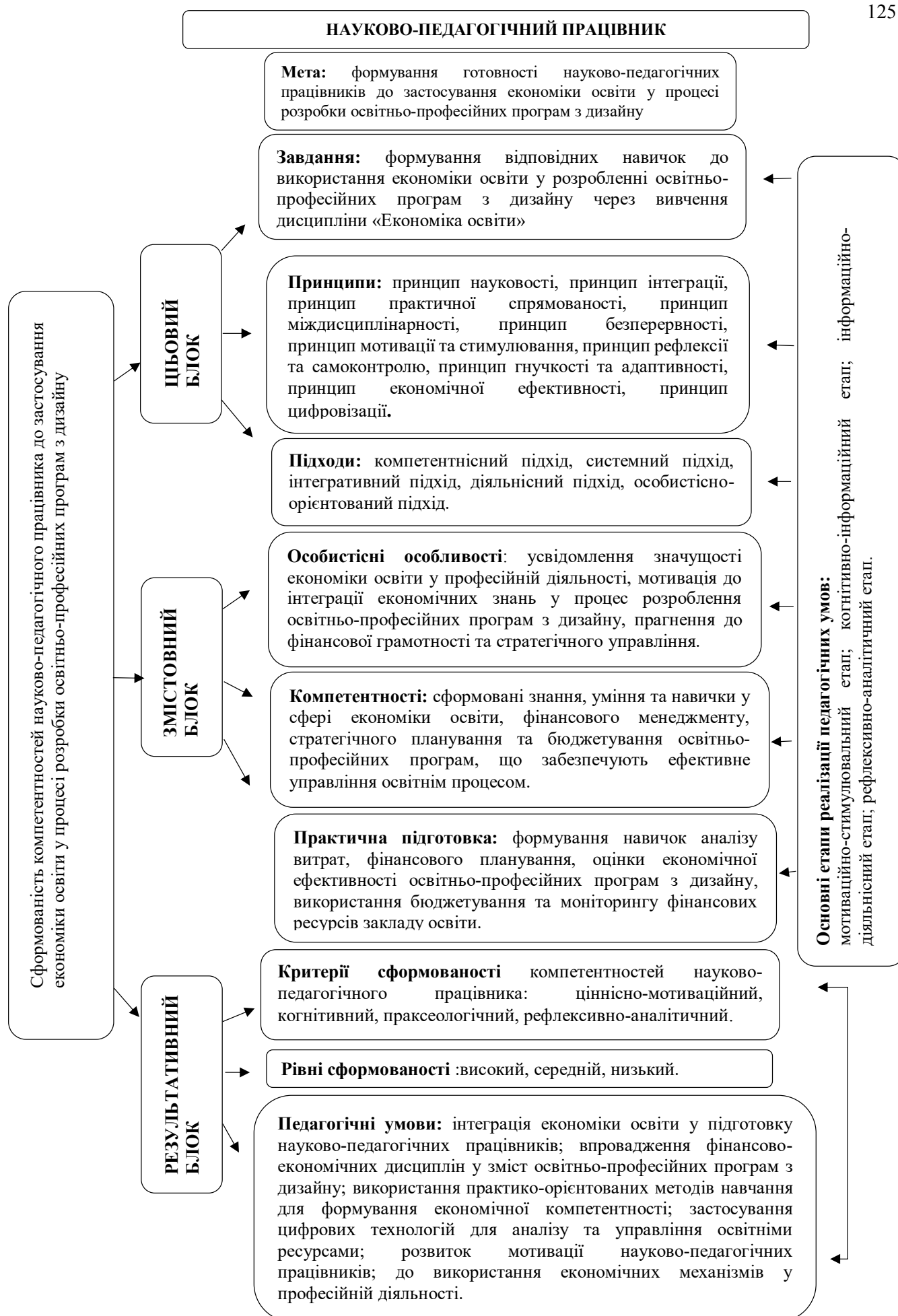

Рис. 2.1. Структурно-функціональна модель підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну

Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробці освітньо-професійних програм з дизайну є важливим аспектом професійної підготовки в рамках освітньо-наукової програми за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) для здобувачів третього (освітнього рівня) вищої освіти. Поглиблене дослідження вітчизняного та міжнародного досвіду, поєднання традиційних і інноваційних підходів до навчання, а також розробка навчально-методичного забезпечення є основою для створення ефективної моделі підготовки, яка забезпечує формування готовності науково-педагогічних працівників та необхідних знань і навичок для успішного впровадження економіки освіти в освітньо-професійні програми з дизайну.

Розроблена структурно-функціональна модель підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну може бути впроваджена в закладах вищої освіти, орієнтованих на підготовку здобувачів третього освітнього рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) та 022 «Дизайн». Вона забезпечить розвиток економічного мислення науково-педагогічних працівників та дозволить інтегрувати економічні аспекти в освітньо-професійні програми з дизайну і надасть можливість ефективно впроваджувати нові підходи в підготовку майбутніх фахівців у галузі дизайну.

На думку О. Черепехіна, гнучкість освітніх програм є важливим у забезпеченні їхньої актуальності та відповідності потребам сучасного суспільства [192].

Як зазначає Н. Шевченко, професійна спрямованість є ключовим чинником у підготовці фахівців, оскільки вона забезпечує розвиток професійних компетентностей та мотивує до постійного самовдосконалення [198].

Структурно-функціональна модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти в процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну включає такі конструктивні блоки моделі: цільовий, змістовий, результативний.

Метою структурно-функціональної моделі є формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Така готовність передбачає високий рівень економічної компетентності, що включає теоретичне розуміння основ економіки освіти, стратегічного планування, бюджетування та аналізу економічної ефективності освітньо-професійних програм, а також практичні навички їх впровадження.

Формування готовності ґрунтується на інтеграції економічних знань у професійну діяльність науково-педагогічного працівника та розвитку навичок використання фінансово-економічних механізмів у процесі управління освітнім процесом, що сприяє підвищенню якості освітньо-професійних програм з дизайну, забезпеченню їх відповідності сучасним тенденціям економіки освіти та ефективному використанню ресурсів закладів вищої освіти.

Основні аспекти мети моделі:

- забезпечення інтеграції економічних знань у зміст професійної підготовки науково-педагогічного працівника;
- освоєння основ економіки освіти, фінансового менеджменту, бюджетування та стратегічного управління освітніми ресурсами;
- формування розуміння ролі економічних механізмів у забезпеченні конкурентоспроможності освітньо-професійних програм з дизайну;
- розвиток здатності до використання фінансово-економічних механізмів у процесі розроблення та реалізації освітньо-професійних програм з дизайну;

- застосування інструментів фінансового аналізу для оцінки економічної ефективності освітньо-професійних програм з дизайну;
- оптимізація освітніх ресурсів відповідно до економічних умов функціонування закладів вищої освіти;
- використання стратегічного планування для покращення організації навчального процесу;
- формування мотивації та ціннісних орієнтацій щодо застосування економічних підходів в освітньому процесі;
- усвідомлення необхідності економічного підходу до управління освітніми процесами;
- формування відповідальності за ефективне використання ресурсів закладу вищої освіти;
- розвиток прагнення до вдосконалення навичок фінансового менеджменту в освіті;
- розвиток рефлексивної та аналітичної здатності до оцінювання ефективності застосування економічних механізмів у закладі вищої освіти;
- аналіз результатів впроваджених фінансових стратегій у розроблених освітньо-професійних програмах;
- оцінка ефективності економічних рішень у сфері дизайну освіти;
- коригування управлінських стратегій відповідно до змін у фінансово-економічному середовищі.

Цільовий блок моделі містить в собі такі компоненти: завдання, принципи та підходи.

Реалізація структурно-функціональної моделі передбачає поетапне виконання комплексу завдань, спрямованих на розвиток економічної компетентності науково-педагогічного працівника. Завдання моделі враховують інтеграцію економічних знань у професійну діяльність, формування відповідних навичок та мотивацію до використання економічних механізмів у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну.

1. Формування системи економічних знань у сфері управління освітою через вивчення дисципліни, що інтегрує економічні аспекти у дизайн-освіту.

Завдання спрямоване на створення ґрунтовної економічної підготовки науково-педагогічних працівників та передбачає:

- розширення навчального контенту шляхом інтеграції дисциплін з економіки освіти у програми підготовки науково-педагогічних працівників у сфері дизайну;

- опанування основ фінансового менеджменту у сфері освіти, що включає бюджетування, аналіз витрат і доходів закладів освіти, прогнозування економічної ефективності освітньо-професійних програм;

- вивчення механізмів фінансування вищої освіти на прикладах світового досвіду, що дозволяє адаптувати найкращі практики до національного контексту дизайн-освіти;

- аналіз економічної доцільності впровадження нових освітньо-професійних програм, що сприяє розумінню фінансових ризиків та перспектив розвитку навчальних курсів.

2. Розвиток умінь і навичок застосування економічних механізмів у проєктуванні та впровадженні освітньо-професійних програм з дизайну.

Дане завдання забезпечує формування практичної готовності науково-педагогічного працівника до використання економічних інструментів у своїй діяльності та включає:

- освоєння фінансово-економічного аналізу при розробленні нових освітньо-професійних програм у сфері дизайну, що передбачає визначення витрат на їх реалізацію, оцінку рентабельності та фінансових ризиків;

- розвиток навичок бюджетування освітньо-професійних програм, що дозволяє оптимізувати витрати, залучати додаткові фінансові ресурси та забезпечувати стабільне фінансування навчальних курсів;

- моделювання фінансових стратегій розвитку освітньо-професійних програм, що сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності та ефективності;

- формування навичок використання цифрових технологій для економічного управління освітою, зокрема впровадження систем електронного документообігу, автоматизованого фінансового обліку та онлайн-аналізу витрат.

3. Мотивація до використання економічних підходів у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну як визначального чинника ефективного управління освітніми процесами

Це завдання спрямоване на створення усвідомленої потреби у застосуванні економічних механізмів у сфері освіти та включає:

- формування економічного мислення, що дозволяє науково-педагогічним працівникам аналізувати та прогнозувати економічні процеси в освітньому середовищі;

- розвиток відповідальності за ефективне використання ресурсів, що сприяє усвідомленню важливості фінансово-економічного підходу до управління освітньо-професійних програмами;

- створення мотиваційного середовища, що включає проведення семінарів, тренінгів та обмін досвідом між науково-педагогічними працівниками щодо успішного застосування економічних механізмів в освіті;

- оцінювання економічної ефективності освітньо-професійних програм, що передбачає аналіз фінансових результатів та довгострокових перспектив розвитку навчальних курсів.

Надалі реалізація структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну ґрунтується на дотриманні низки принципів, що забезпечують ефективність підготовки викладачів та інтеграцію економічних знань у систему вищої освіти.

Принципи – це основні засади, правила або фундаментальні ідеї, які визначають побудову, реалізацію та розвиток певного процесу, системи або діяльності. У контексті нашого дослідження принципи визначають основні методологічні та організаційні положення, що забезпечують ефективну реалізацію розробленої моделі. Вони спрямовані на інтеграцію економічних

знань у професійну діяльність науково-педагогічних працівників, підготовку фахівців з дизайну та оптимізацію процесу управління освітньо-професійними програмами.

Принцип науковості передбачає використання сучасних наукових підходів до формування економічної компетентності у науково-педагогічних працівників, який забезпечує систематичність, доказовість та методологічну обґрунтованість впроваджуваних методів навчання та управління освітніми програмами.

Принцип інтеграції спрямований на комплексне поєднання економічних, управлінських та педагогічних аспектів для формування готовності науково-педагогічних працівників до ефективного управління освітніми процесами. Він передбачає включення економічних дисциплін у навчальні програми викладачів та використання міждисциплінарних зв'язків.

Принцип практичної спрямованості орієнтує навчальний процес на безпосереднє застосування отриманих економічних знань у розробці, фінансуванні та управлінні освітньо-професійними програмами і забезпечує формування у науково-педагогічних працівників навичок стратегічного планування, бюджетування та оцінки економічної ефективності навчальних процесів.

Принцип міждисциплінарності передбачає залучення знань із різних сфер, таких як економіка освіти, дизайн-менеджмент, фінансовий менеджмент, що забезпечує комплексний підхід до підготовки науково-педагогічних працівників і сприяє підвищенню їхньої професійної мобільності.

Принцип безперервності забезпечує постійний розвиток економічних компетентностей науково-педагогічних працівників через систему підвищення кваліфікації, самоосвіту та участь у професійних тренінгах. Він сприяє адаптації викладачів до змін у фінансово-економічному середовищі освіти.

Принцип мотивації та стимулювання спрямований на формування у науково-педагогічних працівників інтересу до використання економічних знань у професійній діяльності. Його реалізація передбачає застосування мотиваційних

механізмів, що стимулюють розвиток економічного мислення та управлінських навичок у сфері освіти.

Принцип рефлексії та самоконтролю забезпечує можливість науково-педагогічним працівникам оцінювати власний рівень економічної компетентності та визначати напрями для подальшого професійного розвитку. Він сприяє розвитку критичного мислення та усвідомленої самооцінки щодо використання економічних стратегій в освітній діяльності.

Принцип гнучкості та адаптивності передбачає можливість коригування змісту та методів навчання відповідно до змін економічного середовища, особливостей освітніх установ та професійних вимог, що дозволяє оперативно впроваджувати нові підходи та адаптувати освітній процес до актуальних викликів.

Принцип економічної ефективності орієнтований на оптимальне використання ресурсів у процесі підготовки науково-педагогічних працівників та управління освітніми програмами. Він передбачає раціональне фінансове планування, оцінку витрат і дохідності освітньої діяльності, а також стратегічне управління ресурсами закладів вищої освіти.

Принцип цифровізації передбачає використання сучасних цифрових технологій для аналізу, оцінки та впровадження економічних стратегій у сфері освіти та сприяє автоматизації фінансового аналізу, управління бюджетами і впровадженню інформаційних систем для оптимізації освітнього процесу.

Ефективна реалізація принципів моделі ґрунтується на відповідних методологічних підходах, що забезпечують системний, інтегрований та практично орієнтований підхід до формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників.

Дослідниця В. Васильєва у своїх наукових працях висловлює, що впровадження новітніх підходів у навчальний процес сприяє розвитку професійної компетентності та адаптації до змін у професійному середовищі [23].

Компетентнісний підхід передбачає формування у науково-педагогічних працівників необхідних економічних компетентностей, що сприятимуть ефективному управлінню освітньо-професійними програмами та підготовці фахівців з дизайну. Такий підхід забезпечує усвідомлення значущості економічних знань для освітньої діяльності та розвиток практичних навичок їхнього застосування.

Системний підхід розглядає підготовку науково-педагогічних працівників як комплексний процес, що включає взаємозв'язані елементи: знання, навички, рефлексію, економічне мислення та управлінські здібності. Цей підхід дозволяє враховувати всі компоненти підготовки науково-педагогічних працівників, забезпечуючи їхню гармонійну інтеграцію в освітній процес.

Інтегративний підхід орієнтований на поєднання економічних, управлінських та педагогічних знань у розробці освітніх програм. Він сприяє формуванню міждисциплінарного підходу до підготовки викладачів, що забезпечує їхню здатність ефективно поєднувати фінансове планування, економічний аналіз та освітню діяльність.

За висловлюванням О. Лавнікова та А. Лесика, інтегративний підхід у системі вищої освіти сприяє створенню єдиного освітнього середовища для формування загальних і спеціальних компетентностей, відкриваючи великі можливості для взаємопереходу, взаємодоповнення і взаємотрансформації [96].

Діяльнісний підхід передбачає активне застосування отриманих економічних знань у професійній діяльності науково-педагогічних працівників. Він спрямований на розвиток практичних навичок управління ресурсами, бюджетування освітньо-професійних програм, стратегічного планування та оцінювання економічної ефективності навчальних процесів.

Особистісно-орієнтований підхід забезпечує розвиток індивідуальних здібностей науково-педагогічних працівників у сфері економіки освіти та управління. Він сприяє формуванню у викладачів усвідомленої потреби у безперервному професійному розвитку, адаптації до змін у фінансово-

економічному середовищі освіти та самореалізації у науково-педагогічній діяльності.

Запропоновані методологічні підходи забезпечують цілісність та ефективність структурно-функціональної моделі, сприяють формуванню високого рівня економічної компетентності науково-педагогічних працівників та підвищенню ефективності управління освітньо-професійними програмами у сфері дизайну.

Змістовний блок структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну забезпечує науково-методичне наповнення процесу підготовки викладачів та включає інтеграцію економічних знань, освоєння фінансових інструментів, а також розвиток навичок фінансового управління освітнім процесом. Його реалізація сприяє розвитку здатності науково-педагогічних працівників ефективно використовувати економічні механізми у своїй професійній діяльності, що є необхідним для якісного проектування, реалізації та оцінки ефективності освітньо-професійних програм з дизайну.

У межах змістового блоку виокремлено три основні складові: особистісні особливості, компетентності та практичну підготовку. Особистісні особливості передбачають усвідомлення значущості економіки освіти у професійній діяльності, розуміння впливу економічних механізмів на ефективність управління освітнім процесом. Це формує внутрішню мотивацію науково-педагогічних працівників до застосування економічних знань при розробленні освітньо-професійних програм з дизайну, управлінні бюджетами закладів вищої освіти та забезпеченні фінансової стійкості. Важливим аспектом є прагнення до фінансової грамотності та стратегічного управління в контексті економіки освіти, що дозволяє науково-педагогічним працівникам ухвалювати обґрунтовані фінансові рішення.

Наступним компонентом змістового блоку є освоєння економічних компетентностей, що охоплює інтеграцію економічних дисциплін у навчальні

плани підготовки науково-педагогічних працівників забезпечуючи фундаментальне розуміння механізмів фінансування освіти. Вивчення основ стратегічного планування, бюджетування, інвестиційного менеджменту та фінансового аналізу сприяє ефективному управлінню освітніми програмами. Також особливу увагу приділено опрацюванню економічних моделей, що застосовуються у сфері вищої освіти, зокрема механізмів фінансування закладів освіти, залучення додаткових ресурсів, економічної ефективності освітніх послуг.

Третім важливим елементом є практична підготовка з фінансового управління в освіті, яка передбачає формування навичок аналізу витрат, оцінки економічної ефективності освітньо-професійних програм та фінансових ризиків. Використання інструментів бюджетування сприяє оптимальному розподілу фінансових ресурсів у процесі розроблення та впровадження освітньо-професійних програм з дизайну. Розвиток компетентностей у сфері фінансового моніторингу передбачає оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів закладу вищої освіти, що є важливим для забезпечення його економічної стабільності.

Забезпечення ефективної реалізації змістового компонента потребує впровадження сучасних методів та педагогічних технологій. До них належать інтерактивні лекції та семінари, присвячені економіці освіти, бюджетуванню та фінансовому менеджменту, які формують необхідні теоретичні знання. Практичні кейс-методи дозволяють аналізувати реальні ситуації з фінансування освітніх програм та управління фінансовими потоками у закладах освіти. Проектна діяльність сприяє розробленню та презентації фінансових стратегій для освітньо-професійних програм, що формує практичні навички. Крім того, моделювання управлінських рішень дозволяє викладачам набути досвіду стратегічного управління у сфері економіки освіти.

Отже, змістовний компонент моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти забезпечує комплексний підхід до інтеграції економічних знань, освоєння фінансових

інструментів та практичного застосування економічних механізмів у професійній діяльності. Його структуроване впровадження сприяє підвищенню рівня економічної підготовленості науково-педагогічних працівників, що є важливим чинником ефективного розвитку та функціонування освітніх програм у сфері дизайну.

Результативний блок структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічного працівника до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну визначає кінцеві результати підготовки, що проявляються у сформованості необхідних компетентностей та здатності науково-педагогічного працівника ефективно застосовувати економічні механізми у професійній діяльності. Цей блок інтегрує в собі три ключові компоненти: критерії і показники сформованості компетентностей науково-педагогічного працівника, рівні сформованості компетентностей та педагогічні умови.

Критерії і показники сформованості компетентностей науково-педагогічного працівника у сфері економіки освіти визначають рівень засвоєння економічних знань, розвиток професійних навичок та готовність до впровадження фінансово-економічних механізмів у процесі розроблення освітньо-професійних програм. Оцінювання сформованості компетентностей здійснюється за такими критеріями: ціннісно-мотиваційним, когнітивним, праксеологічним і рефлексивно-аналітичним.

Ціннісно-мотиваційний критерій визначає ставлення науково-педагогічного працівника до застосування економіки освіти у професійній діяльності, що проявляється у розумінні значущості економічного підходу до управління освітніми процесами, прагненні до фінансової грамотності та професійного розвитку у сфері економіки освіти, усвідомленні необхідності застосування економічних механізмів для підвищення якості освітньо-професійних програм.

Когнітивний критерій відображає рівень економічних знань науково-педагогічного працівника і включає знання базових економічних категорій,

механізмів фінансування освіти, принципів управління освітніми ресурсами, розуміння економічної ефективності освітніх програм, бюджетування та стратегічного планування розвитку освітніх закладів, а також обізнаність у сучасних тенденціях економіки освіти та її впливу на організацію навчального процесу.

Праксеологічний критерій визначає рівень практичного застосування економічних механізмів у професійній діяльності науково-педагогічного працівника, що включає здатність використовувати фінансові інструменти для розроблення та управління освітніми програмами, уміння проводити аналіз витрат і доходів у процесі організації освітньої діяльності, навички складання бюджету освітньо-професійних програм та оцінювання їхньої економічної ефективності.

Рефлексивно-аналітичний критерій визначає здатність науково-педагогічного працівника до самоаналізу та оцінювання результативності власної діяльності у сфері економіки освіти, що включає вміння проводити критичний аналіз економічних рішень у навчальному процесі, коригувати стратегії фінансового управління відповідно до змін у соціально-економічному середовищі та здійснювати моніторинг ефективності використання економічних ресурсів у процесі розроблення освітньо-професійних програм.

Рівні сформованості компетентностей науково-педагогічного працівника у сфері економіки освіти поділяються на високий, середній та низький. Високий рівень характеризується ґрунтовним володінням економічними знаннями, активним використанням фінансово-економічних механізмів у процесі розроблення освітньо-професійних програм, здатністю до стратегічного планування, бюджетування та ефективного управління фінансовими ресурсами в освітніх закладах.

Науково-педагогічний працівник з таким рівнем сформованості компетентностей проявляє ініціативність, активно застосовує аналітичні методи оцінки економічної ефективності освітньо-професійних програм, здатний адаптувати економічні механізми до змін у зовнішньому середовищі та

впроваджувати інноваційні підходи до фінансування освіти. Середній рівень характеризується наявністю базових економічних знань, умінням використовувати окремі фінансові інструменти для управління освітніми ресурсами, але недостатньою впевненістю у стратегічному плануванні та оцінюванні економічної ефективності освітньо-професійних програм.

Науково-педагогічний працівник із середнім рівнем компетентностей здатний застосовувати економічні механізми, однак потребує додаткової підготовки у сфері бюджетування та аналізу економічної доцільності навчальних ініціатив. Низький рівень передбачає слабе володіння економічними знаннями, відсутність навичок застосування фінансових механізмів у процесі розроблення освітньо-професійних програм, невпевненість у використанні стратегічного планування та фінансового управління освітніми ресурсами.

Педагогічні умови формування готовності науково-педагогічного працівника до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну визначають оптимальні організаційно-методичні фактори, що сприяють ефективному засвоєнню економічних знань та набуттю практичних навичок у фінансовому управлінні освітнім процесом.

Основними педагогічними умовами є: інтеграція економічної складової у зміст професійної підготовки науково-педагогічних працівників, що передбачає включення дисциплін, які висвітлюють фінансово-економічні аспекти управління освітніми закладами, розвиток стратегічного мислення у сфері економіки освіти через проблемно-орієнтоване навчання та кейс-методику, використання практико-орієнтованих підходів до викладання економічних дисциплін шляхом моделювання фінансових процесів, аналізу економічних кейсів та розроблення бізнес-проектів у сфері освіти.

Важливим аспектом є застосування інформаційних технологій у підготовці науково-педагогічних працівників, що включає освоєння цифрових інструментів для бюджетування, управління ресурсами та фінансового прогнозування в освітній діяльності. Додатковим фактором є створення сприятливого освітнього середовища для розвитку економічної компетентності, що передбачає

забезпечення можливостей для участі у науково-дослідних проєктах, міждисциплінарної взаємодії та академічної мобільності у сфері економіки освіти. У поєднанні ці педагогічні умови сприяють формуванню високого рівня економічної компетентності науково-педагогічних працівників та їхній здатності до ефективного застосування економічних механізмів у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Сформованість компетентностей науково-педагогічного працівника до застосування економіки освіти є ключовим інтегруючим показником усіх компонентів структурно-функціональної моделі. Вона поєднує в собі теоретичну, практичну, мотиваційну та рефлексивну підготовку, що дозволяє ефективно використовувати економічні механізми для забезпечення фінансової стійкості та стратегічного розвитку освітньо-професійних програм у сфері дизайну.

Структура сформованості компетентностей:

1. Теоретична складова (когнітивний компонент):

- глибоке розуміння основ економіки освіти, фінансового управління, бюджетування та стратегічного планування освітніх програм;
- знання сучасних економічних механізмів управління ресурсами закладу освіти та їх застосування в контексті дизайн-освіти;
- розуміння взаємозв'язку між економічними факторами та ефективністю освітнього процесу.

2. Практична складова (праксеологічний компонент):

- володіння навичками фінансового аналізу освітньо-професійних програм дизайну, розрахунку їх рентабельності та оптимізації витрат;
- використання сучасних методів бюджетування, прогнозування фінансових ризиків та залучення додаткових джерел фінансування;
- здатність адаптувати освітньо-професійних програми відповідно до економічних змін та потреб ринку праці.

3. Мотиваційна складова (ціннісно-мотиваційний компонент):

- усвідомлення необхідності використання економічних механізмів для підвищення ефективності управління освітнім процесом;

- розвиток відповідальності за раціональне використання фінансових ресурсів та підвищення конкурентоспроможності освітньо-професійних програм з дизайну;

- готовність до впровадження інноваційних економічних стратегій у сфері дизайн-освіти.

4. Рефлексивна складова (рефлексивно-аналітичний компонент):

- здатність аналізувати ефективність економічних рішень, прийнятих у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну;

- самооцінка власного рівня економічної підготовки та готовності до управління фінансовими ресурсами в освіті;

- коригування стратегій розвитку освітньо-професійних програм відповідно до змін економічного середовища та потреб закладу освіти.

Значення сформованості компетентностей для процесу розроблення освітньо-професійних програм з дизайну:

- якісне проєктування освітньо-професійних програм – компетентний викладач здатний створювати економічно обґрунтовані навчальні програми, що відповідають сучасним вимогам фінансування освіти;

- оптимізація фінансових процесів у закладі освіти – володіння фінансовими механізмами дозволяє ефективно управляти ресурсами, прогнозувати економічну доцільність освітньо-професійних програм і залучати додаткові джерела фінансування;

- гнучкість та адаптивність освітніх програм – розуміння фінансово-економічних механізмів дозволяє швидко реагувати на зміни ринку праці, адаптувати навчальні плани та підвищувати конкурентоспроможність закладу освіти;

- стратегічне управління освітнім процесом – сформовані компетентності забезпечують ефективне управління розвитком освітніх програм, оптимізацію ресурсів та впровадження економічних підходів до їх фінансування.

Методи оцінювання рівня сформованості компетентностей:

1. Тестування – для оцінки рівня засвоєння теоретичних знань щодо економіки освіти, бюджетування, фінансового аналізу освітніх програм.
2. Практичні завдання – аналіз кейсів щодо фінансування освітніх програм, складання бюджетів та розроблення фінансових стратегій.
3. Проектна діяльність – розроблення економічних моделей функціонування освітніх програм у сфері дизайну.
4. Рефлексивні бесіди та самооцінка – аналіз власної підготовленості до використання економічних механізмів в управлінні освітою.
5. Портфоліо – збір і презентація розроблених освітніх програм з дизайну, що демонструє рівень сформованості економічних компетентностей.

Відповідно, сформованість компетентностей науково-педагогічного працівника до застосування економіки освіти є ключовою умовою успішного проектування, реалізації та стратегічного розвитку освітньо-професійних програм з дизайну, що забезпечує підготовку висококваліфікованих спеціалістів у сфері дизайн-освіти, які здатні ефективно працювати в умовах сучасного економічного середовища та забезпечувати фінансову стабільність закладів освіти.

Отже, розроблена та теоретично обґрунтована структурно-функціональна модель формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну є ефективним засобом розвитку їхньої економічної компетентності. Зміст моделі враховує специфіку діяльності науково-педагогічних працівників у сфері дизайн-освіти, інтегруючи економічні, управлінські та педагогічні аспекти у процес підготовки. Тому, запропонована модель може бути ефективно використана в системі підготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, що забезпечує розвиток їхньої здатності адаптуватися до сучасних викликів вищої освіти, впроваджувати інноваційні економічні підходи та оптимізувати використання освітніх ресурсів.

Висновки до другого розділу

На основі теоретичного аналізу та обґрунтування структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну визначено основні критерії та показники цієї готовності. Ціннісно-мотиваційний аспект проявляється у формуванні усвідомлення значущості економічних механізмів у сфері освіти, мотивації до використання економічних підходів у процесі розроблення освітньо-професійних програм, прагненні до фінансової грамотності та стратегічного планування освітніх процесів.

Когнітивний рівень підготовки охоплює глибоке розуміння економічних основ управління освітою, бюджетування, фінансового аналізу та прогнозування економічної ефективності навчальних програм. Практичне застосування цих знань забезпечує здатність до впровадження фінансових механізмів у проектуванні та реалізації освітніх програм, а також вміння аналізувати економічні ризики, оптимізувати витрати та застосовувати цифрові технології у фінансовому менеджменті освітніх процесів.

Рефлексивно-аналітичний компонент характеризується здатністю до критичного аналізу економічних рішень у сфері освіти, умінням оцінювати фінансову ефективність освітньо-професійних програм з дизайну та адаптувати їх до змін економічного середовища. Комплексний підхід до оцінювання рівня сформованості економічних компетентностей дозволив виокремити рівні готовності науково-педагогічних працівників, що визначаються як низький, середній та високий, що забезпечує емпіричну перевірку динаміки розвитку економічної компетентності в освітньому процесі.

З урахуванням аналізу наукових праць та специфіки професійної підготовки обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють ефективному формуванню економічних компетентностей у науково-педагогічних працівників. Інтеграція економічних аспектів у зміст професійної підготовки

дозволяє включити курси з економіки освіти до навчальних програм, забезпечуючи комплексне розуміння фінансового управління в освітньому середовищі. Використання практикоорієнтованих методів навчання сприяє розвитку вмінь застосовувати економічні механізми у процесі розроблення освітньо-професійних програм, що забезпечується через кейс-методи, аналіз реальних фінансових ситуацій та виконання проєктних завдань.

Розроблення та впровадження спеціалізованих курсів із економіки освіти сприяє формуванню компетентностей у сфері фінансового планування, бюджетування та стратегічного управління освітніми ресурсами. Важливою складовою є стимулювання мотивації до розвитку економічного мислення, що реалізується через участь у семінарах, тренінгах, програмах підвищення кваліфікації, які допомагають науково-педагогічним працівникам оволодіти сучасними фінансовими механізмами в управлінні освітнім процесом. Використання цифрових технологій у фінансовому аналізі освіти дозволяє ефективно моніторити економічні процеси, оптимізувати управління ресурсами та підвищувати ефективність фінансових стратегій у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну.

Обґрунтовані педагогічні умови стали основою для впровадження моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти, яка базується на компетентнісному, діяльнісному та інтегративному підходах. Реалізація моделі відбувається через цільовий, змістовий та результативний блоки, що забезпечують логічну послідовність формування економічної компетентності та інтеграцію отриманих знань у практичну діяльність.

Результатом впровадження моделі є підвищення рівня науково-педагогічних працівників до економіки освіти у процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну та впровадження інноваційних економічних механізмів у систему вищої освіти, що забезпечує оптимізацію використання ресурсів, підвищення конкурентоспроможності освітньо-професійних програм та створення ефективних фінансових стратегій розвитку закладів вищої освіти.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА СТРУКТУРНО- ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ З ДИЗАЙНУ

У розділі представлено результати експериментальної перевірки ефективності розробленої структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Обґрунтовано методику дослідження, що включала констатувальний, формувальний та контрольний етапи, а також визначено критерії оцінки рівня сформованості економічної компетентності. Проаналізовано динаміку змін у рівнях готовності учасників експерименту, підтверджено ефективність запропонованих педагогічних умов, зокрема інтеграції економічних дисциплін, практико-орієнтованих методів навчання та цифрових технологій.

3.1. Організація та реалізація констатувального етапу експерименту

Констатувальний етап передбачав аналіз початкового рівня економічної компетентності науково-педагогічних працівників, визначення особливостей застосування економічних механізмів в освітньому процесі та виявлення рівня їхньої підготовленості до економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Для цього було розроблено та використано відповідний діагностичний інструментарій, що включав анкетування, тестування, аналіз освітніх програм і методичних матеріалів, а також експертне оцінювання рівня сформованості економічної компетентності науково-педагогічних працівників.

З метою глибшого аналізу рівня готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-

професійних програм з дизайну було проведено діагностику 112 здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковими програмами спеціальностей 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) та 022 «Дизайн».

Оцінювання ціннісно-мотиваційного критерію готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну здійснювалося за допомогою методики «Економічна саморефлексія», розробленої на основі адаптації методу самооцінювання професійних орієнтацій Г. Беха [14]. Дослідження було спрямоване на визначення рівня усвідомлення значущості економічних механізмів у сфері освіти та оцінку готовності респондентів застосовувати фінансово-економічні підходи у викладацькій діяльності.

Аналіз відповідей показав, що високий рівень усвідомлення значущості економічних механізмів продемонстрували 14 осіб (12,5%). Середній рівень мали 38 осіб (33,93%), а низький рівень, що вказує на недостатнє усвідомлення економічних процесів в освіті, продемонстрували 60 осіб (53,57%).

Респондентам було запропоновано заповнити анкету (Додаток И), яка дозволяла оцінити рівень їхньої обізнаності щодо економічних процесів у сфері освіти, власну мотивацію до впровадження фінансово-економічних підходів та ставлення до використання економічних механізмів у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну.

Анкетування проводилося на основі 10 тверджень, що дозволяли визначити рівень розуміння значущості економіки освіти. Респонденти висловлювали свою згоду з кожним твердженням за шкалою від 1 до 5, де 1 означало «повністю не погоджуюся», а 5 – «повністю погоджуюся».

Твердження охоплювали наступні аспекти: усвідомлення ролі економічних механізмів у функціонуванні освітніх програм, необхідність фінансово-економічних знань у професійній діяльності викладачів, відстеження економічних змін, що впливають на освітній процес, зацікавленість у фінансовому аналізі освітньо-професійних програм, розуміння впливу

бюджетування на якість освіти, застосування економічних підходів для підвищення ефективності навчальних програм, необхідність володіння економічними знаннями, готовність використовувати фінансове планування у науково-педагогічній діяльності, рівень знань про фінансове управління в освіті та прагнення вдосконалювати власні економічні компетентності.

Результати аналізувалися шляхом розрахунку середнього балу для кожного респондента. Учасники, які отримали від 4,5 до 5,0 балів, були віднесені до групи з високим рівнем економічної саморефлексії (14 осіб (12,5%)). Ті, хто набрали від 3,0 до 4,4 балів, продемонстрували середній рівень (38 осіб (33,93%)), а респонденти із результатами від 1,0 до 2,9 балів мали низький рівень саморефлексії (60 осіб (53,57%)).

Оцінювання другого показника ціннісно-мотиваційного критерію «мотивація до використання економічних підходів у розробленні освітньо-професійних програм» оцінювався за допомогою методики «Ранжування економічних пріоритетів» В. Ягупова [204].

Дослідження передбачало визначення респондентами пріоритетності ключових економічних аспектів освітнього процесу, зокрема бюджетування, фінансового прогнозування, аналізу витрат і доходів, ефективного управління ресурсами (Додаток К).

За результатами аналізу, високий рівень мотивації продемонстрували 11 осіб (9,82%). Середній рівень був зафіксований у 34 осіб (30,36%), а низький рівень мала переважна більшість респондентів – 67 осіб (59,82%).

Оцінювання третього показника ціннісно-мотиваційного критерію «Готовність до впровадження економічних механізмів у освітній процес при розробці освітньо-професійних програм з дизайну» оцінювався шляхом комплексного тестування, розробленого на основі праць В. Уруського [188].

Методика включала практичні завдання, що дозволяли оцінити здатність педагогів використовувати фінансово-економічні знання у викладацькій діяльності. Респонденти виконували завдання, які передбачали аналіз фінансових показників ефективності освітньо-професійних програм, оцінку

витрат на навчальні процеси та моделювання економічних стратегій управління ресурсами. Оцінювання відповідей проводилося за трирівневою шкалою: високий, середній та низький рівні (Додаток Л).

За результатами тестування, високий рівень готовності продемонстрували 12 осіб (10,71%), середній рівень показали 28 осіб (25,0%), а низький рівень впровадження економічних механізмів у навчальний процес зафіксовано у 72 осіб (64,29%).

Отримані результати свідчать про низький рівень сформованості економічної компетентності у більшості науково-педагогічних працівників. Незважаючи на те, що деякі учасники мають базові знання у сфері економіки освіти, загальний рівень мотивації до використання економічних підходів та готовності їх інтегрувати у освітній процес залишається недостатнім.

Оцінювання когнітивного критерію, що визначав рівень володіння економічними знаннями у сфері освіти, здійснювалося за допомогою методики «Тест-діагностика економічної компетентності», розробленої на основі праць В. Базилевича [9]. Тестування містило 25 запитань, розподілених за трьома рівнями складності (Додаток М).

Аналіз відповідей респондентів показав, що високий рівень економічних знань продемонстрували 6 осіб (5,56%). Середній рівень мали 27 осіб (25,0%), а низький рівень компетентності у сфері фінансового управління освітніми програмами зафіксовано у 75 осіб (69,44%).

Базовий рівень тестування передбачав оцінку загальних знань з економіки освіти, бюджетування та фінансування освітніх закладів. Середній рівень містив завдання, спрямовані на аналіз економічної ефективності освітніх програм, що вимагало від респондентів уміння оцінювати співвідношення витрат і очікуваних результатів у процесі фінансування освітніх ініціатив.

Високий рівень передбачав вирішення кейсових завдань із фінансового управління, де респонденти аналізували реальні ситуації економічного характеру у сфері освіти та пропонували оптимальні рішення щодо фінансування, оптимізації ресурсів та підвищення ефективності управлінських процесів.

Отже, результати дослідження показали, що переважна більшість респондентів мають недостатній рівень економічної підготовки, що потребує подальшого розвитку компетентності економіки освіти в межах спеціалізованих навчальних курсів.

Другий показник «розуміння механізмів фінансування освітніх програм» оцінювався за допомогою методу «Аналіз економічних рішень» за О. Грішиною [39]. Методика передбачала аналіз реальних кейсів фінансування освітніх програм, де респонденти оцінювали економічну ефективність існуючих моделей фінансування, виявляли можливі ризики та пропонували рішення для їх оптимізації. Оцінювання проводилося за критеріями точності аналізу, логічності аргументації та відповідності запропонованих рішень сучасним економічним підходам (Додаток Н).

За результатами аналізу, високий рівень розуміння економічних механізмів продемонстрували 9 осіб (8,33%). Середній рівень виявили 21 особа (19,44%), тоді як низький рівень знань зафіксовано у 78 осіб (72,22%).

Респондентам надавалися вихідні дані, що включали фінансовий стан навчального закладу, джерела фінансування, бюджетні обмеження та стратегічні цілі програми. Вони мали оцінити економічну ефективність існуючих моделей фінансування, виявити ризики та розробити оптимальну стратегію розподілу ресурсів.

Результати свідчать, що лише 8,33% респондентів продемонстрували впевнене розуміння механізмів фінансування, що підтверджує потребу в розширенні навчальних курсів та тренінгів з фінансового управління освітніми програмами.

Третій показник «здатність до ухвалення фінансово-економічних рішень у сфері освіти» оцінювався за допомогою тесту «Здатність до ухвалення фінансово-економічних рішень у сфері освіти». Тестування включало три частини, спрямовані на оцінку рівня сформованості навичок прийняття фінансово-економічних рішень у процесі управління освітніми програмами.

Респондентам пропонувалися завдання, які передбачали розподіл фінансових ресурсів між ключовими напрямками освітньо-професійної програми з дизайну, оптимізацію витрат у разі скорочення фінансування, а також визначення можливих джерел залучення додаткових коштів.

Результати тестування продемонстрували, що високий рівень здатності ухвалювати фінансово-економічні рішення продемонстрували 6 осіб (5,56%), середній рівень виявили 39 осіб (36,11%), а низький рівень було зафіксовано у 63 осіб (58,33%). Аналіз відповідей дозволив оцінити логічність розподілу фінансових ресурсів, стратегічне мислення респондентів, аргументованість їхніх рішень та економічну ефективність запропонованих фінансових моделей.

Завдання тестування моделювали реальні фінансові ситуації, що можуть виникати під час управління освітніми програмами у закладах вищої освіти. Учасники мали визначити оптимальний розподіл коштів між підвищенням заробітної плати викладачів, закупівлею обладнання та організацією рекламної кампанії. Інше завдання передбачало аналіз способів оптимізації витрат без втрати якості навчального процесу. Крім того, респондентам пропонувалося визначити потенційні джерела додаткового фінансування для освітньо-професійної програми та обґрунтувати їх доцільність (Додаток П).

Отримані результати підтверджують необхідність підвищення фінансово-економічної компетентності науково-педагогічних працівників, які займаються розробленням освітньо-професійних програм з дизайну. Незважаючи на те, що частина респондентів демонструє середній рівень фінансової грамотності, загальна тенденція вказує на недостатній рівень економічних знань, що може ускладнювати ефективне управління ресурсами освітніх програм. Усе це свідчить про потребу в розширенні навчальних курсів і тренінгів з економіки освіти, які сприятимуть формуванню навичок фінансового планування, управління витратами та залучення додаткових фінансових ресурсів.

Оцінювання праксеологічного критерію, що характеризує здатність науково-педагогічних працівників до розроблення фінансового плану освітніх програм, здійснювалося за допомогою трьох методик: «Фінансове планування освітніх програм», «Фінансове стратегічне мислення» та «Фінансова аналітика освітніх програм». Кожна з них дозволяла оцінити рівень сформованості навичок стратегічного управління фінансами, ухвалення рішень щодо оптимального використання ресурсів та аналізу економічної ефективності навчальних програм у сфері дизайну.

У межах першого показника праксеологічного критерію «здатність до ефективного розподілу фінансових ресурсів освітньої програми» використовувалася методика «Фінансове планування освітніх програм» (Додаток Р).

Учасникам експерименту було запропоновано виконати практичне завдання, що передбачало розподіл бюджету в розмірі 500 000 грн між основними статтями витрат освітньої програми: заробітна плата викладачів, закупівля обладнання, розробка методичних матеріалів, адміністративні витрати та маркетинг програми. Респондентам надавалися вихідні дані, що включали загальний бюджет, можливі джерела фінансування (державні гранти, приватні інвестиції, навчальні збори) та потенційні фінансові ризики. Учасники експерименту мали ухвалити обґрунтовані рішення щодо розподілу бюджету, враховуючи фінансову ефективність, доцільність витрат та потреби освітнього процесу.

Оцінювання виконаних завдань здійснювалося за критеріями логічності розподілу коштів, аргументованості вибору статей витрат, стратегічного планування та раціональності фінансових рішень. Аналіз відповідей показав, що 15 осіб (13,39%) продемонстрували високий рівень сформованості навичок фінансового планування, 43 особи (38,39%) виявили середній рівень, а 54 особи (48,27%) мали низький рівень готовності до управління фінансовими аспектами освітніх програм.

Другий показник праксеологічного критерію «здатність до ухвалення стратегічних фінансових рішень у сфері освіти» оцінювався за допомогою методу «Фінансове стратегічне мислення» (Додаток С), розробленого на основі концепцій стратегічного управління фінансами в освіті, викладених у працях Г. Дрейфа [47].

Методика передбачала аналіз трьох фінансових кейсів, кожен з яких містив дві альтернативні моделі фінансування освітньо-професійної програми. Респонденти оцінювали сценарії за критеріями ефективності, ризиків та економічної доцільності, після чого обирали оптимальний варіант та письмово обґрунтовували своє рішення. Учасникам експерименту надавалися вихідні дані, що включали загальний бюджет, джерела фінансування (державні гранти, приватні інвестиції, навчальні збори), можливі статті витрат (заробітна плата персоналу, закупівля обладнання, методичне забезпечення, маркетингові заходи) та прогнозовані фінансові ризики. Учасники експерименту мали розподілити бюджетні кошти таким чином, щоб забезпечити ефективне функціонування освітньої програми, дотримуючись принципів економічної ефективності, фінансової доцільності та оптимального управління ресурсами. Оцінювання виконаних завдань здійснювалося за критеріями логічності аргументації, економічної обґрунтованості рішення, аналізу ризиків та відповідності сучасним фінансово-економічним підходам.

За результатами аналізу, 15 осіб (13,39%) показали високий рівень сформованості навичок стратегічного управління фінансами, 43 особи (38,39%) продемонстрували середній рівень, а 54 особи (48,27%) мали низький рівень готовності до ухвалення стратегічних фінансових рішень у сфері освітнього менеджменту.

Третій показник праксеологічного критерію «здатність до аналізу фінансово-економічних показників ефективності освітніх програм» оцінювався за допомогою методу «Фінансова аналітика освітніх програм», розробленого на основі досліджень О. Савченко [154]. Методика передбачала аналіз фінансової ефективності освітньо-професійної програми шляхом оцінки ключових

економічних показників (Додаток Т). Респонденти аналізували фінансові звіти навчального закладу за останні три роки, визначали тенденції зміни витрат і доходів, а також розраховували ефективність витрат на одного здобувача освіти. У межах завдання вони мали визначити рівень окупності освітньої програми, оцінити фінансову стабільність навчального закладу та розробити рекомендації щодо підвищення ефективності фінансових процесів. Аналіз результатів показав, що 5 осіб (5,56%) продемонстрували високий рівень фінансово-аналітичної компетентності, 31 особа (27,78%) мала середній рівень, а 80 осіб (66,67%) показали низький рівень розуміння фінансових процесів в освітньому середовищі, що свідчить про необхідність впровадження додаткових навчальних курсів з фінансового аналізу та менеджменту для розробників освітніх програм.

Оцінювання рівня сформованості рефлексивно-аналітичного критерію, що характеризує здатність науково-педагогічних працівників до критичного аналізу економічних процесів в освіті та прийняття обґрунтованих рішень, проводилося за допомогою трьох методик: «Оцінка економічної рефлексії», «Фінансово-економічний аналіз освітніх програм» та «Системне оцінювання економічних стратегій». Дані методики дозволяли визначити рівень усвідомлення економічних механізмів освітньої сфери, здатність до системного аналізу фінансових показників та ефективність прийняття економічних рішень у сфері освіти.

Перший показник «Усвідомлення економічних механізмів функціонування освітніх програм» оцінювався за допомогою методу «Оцінка економічної рефлексії», розробленого на основі праць Р. Шульца [202]. Дана методика полягала у вирішенні респондентами коротких ситуаційних завдань, спрямованих на перевірку їхнього розуміння взаємозв'язків між економічними механізмами освітнього середовища. Респонденти отримували три кейсові ситуації, які відображали реальні економічні виклики у сфері освіти, та мали визначити, які фінансові інструменти можна застосувати для їх вирішення (Додаток У). Відповіді оцінювалися за критеріями точності вибору механізмів та їхньої відповідності сучасним економічним умовам. За результатами оцінювання

високий рівень економічної рефлексії продемонстрували 6 осіб (5,56%), середній рівень – 15 осіб (13,89%), а низький рівень – 87 осіб (80,56%), що вказує на недостатню здатність до ефективного аналізу економічних процесів в освітніх закладах.

Другий показник «Здатність до аналізу фінансово-економічних процесів в освіті» оцінювався за допомогою методу «Фінансово-економічний аналіз освітніх програм», розробленого на основі досліджень К. Ліндера [100]. Методика передбачала аналіз статистичних фінансових даних навчального закладу та їхнє порівняння з нормативними показниками. Респонденти аналізували фінансові звіти за три роки діяльності освітньої програми, визначали основні тенденції змін у структурі витрат та доходів, а також розраховували ефективність витрат на одного здобувача освіти (Додаток Ф). Оцінювання відповідей здійснювалося за критеріями коректності проведених розрахунків, здатності виявляти тенденції у фінансових процесах та правильності формулювання висновків. За результатами аналізу високий рівень аналітичних навичок продемонстрували 6 осіб (5,56%), середній рівень – 18 осіб (16,67%), а низький рівень – 84 особи (77,78%), що підтверджує, що більшість науково-педагогічних працівників потребують додаткових знань у сфері фінансового аналізу освітніх процесів.

Третій показник «Експертне оцінювання ефективності фінансових стратегій у сфері освіти» оцінювався за допомогою методу «Системне оцінювання економічних стратегій», розробленого на основі досліджень М. Дрейкера [46]. Даний метод включав експертне оцінювання стратегічних фінансових рішень у сфері освіти. Респонденти отримували три фінансові стратегії розвитку освітньої програми та мали обрати найбільш ефективну, керуючись критеріями фінансової стійкості, ризиків та довгострокової вигоди. Аналіз проводився шляхом оцінювання правильності вибору стратегії, обґрунтованості рішень та відповідності сучасним економічним реаліям освіти (Додаток Х). За результатами дослідження високий рівень здатності до стратегічного аналізу продемонстрували 9 осіб (8,33%), середній рівень – 21

особа (19,44%), низький рівень – 78 осіб (72,22%). Це свідчить про необхідність підготовки педагогічних кадрів до стратегічного управління економічними процесами у сфері освіти.

Загальні результати оцінювання рефлексивно-аналітичного критерію засвідчили, що рівень рефлексивно-аналітичних навичок серед науково-педагогічних працівників залишається на низькому рівні. Лише 5,56% респондентів мають високий рівень аналітичного мислення, 19,44% – середній рівень, а 75,0% – низький рівень, що вказує на необхідність впровадження спеціалізованих навчальних курсів, які сприятимуть розвитку фінансово-економічного мислення серед викладачів, що займаються розробленням освітніх програм. У зв'язку з цим доцільним є запровадження практикоорієнтованих тренінгів, інтерактивних кейсів та модульних курсів з фінансового аналізу, що дозволить покращити ефективність економічного управління в освітньому середовищі.

Отже, отримані результати вказують на необхідність удосконалення підготовки науково-педагогічних працівників у сфері економіки освіти, інтеграції практикоорієнтованих методик навчання, а також запровадження додаткових навчальних курсів і тренінгів, спрямованих на формування фінансово-економічної компетентності викладачів, які розробляють освітньо-професійні програми з дизайну.

Результати діагностики всіх критеріїв готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну узагальнено та представлено в Таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну на констатувальному етапі експерименту (n= 112)

Таблиця 3.1

Критерії	Показники	ЕГ (n = 36) Високий рівень	ЕГ (n = 36) Середній рівень	ЕГ (n = 36) Низький рівень	КГ (n = 34) Високий рівень	КГ (n = 34) Середній рівень	КГ (n = 34) Низький рівень
Ціннісно-мотиваційний	1 показник	8.33%	16.67%	75.0%	5.88%	26.47%	67.65%
	2 показник	5.56%	22.22%	72.22%	2.94%	23.53%	73.53%
	3 показник	8.33%	33.33%	58.33%	5.88%	38.24%	55.88%
Всього (усереднене)		8.33%	22.22%	69.44%	5.88%	29.41%	64.71%
Когнітивний	1 показник	2.78%	16.67%	80.56%	2.94%	20.59%	76.47%
	2 показник	8.33%	19.44%	72.22%	2.94%	26.47%	70.59%
	3 показник	5.56%	36.11%	58.33%	5.88%	29.41%	64.71%
Всього (усереднене)	нап	5.56%	25.0%	69.44%	2.94%	26.47%	70.59%
Праксеологічний	1 показник	2.78%	16.67%	80.56%	5.88%	23.53%	70.59%
	2 показник	2.78%	13.89%	83.33%	2.94%	14.71%	82.35%
	3 показник	5.56%	8.33%	86.11%	2.94%	11.76%	85.29%
Всього (усереднене)		2.78%	13.89%	83.33%	2.94%	17.65%	79.41%
Рефлексивно-аналітичний	1 показник	5.56%	13.89%	80.56%	2.94%	17.65%	79.41%
	2 показник	5.56%	16.67%	77.78%	5.88%	20.59%	73.53%
	3 показник	8.33%	19.44%	72.22%	5.88%	20.59%	73.53%
Всього (усереднене)		5.56%	19.44%	75.0%	5.88%	23.53%	70.59%
Загальний рівень готовності		5.56%	22.22%	72.22%	5.88%	23.53%	70.59%

Відповідно даних таблиці побудовано статистичну діаграму (рис.3.1.). У статистичній діаграмі відсотки низького рівня значно вищі за відсотки високого та середнього рівнів в досліджуваній вибірці ($n = 112$).

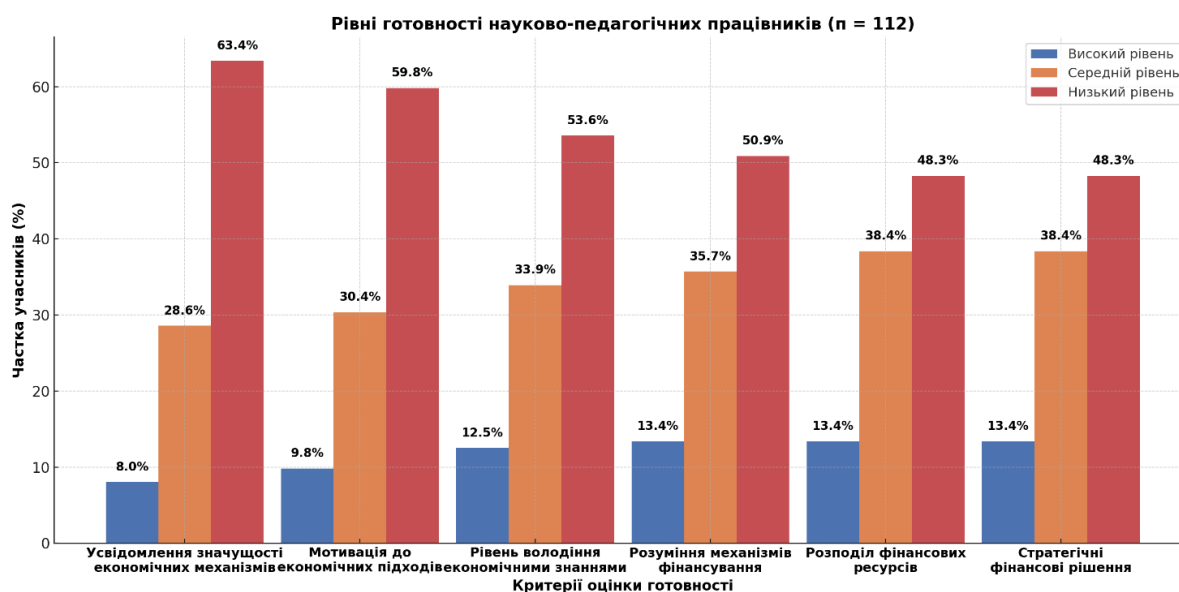

Рис. 3.1. Статистична діаграма рівнів готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну на констатувальному етапі експерименту

На констатувальному етапі експериментальної роботи було проведено аналіз змісту освітньо-наукових програм третього (освітнього рівня) вищої освіти зі спеціальності 015 «Професійна освіта» та 022 «Дизайн». Дослідження показало, що дисципліни, пов'язані з економікою освіти, фінансовим аналізом, бюджетуванням освітніх програм та стратегічним управлінням, відсутні в навчальних планах даних програм. Наявні курси з економіки освіти та менеджменту у освітньо-наукових програмах підготовки науково-педагогічних працівників на третьому (освітньому рівні) вищої освіти відсутні, що є критичним у підготовці науково-педагогічних працівників до розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Фрагментарність економічних знань у системі підготовки науково-педагогічних працівників негативно впливає на їхню здатність забезпечувати

фінансову стабільність освітньо-професійних програм з дизайну та ефективно управляти ресурсами і прогнозувати економічні ризики, що у свою чергу, спричиняє низький рівень фінансової стійкості закладів вищої освіти, обмежує можливості впровадження інноваційних освітніх проєктів і знижує конкурентоспроможність вищої освіти в умовах ринкової економіки [147].

Аналіз навчальних планів вказує на відсутність системного підходу до інтеграції економічних знань у підготовку науково-педагогічних працівників. Відсутність навчальних модулів, що розкривають питання фінансування освітніх закладів, залучення інвестицій, стратегічного бюджетування та аналізу економічної ефективності навчальних програм, створює прогалину у професійній підготовці науково-педагогічних працівників. Вони не отримують належних компетентностей у сфері фінансового менеджменту освіти, що ускладнює процеси стратегічного планування, розподілу бюджетних коштів та економічного аналізу результативності освітньо-професійних програм [131].

З огляду на це, доцільним є впровадження навчального курсу «Економіка освіти», який забезпечить формування готовності науково-педагогічних працівників до економіки освіти у процесі розробки освітньо-професійних програм з дизайну та надасть необхідних економічних компетентностей під час навчання.

Такий курс повинен включати наступні ключові аспекти:

- основи фінансового планування в освіті;
- бюджетування освітніх програм;
- аналіз фінансових ризиків;
- управління ресурсами освітніх закладів;
- залучення інвестицій у сферу освіти.

Окрім того, необхідно адаптувати методи навчання, що дозволять науково-педагогічним працівникам набувати практичних фінансових навичок. Використання кейс-методів, бізнес-симуляцій, аналітичних досліджень та стратегічного моделювання сприятиме формуванню цілісного економічного мислення та здатності ухвалювати ефективні фінансові рішення.

Також важливим є залучення до викладання дисциплін з економіки освіти фахівців-практиків, що працюють у галузі освітнього менеджменту, бюджетування та стратегічного розвитку закладів вищої освіти. Співпраця з реальними фінансовими аналітиками, менеджерами освітніх установ та представниками державних регуляторних органів сприятиме розширенню професійного світогляду науково-педагогічних працівників, формуванню їхніх навичок стратегічного планування та управління фінансовими ресурсами. Інтеграція цього курсу у освітні програми підготовки науково-педагогічних працівників сприятиме підвищенню їхньої здатності ухвалювати економічно обґрунтовані рішення, що позитивно вплине на якість освітнього процесу.

Отже, формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну є ключовою умовою впровадження курсу «Економіка освіти», що сприятиме розвитку стратегічного бачення науково-педагогічних працівників щодо удосконалення освітньо-професійних програм з дизайну, формуванню навичок ефективного управління фінансовими ресурсами та адаптації освітньої діяльності до сучасних економічних викликів.

3.2. Концепція та етапи впровадження структурно-функціональної моделі підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну

В умовах реформування вищої освіти особливої значущості набуває проблема підготовки науково-педагогічних працівників до ефективного використання економічних знань у розробленні освітньо-професійних програм. Для її вирішення було розроблено структурно-функціональну модель підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, яка спрямована на інтеграцію економічних компетенцій у професійну діяльність викладачів.

На формувальному етапі експерименту було проведено вхідне діагностування рівня економічної компетентності здобувачів третього (освітнього рівня) вищої освіти у таких закладах: Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України (спеціальність 015 «Професійна освіта»), Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (спеціальність 034 «Культурологія») та Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (спеціальність 022 «Дизайн»). У дослідженні взяли участь 72 науково-педагогічні працівники. З генеральної сукупності здобувачів третього (освітнього рівня) вищої освіти було сформовано вибірку, яка включала 36 осіб експериментальної групи та 36 осіб контрольної групи.

Окреслимо основні етапи експериментальної роботи щодо реалізації структурно-функціональної моделі підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, а також представимо ключові змістові складові, форми та методи організації навчання здобувачів третього освітнього рівня, які було апробовано у межах експериментальної групи.

Експериментальна група брала участь у навчальній програмі, яка передбачала поетапне впровадження педагогічних умов та реалізацію навчально-методичного забезпечення, спрямованого на розвиток економічної компетентності. Контрольна група проходила традиційний курс без додаткових економічних компонентів, що дозволило об'єктивно оцінити вплив упроваджених змін на рівень науково-педагогічних працівників.

Мотиваційно-стимулювальний етап експериментальної роботи є початковим етапом у реалізації структурно-функціональної моделі підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Його основна мета полягає у формуванні позитивного ставлення до економічного аспекту освітнього управління, підвищенні рівня мотивації науково-педагогічних працівників до опанування економічних знань та усвідомленні їхньої значущості

у професійній діяльності. Враховуючи те, що у більшості науково-педагогічних працівників, які працюють у сфері дизайну, відсутня ґрунтовна економічна підготовка, актуальним завданням стало створення умов для поступового залучення їх до освоєння фінансового менеджменту освітніх процесів, бюджетування освітніх програм та оцінювання їхньої економічної ефективності [205].

Реалізація цього етапу передбачала використання комплексу заходів, спрямованих на формування у здобувачів усвідомлення необхідності застосування економічних механізмів в освітній діяльності. Зокрема, було організовано серію інтерактивних лекцій та семінарів, присвячених стратегічному управлінню освітніми установами, фінансовому плануванню освітньо-професійних програм та ефективному розподілу ресурсів у сфері освіти [140].

Одним із ключових заходів стали панельні дискусії, у ході яких здобувачі обговорювали актуальні проблеми фінансування освітніх програм, зокрема в контексті підготовки фахівців з дизайну. Тематика таких дискусій включала питання фінансової автономії університетів, залучення інвестицій у систему вищої освіти, оптимізації витрат на реалізацію навчальних курсів та розроблення механізмів ефективного бюджетування [180].

Значну увагу було приділено застосуванню кейс-методів, які дозволили учасникам дослідження розглянути реальні економічні ситуації у сфері освіти, аналізувати проблеми фінансового управління освітніми закладами та пропонувати можливі варіанти їхнього вирішення. Наприклад, одним із кейсів стало моделювання процесу створення нової освітньої програми у сфері дизайну з урахуванням її фінансування, оцінки можливих економічних ризиків та розроблення стратегії залучення ресурсів [98].

Учасники експерименту працювали над створенням проєктів фінансових моделей освітніх програм, що дозволило не лише підвищити рівень мотивації до застосування економічних підходів у професійній діяльності, а й розширити розуміння фінансової стратегії розвитку освітніх закладів.

Крім того, для підвищення мотивації здобувачів до впровадження економічних механізмів у систему освіти було використано методи проблемно-орієнтованого навчання, інтерактивних тренінгів та рольових ігор. Наприклад, у ході одного з тренінгів здобувачі освіти моделювали сценарії фінансового управління університетом, розробляли економічно обґрунтовані стратегії розвитку освітніх програм та визначали можливі ризики, пов'язані з бюджетуванням освітнього процесу [44]. Це дозволило створити умови для розвитку у здобувачів освіти стратегічного мислення та розширити їхні можливості щодо застосування фінансових знань у професійній діяльності.

Психодіагностичні методики та анкетування, проведені на початковому етапі експериментальної роботи, дозволили визначити рівень сформованості економічної компетентності здобувачів освіти третього освітнього рівня та рівень їхньої готовності до впровадження економічних підходів у розроблення освітніх програм. Опитування показало, що більшість здобувачів освіти раніше не мали досвіду використання фінансових механізмів в освітній діяльності, що підтверджувало необхідність розширення економічної складової у процесі підготовки науково-педагогічних кадрів [78].

Очікуваними результатами цього етапу стало формування у здобувачів освіти третього (освітнього рівня) чіткого усвідомлення ролі економіки освіти у професійній діяльності, підвищення рівня мотивації до оволодіння фінансовими знаннями та розвиток стратегічного підходу до управління освітніми програмами з дизайну. Учасники експерименту продемонстрували зростання інтересу до фінансового управління у сфері освіти, що створило необхідні передумови для подальшого навчання у рамках когнітивно-інформаційного етапу. На цьому етапі вони почали активно аналізувати економічні процеси у сфері вищої освіти, застосовувати нові підходи до фінансування освітніх програм та усвідомлювати важливість економічної ефективності у сфері дизайну.

Отже, мотиваційно-стимулювальний етап заклав основу для формування економічного мислення науково-педагогічних працівників, забезпечивши

необхідні умови для подальшого впровадження економічних знань у процес розроблення освітньо-професійних програм, що дало змогу перейти до когнітивно-інформаційного етапу, на якому учасники отримували системні знання щодо фінансового менеджменту у сфері освіти, бюджетування освітніх програм та оцінки економічної ефективності навчальних курсів.

Когнітивно-інформаційний етап експериментальної роботи був спрямований на формування фундаментальних економічних знань у сфері управління освітніми процесами, стратегічного планування, бюджетування та оцінки фінансової ефективності освітніх програм. Його мета полягала у розвитку в здобувачів освіти третього освітнього рівня системного розуміння економічних механізмів освіти та їх практичного застосування у розробленні освітньо-професійних програм із дизайну. Формування економічного мислення у науково-педагогічних працівників забезпечувало ефективну інтеграцію фінансово-економічних аспектів у процес проектування та реалізації освітніх курсів, що сприяло підвищенню їхньої якості та відповідності сучасним викликам вищої освіти.

На даному етапі учасники експерименту отримували ґрунтовну теоретичну підготовку, що охоплювала вивчення основ економіки освіти, фінансового менеджменту, стратегічного управління освітніми установами та аналізу економічної ефективності освітніх програм [9]. Важливим компонентом реалізації цього етапу стало розроблення та впровадження авторської навчальної дисципліни «Економіка освіти», яка була включена до навчальних планів підготовки здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та націлена на формування ключових економічних компетентностей. Вона стала першою спробою системного навчання здобувачів основам фінансового планування у сфері освіти, що раніше було відсутнім у освітніх програмах.

Структура та зміст навчальної дисципліни «Економіка освіти» охоплювали такі тематичні модулі:

1. Основи економіки освіти – розгляд загальних принципів функціонування освітніх систем з економічної точки зору, особливостей

фінансування навчальних програм та ролі економічних чинників у забезпеченні сталого розвитку закладів вищої освіти [83].

2. Фінансовий менеджмент освітніх програм – механізми бюджетування, управління фінансовими потоками, оцінка ефективності використання ресурсів у сфері освіти [142].

3. Стратегічне планування та економічний аналіз – методи стратегічного управління освітніми установами, оцінка фінансової ефективності навчальних курсів та залучення альтернативних джерел фінансування в освіту [179].

4. Економіка творчих галузей та дизайн-менеджмент – специфіка фінансового управління навчальними програмами у сфері дизайну, роль економічних механізмів у забезпеченні якості дизайнерської освіти, міжнародний досвід фінансування креативних галузей [99].

Для підвищення ефективності навчального процесу було застосовано сучасні методи викладання, що сприяли інтерактивній взаємодії та розвитку аналітичного мислення учасників експерименту. Зокрема, використовувалися:

Інтерактивні лекції, під час яких слухачі аналізували практичні кейси фінансування освітніх установ, бюджетування освітніх програм та економічного планування освітніх проєктів [43].

Кейс-методи, що передбачали розгляд конкретних економічних ситуацій у сфері освіти та розроблення оптимальних фінансових стратегій для їх розв'язання [33].

Проектна діяльність, у межах якої учасники експерименту самостійно розробляли фінансові моделі освітніх програм з дизайну, оцінювали економічні ризики та пропонували стратегії їх мінімізації [112].

Групові дискусії та панельні дебати щодо фінансування вищої освіти, автономії університетів, економічної доцільності освітніх ініціатив та залучення інвестицій у сферу освіти [131].

Практичні заняття, орієнтовані на аналіз фінансових документів освітніх установ, розроблення фінансових стратегій та оцінку їх ефективності з використанням сучасних цифрових інструментів економічного аналізу.

Реалізація когнітивно-інформаційного етапу у освітньому процесі здійснювалася у кілька послідовних етапів:

Теоретична підготовка – учасники експерименту вивчали теоретичні засади економіки освіти, її значення для управління освітніми процесами, ознайомилися з різними моделями фінансування навчальних програм у міжнародній практиці.

Аналітична діяльність – здобувачі освіти проводили аналіз економічних аспектів функціонування освітніх установ, оцінювали ефективність бюджетування програм, працювали з реальними фінансовими звітами.

Практичне застосування – учасники розробляли власні фінансові моделі для навчальних курсів, прогнозували можливі економічні ризики та створювали фінансові стратегії розвитку освітніх установ.

Очікувані результати когнітивно-інформаційного етапу передбачали формування у науково-педагогічних працівників таких компетентностей:

- володіння фундаментальними знаннями з економіки освіти, бюджетування та фінансового планування освітніх програм;
- здатність до аналізу економічних умов функціонування навчальних курсів та оцінки їх фінансової ефективності;
- навички стратегічного управління ресурсами закладів вищої освіти та оптимального розподілу фінансових потоків;
- уміння розробляти фінансово обґрунтовані стратегії розвитку освітніх програм у сфері дизайну;
- використання сучасних економічних моделей та інструментів цифрової аналітики для оптимізації управління навчальними програмами.

Проведення когнітивно-інформаційного етапу експерименту дозволило учасникам не лише отримати теоретичні знання, а й застосувати їх у моделюванні економічних ситуацій у сфері освіти, що створило міцне підґрунтя для подальших практико-орієнтованих етапів експериментальної роботи, що сприяли інтеграції економічного мислення у професійну діяльність науково-педагогічних працівників.

Інформаційно-діяльнісний етап експериментальної роботи був спрямований на активізацію практичного застосування економічних знань у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Основна мета цього етапу полягала у формуванні у здобувачів освіти третього освітнього рівня стійких навичок фінансового управління освітніми процесами, уміння приймати економічно обґрунтовані рішення щодо бюджетування навчальних програм, аналізувати їхню фінансову ефективність та стратегічно планувати використання ресурсів закладів освіти. Важливим завданням цього етапу було не лише поглиблення теоретичних знань у сфері економіки освіти, а й їхня інтеграція у реальну професійну діяльність шляхом виконання спеціально розроблених завдань, моделювання фінансових процесів та оцінки економічної доцільності управлінських рішень [205].

У межах цього етапу значна увага приділялася аналізу фінансових моделей управління освітніми установами, що дозволило учасникам експерименту розробити та впровадити інноваційні підходи до оптимізації фінансування освітніх програм у сфері дизайну. З цією метою було розроблено низку практичних занять, які охоплювали вивчення джерел фінансування закладів вищої освіти, аналіз стратегій залучення інвестицій у сферу освіти, оцінку фінансової автономії університетів та розроблення комплексних бюджетних моделей для забезпечення ефективного функціонування освітньо-професійних програм [179]. Практичне навчання забезпечувалося через виконання аналітичних завдань, спрямованих на оцінку фінансової ефективності існуючих навчальних програм, аналіз рентабельності нових освітніх ініціатив та розроблення рекомендацій щодо оптимізації використання фінансових ресурсів.

Одним із ключових напрямів реалізації цього етапу стало практичне застосування методів фінансового управління у сфері освіти. Учасники експерименту працювали з реальними фінансовими документами освітніх установ, аналізували бюджети освітніх програм, визначали їхню економічну ефективність та пропонували шляхи оптимізації фінансових потоків [98]. Важливим аспектом цього процесу було навчання оцінюванню потенційних

фінансових ризиків та формуванню стратегії їх мінімізації, що сприяло підготовці науково-педагогічних працівників до прийняття стратегічних рішень у сфері фінансового менеджменту освіти.

Ще одним напрямом діяльності в межах цього етапу стало проектування фінансових моделей для освітніх програм. Це передбачало розробку бюджетних планів для нових курсів та спеціальностей, орієнтованих на підготовку дизайнерів, а також моделювання можливих сценаріїв їх фінансування з урахуванням особливостей креативної економіки [79]. Під час виконання цих завдань учасники експерименту враховували економічні тенденції розвитку освітньої сфери, прогнозували попит на певні напрями навчання та визначали фінансово обґрунтовані шляхи їхньої реалізації.

Значну роль у межах цього етапу відіграло використання цифрових технологій для аналізу фінансової ефективності навчальних програм. Було впроваджено роботу із програмними комплексами, що дозволяли моделювати економічні процеси у сфері освіти, прогнозувати бюджетні показники, здійснювати аналіз витрат та визначати оптимальні фінансові стратегії для закладів вищої освіти [142]. Такий підхід забезпечував здобувачів освіти третього освітнього рівня інструментами для ефективного управління фінансовими ресурсами, що стало важливим кроком у формуванні їхньої економічної компетентності.

Методологічною основою інформаційно-діяльнісного етапу стали кейс-методи та симуляційні тренінги, які були спрямовані на формування практичних навичок фінансового управління закладами освіти. Під час групових занять учасники аналізували реальні кейси управління бюджетами університетів, оцінювали ризики їх фінансування, розробляли стратегії мінімізації цих ризиків та пропонували шляхи підвищення економічної ефективності навчальних процесів [132]. У межах цього формату були розглянуті конкретні фінансові моделі вищих навчальних закладів України та Європи, що дозволило учасникам експерименту ознайомитися з найкращими міжнародними практиками у сфері управління фінансовими ресурсами освітніх установ.

Для підвищення ефективності навчального процесу також було впроваджено інтерактивні навчальні модулі, які передбачали практичні заняття з фінансового планування освітніх програм, проведення воркшопів із залученням експертів у сфері економіки освіти та бюджетування, а також організацію панельних дискусій, під час яких обговорювалися питання фінансової автономії університетів, залучення інвестицій у сферу освіти та оптимізації витрат на навчальні програми [43].

Очікуваними результатами інформаційно-діяльнісного етапу було формування у науково-педагогічних працівників навичок фінансового управління навчальними програмами, здатності аналізувати бюджети освітніх установ та пропонувати оптимальні фінансові стратегії, а також уміння використовувати цифрові технології для оцінки фінансової ефективності освітніх програм. Важливим підсумком стало вироблення стратегічного мислення у сфері економіки освіти та розвиток умінь щодо розроблення й реалізації фінансових планів для нових навчальних курсів у сфері дизайну.

Реалізація інформаційно-діяльнісного етапу сприяла активному залученню учасників експерименту до процесу фінансового управління освітніми програмами та підготовці викладачів до прийняття стратегічних рішень щодо ефективного використання економічних ресурсів у закладах вищої освіти, що створило основу для подальшої імплементації економічних механізмів у професійну діяльність науково-педагогічних працівників, а також підвищило рівень економічної грамотності у сфері освітнього менеджменту.

Рефлексивно-аналітичний етап експериментальної роботи став завершальним у процесі реалізації структурно-функціональної моделі підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Даний етап був спрямований на осмислення, аналіз та оцінку отриманих знань і навичок, вдосконалення економічних компетентностей учасників експерименту та формування в них здатності до критичного аналізу фінансових рішень у сфері освіти. Важливим аспектом цього етапу було формування у здобувачів освіти

третього (освітнього рівня) навичок стратегічного мислення та оцінювання ефективності фінансових механізмів освітніх закладів, що мало сприяти підвищенню якості управління освітніми процесами та впровадженню економічно обґрунтованих рішень у освітні програми.

У межах цього етапу проводився аналіз і самооцінка фінансових рішень, що передбачав глибоке дослідження впроваджених у рамках експерименту економічних підходів та оцінку їхньої ефективності. Учасники експерименту аналізували результати власної діяльності щодо розроблення фінансових моделей управління освітніми програмами, оцінювали ефективність бюджетування та визначали основні напрями вдосконалення управлінських рішень.

На цьому етапі також було організовано рефлексивні семінари та тренінги, під час яких учасники експерименту обговорювали ефективність економічних механізмів, що були впроваджені в навчальні програми, та оцінювали їхній вплив на фінансову стабільність освітніх закладів. Учасники здійснювали комплексний аналіз власних підходів до управління фінансовими ресурсами, прогнозували довгострокові наслідки прийнятих рішень та напрацьовували шляхи підвищення ефективності фінансового планування [140].

Особлива увага приділялася методу «Економічний кейс-аналіз», у межах якого учасникам пропонувалося дослідити реальні кейси фінансування освітніх програм, виявити можливі ризики та запропонувати оптимальні економічні стратегії для їх усунення. Результати показали, що високий рівень здатності до аналізу економічних процесів продемонстрували 16,07% учасників, середній рівень – 41,07%, а низький рівень – 42,86%.

Важливою складовою цього етапу стало проведення фінансових аудитів навчальних програм, що дозволило оцінити рівень ефективності управління бюджетами освітніх установ та визначити шляхи оптимізації витрат. Учасники експерименту розробляли фінансові стратегії, спрямовані на підвищення фінансової автономії університетів, зниження витрат та залучення додаткових ресурсів [99].

Окрім цього, застосовувалися цифрові інструменти фінансового аналізу, які дозволяли учасникам моделювати різні сценарії розвитку освітніх програм, оцінювати їхню рентабельність та прогнозувати можливі фінансові ризики [78].

У рамках цього етапу також було організовано публічні захисти фінансових моделей освітніх програм, під час яких учасники презентували розроблені ними фінансові стратегії, що включали бюджетування курсів, аналіз можливих джерел фінансування, оптимізацію витрат та оцінку економічної доцільності навчальних програм, що дозволило не лише оцінити рівень сформованості економічних компетентностей у здобувачів освіти третього освітнього рівня, а й продемонструвати їхню здатність до стратегічного управління фінансовими ресурсами освітніх закладів [44].

Завершальний аналіз отриманих результатів показав, що реалізація рефлексивно-аналітичного етапу сприяла підвищенню рівня економічної грамотності науково-педагогічних працівників, розвитку їхньої здатності до оцінювання ефективності фінансових механізмів у сфері освіти та впровадження економічних знань у практичну діяльність.

Очікувані результати рефлексивно-аналітичного етапу:

- формування навичок фінансового аналізу освітніх програм, що дозволило викладачам оцінювати їхню економічну ефективність та пропонувати стратегії оптимізації фінансування;

- розвиток критичного мислення у сфері економіки освіти, що сприяло формуванню здатності до глибокого аналізу фінансових механізмів освітніх закладів та ухвалення обґрунтованих управлінських рішень;

- опанування інструментами фінансового прогнозування, що дозволило викладачам передбачати можливі економічні ризики та розробляти стратегії їх уникнення;

- здатність до стратегічного управління освітніми програмами, що забезпечило готовність викладачів впроваджувати ефективні фінансові моделі у систему підготовки майбутніх фахівців з дизайну.

Реалізація рефлексивно-аналітичного етапу сприяла активному залученню учасників експерименту до процесу оцінювання фінансових механізмів у сфері освіти, що дозволило розробити рекомендації щодо удосконалення фінансового управління навчальними програмами та інтеграції економічних підходів у систему вищої освіти.

Проведене дослідження дозволило всебічно оцінити рівень сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. У ході експериментальної роботи було використано різні методи оцінювання, що дали змогу отримати детальну картину змін у знаннях, навичках, мотивації та здатності до аналізу фінансових процесів у сфері освіти.

На мотиваційно-стимулювальному етапі оцінювався ціннісно-мотиваційний критерій, що передбачав визначення рівня усвідомлення значущості економічних знань у професійній діяльності науково-педагогічних працівників, їхньої мотивації до використання економічних механізмів у розробці навчальних програм. Для цього було проведено анкетування, що включало питання, спрямовані на виявлення ставлення науково-педагогічних працівників до фінансового управління в освіті, їхнього розуміння ролі економіки у навчальному процесі та рівня зацікавленості у використанні сучасних економічних механізмів для вдосконалення освітніх програм.

На когнітивно-інформаційному етапі оцінювався когнітивний критерій, який характеризує рівень знань у сфері економіки освіти, фінансового планування, бюджетування освітніх програм та стратегічного управління. Для цього було проведено тестування, що включало питання різних рівнів складності, спрямовані на перевірку розуміння фінансових механізмів у сфері освіти, принципів бюджетного планування та економічного аналізу освітніх програм. Використання тестових завдань дозволило оцінити ступінь засвоєння економічних знань здобувачів освіти третього освітнього рівня та визначити потребу у подальшому вдосконаленні змісту навчальних дисциплін.

На інформаційно-діяльнісному етапі оцінювався праксеологічний критерій, що визначав здатність здобувачів освіти застосовувати економічні знання на практиці, зокрема у фінансовому плануванні, розподілі ресурсів, аналізі витрат та управлінні бюджетами освітніх програм. Для цього використовувалися практичні завдання з фінансового аналізу, які передбачали розроблення фінансових планів для нових навчальних програм, аналіз витрат і доходів, визначення джерел фінансування, прогнозування ризиків та оптимізацію витрат. Виконання цих завдань дало змогу оцінити рівень фінансової грамотності науково-педагогічних працівників та їхню готовність до впровадження економічних механізмів в управління освітніми процесами.

На рефлексивно-аналітичному етапі оцінювався рефлексивно-аналітичний критерій, що визначав здатність науково-педагогічних працівників аналізувати економічні ситуації у сфері освіти, прогнозувати економічні ризики та ухвалювати стратегічні фінансові рішення. Для цього застосовувалися кейс-методи, що передбачали аналіз реальних фінансових ситуацій у закладах вищої освіти, розроблення стратегій оптимізації фінансових процесів та прийняття управлінських рішень. Додатково проводився аналіз фінансових моделей освітніх програм, що дозволяв оцінити їхні сильні та слабкі сторони, виявити можливості розвитку та потенційні загрози у фінансовому забезпеченні навчальних програм. Усі методи дозволили оцінити не лише рівень знань здобувачів, а й їхню здатність застосовувати знання у реальних умовах фінансового управління освітою.

Застосування різних методів оцінювання дозволило отримати комплексну картину рівня сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, що стало основою для подальшого вдосконалення структурно-функціональної моделі. Результати дослідження підтвердили необхідність інтеграції економічних знань у систему професійної підготовки науково-педагогічних працівників дизайнерських дисциплін до підвищення

рівня їхньої економічної компетентності та здатності ефективного управління фінансовими ресурсами освітніх установ та економіки освіти загалом.

3.3. Оцінка статистичних показників ефективності структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну

У сучасних умовах розвитку вищої освіти особливого значення набуває науково обґрунтоване застосування економіки освіти під час розроблення освітньо-професійних програм. Формування готовності науково-педагогічних працівників до використання економічних підходів у цьому процесі потребує комплексного аналізу ефективності розробленої структурно-функціональної моделі підготовки таких фахівців. Визначення рівня сформованості цієї готовності вимагає проведення емпіричних досліджень, зокрема педагогічного експерименту, який дозволяє оцінити якісні та кількісні зміни у професійній підготовці науково-педагогічних працівників.

У даному дослідженні педагогічний експеримент виступає ключовим методом перевірки, щодо ефективності розробленої моделі. Для отримання об'єктивних результатів він проводиться у кілька етапів, передбачає використання контрольних і експериментальних груп, а також аналіз якісних та кількісних змін у рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти. Аналіз наукових підходів до проведення педагогічного експерименту, дає можливість визначити методологічні принципи, яких слід дотримуватися під час оцінювання ефективності запропонованої моделі.

Педагогічний експеримент є важливим методом досліджень у сфері освіти, який дозволяє науково обґрунтовано підтвердити ефективність нових методик і технологій. С. Гончаренко розглядає педагогічний експеримент як ключовий науковий метод, що вимагає суворого дотримання принципів об'єктивності,

системності та верифікованості. Він підкреслює важливість ретельного планування експерименту, правильного розподілу учасників і застосування статистичних методів аналізу для підтвердження достовірності отриманих результатів. На його думку, лише через емпіричні дані можна оцінити ефективність освітніх підходів, а використання кількісних показників підвищує наукову обґрунтованість педагогічних досліджень [35].

У своїх дослідженнях О. Жосан розглядає педагогічний експеримент як цілеспрямовану організацію діяльності викладачів, спрямовану на перевірку та підтвердження попередньо сформульованих теоретичних гіпотез. Він висловлює, якщо у процесі експерименту гіпотеза виявляється достовірною протягом визначеного періоду, дослідник аналізує отримані результати та формулює відповідні висновки [56].

А. Жукова у статті «Особливості організації та проведення педагогічного експерименту як основного інструменту дослідження лідерської компетенції у студентів», акцентує увагу на тому, що експеримент є не лише методом оцінки, а й способом формування компетенцій. Вона наголошує на необхідності поділу учасників на контрольну та експериментальну групи, що дозволяє коректно оцінити ефективність нових підходів до навчання. Також авторка зазначає, що важливим є використання комплексних методів оцінювання, таких як тести, анкетування та спостереження, оскільки педагогічний експеримент має враховувати психологічні та мотиваційні фактори здобувачів освіти [57].

Науковець О. Коханко визначає педагогічний експеримент як емпіричний метод наукового дослідження, суть якого полягає у вивченні явищ і процесів в умовах, що піддаються контролю та цілеспрямованому регулюванню. Це забезпечує можливість їх повторного відтворення шляхом керованих змін [87].

Н. Захарченко розглядає експеримент як невід'ємну складову педагогічної та психологічної науки. Авторка підкреслює, що ефективність експерименту залежить від його структури, що включає констатувальний, формувальний та контрольний етапи. Вона наголошує, що педагогічний експеримент має враховувати психологічні особливості учасників, оскільки навчання є складним

процесом, що залежить не лише від методики викладання, а й від емоційного стану здобувачів. Захарченко також підкреслює необхідність дотримання етичних норм під час проведення експериментів, щоб уникнути негативного впливу на учасників, що є особливо важливим у психолого-педагогічних дослідженнях [61].

У своїх наукових працях Е. Панасенко зазначає, що педагогічний експеримент є строго контрольованим, спрямованим на уніфікацію освітніх методик та стандартизацію навчального процесу. Вчений наголошує, що експерименти проводяться на великій вибірці учасників, та повинні мати обмежену гнучкість у трактуванні результатів через ідеологічні впливи. Він підкреслює, що дослідження в галузі педагогіки базуються переважно на кількісних методах аналізу, що дозволяє отримати масштабні статистичні дані, але обмежувані можливістю глибокого індивідуального аналізу учасників [128].

І. Підласий у книзі «Практична педагогіка або три технології», розглядає експеримент як основний механізм для розробки та перевірки ефективності освітніх технологій. Він виділяє три основні види експериментальних досліджень: констатувальний, формувальний та моделюючий. Констатувальний експеримент дозволяє аналізувати існуючий стан освіти без активного втручання, формувальний – впроваджувати нові педагогічні методики та оцінювати їхній вплив, а моделюючий – прогнозувати освітні результати на основі експериментального моделювання. Автор підкреслює, що педагогічний експеримент повинен використовувати комбінацію кількісних і якісних методів аналізу, щоб отримати максимально об'єктивні висновки. Він наголошує, що освітні інновації потребують довготривалих експериментальних перевірок, щоб підтвердити їхню ефективність у реальних умовах навчального процесу [135].

О. Клименюк підкреслює, що педагогічний експеримент є достовірним методом збору даних. Він розглядає його як дослідницький процес, що має пізнавальну та методичну спрямованість і здійснюється в заздалегідь визначених умовах з метою отримання науково обґрунтованих результатів [74].

Усі дослідники сходяться на думці, що педагогічний експеримент є незамінним інструментом розвитку освіти та впровадження інноваційних методик. У контексті нашого дослідження педагогічний експеримент став основним методом оцінки ефективності запропонованої структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти під час розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Для забезпечення об'єктивності та достовірності результатів експериментального дослідження проведено статистичну обробку отриманих даних. Використання сучасних методів математичного аналізу дозволяє не лише оцінити динаміку змін у рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економічних підходів у розробленні освітньо-професійних програм, а й виявити статистично значущі залежності між впровадженими педагогічними умовами та рівнем сформованих компетентностей.

Формувальний етап (2022–2024 рр.) було присвячено впровадженню педагогічного експерименту у природних умовах освітнього процесу у закладах вищої освіти. Відбір учасників здійснювався серед здобувачів третього рівня вищої освіти, які навчаються у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна», в Інституті обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України та у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

Протягом цього періоду здійснювалася апробація спеціально розробленого комплексу заходів, що охоплював інтеграцію економічних знань у систему професійної підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальностей 022 Дизайн та 015 Професійна освіта. У процесі експерименту впроваджувалася оновлена методика навчання, яка передбачала застосування традиційних та інноваційних форм організації освітнього процесу, інтерактивних методів навчання, а також впровадження спецкурсу «Економіка освіти».

Формувальний етап педагогічного експерименту розпочався з впровадження розробленої структурно-функціональної моделі формування

Ціннісно-мотиваційний	1 показник	8.3%	22.2%	69.5%	5.6%	25.0%	69.4%
	2 показник	5.6%	25.0%	69.4%	3.9%	26.1%	70.0%
	3 показник	6.1%	23.8%	70.1%	4.5%	24.3%	71.2%
	Всього	6.7%	23.7%	69.6%	4.7%	25.1%	70.2%
Когнітивний	1 показник	5.4%	27.1%	67.5%	3.5%	26.9%	69.6%
	2 показник	6.2%	26.0%	67.8%	4.2%	27.0%	68.8%
	3 показник	7.1%	24.5%	68.4%	5.1%	26.2%	68.7%
	Всього	6.2%	25.9%	67.9%	4.3%	26.7%	69.0%
Праксеологічний	1 показник	4.8%	28.4%	66.8%	3.7%	27.5%	68.8%
	2 показник	5.7%	27.1%	67.2%	4.1%	26.7%	69.2%
	3 показник	6.5%	26.2%	67.3%	5.3%	25.9%	68.8%
	Всього	5.7%	27.3%	67.0%	4.4%	26.7%	68.9%
Рефлексивно-аналітичний	1 показник	6.2%	25.3%	68.5%	4.8%	25.7%	69.5%
	2 показник	7.1%	24.6%	68.3%	5.6%	24.9%	69.5%
	3 показник	6.5%	26.1%	67.4%	5.2%	25.4%	69.4%
	Всього	6.6%	25.3%	68.1%	5.2%	25.3%	69.5%

Загальний рівень готовності	1	6.5%	25.5%	68.0%	5.0%	25.4%	69.6%
	показник						
	2	7.0%	24.8%	68.2%	5.5%	24.9%	69.6%
	показник						
	3	6.8%	25.0%	68.2%	5.3%	25.0%	69.7%
	показник						
	Всього	6.8%	25.1%	68.1%	5.3%	25.1%	69.6%

Для узагальнення даних оцінювання рівнів готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну, які стали респондентами нашого дослідження, обсяг вибірки визначався з генеральної сукупності, заявленої на констатувальному етапі, що становила 112 осіб. На основі цього було сформовано експериментальну групу (ЕГ) та контрольну групу (КГ), кожна з яких налічувала по 36 осіб. Такий розподіл дозволив провести порівняльний аналіз змін рівнів готовності після реалізації педагогічних умов та впровадження структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Статистичні результати оцінювання рівнів готовності базувалися на аналізі отриманих кількісних даних та визначенні середніх значень за кожним критерієм. Порівняння результатів між експериментальною та контрольною групами дозволило простежити динаміку змін та оцінити ефективність запропонованої моделі. Статистичні методи аналізу включали обчислення середніх значень, визначення часткових і загальних відсоткових показників, а також оцінку значущості змін, що відбулися у процесі педагогічного експерименту.

Для визначення необхідного обсягу вибірки в дослідженні було використано формулу Кохрена, яка є загальноприйнятим статистичним методом для розрахунку вибіркової сукупності [211].

Дана формула дозволяє визначити мінімальну кількість респондентів, необхідних для отримання статистично достовірних результатів із заданим рівнем ймовірності.

Формула має вигляд:

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

де: n – вибіркова сукупність (мінімально необхідний розмір вибірки); N – генеральна сукупність (вся популяція дослідження); e – рівень похибки (зазвичай 5% або 0.05 для довірчого рівня 95%).

Підставивши наші дані, отримуємо:

$$n = \frac{72}{1 + 72 \times (0.05)^2}$$

$$n = \frac{72}{1 + 72 \times 0.0025}$$

$$n = \frac{72}{1.18} \approx 62$$

Тому, для отримання статистично достовірних даних з імовірністю 95% найменший необхідний обсяг вибірки повинен складати не менше 36 осіб у контрольній (КГ) та експериментальній групах (ЕГ).

Респондентами дослідження виступили 72 здобувача освіти третього освітнього рівня вищої освіти, які були порівну розподілені між контрольною та експериментальною групами, тобто 36 осіб у кожній групі. На початок педагогічного експерименту всі учасники перебували у рівних умовах, що забезпечувало об'єктивність результатів оцінювання ефективності впровадженої структурно-функціональної моделі формування готовності науково-

педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Для забезпечення чистоти експерименту склад контрольної та експериментальної груп визначався відповідно до методологічних вимог подібних досліджень:

- створення однакових умов у навчальному процесі для обох груп;
- використання єдиних освітніх стандартів і нормативів;
- схожість учасників експерименту за рівнем попередньої підготовки;
- проведення експерименту у природних умовах освітнього процесу закладів вищої освіти;
- забезпечення об'єктивності отриманих результатів шляхом стандартизованих методів оцінювання.

До основних завдань реалізації педагогічних умов формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну належать: формування внутрішньої мотивації та позитивного емоційно-ціннісного ставлення науково-педагогічних працівників до застосування економічних знань у професійній діяльності; набуття ними системи знань, необхідних для ефективного фінансового управління освітніми програмами; формування практичних умінь і навичок у сфері бюджетування, фінансового аналізу та стратегічного планування освітніх ресурсів.

При цьому вважаємо, що сформувати готовність науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти означає організувати комплексну підготовку, що передбачає: засвоєння методики оцінки фінансової ефективності навчальних програм; набуття навичок аналізу економічних показників закладів вищої освіти та розроблення стратегій їх фінансової стабільності; навчання науково-педагогічних працівників методам фінансового прогнозування та оптимізації витрат освітніх установ; формування вміння застосовувати сучасні цифрові інструменти для фінансового аналізу та управління освітніми

ресурсами; розвиток здатності інтегрувати економічні знання у зміст освітніх курсів, адаптуючи їх до специфіки дизайнерської освіти.

Крім того, важливим аспектом є підготовка науково-педагогічних працівників до автономного управління фінансами освітніх програм, що включає вміння розробляти бізнес-плани для навчальних курсів, оцінювати інвестиційну привабливість освітніх проєктів, ефективно залучати та використовувати додаткові джерела фінансування. Всі ці завдання спрямовані на підвищення економічної компетентності науково-педагогічних працівників, що дозволить їм ефективно впроваджувати фінансово-економічні механізми у систему вищої освіти та сприяти розвитку конкурентоспроможних освітніх програм у галузі дизайну.

Аналіз освітніх програм і навчальних планів закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку науково-педагогічних працівників у сфері професійної освіти та дизайну, засвідчив, що освітній процес має потенціал для формування готовності до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм. Водночас ці можливості використовуються недостатньо, оскільки професійна підготовка здебільшого орієнтована на засвоєння традиційних педагогічних підходів без достатнього врахування фінансово-економічних аспектів управління освітою.

Виходячи з цього, ефективність реалізації педагогічних умов формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти (створення мотиваційного середовища для усвідомлення важливості економічних знань; розвиток економічних компетентностей, необхідних для фінансового управління освітніми програмами; активізація навчальної діяльності через використання сучасних цифрових інструментів фінансового аналізу; формування стратегічного мислення у сфері економіки освіти) значною мірою залежить від правильного добору та застосування традиційних і сучасних методів навчання, що передбачає інтеграцію інноваційних підходів, що сприяють розвитку фінансової грамотності викладачів, підвищенню їхньої

здатності до ефективного управління ресурсами закладів освіти та розроблення якісних освітніх програм у сфері дизайну.

Реалізація виокремлених педагогічних умов здійснювалася під час освітнього процесу у закладах вищої освіти, які готують здобувачів третього освітнього рівня. На початку формувального етапу експериментального дослідження проводилося вхідне діагностування рівня готовності здобувачів експериментальної (ЕГ) та контрольної (КГ) груп до застосування економічних механізмів у професійній діяльності. Для цього використовувалися ті ж методи оцінювання, що й на констатувальному етапі експерименту.

Основними методами формувального експерименту були анкетування, тестування, практичні завдання з фінансового аналізу, кейс-метод та аналіз фінансових моделей освітніх програм. Діагностичний зріз на початку формувального експерименту засвідчив незначні відмінності у рівнях сформованості готовності між учасниками експериментальної (ЕГ) та контрольної (КГ) груп, що підтвердило рівнозначний початковий рівень підготовленості респондентів та дозволило ефективно реалізовувати завдання формувального етапу експерименту та забезпечило можливість об'єктивного порівняльного аналізу змін після впровадження запропонованої моделі.

Результати реалізації формувального етапу експериментального дослідження дозволили оцінити ефективність запропонованої структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Аналіз отриманих даних показав позитивну динаміку змін рівня сформованості відповідних компетентностей в експериментальній групі (ЕГ) порівняно з контрольною групою (КГ).

Достовірність відмінностей між рівнями готовності науково-педагогічних працівників експериментальної (ЕГ) та контрольної груп (КГ) до та після формувального експерименту перевірено за допомогою t-критерію Стьюдента. Для переведення якісних оцінок отриманих результатів дослідження у кількісні

значення з метою їхньої подальшої статистичної обробки рівні кожного з показників оцінювалися за трирівневою системою:

високий рівень – 3 бали (здатність ефективно застосовувати економічні знання у процесі розроблення освітньо-професійних програм, приймати стратегічні фінансові рішення, використовувати цифрові інструменти аналізу та впроваджувати механізми фінансового управління у сфері освіти);

середній рівень – 2 бали (оперування основними фінансово-економічними поняттями, здатність аналізувати фінансову ефективність освітніх програм, використовувати окремі методи бюджетування та фінансового прогнозування у професійній діяльності);

низький рівень – 1 бал (фрагментарне розуміння економічних механізмів управління освітніми ресурсами, відсутність сформованих навичок застосування економічних підходів до розроблення освітніх програм, труднощі у використанні фінансових інструментів).

Рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну за кожним критерієм і в цілому на кожному етапі педагогічного експерименту оцінювалися за середнім значенням X_c , яке розраховувалося за формулою:

$$X_c = \frac{\sum(X_i \cdot n_i)}{N}$$

де: X_c – середнє значення рівня готовності; X_i – бал, що відповідає кожному рівню готовності (3 – високий, 2 – середній, 1- низький); n_i – кількість учасників,що мають відповідний рівень; N – загальна кількість учасників у групі.

Для визначення, чи є відмінності в середніх значеннях рівнів кожного з показників у відповідних експериментальних і контрольних групах статистично значущими або випадковими, було розраховано відношення за t-критерієм Стьюдента за формулою:

$$t = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

де: t – значення t -критерію Стьюдента; X_1, X_2 – середні значення рівнів готовності у двох групах експериментальній та контрольній; S_1^2, S_2^2 – дисперсії вибірок у двох групах; n_1, n_2 – кількість учасників у кожній групі.

Оскільки у нашому дослідженні кількість учасників в контрольній (КГ) та експериментальній (ЕГ) групах була однаковою і становила 36 осіб у кожній групі, було забезпечено коректність порівняльного аналізу змін у рівнях готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

Для оцінки статистичної значущості змін у рівнях готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм використано t -критерій Стьюдента. Для рівня довіри 95 % критичне значення параметра становить $t_{кр} = 1,96$. Це означає, що за умови $t < t_{кр}$ відмінності середніх значень є випадковими, а при $t \geq t_{кр}$ – статистично значущими та підтверджують ефективність запропонованої моделі.

Аналіз отриманих результатів здійснювався за такими критеріями: ціннісно-мотиваційний, що включає усвідомлення важливості економічних знань у сфері освіти; когнітивний, який визначає рівень сформованості знань з економіки освіти, фінансового управління та бюджетування освітніх програм; праксеологічний, що характеризує здатність до проєктування фінансових стратегій освітніх програм та аналізу їхньої ефективності; рефлексивно-аналітичний, що оцінює здатність до критичного аналізу фінансових моделей, прогнозування ризиків і ухвалення стратегічних рішень.

Отримані результати дозволяють зробити висновок про ефективність впровадження структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну.

За результатами проведеного оцінювання встановлено динаміку рівнів сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм. Одержані результати відображено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм (на початку та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Рівні	Експериментальна група n=36				Контрольна група n=36			
	На початку		Наприкінці		На початку		Наприкінці	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Високий	2	6,8	10	28,3	2	5,3	4	12,1
Середній	9	25,1	20	54,2	9	25,1	17	46,3
Низький	25	68,1	6	17,5	25	69,6	15	41,6
Всього	36	100	36	100	36	100	36	100

Оцінка ціннісно-мотиваційного критерію підтвердила позитивну динаміку формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти в розробленні освітньо-професійних програм з дизайну. Впровадження структурно-функціональної моделі сприяло зростанню усвідомлення значущості економічних підходів у професійній діяльності, що відобразилося у підвищенні рівня мотивації та зацікавленості здобувачів в економічній складовій освітнього процесу.

Аналіз даних свідчить, що в експериментальній групі (ЕГ) за ціннісно-мотиваційним критерієм відбулося значне підвищення рівня сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Частка

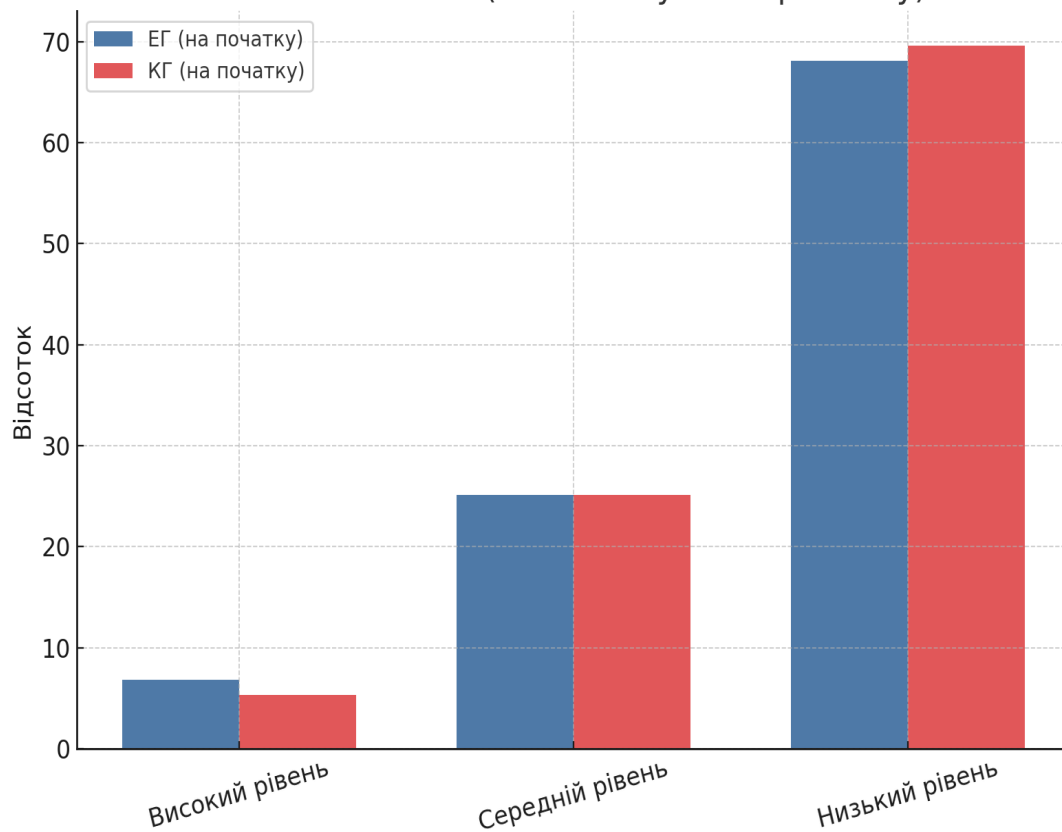
учасників із високим рівнем сформованості цього критерію зросла з 6.8% до 28.3%, а кількість респондентів із середнім рівнем збільшилася з 25.1% до 54.2%. Водночас відбулося суттєве зменшення частки здобувачів, які мали низький рівень ціннісно-мотиваційної готовності – з 68.1% до 17.5%.

На відміну від ЕГ, у контрольній групі (КГ) зміни менш виражені. Рівень учасників із високими показниками ціннісно-мотиваційного критерію збільшився лише з 5.3% до 12.1%, а частка учасників із середнім рівнем зросла з 25.1% до 46.3%. Натомість частка респондентів із низьким рівнем готовності до інтеграції економічних підходів у професійну діяльність зменшилася з 69.6% до 41.6%. Такі зміни не є статистично значущими, що свідчить про відсутність суттєвої динаміки без впровадження спеціально розроблених педагогічних умов. Водночас в експериментальній групі, де реалізовувалася запропонована структурно-функціональна модель, відбулося значне покращення рівня готовності, що підтверджує ефективність запропонованого підходу та доцільність його інтеграції у процес підготовки науково-педагогічних працівників.

Статистичний аналіз підтверджує, що у КГ на початку та наприкінці формуального етапу педагогічного експерименту значних змін у сформованості ціннісно-мотиваційного критерію не зафіксовано, що свідчить про те, що без застосування спеціально розроблених педагогічних умов та інтеграції курсу «Економіка освіти» мотиваційна складова готовності до розроблення освітньо-професійних програм з дизайну із урахуванням економічних чинників не змінюється на достатньому рівні.

Результати змін за ціннісно-мотиваційним критерієм у контрольній та експериментальній групах на початку та наприкінці формуального етапу педагогічного експерименту представлені на рис. 3.2.

Рівні готовності (на початку експерименту)

Рівні готовності (наприкінці експерименту)

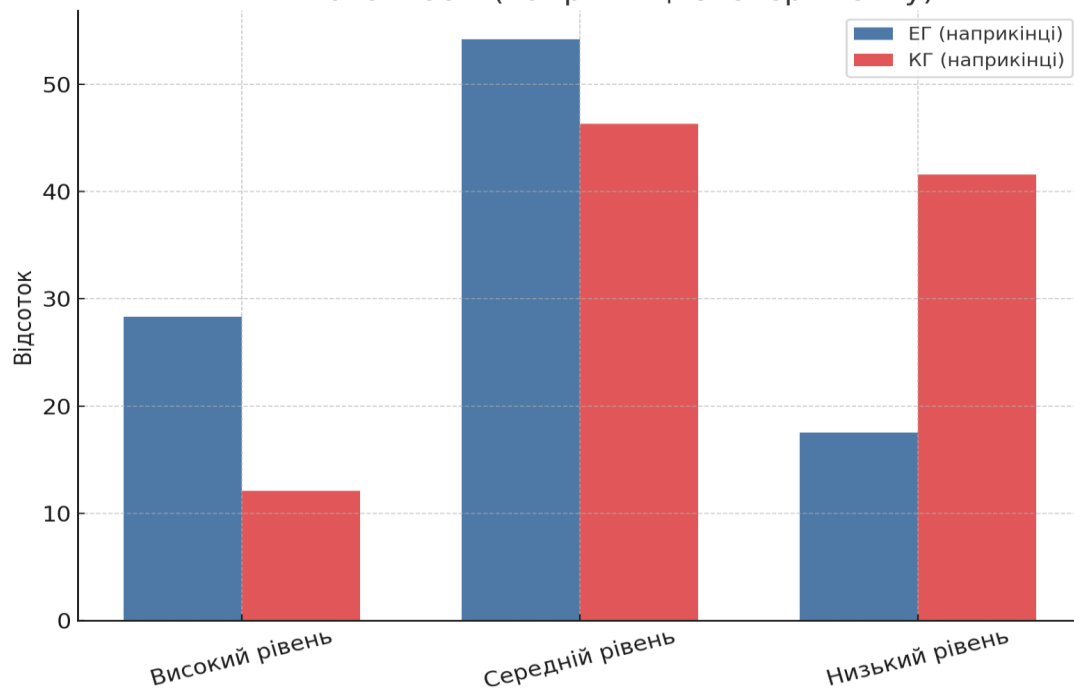

Рис. 3.2. Рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну (на початку та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Аналіз отриманих результатів засвідчує, що рівень сформованості ціннісно-мотиваційного критерію у ЕГ значно покращився: показники високого рівня зросли на 24,3%, середнього – на 29,3%, тоді як частка учасників із базовим рівнем зменшилася на 29,1%, а з низьким рівнем – на 24,5%.

У КГ зміни менш виражені: високий рівень зріс лише на 6,2%, середній – на 17,4%, а кількість учасників із низьким рівнем знизилася на 16,1%, тоді як базовий рівень практично не зазнав змін.

Формувальний етап педагогічного експерименту також передбачав оцінку когнітивного критерію, який визначає рівень сформованості знань і розуміння науково-педагогічними працівниками основ економіки освіти та їхньої здатності застосовувати ці знання у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Аналіз когнітивного критерію базувався на оцінюванні обсягу та глибини знань учасників щодо економічних процесів в освіті, їхньої здатності аналізувати та інтерпретувати економічні показники, рівня володіння методами фінансового планування та стратегічного управління, а також уміння застосовувати економічні знання у розробленні навчальних курсів та програм із врахуванням ринкових тенденцій. Одержані результати відображено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну за когнітивним критерієм (на початку та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Рівні	Експериментальна група (ЕГ)	Експериментальна група (ЕГ)	Контрольна група (КГ)	Контрольна група (КГ)
	На початку (%)	Наприкінці (%)	На початку (%)	Наприкінці (%)
Високий	7.2	29.1	6.1	14.1
Середній	55.2	65.0	52.9	58.2
Низький	37.6	8.9	41.0	30.2
Всього	100	100	100	100

Дані таблиці 3.4 підтверджують позитивні зміни у сформованості когнітивного критерію готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну після реалізації формувального етапу педагогічного експерименту.

У експериментальній групі (ЕГ) зафіксовано значне зростання частки учасників із високим рівнем сформованості когнітивного критерію: якщо на початку експерименту таких учасників було 7.2%, то наприкінці їхня кількість зросла до 29.1%. Також спостерігається підвищення кількості респондентів із середнім рівнем – з 55.2% до 65.0%. Водночас частка учасників із низьким рівнем знань зменшилася з 37.6% до 8.9%.

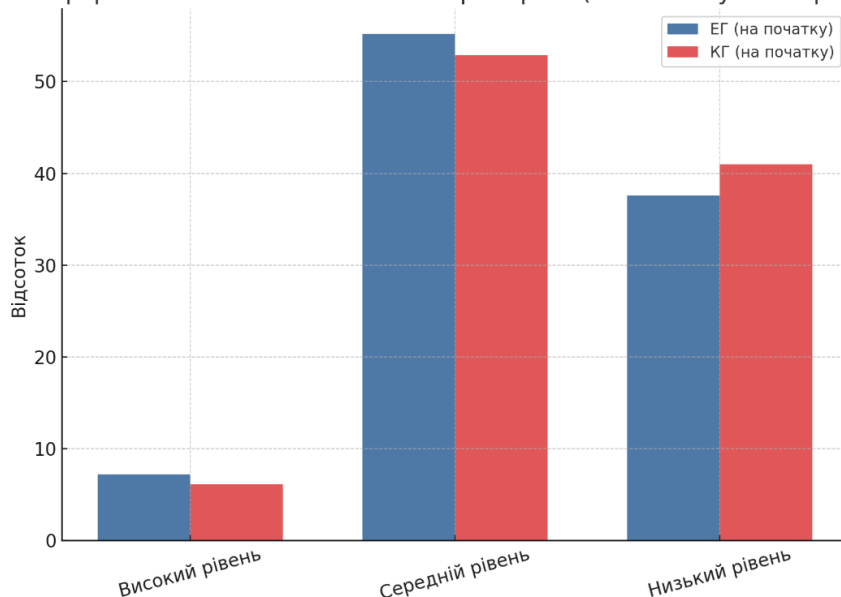
Такі результати свідчать, що після формувального етапу експерименту учасники ЕГ суттєво покращили свої знання з економічних процесів у сфері освіти, оволоділи методами фінансового планування, стратегічного управління ресурсами та аналізу економічних показників, що впливають на освітню діяльність. Натомість у контрольній групі (КГ) зміни є менш вираженими. Високий рівень сформованості когнітивного критерію зріс лише з 6.1% до 14.1%, середній рівень – з 52.9% до 58.2%. Водночас кількість учасників із низьким рівнем знань зменшилася з 41.0% до 30.2%.

Отримані результати підтверджують ефективність впровадженої моделі навчання у формуванні когнітивних компетентностей здобувачів. Водночас

незначні зміни у КГ свідчать про те, що традиційні методи підготовки не забезпечують належного рівня засвоєння економічних знань, що вимагає подальшої інтеграції економічної складової у професійну діяльність.

Зміни рівнів сформованості когнітивного критерію у КГ та ЕГ на початку і наприкінці формульовального етапу педагогічного експерименту подано на рис. 3.3.

Рівні сформованості за когнітивним критерієм (на початку експерименту)

Рівні сформованості за когнітивним критерієм (наприкінці експерименту)

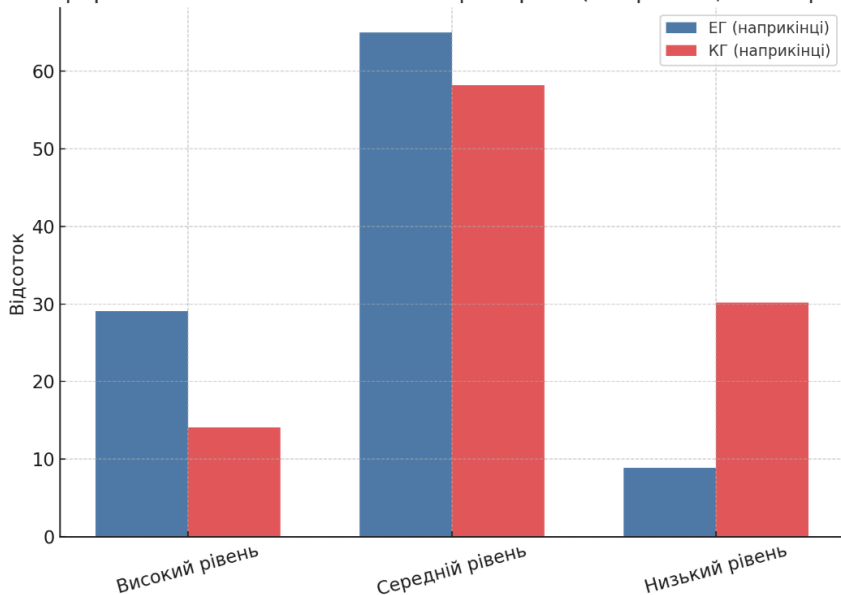

Рис. 3.3. Рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення

освітньо-професійних програм з дизайну за когнітивним критерієм (на початку та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Наступним важливим аспектом є здатність застосовувати знання у реальних умовах професійної діяльності, що визначається через праксеологічний критерій.

Даний критерій оцінює рівень сформованості практичних умінь і навичок науково-педагогічних працівників, щодо використання економічних механізмів у процесі розроблення та реалізації освітньо-професійних програм з дизайну. У процесі формувального етапу педагогічного експерименту оцінювалися такі показники: здатність до практичного застосування економічних знань у фінансуванні та управлінні освітніми програмами, рівень володіння методами фінансового аналізу, бюджетування та оцінки ефективності освітньої діяльності, а також уміння впроваджувати економічні підходи у навчальний процес та приймати обґрунтовані рішення в умовах освітнього менеджменту. Одержані результати відображено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну за праксеологічним критерієм (на початку та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Рівні	Експериментальна група (ЕГ)	Експериментальна група (ЕГ)	Контрольна група (КГ)	Контрольна група (КГ)
	На початку (%)	Наприкінці (%)	На початку (%)	Наприкінці (%)
Високий	18.9	28.4	16.3	21.1
Середній	50.3	60.1	48.4	52.0
Низький	30.8	12.1	35.3	26.7

Всього	100	100	100	100
--------	-----	-----	-----	-----

Дані таблиці підтверджують позитивні зміни у сформованості праксеологічного критерію готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну після реалізації формувального етапу педагогічного експерименту.

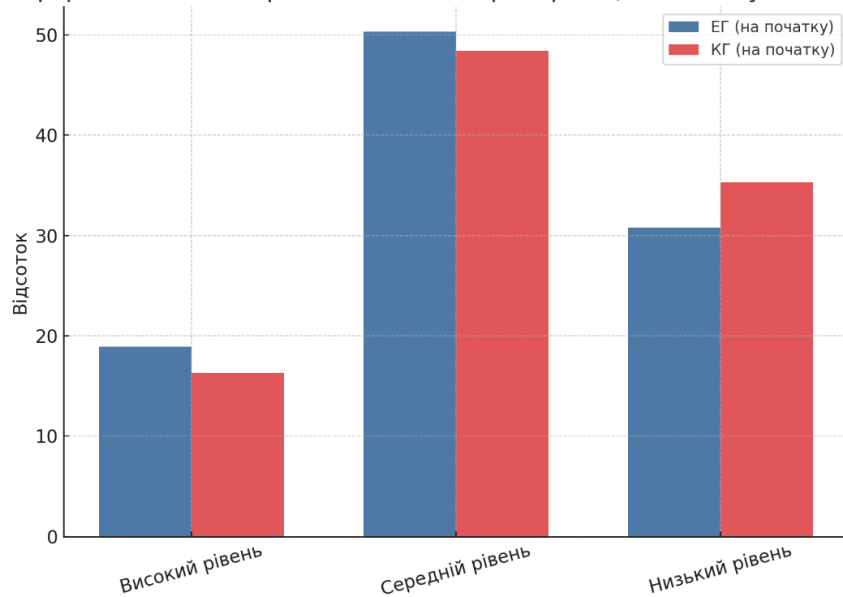
В експериментальній групі (ЕГ) спостерігається значне зростання рівня сформованості практичних навичок: частка учасників із високим рівнем збільшилася з 18.9% до 28.4%, а з середнім рівнем – з 50.3% до 60.1%. Водночас відбулося суттєве зменшення кількості учасників із низьким рівнем – з 30.8% до 12.1%.

Це свідчить про те, що після формувального етапу експерименту учасники ЕГ набули необхідних практичних умінь для ефективного впровадження економічних механізмів у процес розроблення освітніх програм. Завдяки реалізації педагогічних умов, спрямованих на формування праксеологічних компетентностей, здобувачі освіти значно покращили свої навички застосування економічних підходів до фінансування, бюджетування та управління освітніми ресурсами.

У контрольній групі (КГ) зміни менш виражені. Частка учасників із високим рівнем сформованості зросла лише з 16.3% до 21.1%, середній рівень – з 48.4% до 52.0%, тоді як частка учасників із низьким рівнем зменшилася з 35.3% до 26.7%.

Зміни рівнів сформованості праксеологічного критерію у КГ та ЕГ на початку і наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту подано на рис. 3.4.

Рівні сформованості за праксеологічним критерієм (на початку експерименту)

Рівні сформованості за праксеологічним критерієм (наприкінці експерименту)

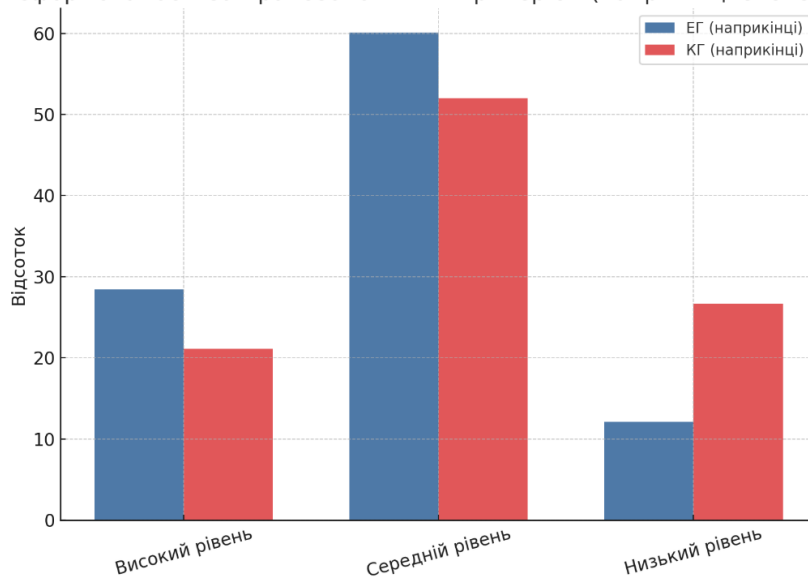

Рис. 3.4. Рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну за праксеологічним критерієм (на початку та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Завершальним етапом формувального експерименту стала оцінка рефлексивно-аналітичного критерію, який визначає здатність науково-педагогічних працівників до самоаналізу, оцінювання ефективності власної

професійної діяльності та критичного осмислення економічних процесів у сфері освіти. Одержані результати відображено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5.

Рівні готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну за рефлексивно-аналітичним критерієм (на початку та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Рівні	Експериментальна група (ЕГ)	Експериментальна група (ЕГ)	Контрольна група (КГ)	Контрольна група (КГ)
	На початку (%)	Наприкінці (%)	На початку (%)	Наприкінці (%)
Високий	20.1	29.6	18.2	22.0
Середній	52.9	59.8	50.7	53.2
Низький	27.0	16.1	31.1	25.6
Всього	100	100	100	100

Результати аналізу даних підтвердили позитивну динаміку у рівні сформованості рефлексивно-аналітичного критерію в експериментальній групі (ЕГ). Частка учасників із високим рівнем зросла з 20.1% до 29.6%, а кількість респондентів із середнім рівнем підвищилася з 52.9% до 59.8%. Водночас відбулося суттєве зменшення кількості учасників із низьким рівнем – з 27.0% до 16.1%.

Дані результати свідчать, що після формувального етапу педагогічного експерименту викладачі ЕГ значно покращили свою здатність до рефлексії, критичного аналізу та об'єктивного оцінювання освітніх програм з точки зору економічної ефективності. Вони продемонстрували вміння аналізувати фінансові аспекти освітньої діяльності, робити висновки щодо раціонального розподілу ресурсів та стратегічного планування розвитку освітніх програм.

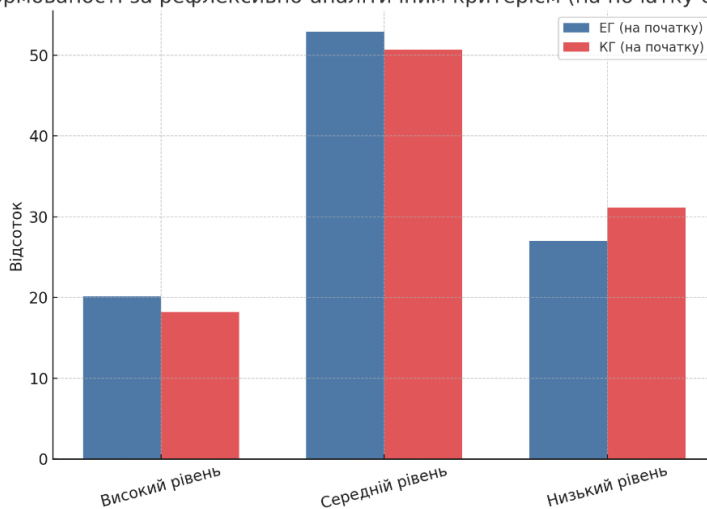
У контрольній групі (КГ) позитивні зміни менш виражені. Високий рівень сформованості зріс лише з 18.2% до 22.0%, середній рівень – з 50.7% до 53.2%, тоді як частка учасників із низьким рівнем зменшилася з 31.1% до 25.6%.

Отримані результати підтверджують, що ефективність підготовки науково-педагогічних працівників значно зростає за умов впровадження структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну розробленої для навчання, яка передбачає систематичний аналіз освітніх та економічних процесів.

Водночас незначні зміни у КГ свідчать про те, що традиційні методи підготовки не забезпечують достатнього рівня сформованості рефлексивно-аналітичних навичок, що вимагає подальшого розвитку системи навчання.

Зміни рівнів сформованості рефлексивно-аналітичного критерію у КГ та ЕГ на початку і наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту подано на рис. 3.5.

Рівні сформованості за рефлексивно-аналітичним критерієм (на початку експерименту)

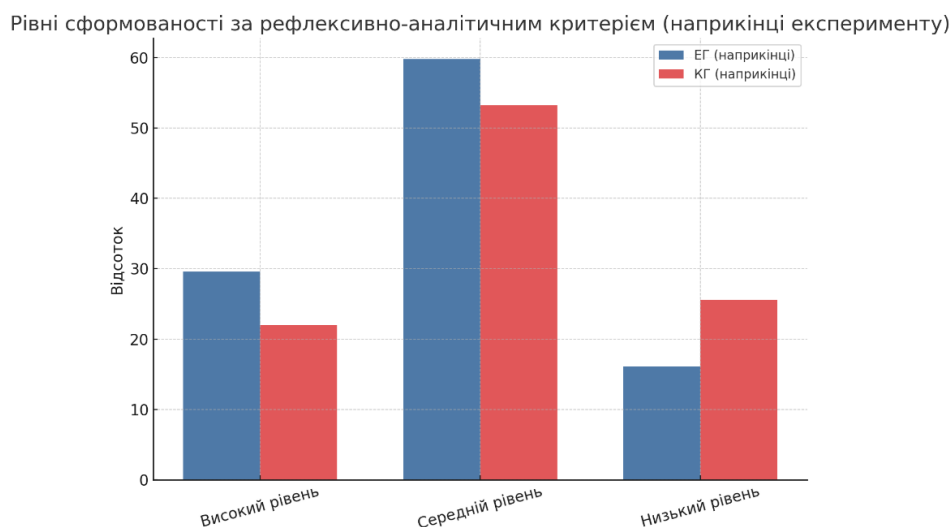

Рис. 3.5. Рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну за рефлексивно-аналітичним критерієм (на початку та наприкінці формульовального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Отримані результати формульовального експерименту дозволяють оцінити ефективність запропонованої структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Одержані результати відображено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6.

Рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну після завершення формульовального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ

Рівні	Експериментальна група (ЕГ) (%)	Контрольна група (КГ) (%)
Високий	30.1	22.8
Середній	55.3	50.5
Низький	14.6	26.7

Дані таблиці 3.6. свідчать про позитивну динаміку зростання рівня готовності учасників експериментальної групи (ЕГ) та суттєву різницю у порівнянні з контрольними показниками.

Зокрема, у ЕГ після завершення формувального етапу експерименту зафіксовано значне зростання частки учасників із високим рівнем сформованості готовності – 30.1%. Також спостерігається стабільне підвищення кількості респондентів із середнім рівнем – 55.3%, тоді як частка учасників із низьким рівнем значно зменшилася до 14.6%.

У контрольній групі (КГ) також зафіксовані певні позитивні зміни, однак вони є менш вираженими. Високий рівень сформованості зріс лише до 22.8%, середній рівень збільшився до 50.5%, а низький рівень знизився до 26.7%.

Зміни рівня сформованості готовності науково-педагогічних працівників у ЕГ та КГ за результатами формувального експерименту подано на рис. 3.6.

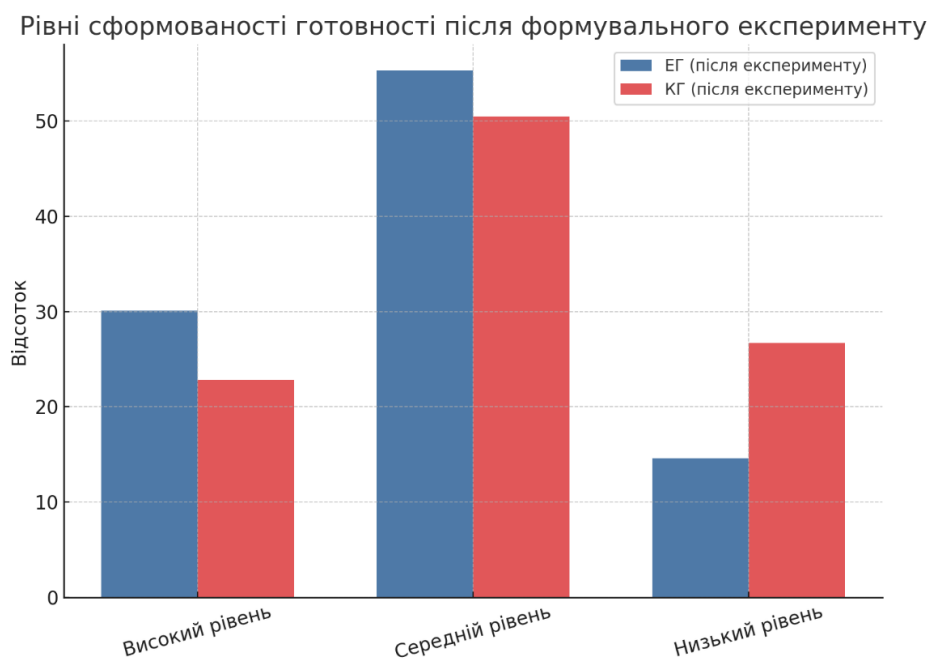

Рис. 3.6. Рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну за результатами формувального експерименту.

Такі результати підтверджують ефективність інтеграції економічного підходу у підготовку науково-педагогічних працівників. Спостерігається позитивна динаміка у покращенні якості знань, умінь та навичок учасників експериментальної групи, що доводить доцільність подальшого впровадження розробленої структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну у систему професійної освіти.

На основі узагальнених результатів за всіма критеріями було визначено загальні рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Динаміка змін від початку формувального етапу експерименту до його завершення представлена у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7.

Динаміка загальних рівнів сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну (на початку та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту у КГ та ЕГ)

Рівні	Експериментальна група (ЕГ)	Експериментальна група (ЕГ)	Динаміка (ЕГ)	Контрольна група (КГ)	Контрольна група (КГ)	Динаміка (КГ)
	На початку (%)	Наприкінці (%)	(+/-)	На початку (%)	Наприкінці (%)	(+/-)
Високий	24.1	32.5	+8.4	20.6	24.1	+3.5
Середній	49.1	54.1	+5.0	49.2	51.2	+2.0
Низький	22.4	13.4	-9.0	27.2	24.7	-2.5

Як видно з отриманих даних, в ЕГ відбулися суттєві зміни після завершення формувального етапу експерименту. Зокрема, у цій групі значно зменшилася частка учасників із низьким рівнем сформованості готовності – з 22.4% до 13.4%, а також зафіксовано зниження частки респондентів із середнім рівнем – з 49.1% до 54.1%. Водночас значно зросла кількість учасників із високим рівнем сформованості – з 24.1% до 32.5%.

У контрольній групі (КГ) динаміка змін менш виражена. Частка учасників із високим рівнем зросла лише з 20.6% до 24.1%, тоді як середній рівень збільшився з 49.2% до 51.2%. Натомість частка респондентів із низьким рівнем зменшилася з 27.2% до 24.7%.

Зміни у рівнях сформованості готовності науково-педагогічних працівників у КГ та ЕГ за результатами всього експерименту візуалізовано на рис. 3.7.

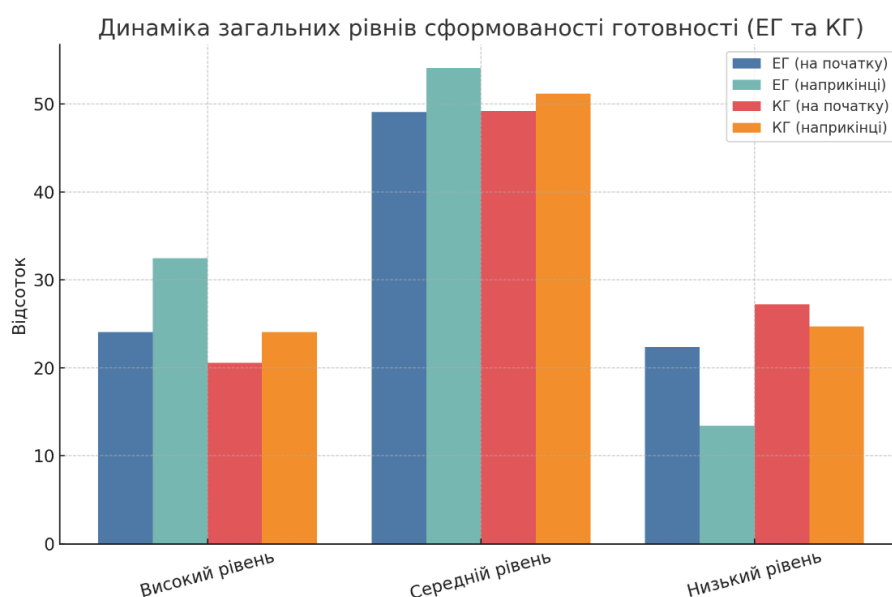

Рис. 3.7. Динаміка рівнів сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну за підсумками педагогічного експерименту.

Як демонструють підсумкові результати, у експериментальній групі відбулося значне покращення рівня готовності до впровадження економічних

підходів у систему професійної освіти. Висока ефективність запропонованої моделі зумовлена комплексним підходом до формування професійних компетентностей, що передбачає не лише засвоєння теоретичних знань, а й активну рефлексію, аналіз практичних ситуацій та впровадження економічних механізмів в освітній процес.

Можемо стверджувати, що експериментально підтверджено позитивний вплив визначених педагогічних умов підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Впровадження запропонованих організаційних форм, методичних підходів та інтеграція економічних знань у професійну діяльність сприяли суттєвому підвищенню рівня готовності науково-педагогічних працівників.

Аналіз розрахованих середніх показників рівнів готовності науково-педагогічних працівників до використання економіки освіти під час розробки освітньо-професійних програм з дизайну в освітньому процесі, наведених у вищезазначених таблицях, свідчить, що на початку експерименту відмінності між ЕГ та КГ були незначними і не перевищували 0,1, а параметр $t = \text{тек(до)}$ критерію Стьюдента був нижчим за $t_{кр} = 1,96$. Це означає, що на початковому етапі статистично значущої різниці між рівнями готовності учасників двох груп не було.

Однак, згідно з результатами розрахунків, представленими у таблицях, середні значення показників у ЕГ після завершення експерименту суттєво перевищують відповідні показники у КГ. Отримані значення t -критерію Стьюдента при порівнянні рівнів сформованості в ЕГ на початку та наприкінці формувального етапу ($t = t_e$) та при порівнянні рівнів між ЕГ і КГ після завершення експерименту ($t = \text{тек(після)}$) є вищими за критичне значення $t_{кр} = 1,96$. Дані свідчать про те, що отримані зміни у рівнях готовності є статистично значущими та не є випадковими.

Отже, результати експерименту підтверджують ефективність розробленої структурно-функціональної моделі підготовки науково-педагогічних

працівників до застосування економіки освіти у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну. В експериментальній групі спостерігається суттєве зростання частки учасників із високим рівнем сформованості, підвищення середнього рівня та значне зменшення частки респондентів із низьким рівнем готовності. Водночас у контрольній групі такі зміни є менш вираженими, що підтверджує ефективність реалізованих педагогічних умов та методичного забезпечення в рамках проведеного експерименту.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі здійснено експериментальну перевірку ефективності структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. В межах експериментального дослідження визначено організаційні особливості педагогічного експерименту, розроблено концепцію його реалізації та здійснено оцінку статистичних показників результативності впроваджених змін.

На констатувальному етапі дослідження було встановлено, що рівень сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економічних механізмів в освітньому процесі є недостатнім. Основними проблемами було виявлено фрагментарне застосування економічних знань у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну, низьку мотивацію науково-педагогічних працівників до інтеграції економічних підходів у професійну діяльність, відсутність системного підходу до підготовки з питань економіки освіти, а також недостатній рівень методичного забезпечення, що дозволяє ефективно інтегрувати економічні знання у освітній процес, що свідчить про потребу розроблення спеціалізованої методики, яка забезпечить якісне засвоєння та практичне застосування економічних знань у професійній діяльності викладачів.

З метою підвищення рівня готовності науково-педагогічних працівників у межах формувального етапу експерименту було впроваджено структурно-функціональну модель, яка передбачала створення педагогічних умов, спрямованих на розвиток економічної компетентності викладачів, застосування інноваційних форм і методів навчання, зокрема інтерактивних семінарів, кейс-методів, проєктного навчання, моделювання ситуацій, групової дискусії та застосування цифрових технологій для аналізу економічних показників в освітній діяльності. Важливим елементом впровадженої моделі стало розроблення та реалізація спеціального курсу «Економіка освіти»,

орієнтованого на практичне використання економічних знань у процесі розроблення освітніх програм з дизайну.

Аналіз результатів експерименту засвідчив позитивні зміни в рівнях сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти. Учасники експериментальної групи продемонстрували значне покращення у таких аспектах, як підвищення рівня економічних знань та їхнього практичного застосування, формування навичок стратегічного фінансового планування в освітній діяльності, зростання мотивації до використання економічних інструментів в освітньому процесі, вміння аналізувати фінансові аспекти освітньої діяльності, оцінювати економічну ефективність навчальних програм та використовувати інноваційні методи фінансового управління.

За даними статистичної обробки результатів, отримані зміни є статистично значущими: у експериментальній групі відбулося суттєве зростання частки учасників із високим рівнем сформованості економічної компетентності, тоді як у контрольній групі ці зміни були менш вираженими. Аналіз показників рівнів сформованості готовності виявив, що у контрольній групі покращення відбувалися на рівні традиційних методів навчання, які не забезпечують достатнього рівня інтеграції економічної складової в освітню діяльність. В експериментальній групі ж зміни виявилися значно більш суттєвими, що підтверджує ефективність запропонованої моделі та необхідність її подальшого використання у системі професійної освіти.

Таким чином, результати дослідження підтверджують ефективність запропонованої структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Вона сприяє не лише підвищенню рівня їхньої економічної грамотності, а й формує комплексне розуміння взаємозв'язку економічних процесів з освітньою діяльністю, що є необхідною умовою для розроблення сучасних освітньо-професійних програм у сфері дизайну.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході дослідження здійснено всебічний науковий аналіз підходів до проблеми формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Вивчено сучасні українські та зарубіжні концепції, що розкривають роль економічної складової у функціонуванні та розвитку вищої освіти. На основі аналізу наукових джерел визначено ключові підходи до формування фінансово-економічної компетентності науково-педагогічних працівників, що дозволяє підвищити ефективність управлінських рішень у сфері освіти.

З'ясовано, що ефективне управління освітніми програмами потребує інтеграції фінансово-економічних знань у професійну діяльність науково-педагогічних працівників, що у свою чергу, сприяє фінансовій стійкості закладів вищої освіти, раціональному використанню ресурсів, а також стратегічному плануванню освітніх процесів. Успішна реалізація економічних механізмів дозволяє оптимізувати бюджетування освітніх програм, визначати пріоритети у фінансуванні навчального процесу, забезпечувати ефективний розподіл матеріальних та людських ресурсів, що позитивно впливає на якість освітніх послуг. Використання економічних знань у розробленні навчальних курсів дозволяє більш ефективно адаптувати освітні програми до потреб ринку праці, підвищити їхню привабливість для майбутніх дизайнерів і сприяти залученню додаткового фінансування через партнерські програми, гранти та комерціалізацію навчальних продуктів.

Проаналізовано дефініції та уточнено зміст основних понять дослідження, зокрема «формування готовності», «економіка освіти», «освітньо-професійні програми» та «дизайн», визначено їх взаємозв'язок у контексті сучасних підходів до управління освітніми процесами та професійної підготовки науково-педагогічних працівників. Формування готовності розглядається як системний процес розвитку професійних компетентностей, що включає засвоєння

економічних знань, стратегічне управління освітніми програмами, фінансове планування та оптимізацію ресурсів. Економіка освіти визначена як система фінансово-економічного управління закладами вищої освіти, що сприяє їхній фінансовій автономії, ефективному використанню ресурсів та стратегічному розвитку. Освітньо-професійні програми розглядаються як комплекс навчальних компонентів, що забезпечують підготовку фахівців відповідно до вимог ринку праці. Підкреслено значення їхньої адаптації до економічних викликів, фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Дизайн у контексті дослідження інтерпретується не лише як творча діяльність, а й як міждисциплінарна сфера, що потребує економічних знань для забезпечення ефективного управління освітніми програмами, фінансування проєктів та комерціалізації дизайнерської освіти.

Визначено зміст, структуру та особливості формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у професійній діяльності. В умовах сучасної вищої освіти ефективне управління освітніми програмами потребує від науково-педагогічних працівників не лише розуміння економічних механізмів функціонування закладів освіти, а й здатності стратегічно планувати їх розвиток, аналізувати фінансові ризики та оптимізувати використання ресурсів. Саме тому процес формування готовності передбачає комплексний підхід, який забезпечує інтеграцію фінансово-економічних знань у всі аспекти професійної діяльності.

Охарактеризовано критерії, показники та рівні сформованості готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти. Виділено чотири основні критерії оцінювання: ціннісно-мотиваційний, який визначає рівень усвідомлення значущості економіки освіти у професійній діяльності; когнітивний, що охоплює володіння знаннями у сфері фінансового менеджменту, бюджетування та стратегічного планування; праксеологічний, який визначає здатність застосовувати економічні знання на практиці; та рефлексивно-аналітичний, що оцінює рівень самоаналізу, здатність оцінювати

ефективність фінансових рішень і коригувати їх відповідно до змін економічного середовища.

Визначено три рівні сформованості готовності: високий – усвідомлене використання економічних механізмів у професійній діяльності, стратегічне фінансове планування та ефективне управління освітніми ресурсами; середній – володіння основами економічного управління, потреба у додатковій підготовці у сфері бюджетування та фінансового аналізу; низький – обмежене розуміння фінансово-економічних механізмів, що ускладнює ефективне управління освітніми програмами та фінансовими процесами.

Обґрунтовано педагогічні умови формування готовності науково-педагогічних працівників до використання економічних знань у процесі управління освітніми програмами з дизайну. До основних умов віднесено інтеграцію економічних дисциплін у зміст освітньої підготовки, що дозволяє науково-педагогічним працівникам засвоїти основи фінансового управління освітніми програмами; використання практико-орієнтованих методів навчання, таких як кейс-методи, фінансовий аналіз, цифрове моделювання економічних процесів; а також застосування цифрових технологій для управління освітніми програмами, що дозволяє ефективно використовувати фінансові ресурси та оцінювати економічну ефективність навчальних програм.

Розроблено та експериментально перевірено ефективність структурно-функціональної моделі формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. Модель складається з трьох взаємопов'язаних блоків: цільового, що визначає основну мету та завдання підготовки науково-педагогічних працівників до застосування економічних знань у професійній діяльності; змістовного, який охоплює навчальні модулі, спрямовані на розвиток економічної компетентності, формування навичок фінансового аналізу, стратегічного планування та бюджетування; та результативного, що забезпечує оцінку рівня сформованості готовності науково-педагогічних працівників на основі визначених критеріїв та показників.

Проведене дослідження підтвердило ефективність запропонованої моделі та педагогічних умов, які сприяють формуванню фінансово-економічної компетентності науково-педагогічних працівників у сфері дизайн-освіти. Визначено, що інтеграція економічних знань у професійну підготовку науково-педагогічних працівників забезпечує не лише підвищення рівня їхньої фінансової грамотності, а й сприяє розширенню можливостей стратегічного планування освітніх програм. Запропонована модель дозволяє ефективно поєднати теоретичну підготовку та практичні навички, що є необхідними для оптимального управління ресурсами закладів вищої освіти, оцінки економічної ефективності навчальних програм та ухвалення обґрунтованих фінансових рішень.

Одержані результати можуть бути використані для оновлення змісту освітньо-професійних програм підготовки науково-педагогічних працівників у сфері дизайну, розроблення нових дисциплін, спрямованих на вивчення економічних аспектів освіти, а також впровадження курсів підвищення кваліфікації, що охоплюють питання бюджетування, фінансового менеджменту, оцінки ефективності освітніх програм і використання цифрових технологій у фінансовому управлінні. Крім того, запропонована модель може бути адаптована для застосування у підготовці фахівців інших напрямів, що потребують економічних компетентностей у сфері освітнього менеджменту. Впровадження цієї моделі в освітній процес сприятиме підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами у закладах вищої освіти, дозволяючи оптимізувати їхню діяльність та підвищити рівень фінансової автономії.

Перспективи подальших досліджень можуть бути зосереджені на вдосконаленні методичних підходів до формування економічної компетентності науково-педагогічних працівників, розширенні використання сучасних цифрових технологій у процесі їхньої економічної підготовки, а також розробленні комплексних програм підготовки, що поєднують міждисциплінарний підхід, інтерактивні методи навчання та цифрові фінансові інструменти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: навчально-методичний посібник / За заг. редакцією проф. В. Стинської, доц. Л. Прокопів / Авторський колектив: Т. Завгородня, З. Нагачевська, Б. Савчук, В. Стинська, І. Стражнікова, І. Єгорова, В. Ковальчук, Л. Прокопів, Н. Салига. Івано-Франківськ, 2021. 430 с.
2. Алейнікова О. В. Інноваційні підходи до розробки навчальних програм у дизайні. Київ: Освіта України, 2021. С. 330.
3. Алексєєва С.В. Педагогічна система підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри у професійних навчальних закладах художнього профілю : методичні рекомендації. Київ : МІХМД, 2014. 61 с.
4. Андрощук, І. В., & Андрощук, І. П. Співпраця закладів вищої освіти із стейкхолдерами як умова підвищення ефективності підготовки майбутніх педагогів. Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. 2020. № 29. С. 215-226. URL: <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/223101>.
5. Андрущенко В. П. Економіка освіти: навчальний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2016. С. 320.
6. Антонова, О. Підготовка майбутнього вчителя до роботи з обдарованими учнями як складова його професійної компетентності. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2003. №12. С. 66-69.
7. Антонович Є.А. Дослідження синтезу дизайну і технологій у системі неперервної дизайн-освіти. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер.: Мистецтвознавство. 2011. Вип. 2. С. 205–213.
8. Артюшина, М.В., & Саркісова, О.Ю. Сучасні освітні технології у теорії та практиці підготовки здобувачів вищої освіти до викладацької

діяльності. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія». 2022. 20. С. 9-19. <https://doi.org/10.18372/2411-264X.20.16912>

9. Базилевич В. Д. Економіка освіти: теоретичні засади та практичні аспекти. Київ: Знання, 2019. С. 340.
10. Базилевич В. Д. Економічна теорія: підручник. К.: Знання, 2008. С. 855.
11. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Підручник. Київ: Знання, 2019. С. 855.
12. Бакум З., Саприкіна Л. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фахівців. Київ: Освіта, 2018. С. 256.
13. Безтелесна Л. І., Печенюк А. В. Управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників: монографія. Рівне: НУВГП, 2016. С. 119–137.
14. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2-х кн. К.: Либідь, 2003. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. С. 280.
15. Богданова І. М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вчителів на основі застосування інноваційних технологій: дис.доктора пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2003. С. 440.
16. Бойко Т. Економічна складова управління освітніми програмами у закладах вищої освіти : дис. ... канд. пед. наук. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. С. 185.
17. Бондаренко О. М. Цифрові технології в економіці освіти: теорія та практика. Київ: Наукова думка, 2020. С. 215.
18. Бондаренко І. М. Управління освітніми проектами в умовах змін: економічні аспекти. Львів: Освітня преса, 2019. С. 400.
19. Бровченко А. І. Формування національної неперервної системи дизайн-освіти – актуальне завдання сьогодення. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2022. Вип. 88. С. 24–30.
20. Бусел В. Тлумачний словник термінів. В. Бусел. Київ : Освіта, 2012. С. 480.

21. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. С. 1728.
22. Буцик І. Організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх педагогів. Педагогічний альманах. 2020. Вип. 70. С. 76–77.
23. Васильєва В.В. Розвиток професійної рефлексії майбутніх психологів у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Васильєва Вікторія Володимирівна. Умань, 2020. С. 250.
24. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. В.Т. Бусел. К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
25. Верховна рада України. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022–2027 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України. 2021. № 1619-р.
26. Вітренко Ю.М. Освіта як вид економічної діяльності / Ю.М. Вітренко // Економіка та держава. – 2019. – № 3. – С. 10–13.
27. Воронцова, Н. В. Фінансове планування освітніх проєктів. Київ: Освітня думка, 2018. С. 270.
28. Вронська С. Університетська освіта в системі економічного розвитку України. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки). 2019. № 2(40). С. 66–71.
29. Галуцак І. Готовність майбутніх економістів до професійної діяльності в умовах гірського регіону України. Гірська школа українських Карпат. 2017. № 17. С. 157–160.
30. Геєць В. Характер перехідних процесів до економік знань. Економіка України. 2004. № 4. С. 4–14.
31. Глобалізація та освіта. BESTUNIVERSITIES: портал про вищу освіту в Україні. URL : <http://bestuniversities.com.ua/ua/osobistiy-rozvitok/globalizaciya-ta-osvita>

32. Глянєнко К. Педагогічні умови формування готовності студентів до інноваційного викладання. // Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 69, том 1, 2023. С. 306-310.
33. Гончаренко В. М. Фінансовий менеджмент у сфері освіти. Київ: Освіта, 2021. С. 320.
34. Гончаренко О. В. Формування економічної компетентності викладачів у системі вищої освіти: дис. ... канд. пед. наук. Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2022. С. 245.
35. Гончаренко С. У., Олійник П. М., Федорченко В. К., Фоменко Н. А., Поважна Л. І. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. для студ., магістрів, аспірантів і викладачів вищих навч. закл. / за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – Київ : Вища школа, 2003. – 323 с.
36. Гончаренко С. У. Підготовка викладачів вищої школи до економічного управління освітніми програмами. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2017. № 3. С. 56-61.
37. Гончарова О. Розвиток економічного мислення у викладачів вищих навчальних закладів: монографія. Харків: ХНУ, 2020. С. 180.
38. Гриценко А. А., Гриценко О. А. Стратегічні пріоритети сталого розвитку економіки України у післявоєнний період. Економічний дискурс. 2023. № 3. С. 45–52. URL: <https://economydiscourse.com.ua> (дата звернення: 28.01.2025).
39. Грішина О. М. Стратегічне управління фінансами закладів освіти: сучасні виклики та перспективи. Київ: Освіта України, 2020. С. 312.
40. Джерела: Дрейф Г. Управління фінансами у вищій освіті: теорія та практика. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. С. 356.
41. Діденко Л. В. Фінансова грамотність у системі вищої освіти: монографія. Київ: Освіта України, 2020. С. 276.
42. Довідник з педагогічних термінів / ред. В. І. Шинкаренко. Київ : Освіта, 2020. С. 512.

43. Дорошенко І. В. Методи стратегічного фінансового управління в закладах вищої освіти. Харків: Університетська книга, 2018. С. 290.
44. Дорошенко О. П. Інноваційні фінансові моделі в освіті. Одеса: Наука, 2018. С. 220.
45. Дорошенко П. М. Фінансові механізми управління освітніми закладами. Харків: Освіта, 2018. С. 272.
46. Дрейкер М. Управління фінансовими стратегіями освітніх закладів: концепції та методи. Харків: Видавництво ХНУ, 2022. 295 с
47. Дрейф Г. Управління фінансами у вищій освіті: теорія та практика. – Київ: Центр навчальної літератури, 2018. – 356 с.
48. Дубич К. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців. К.: Освіта, 2018. С. 240.
49. Дудко І. П. Інноваційні підходи до підготовки фахівців у сфері дизайну. Освітній простір України. 2022. Вип. 21. С. 41–50. URL: <https://npu.edu.ua/design/journal-edu.pdf>.
50. Дутка Г. Сучасний стан та перспективи розвитку економічної освіти в Україні. *Nauki Ekonomiczne*. 2017. Том. 25. С. 125–141.
51. Дьюї Дж. Демократія і освіта / пер. з англ. К.: Освіта, 2000. С. 300.
52. Енциклопедичний словник з освіти / під ред. О. Г. Семенюк. Харків : Вища школа, 2019. С. 480.
53. Енциклопедичний словник педагогічних термінів / ред. В. П. Андрущенко. – Київ: Освіта, 2021. С. 845.
54. Енциклопедія Сучасної України. Дизайн. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: <https://esu.com.ua/article-24234> (дата звернення: 28.01.2025).
55. Євтушенко Г. М. Фінансування освіти: стратегічне планування та управління. Львів: Світ, 2015. С. 198.
56. Жосан О.Е. Педагогічний експеримент: навч.-метод. посіб. Кіровоград: Вид-во КОШПО імені В. Сухомлинського, 2008. 72 с.

57. Жукова А. Особливості організації та проведення педагогічного експерименту як основного інструменту дослідження лідерської компетенції у студентів. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2023. Вип. 38. С. 97–104.
58. Загородня А. А. Професійна підготовка фахівців економічної галузі у закладах вищої освіти Республіки Польщі та України: монографія. К.: ВП «Едельвейс», 2018. С. 392.
59. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.01.2025).
60. Захарченко Н. Експеримент як один із методів психологопедагогічного дослідження. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory 25 Experience Problems. 2014. № 39. С. 230 – 234.
61. Захарченко Н. Експеримент як один із методів психологопедагогічного дослідження. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory 25 Experience Problems. 2014. № 39. С. 230 – 234.
62. Зозуля О. Готовність до професійної діяльності: теоретико-методологічний аспект. Київ. Наукова думка, 2019. С. 256.
63. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії. Київ: ТОВ "Основа", 2018. С. 345.
64. Іванов С. М. Стратегії розвитку освітніх програм з дизайну в умовах економічної нестабільності. Львів : Наукова думка, 2021. С. 320.
65. Іванова Н. В. Стратегічне управління ресурсами в освіті: застосування цифрових технологій. Львів: ЛНУ, 2022. 200 с.
66. Іванова О. С. Основи фінансового управління в освіті. Київ: Освітнянська преса, 2020. С. 345.
67. Іванченко О. Формування професійної готовності дизайнерів у сучасному освітньому просторі. Вісник педагогічних наук. 2019. № 7. С. 112–119.

68. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти : монографія / Л. О. Волощук, Є. І. Масленніков, Е. А. Кузнецов, Ю. М. Сафонов, С. В. Філіппова [та ін.] ; за ред. Л. О. Волощук, Є. І. Масленнікова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. – Вип. 4. – 524 с.
69. Інформаційно-аналітична довідка щодо організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти України в умовах воєнного стану (за результатами щоквартального онлайн анкетування, І квартал 2023 року). Державна служба якості освіти України: вебсайт. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/Orginazaciya_osvitnogo_procesu_FPOZVO_IAD_I_kvartal_2023_SQE.pdf
70. Іщенко В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх спеціалістів у вищих навчальних закладах. Львів: Світ, 2016. С. 198.
71. Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. Каталог освітніх програм. <https://kdidpamid.edu.ua/academy/navchannya/studentu/katalog-osvitnih-program/>
72. Київський національний університет технологій та дизайну. Перелік освітніх програм. «Професійна освіта». 022 «Дизайн» <https://knutd.edu.ua/ekts/perelik-program/>
73. Кирієнко М.І. Підготовка майбутніх фахівців з дизайну до застосування мультимедійних технологій у професійній діяльності: дис. ... канд. пед. наук. Київ: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, 2024. URL: <https://kdidpamid.edu.ua> (дата звернення: 28.01.2025).
74. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження. Київ, 2006. С. 108.
75. Коваленко М. І. Впровадження цифрових інструментів у освітній процес: монографія. Харків: ХНУ, 2021. С. 185.
76. Коваль, В. С. Економіка освіти: сучасні підходи та інструменти. Черкаси: Черкаський університет, 2020. С. 380.

77. Ковальчук Н. І. Економічні основи управління освітніми програмами: дис. ... канд. пед. наук. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2023. С. 228.
78. Ковальчук О. Г. Бюджетування освітніх програм: сучасні підходи. Львів: Світ, 2019. С. 298.
79. Ковальчук О. Г. Фінансовий менеджмент у сфері освіти: навчальний посібник. Львів: Світ, 2019. С. 312.
80. Ковальчук О. П. Інноваційне фінансування вищої освіти: проблеми та перспективи. Львів: ЛНУ, 2019. С. 412.
81. Ковальчук, В. І. Прогнозування розвитку системи освіти. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія, 2016. № 233. С. 112-120.
82. Ковальчук, В. І. Тенденції розвитку освітньої системи в Україні. Economics, science, education: integration and synergy: materials of international scientific and practical conference (18-21 January 2016). Київ: Центр навчальної літератури. 2016. С. 79-80.
83. Ковальчук, О. В. Фінансове управління в освіті. Харків: Наукова думка, 2018. С. 345.
84. Козак І. М. Економіка освіти: основи та практичні аспекти. Київ: Вища школа, 2018. С. 220.
85. Козак Л. В. Менеджмент в освіті: фінансові аспекти. Київ: Академія, 2019. С. 312 с.
86. Король А. Сутність поняття дизайн і його види. Молодь і ринок. 2012. № 4. С. 140–145.
87. Коханко О.М. Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2005. 254 с.
88. Кравець А. В. Фінансова грамотність викладачів вищої школи як чинник ефективного управління освітою: дис. ... канд. пед. наук. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2023. С. 198.

89. Кравченко М.С. Підготовка майбутніх фахівців з дизайну до управління проєктами у професійній діяльності: дис. ... канд. пед. наук. Київ: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, 2024. URL: https://kdidpamid.edu.ua/academy/wpcontent/uploads/2024/03/dysertacziya_kravchenkoms_18_02_2024_compressed.pdf (дата звернення: 28.01.2025).
90. Кравченко, І. І. Педагогічне управління освітніми проєктами. Харків: Вид-во ХНУ, 2020. С. 260.
91. Кравчук І. Фактори впливу на розвиток дизайну як науки. Педагогіка і психологія. 2017. № 1. С. 34–39.
92. Крайніков Е. Професійна зрілість як фактор готовності до діяльності. Педагогіка і психологія. 2016. № 7. С. 35–42.
93. Кремень В. Г. Інноваційні підходи до розробки освітніх програм у закладах вищої освіти. Освіта і наука в Україні. Київ: Грамота, 2021. С. 110–115.
94. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні: інноваційні аспекти. Стратегії, реалізація, результати. Київ: Грамота, 2018. С. 112.
95. Кубанов Р.А. Теоретичний аналіз змісту готовності майбутніх фахівців економічних спеціальностей до професійної діяльності. Фізико-математичні основи (ФМО). 2018. № 2 (16). С. 67–70.
96. Лавніков О.А., Лесик А.С. Інтегративний підхід у системі вищої освіти: поняття і особливості // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. – 2020. – № 1 (19). – С. 195–199.
97. Ладиченко Т.І. Модернізація освітньо-професійних програм у контексті сучасних викликів. Наукові записки. 2021. № 2. С. 45–52.
98. Литвиненко С. А. Фінансова ефективність освітніх програм: моделі та методи аналізу. Київ: НАН України, 2019. С. 278.

99. Литвиненко С. В. Фінансовий менеджмент у сфері освіти: теоретичні основи та практичне застосування. Київ: Академія, 2019. С. 312.
100. Ліндер К. Аналіз фінансових процесів в освіті: підручник. – Львів: Світ, 2021. – 328 с.
101. Локшина О. І. Економічні механізми розвитку освітніх програм у контексті глобалізаційних викликів. Вісник НАН України. 2021. № 2. С. 92-101.
102. Луговий Л. М. Сучасні виклики у формуванні освітніх програм: теоретико-методологічні аспекти. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. Вип. 4. С. 65–72.
103. Ляшенко І., Коробова М., Столяр М. Основи математичного моделювання економічних, екологічних та соціальних процесів : навчальний посібник. Навчальна книга-Богдан. Тернопіль, 2006. С. 304.
104. Максименко С. Д. Психологічні основи професійної діяльності. С. Д. Максименко. Київ : Вид-во НАПН України, 2010. С. 312.
105. Мартинова Р. Види дидактичних моделей процесу навчання. Наука і освіта, № 4, 2019. С. 15-22.
106. Марченко О. С. Інституційна безпека підприємств в умовах воєнного стану: виклики та перспективи. Економіка і прогнозування. 2023. № 4. С. 78–85. URL: <https://econforecasting.org.ua> (дата звернення: 28.01.2025).
107. Масол Л. М. Мистецька освіта в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. Київ: Наукова думка, 2020. С. 234.
108. Мельник І. Економіка освіти: теорія та практика. Київ. Вища школа, 2019. С. 220.
109. Мельник І. О. Стратегічне планування у сфері освіти: фінансово-економічні аспекти. Дніпро: Ліра, 2020. С. 280.
110. Мельник О. В. Впровадження економіки освіти у професійну підготовку викладачів: монографія. Київ: Наукова думка, 2019. С. 210.

111. Мельник О. С. Формування економічної компетентності викладачів у системі професійної освіти: дис. ... канд. пед. наук. Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2022. С. 210.

112. Мельник Р. О. Фінансовий аналіз бюджетування освітніх проєктів. Одеса: Політехніка, 2020. С. 305.

113. Мельник, Є. А. Інноваційні технології в освіті: економічний аспект. Київ: Академвидав, 2017. С. 325.

114. Мельник, Є. А. Інноваційні технології в освіті: економічний аспект. Київ: Академвидав, 2017. С. 325.

115. Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо розроблення освітніх програм. URL:https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/doc/proj/polozhennya_pro_rozroblennya_osvitnih_program.pdf (дата звернення: 28.01.2025).

116. Мешко А. М. Проблематика підготовки майбутніх дизайнерів в умовах соціально-економічних змін. Науково-практичне видання. Вища школа. Київ, 2021. №1-2(198). С. 116.

117. Мещанінов О. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : монографія. Вид-во МДГУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2005. С. 460.

118. Михалюк А. М., Грищенко М., Камбалова Я. Інноваційні підходи до професійного розвитку викладачів у цифрову епоху. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2024. Вип. 11. С. 45–58.

119. Міністерство освіти і науки України. Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти. 2018. Наказ № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

120. Мойсеєнко І. П., Гринькевич О. С. Економічна ефективність вищої освіти в Україні. Соціальноправові студії. 2018. Випуск 1. С. 80–87.

121. Нечіпор С. В. Інноваційні підходи до підготовки фахівців до професійної діяльності у сфері fashion-індустрії // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – 2023.

122. Овсяник В. Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти. Молодь, освіта, наука та мистецтво. Умань 2024. С. 110-113.

123. Огієнко О. І. Модель формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. С. 120.

124. Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти. Шлях освіти. 2009. № 4(54). С. 2–6.

125. Олійник О.В. Інноваційні підходи до розроблення освітньо-професійних програм: монографія. Київ: Ліра-К, 2020. 198 с.

126. Павленко Л., Павленко М., Павленко Є. Дослідження необхідності впровадження технологій DevOps у навчання майбутніх вчителів інформатики.

URL:https://www.researchgate.net/publication/372154274_Research_on_the_necessity_of_implementing_devops_technologies_in_the_Training_of_Future_Computer_Science_Teachers (дата звернення: 28.01.2025).

127. Падалка Г. М. Методичні основи дизайн-освіти: український контекст. Харків: Видавництво ХНУ, 2022. С.198.

128. Панасенко Е. Експеримент у системі методів наукового дослідження в історико-педагогічній думці радянської доби. Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць. Полтава, 2011. Вип. 8(2). С 209 – 215.

129. Пасько О. М., Кравченко М. С. Інтеграція менеджменту у навчальні програми дизайнерських спеціальностей, виклики та перспективи в навчальних закладах. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. № 65, том 2. С. 352–356.

130. Пасько О.М. Методика навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну: дис. ... канд. пед. наук. Київ: 2021. URL: <https://kdidpamid.edu.ua> (дата звернення: 28.01.2025).

131. Петренко В. А. Фінансове планування у вищій освіті: сучасні тенденції. Київ: Освіта, 2017. С. 345.

132. Петренко І. О. Економічні аспекти управління освітніми закладами. Харків: Освіта, 2017. С. 310.
133. Петренко С., Петренко Л. Психологічні основи готовності до професійної діяльності. . Освіта. Харків, 2021. С. 312.
134. Петрова І. В. Сучасні наукові підходи до професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів. Перспективи та інновації науки. Київ, 2024. № 2 (36). С. 394-405.
135. Підласий І. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ: Слово, 2004. 616 с.
136. Пономаренко О. В. Поняття «організаційно-педагогічні умови» в контексті дослідження професійної освіти майбутніх магістрів психології. Науковий рейтинг. 2021. № 12. С. 199–204.
137. Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти: Наказ МОН України від 12.05.2023 № 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-23#n16>
138. Прохорчук Л. Формування професійно-етичної культури майбутніх дизайнерів. Харків: Видавництво НТУ, 2020. С. 270.
139. Прусак Н. Становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2015. Вип. 31. С.71–82.
140. Радченко Л. В. Управління бюджетами освітніх установ. Черкаси: Вид-во ЧНУ, 2018. С. 265.
141. Радченко П. О. Фінансова автономія університетів: переваги та виклики. Київ: Освіта, 2018. С. 256.
142. Радченко П. О. Фінансове забезпечення навчальних програм: аналітичні підходи. Київ: Освіта, 2018. С. 298.
143. Різник В. Модель формування готовності майбутніх фахівців економічних спеціальностей до професійної діяльності у процесі вивчення спеціальних дисциплін. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія

Сковороди»: збірник наукових праць / гол. ред. В.П. Коцур. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.): Лукашевич О.М., 2013. Вип. 28. Т. 2: Педагогіка. Психологія. Філософія. С. 277–283.

144. Роз'яснення Міністерства освіти і науки України щодо освітніх програм. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v-377729-18> (дата звернення: 28.01.2025).

145. Романенко І. Методичні аспекти підготовки викладачів до використання інноваційних технологій. Київ: Академія, 2021. С. 190.

146. Руденко С. Фінансування освітніх програм у дизайнерській освіті: оптимізація ресурсів та бюджетне планування : дис ... канд пед наук Одеса : Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського 2023. С. 220.

147. Руденченко А. Кирієнко М. Формування готовності науково-педагогічних працівників з дизайну до використання мультимедійних технологій. Вісник науки та освіти. 2025. № 9 (37). С. 331-342.

148. Руденченко А., Кошель Г. Підготовка майбутніх дизайнерів до створення елементів фірмового стилю для реклами. Наука і техніка сьогодні. 2025. № 1(42). С. 848-857.

149. Руденченко А., Чембержі Д., Сапфірова Н. Сучасні виклики цифровізації у професійній підготовці дизайнерів у закладах вищої освіти. Перспективи та інновації науки. 2025. № 1(47) С. 995-1003.

150. Руденченко А. А. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / А.А. Руденченко; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2017. С. 40.

151. Рудницька О. П. Сучасні методи розробки освітньо-професійних програм. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. С.150.

152. Рудницька К. В. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю у вищих навчальних закладах. Науковий

вісник Ужгородського університету. Серія “Педагогіка. Соціальна робота”. 2017. Випуск 2 (41). С. 222–225.

153. Савченко М. П. Стратегічне мислення викладачів у контексті економіки освіти: дис. ... канд. пед. наук. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. С. 210.

154. Савченко О. Фінансова аналітика в освітньому менеджменті. Харків: Освіта і наука, 2021. С. 290.

155. Сагач О. М. Організаційно-педагогічні умови неперервного професійного зростання майбутнього вчителя. Регіональна історія України. 2010. Вип. 4. С. 167–176.

156. Саприкіна, Л. О. Основи економіки освіти: теорія та практика. Київ: Вища школа, 2017. С. 520.

157. Семенова А. Готовність як особистісне утворення: концептуальний аналіз. Вісник педагогічних наук. 2015. № 3. С. 49–53.

158. Сергєєва Л.М. Конкурентоздатних фахівців у закладах професійної освіти: теорія та практика: монографія / за ред. Л.М. Сергєєвої. – Дніпро: Журфонд, 2020. – 284 с.

159. Сидоренко В. Професійна готовність педагогічних працівників: теоретичні засади. Освіта. Київ. 2018. 276 с.

160. Сидорова В. В. Економіка освіти: проблеми та перспективи. Харків : Вища школа, 2019. С. 250.

161. Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження. Шлях освіти: науковометодичний журнал, 2011, № 2. С. 5–1.

162. Ситник В. В. Визначення ефективності використання кейс-методів в освітньому процесі. Харків: Вища школа, 2016. 210 с.

163. Сідлецький С.І. Економічні детермінанти розвитку вищої освіти. Економіка і суспільство. 2022. № 3. С. 15–26.

164. Сімко Р. Т. Поняття готовності до професійної діяльності на сучасному етапі розвитку психологічної науки. Р. Т. Сімко. Проблеми сучасної

психології : зб. наук. праць К-ПНУ ім. І. Огієнка та Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. 2011. Вип. 13. С. 415-425.

165. Скрипник Л. Інтеграція принципів економіки освіти у професійний розвиток науково-педагогічних працівників. Економіка та освіта. 2021. № 3. С. 78–89.

166. Слободяник В. В. Економічна ефективність освітніх інвестицій. Київ: Університет, 2020. С. 290.

167. Слободяник М. П. Економіка освіти: методологічні засади. Київ: Академія, 2020. С. 372.

168. Слободянюк Ю. В. Освітній менеджмент: фінансовий аналіз і стратегічне планування. Київ: Либідь, 2018. С. 347.

169. Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. К.: Головна редакція УРЕ, 1985. С. 968.

170. Словник укр. мови в 11 томах. Том 5, 1974. С. 755.

171. Сметаніна М. Педагогічні умови професійної підготовки у системі вищої освіти. Дніпро: Університет, 2019. С. 230.

172. Сотська Г. Теоретико-методичні засади формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності. Одеса: Наука, 2014. С. 320.

173. Спірін О., Іванова С., Олексюк В., Мінтій І., Вакалюк Т., Кільченко А. Експеримент з розвитку компетентності з використання інформаційно-цифрових технологій для оцінювання результативності педагогічних досліджень. Вісник післядипломної освіти. Випуск № 27(56) Серія «Педагогічні науки» 2024. С. 147-170.

174. Сухомлинська О. В. Педагогіка і виклики сучасності. Київ: Знання, 2020. С. 243.

175. Сухомлинський В. О. Вибрані твори у 5-ти т. К.: Радянська школа, 1977. Т. 2. С. 645.

176. Табачук В. О. Мотивація професійної діяльності та розвитку науково-педагогічних працівників в сучасних соціоекономічних умовах.

Актуальні проблеми економіки: наук. екон. журнал. 2021. № 7–8 (241–242). С. 13–25.

177. Тименко В. Теоретичні засади етнічного дизайну у професійній освіті. Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Соціальні науки. 2017. № 1. С. 12–16.

178. Тимченко М. В. Проектні методи в навчанні дизайнерів: теорія та практика. Київ: Науковий світ, 2018. 256 с.

179. Ткаченко В. Г. Стратегічне управління освітніми ресурсами. Харків: Освітній стандарт, 2022. С. 390.

180. Ткаченко І. А. Дизайн-менеджмент у структурі сучасних освітніх програм: економічний контекст. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2023. Вип. 5. С. 87–92.

181. Ткаченко І. М. Економічні механізми розвитку вищої освіти. Дніпро: Ліра, 2022. С. 280.

182. Ткаченко І. М. Економічні механізми розвитку вищої освіти. Дніпро: Ліра, 2022. С. 280.

183. Ткаченко І. М. Економічні механізми розвитку вищої освіти. Дніпро: Ліра, 2022. С. 280.

184. Ткачук Р.А., Остапйовська А. В. Формування готовності педагога до інноваційної діяльності. Педагогічний пошук. 2022. № 4. С. 40-49.

185. Томашевський В. Критерії та показники у педагогічних дослідженнях. Світ. Львів, 2017. С. 320.

186. Трофімчук В. І. Основи економіки освіти: навчальний посібник. Харків: ХНУ, 2020. С. 140.

187. Український державний університет імені Михайла Драгоманова. Освітньо-наукова програма за спеціальністю 015 «Професійна освіта» <https://ftd.edu.ua/edu-program/015-prof-edu>

188. Уруський В.І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: Методичний посібник. Тернопіль: ТОКІППО, 2005. 96 с.

189. Федорова Н. П. Управління освітніми проектами в умовах економічних змін: монографія. Харків: ХНУ, 2020. С. 185.

190. Хаустова О. В. Формування готовності педагога до інноваційної діяльності як педагогічна проблема. *Управління розвитком*. 2013. Вип. 2. С. 123–130.

191. Циганюк Д. Л., Цирулик С. В. Вища освіта як чинник соціально-економічного розвитку країни. *Вісник СумДУ. Серія “Економіка”*. 2019. № 1. С. 111–122.

192. Черепехіна О.А. Формування професіоналізму майбутніх психологів засобами психологічного супроводу. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія «Психологічні науки»*. 2012. Вип. 2.16. С. 307–311.

193. Черкашин Т. В. Розвиток економічного мислення у викладачів вищих навчальних закладів: навчальний посібник. Львів: ЛНУ, 2021. С. 160.

194. Чухно А. А. Економіка знань і перспективи розвитку освітньої системи. Київ: Вища школа, 2014. С. 276.

195. Шапран О. Психологічні засади професійної готовності. *Науковий вісник*. 2018. № 5. С. 75–83.

196. Шевченко І. Інтеграція економіки освіти у систему професійної підготовки педагогічних працівників : дис. ... канд. пед. наук. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2022. С. 198.

197. Шевченко Л. С. Підприємництво в умовах підривної конкуренції: стратегічні орієнтири. *Бізнес Інформ*. 2023. № 12. С. 101–107. URL: <https://business-inform.net> (дата звернення: 28.01.2025).

198. Шевченко Н.Ф. Дослідження професійної спрямованості майбутніх психологів. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2012. № 1(3). С. 123–129.

199. Шкарлет, С. М. (ред.). *Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник*. Київ: Міністерство освіти і науки України. 2022. С. 12–45.

школі. Київ: Вища школа, 2003. С. 323.

200. Школяр Н. Організаційно-педагогічні умови в системі вищої освіти. Харків: Видавництво НТУ, 2020. С. 312.
201. Шпак О.В. Підготовка майбутніх бакалаврів графічного дизайну до застосування каліграфії у професійній діяльності: дис. ... канд. пед. наук. Київ: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, 2023. URL: https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2023/10/dysertacziya_shpak-_o_v_2023-1.pdf (дата звернення: 28.01.2025).
202. Шульц Р. Економічна рефлексія у сфері освіти: теорія та практика. – Київ: Наукова думка, 2019. – 240 с.
203. Юрченко В. М. Стратегічне управління фінансами освітніх установ. Економіка освіти і науки. 2020. № 1. С. 88-95.
204. Ягупов В. В. Методологія професійної підготовки: навч. посіб. Київ: Освіта, 2012. С. 312.
205. Яковенко В. І. Стратегічне управління освітніми процесами: економічні аспекти. Харків: Освіта, 2021. С. 256.
206. Яковенко П. В. Фінансове забезпечення освітньої діяльності. Дніпро: ДНУ, 2021. С. 318.
207. Яненкова Г. Роль освіти і науки для економічного росту і розвитку суспільства. Економіка та держава. 2015. № 7. С. 6–9.
208. Ястремський О.І. Види економічної діяльності «Наукові дослідження та розробки» і «Освіта» в структурі національної економіки України. Економіка та прогнозування. 2019. № 2. С. 45–58.
209. Яценко, О. С. Цифрові технології в освітньому менеджменті. Київ: Науковий світ, 2019. С. 210.
210. Antonova, O., Bondarenko, V., Antipova, O., Griban, G., Sydoruk, N., Biruk, N., Horokhova, L., Boichuk, I., Verbovskiy, I., & Novitska, I. (2019). Methodological principles of the professional training of future specialists at higher educational institutions. *Revista Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores*, 7, 21-35.

211. Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
212. Drew, P. (2021). *Integrating economics into education programs*. Oxford Press. 298 p.
213. European Commission. (n.d.). *European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF)*. Retrieved January 28, 2025, from <https://europa.eu/europass/en/european-qualifications-framework-eqf>
214. Fernandez, R. (2021). *Economic perspectives in curriculum design*. Educación Moderna. 287 p.
215. Frances J. (2019). *Education and economic development*. Routledge. 316 p.
216. Merriam-Webster Dictionary. (n.d.). *Model [Definition]*. Retrieved from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/model#dictionary-entry-1>
217. Michael, A. (2020). *Education and innovation: A guide for 21st century teachers*. Cambridge University Press. 214 p.
218. Smith, M. (2022). *Innovation in design education*. Harvard Publishing. 243 p.
219. Thornton, T. (2020, October 26). *The problem with the way economists are educated*. Boston University, Global Development Policy Center. Retrieved from <https://www.bu.edu/eci/2020/10/26/the-problem-with-the-way-economists-are-educated/>
220. Yuen, S. (2022, September 22). *Putting modern economics in context: Lessons from a Soviet curriculum reform project*. Boston University, Global Development Policy Center. Retrieved from <https://www.bu.edu/eci/2022/09/22/putting-modern-economics-in-context-lessons-from-a-soviet-curriculum-reform-project/>

ДОДАТКИ

Додаток А

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Овсяник В.О., Гончар К. Р. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників у контексті економіки освіти для розроблення освітньо-професійних програм з дизайну. *Перспективи та інновації науки*. Київ, 2025. № 1 (47). С. 808 - 816. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)-808-816](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47)-808-816)
2. Овсяник В.О., Гончар К.Р. Формування готовності науково-педагогічних працівників з дизайну до застосування економіки освіти. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 10 (28). С. 1082-109. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10\(28\)-1082-1091](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-1082-1091)
3. Овсяник В. Інтеграція принципів економіки освіти в підготовку фахівців у сфері дизайну: сучасні виклики та можливості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2024. № 80, том 2. С. 257-262. DOI: DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-2-38>
4. Кирієнко М., Овсяник В. Формування естетичного світогляду у підготовці майбутніх дизайнерів педагогів. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2024. № 44. С. 472-479. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.10.2024.067>
5. Овсяник В.О. Історія становлення дизайну як професії. *Перспективи та інновації науки*. Київ, 2024. № 10 (44). С. 431-438. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-431-438](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-431-438)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Овсяник В. Інноваційні підходи до застосування економіки освіти у професійній підготовці дизайнерів. *Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти : здобутки, проблеми та перспективи*. (м. Умань, 7-8 листопада 2024 р.). Умань 2024. С. 60-63. URL: <https://drive.google.com/file/d/1BQ4xDxkNg5c0HQNxShg2D-auQEvdQeHJ/view>

7. Овсяник В. Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти. *Молодь, освіта, наука та мистецтво* (м. Умань, 28-29 листопада 2024 р.). Умань 2024. С. 60-63. URL: <https://drive.google.com/file/d/1qetsVDSRwxBWreERBt479mPoBmGyp7AN/view>

8. Кирієнко М., Овсяник В. Використання мультимедійних технологій для покращення UI/UX дизайну мобільних додатків у програмі Figma. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2024. № 44. С. 496-499. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.10.2024.070>

9. Овсяник В. О. Інноваційні підходи до застосування економіки освіти у професійній підготовці дизайнерів. *Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики*. (м. Київ, 26-28 листопада 2024 р.). Київ 2024. С. 66. URL: https://uu.edu.ua/upload/Conference/inclusivne_osvitne_seredovische/2024/programaIOS2024.pdf

10. Овсяник В. Інклюзивна мистецька освіта. Арттерапія. «Художні практики в контексті мистецької освіти: новації, тенденції, перспективи». (м. Київ, 11 квітня 2023 р.). Київ 2023. С. 33-41. URL: <https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2024/01/2.pdf>

Наукові праці, які додатково відображають результати дослідження

11. Овсяник В. Економіка освіти в дизайні. Навчальний посібник. К.: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. 2025. С. 81

Додаток Б

**Освітньо-наукова програма 015 «Професійна освіта» Українського
державного університету імені Михайла Драгоманова**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Рішенням Вченої ради
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
30 березня 2023 року, протокол № 4
Голова Вченої ради, доктор
В.В. Андрушко

**Освітньо-наукова програма
015 ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (теорія та методика професійної освіти)
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 015 Професійна освіта
Кваліфікація – доктор філософії з професійної освіти

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти)» розроблена відповідно до вимог:

- Законів України «Про вищу освіту» (2014 р., зі змінами від 16.01.2020 р.), «Про освіту» (прийняття від 05.09.2017 р., набрання чинності 28.09.2017 р.);
- Постанов КМУ № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» та № 266 від 29.04.2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами згідно з Постановою КМУ № 53 від 01.02.2017 р.);
- «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою КМУ № 266 від 23.03.2016 р.;
- Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010, Національної рамки кваліфікацій (2011 р., зі змінами від 2020 р.);
- Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;
- Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти (2016 р., зі змінами від 30.04.2020 р.).

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій, затвердженої Постановою КМУ № 1341 від 23.11.2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 509 від 12.06.2019 р.).

Освітньо-наукова програма діє до введення Стандарту за відповідним рівнем вищої освіти.

Освітньо-наукова програма являє собою єдиний комплекс навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, засобів налагодження зворотнього зв'язку та ін., спрямованих на досягнення передбачених освітніх результатів, що дає право на отримання визначеної освітньої та професійної кваліфікації (п. 17, ст. 1 ЗУ «Про вищу освіту»).

ОНП РОЗРОБЛЕНО проєктною групою:**Гарант освітньо-наукової програми**

Дем'яненко Наталія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Члени проєктної групи:

1. **Кушнірук Світлана Анатоліївна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

2. **Титова Наталія Михайлівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної підготовки, документознавства та публічного управління Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

3. **Вишківська Ванда Болеславівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

4. **Войналович Олександра Олександрівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

5. **Шевченко Андрій Федорович**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

6. **Силенко Юлія Володимирівна**, асистент кафедри педагогіки Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, аспірантка ОНП 015 Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти) УДУ імені Михайла Драгоманова.

БРАХОВАНО фахову експертизу стейкхолдерів:

1. **Марушкевич Алла Адамівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

2. **Скиба Юрій Андрійович**, доктор педагогічних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи Інституту вищої освіти НАПН України;

3. **Вовк Мирослава Петрівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

4. **Вітюк Валентина Володимирівна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

ПОГОДЖЕНО:

Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 4 від 30 березня 2023 р.).

Голова Вченої ради**Віктор Андрущенко**

**1. Профіль освітньо-наукової програми зі спеціальності
015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Український державний університет імені Михайла Драгоманова, педагогічний факультет, кафедра педагогіки
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	доктор філософії доктор філософії з професійної освіти
Офіційна назва Освітньо-наукової програми	ОНП 015 Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти)
Тип диплому та обсяг освітньо-наукової програми	диплом доктора філософії, одиничний, 45 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	умовна (відкладена)
Цикл/рівень	НРК України – 8 QF -EHEA – третій цикл, EQF LLL – 8 рівень
Передумови	наявність ступеня «магістр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»
Мова(и) викладання	українська, англійська
Термін дії освітньо-наукової програми	до наступної акредитації
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-наукової програми	https://kp.pf.npu.edu.ua/
2 – Мета освітньо-наукової програми	
Підготовка докторів філософії, здатних розв'язувати комплексні проблеми в теорії, методиці професійної освіти, контекстній дослідницько-інноваційній діяльності, створювати нове цілісне знання та/або практику професійної освіти.	
3 – Характеристика освітньо-наукової програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	01 Освіта/Педагогіка 015 Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти) <i>Об'єкт діяльності:</i> проблеми, тенденції, явища, процеси у професійній освіті. Теоретичне обґрунтування, методика та практика розроблення і впровадження в освітній процес результатів наукових досліджень з актуальних проблем професійної освіти. <i>Цілі навчання за ОНП:</i> набуття здобувачами здатності інтегрувати наявні наукові знання, практичний досвід, створювати вищий рівень системного наукового узагальнення, обґрунтовувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної освіти, здійснювати та впроваджувати результати інноваційних теоретично обґрунтованих та практико орієнтованих наукових досліджень з урахуванням тенденцій світового освітньо-наукового простору. <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> теорія, методологія і

	<p>практика професійної освіти; науковий тезаурус професійної освіти; логіка і методика дослідно-пошукової діяльності в галузі професійної освіти.</p> <p><i>Методи, методики та технології:</i> методи організації, здійснення, стимулювання, мотивації та контролю науково-пізнавальної і науково-дослідницької діяльності здобувачів; контекстні (практико орієнтовані) методики навчання і дослідження; психолого-педагогічні технології локального рівня; технології індивідуального освітньо-наукового супроводу.</p> <p><i>Інструментарій та обладнання:</i> інформаційно-комунікаційні системи та технології, прикладні програми, прилади та обладнання (для комплексної підготовки та проведення дослідно-експериментальної роботи).</p>
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма
Основний фокус освітньо-наукової програми	<p>Підготовка майбутніх докторів філософії до розв'язання комплексних проблем у професійній освіті, здійснення інноваційної дослідницької та викладацької діяльності за спеціальністю 015 Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти) на засадах світових освітньо-наукових цінностей, формування широкого наукового світогляду, професійної етики, академічної доброчесності.</p> <p>Ключові слова: освіта; професійна освіта; заклад освіти; інтегрування освіти, науки, практики; наукове знання в галузі професійної освіти; дидактика професійної освіти; освітні технології; науково-дослідна діяльність; фундаментальні, прикладні дослідження; академічна доброчесність; світовий освітньо-науковий простір.</p>
Особливості програми	<p>Особливістю ОНП є системна підготовка науково-педагогічних кадрів: 1) здатних до реалізації науково-компетентнісної моделі організації освітнього середовища ЗВО, що передбачає орієнтування на компетентнісний, діяльнісний, системний і відносницько-партнерський підходи в триєдності теорії, практики, наукового дослідження; 2) спрямованих на самовдосконалення, саморозвиток, лідерську позицію та міжособистісну творчу взаємодію у професійній і науково-інноваційній сферах; 3) зорієнтованих на подолання освітньої кризи воєнного часу, актуальні проблеми та перспективний розвиток професійної освіти України в умовах інтегрування у світовий освітньо-науковий простір, розширення міжнародної наукової співпраці.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Сферою працевлаштування є державні та приватні установи і організації, підпорядковані різним галузевим міністерствам, заклади вищої, післядипломної, професійної (професійно-технічної) та загальної середньої освіти. Згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України (Класифікатор професій ДК 003:2010 зі змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 серпня 2020 р. № 1574), випускник аспірантури має право

	обіймати посади: 2310 викладача закладу вищої освіти, 2310.1 професора та доцента; 2310.2, 20199 асистента; 2351.1, 23667 наукового співробітника; 23667 наукового співробітника (в інших галузях навчання); International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08).
Подальше навчання	Продовження освіти, спрямованої на здобуття другого наукового ступеня - доктора наук, постдокторські студії, підвищення кваліфікації, набуття додаткових кваліфікацій у формальній, неформальній та інформальній освіті.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Процес педагогічної взаємодії (викладання та навчання) побудований на засадах компетентнісного, діяльнісного, контекстного, системного наукових підходів, принципах науковості, єдності теорії і практики, освітнього і наукового процесу, партнерства, педагогічно доцільних суб'єкт-суб'єктних відносин на основі співробітництва і співтворчості. Передбачено: змішане/онлайн і офлайн-навчання; очне навчання: аудиторні (лекції, практичні, семінарські заняття), позааудиторні (консультування, індивідуальний освітньо-науковий супровід (тьюторинг) форми; педагогічна (асистентська) практика; самостійна робота з використанням ІКТ, зокрема Google-сервісів та ін.; проєктна діяльність; проведення наукового дослідження; написання дисертаційної роботи; індивідуальне наукове керівництво.
Оцінювання	<i>Освітня складова ОНП.</i> Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, F, FX). Враховуються всі види аудиторної, самостійної навчальної діяльності здобувачів та практики. Передбачено такі види і форми контролю: поточний (усне, письмове опитування, тестування); підсумковий контроль, визначений навчальним планом, у терміни, встановлені графіком освітнього процесу (залік, усний іспит, письмовий іспит, іспит у формі тестів, захист звіту з практики). <i>Наукова складова ОНП.</i> Оцінювання наукової діяльності здобувачів здійснюється на основі аналізу кількісних і якісних показників. Передбачено: аналіз стану та/або рівня підготовки дисертації або окремих частин дисертації (відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи здобувача); публікацій у фаховій періодиці України, зарубіжних періодичних виданнях, журналах, включених до науково-метричних баз Scopus, WOS; участі в науково-комунікативних заходах (конференції, семінари тощо); наявності сертифікатів про науково-педагогічне стажування; участь у грантовій та/або проєктній діяльності. Поточний контроль здійснюється на основі щорічних звітів аспіранта щодо виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданнях кафедри педагогіки з оформленням відповідного висновку. Підсумковий контроль передбачає публічний захист наукових досягнень у формі дисертації.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі

	<p>професійної освіти шляхом інноваційної науково-дослідницької діяльності, що передбачає переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, досвіду, розроблення контекстних методик, їх упровадження в освітньо-професійну практику.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність виявляти актуальні проблеми професійної освіти, генерувати наукові ідеї, розробляти проекти.</p> <p>ЗК 2. Здатність розв'язувати стратегічні та операційно-тактичні завдання професійної освіти.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення, аналізу, синтезу, абстрагування та критичної оцінки інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 4. Здатність діяти з позицій системного наукового світогляду, розробляти й застосовувати методику дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 5. Здатність узагальнювати, оприлюднювати та публікувати результати наукових досліджень на засадах академічної доброчесності.</p> <p>ЗК 6. Здатність до наукової, освітньо-професійної суб'єкт-суб'єктної взаємодії на основі емпатії, етики, командної співпраці та прояву лідерських якостей.</p>
Фахові компетентності (ФК)	<p>ФК 1. Здатність застосовувати і розробляти нові підходи до розв'язання завдань професійної освіти, критично аналізувати проблеми і суперечності, що виникають в освітніх процесах, системах та технологіях.</p> <p>ФК 2. Здатність до критичного аналізу, прогнозування та ґрунтовного переосмислення сучасних проблем теорії і практики професійної освіти.</p> <p>ФК 3. Здатність створювати нові освітні технології та інтегрувати їх в освітньо-професійне середовище.</p> <p>ФК 4. Здатність до планування і реалізації дослідницьких та/або інноваційних проектів із розвитку професійної освіти й оптимального використання їх ресурсів (інформаційних, матеріальних, фінансових, кадрових та ін.).</p> <p>ФК 5. Здатність до лідерської позиції, широкої наукової комунікації та командної співпраці у досягненні та презентації результатів дослідно-експериментальної діяльності в галузі професійної освіти.</p> <p>ФК 6. Здатність до створення та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів професійної освіти на засадах особистісно центрованих технологій.</p> <p>ФК 7. Здатність розробляти і упроваджувати результати наукових досліджень з урахуванням процесів європейської та світової освітньої інтеграції.</p> <p>ФК 8. Здатність забезпечувати право інтелектуальної власності на результати дослідницької/інноваційної діяльності в галузі професійної освіти, діяти на основі принципів академічної доброчесності.</p> <p>ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах професійної освіти на основі єдності теорії і практики, концептуальної цілісності освітнього і наукового процесу.</p>
7 – Програмні результати навчання	
ПРН 1. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства.	

<p>освіти і методології наукового пізнання, тенденції розвитку світового освітньо-наукового простору.</p> <p>ПРН 2. Знати дослідницькі стратегії і процедури, самостійно планувати та проводити дослідження в галузі професійної освіти, формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки, спираючись на результати науково-теоретичного і емпіричного пошуку.</p> <p>ПРН 3. Працювати з інформаційними базами даних, освітніми платформами, застосовуючи сучасні інструменти і технології пошуку, критичного відбору, оброблення і аналізу наукової інформації.</p> <p>ПРН 4. Презентувати та обговорювати результати досліджень, здійснювати їх упровадження, на основі сформованої стратегії власних думок, аргументів вести професійну дискусію та підтримувати ділову комунікацію державною та іноземною мовами.</p> <p>ПРН 5. Кваліфіковано відображати результати досліджень в наукових публікаціях у провідних фахових українських та зарубіжних наукових виданнях.</p> <p>ПРН 6. Розробляти і реалізовувати інноваційні наукові проєкти, спрямовані на формування/отримання нового цілісного знання, розв'язання науково-теоретичних та прикладних проблем в галузі професійної освіти.</p> <p>ПРН 7. Організовувати освітній процес в єдності теорії, практики і наукового дослідження, здійснювати його навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти та викладати навчальні дисципліни за спеціальністю у закладах вищої освіти.</p> <p>ПРН 8. Створювати у закладах вищої та/або професійної освіти інформаційно-комунікаційний простір, спрямований на особистісно-професійний розвиток здобувачів, зростання їх конкурентоздатності на ринку освітніх послуг, досягнення визначених результатів навчання, готовності до ціложиттєвої освіти.</p> <p>ПРН 9. Забезпечувати діагностувально-рефлексивну діяльність з метою інноватизації освітнього середовища з опертям на сучасні інформаційні, хмарні, цифрові технології в науково-дослідній та викладацькій діяльності.</p> <p>ПРН 10. Виявляти лідерську позицію, ініціативність, здійснювати командну, партнерську суб'єкт-суб'єкту взаємодію для реалізації комплексних і міждисциплінарних проєктів у професійній освіті з урахуванням етичних, правових, соціальних і економічних норм, брати відповідальність за результати прийняття стратегічних освітніх рішень.</p> <p>ПРН 11. Реалізовувати право інтелектуальної власності на результати дослідно-пошукової діяльності, дотримуючись професійно-етичних норм, принципів академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 12. Постійно вдосконалювати професійні знання, вміння, дослідницькі компетентності, розробляти й реалізовувати програми самовдосконалення і саморозвитку.</p>	
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Базове кадрове забезпечення освітньо-наукової програми складається з професорсько-викладацького складу кафедри педагогіки. До викладання окремих дисциплін, відповідно з компетенцією і досвідом, залучений професорсько-викладацький склад кафедри філософії, кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти, кафедри англійської філології (германських мов), кафедри математичного аналізу, диференціальних рівнянь та теорії ймовірностей. Наукова спрямованість освітньої програми передбачає широку участь фахівців (переважно докторів наук із галузі знань 01 Освіта/Педагогіка), які відповідають спеціальності програми та посадовим інструкціям https://npu.edu.ua/viddil-kadriv/normatyvni-dokumenty/posadovi-instruktsii
Матеріально-технічне забезпечення	Підготовка фахівців здійснюється з використанням матеріально-технічної бази Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, яка містить: бібліотечні електронно-пошукові ресурси https://lib.npu.edu.ua/resursy , мультимедійне

	обладнання, локальні комп'ютерні мережі з вільним доступом до Інтернет. Створені умови для навчання в офлайн, змішаному і онлайн форматі http://surl.li/sgwrl ; релаксації і рекреації (гуртожитки https://udu.edu.ua/studentam , їдальня, спортивні зали, спортивні майданчики, басейн https://udu.edu.ua/studentam/sportkompleks та ін.).
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>На сайті Університету (https://udu.edu.ua/), педагогічного факультету (https://pf.udu.edu.ua/), кафедри педагогіки (https://kp.pf.npu.edu.ua/) міститься інформація про навчальну (зокрема, навчальні, робочі програми, силабуси ОК) та наукову роботу, контакти, віртуальне навчальне середовище Moodle. Здобувачі мають відкритий доступ до мережі Wi-Fi, Internet тощо. У процесі онлайн-навчання використовуються переважно платформами Google Meet, Zoom. Робота з різними браузерами, електронною поштою, соціальним мережами дозволяє оптимізувати взаємодію, визначаючи кожному індивідуальну освітню траєкторію.</p> <p>Належною є забезпеченість бібліотечними ресурсами (друкованими та електронними) http://enpuir.npu.edu.ua/ , оптимізовано доступ до мережі інших електронних бібліотек (українських та зарубіжних) https://lib.npu.edu.ua/, профільних авторських розробок науково-педагогічних працівників (додаток 15 до Ліцензійних умов http://surl.li/sqgot , додаток 16 до Ліцензійних умов http://surl.li/sqgpj). Навчально-методичне забезпечення (навчальні та робочі програми, силабуси, навчально-методичні картки, електронні навчальні курси, навчальні посібники, освітньо-наукові комплекси/методичні рекомендації та ін.) відповідає ліцензійним вимогам.</p> <p>Регулюється Статутом Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Концепцією освітньої діяльності) https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova , Стратегією розвитку Українського державного університету імені Михайла Драгоманова на 2023-2028 роки https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/inshi-dokumenty/strategiia-rozvytku-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhaila-drahomanova-na-2023-2028-roky , «Положенням про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова» https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-y-udu-imeni-mykhaila-drahomanova , «Положенням про організацію та проведення практик студентів УДУ імені Михайла Драгоманова» https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-ta-provedennia-praktyk-studentiv-udu-imeni-mykhaila-drahomanova та іншими внутрішніми документами https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty .</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Згідно нормативних документів освітньої галузі та відповідних договорів із закладами вищої освіти (Київським національним університетом імені Тараса Шевченка http://surl.li/shhcn

	<p>Національним університетом біоресурсів і природокористування України http://surl.li/sqgwh , Волинським національним університетом імені Лесі Українки http://surl.li/sqgwx , Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника http://surl.li/sqgxx , Сумським державним педагогічним університетом імені А.С. Макаренка http://surl.li/sqgxu , Донбаським державним педагогічним університетом http://surl.li/shhct , Поліським національним університетом http://surl.li/sqgye , Полтавським національним педагогічним університетом імені В.Г. Короленка http://surl.li/sqgyu , Хмельницьким національним університетом http://surl.li/sqgyv) та науково-дослідними установами (Інститутом вищої освіти НАПН України http://surl.li/shhbo , Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України http://surl.li/shhbv , Інститутом професійної освіти НАПН України http://surl.li/shhcd , Інститутом геронтології НАМН України http://surl.li/sqgru) та ін.</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Університет створює і забезпечує можливості міжнародної кредитної мобільності, сприяє участі здобувачів і викладачів у міжнародних проектах, зокрема програмах ERASMUS+, за довгостроковими угодами про наукову і академічну співпрацю з Університетом Палацького в Оломоуці (Оломоуц, Чехія) http://surl.li/shhdh , Педагогічним Університетом ім. Комісії Народної Освіти (Краків, Польща), Університетом Люцерна (Люцерна, Швейцарія), Університетом Вітаутаса Великого (Каунас, Литва), Мазовецькою Академією в Плоцку (Плоцк, Польща), Університетом Мармара (Стамбул, Туреччина) https://udu.edu.ua/universitytet/mizhнародne-spirovbitnytstvo/mizhнародna-akademichna-mobilnist/diuchi-proekty-mizhнародnoi-akademichnoi-mobilnosti , УДУ – міжнародне співробітництво https://udu.edu.ua/universitytet/mizhнародne-spirovbitnytstvo</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	передбачено відповідно до чинного законодавства України

2. Перелік компонентів освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

Код навчальної дисципліни	Компоненти освітньо-наукової програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові навчальні дисципліни			
I. Цикл загальнонаукової підготовки (18 кредитів)			
ЗН 01	Філософія науки	4	екзамен
ЗН 02	Іноземна мова	6	екзамен
ЗН 03	Методи планування та обробки наукових досліджень	4	залік
ЗН 04	Наукометрія та науково-організаційна діяльність	4	залік
II. Цикл дисциплін спеціальної підготовки (12 кредитів)			
СП 01	Сучасні інформаційні технології в науковій	4	залік

	сфері		
СП 02	Теорія і практика професійної освіти	6	екзамен
СП 03	Інтернаціоналізація професійної освіти	4	залік
СП 04	Інноваційні технології у професійній освіті	3	залік
Вибіркові навчальні дисципліни			
III. Дисципліни за вибором аспіранта (на основі обраної спеціальності) (12 кредитів)			
ВВ 01	Дисципліна 1	3	залік
ВВ 02	Дисципліна 2	3	залік
ВВ 03	Дисципліна 3	3	залік
ВВ 04	Дисципліна 4	3	залік
IV. Практика (3 кредити)			
П 01	Асистенська практика	3	залік
Загальний обсяг обов'язкових навчальних дисциплін		30	
Загальний обсяг вибіркового навчальних дисциплін		12	
Загальний обсяг практики		3	
Загалом		45	

Логічна послідовність вивчення компонентів освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти) – 45 кредитів ЄКТС

Курс	Освітні компоненти
I	ЗН 01, ЗН 02
II	ЗН 03, ЗН 04, СП 02, СП 04, СП 01, СП 03,
III	ВВ 01, ВВ 02, ВВ 03, ВВ 04, П 01

Структурно-логічна схема ОНП «Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти)»

Складові освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії з спеціальності 015 Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти)					
Рік підготовки		Освітня			Наукова (інноваційно-дослідницька)
Рік	Півріччя	Загальна підготовка	Професійна підготовка	Дисципліни за вибором аспіранта	
Перший рік	Півріччя 1	ЗН 01 Філософія науки			Самоосвіта Проведення наукового дослідження: методолого-теоретичний етап - обґрунтування теми, наукового апарату, концепції, структури, програми і методики дослідження. Визначення актуальності й новизни проблеми, формування джерельної бази, підготовка та презентація наукового проспекту дослідження. Публікація наукових статей в українських та/або міжнародних рецензованих фахових періодичних виданнях; участь у наукових конференціях. Звіт за 1 рік ОНП.
		ЗН 02 Іноземна мова			
	Півріччя 2	ЗН 01 Філософія науки (екзамен)			
		ЗН 02 Іноземна мова (екзамен)			
Другий рік	Півріччя 3	ЗН 03 Методи планування та обробки наукових досліджень	СП 02 Теорія і практика професійної освіти		Самоосвіта Проведення наукового дослідження: теоретичний і емпіричний етапи. Підготовка рукопису дисертації (I розділ). Публікація наукових статей в українських та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях; участь у наукових конференціях. Звіт за 2 рік ОНП.
		ЗН 04 Наукометрія та науково-організаційна діяльність	СП 04 Інноваційні технології у професійній освіті (залік)		
	Півріччя 4	ЗН 03 Методи планування та обробки наукових досліджень (залік)	СП 01 Сучасні інформаційні технології в науковій сфері (залік)		
		ЗН 04 Наукометрія та науково-організаційна діяльність (залік)	СП 03 Інтернаціоналізація професійної освіти (залік)		
Третій рік	Півріччя 5			ВВ 01	Самоосвіта Проведення наукового дослідження: експериментальний етап. Публікація наукових статей в українських та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях; апробація результатів дослідження в ході науково-комунікативних заходів. Підготовка рукопису дисертації (II-III розділи). Звіт за 3 рік ОНП.
				ВВ 02	
				ВВ 03	
				ВВ 04	
		П 01 Асистентська практика			

	Півріччя 6		СП 02 Теорія і практика професійної освіти (екзамен)		
Четвертий рік	Півріччя 7				Самоосвіта Підготовка і публікація наукових статей в українських та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях; апробація результатів дослідження в ході науково-комунікативних заходів. Упровадження результатів дисертаційного дослідження в практику закладів освіти. Оформлення рукопису дисертації відповідно до офіційних вимог МОН України.
	Півріччя 8				Публічне презентування здобувачем наукових результатів дисертації, її обговорення на засіданні кафедри педагогіки, яка реалізує і курує ОНП, з метою отримання обґрунтованого висновку щодо наукової новизни, теоретичного та практичного значення результатів, відповідності змісту і оформлення офіційним вимогам МОН України, дотримання академічної доброчесності. Захист дисертації на засіданні разової спеціалізованої вченої ради.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти) - 45 кредитів ЄКТС

Програмні компетентності	Обов'язкові компоненти освітньої програми								
	ЗН 01	ЗН 02	ЗН 03	ЗН 04	СП 01	СП 02	СП 03	СП 04	П 01
ЗК 1		+		+		+	+	+	+
ЗК 2	+		+		+	+		+	+
ЗК 3	+			+	+		+		
ЗК 4					+	+		+	
ЗК 5		+		+		+		+	
ЗК 6			+		+		+		+
ФК 1	+			+		+	+		
ФК 2	+		+			+		+	
ФК 3					+			+	+
ФК 4						+	+	+	
ФК 5		+	+	+	+			+	
ФК 6		+			+	+			+
ФК 7					+		+		+
ФК 8						+	+	+	
ФК 9		+		+	+				+

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (теорія та методика професійної освіти) – 45 кредитів ЄКТС

Програмні результати навчання	Обов'язкові компоненти освітньої програми								
	ЗН 01	ЗН 02	ЗН 03	ЗН 04	СП 01	СП 02	СП 03	СП 04	П 01
ПРН 1	+			+		+	+		
ПРН 2			+		+	+		+	
ПРН 3			+	+		+	+	+	
ПРН 4		+			+			+	
ПРН 5				+		+	+		
ПРН 6	+					+		+	+
ПРН 7				+	+		+	+	+
ПРН 8		+			+			+	+
ПРН 9		+			+			+	+
ПРН 10						+	+		+
ПРН 11			+		+		+	+	
ПРН 12		+				+	+		

Додаток В

**Освітньо-наукова програма 015 «Професійна освіта» Університету імені
Альфреда Нобеля**

 Університет імені Альфреда Нобеля	РЕКТОР С.Б. ХОЛОД
ГОЛОВА ВЧЕНОЇ РАДИ В.А. ПАВЛОВА	 С.Б. ХОЛОД
"25" <u>червня</u> 2024 р.	"25" <u>червня</u> 2024 р.

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: *третій (освітньо-науковий)*

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: *доктор філософії*

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ: *01 «Освіта/Педагогіка»*

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: *015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»*

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ: *доктор філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта»*

Затверджено зі змінами на засіданні
Вченої ради
Протокол № 2 від "14" травня 2020 р.
Освітня програма вводиться в дію з 01.09. 2020р.
(Наказ № 43/1 від 14.05.2020 р.)

Затверджено зі змінами на засіданні
Вченої ради
Протокол № 4 від «25» 06 2024 р.
Освітня програма вводиться в дію з 01.09. 2024 р.
(Наказ № 243-02 від «25» 06 2024 р.)

м. Дніпро
2024

ПРЕАМБУЛА

I. Освітньо-наукову програму «Професійна освіта» третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, розроблену відповідно до обсягу кредитів ЄКТС, необхідного для здобуття зазначеного ступеня вищої освіти, переліку компетентностей, нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованого у термінах результатів навчання, форм атестації здобувачів вищої освіти, вимог до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, переглянуто за запитами стейкхолдерів, затверджено та введено в дію рішенням Вченої ради ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» від 25.06.2024 р., протокол № 4.

II. Розробники:

1. Волкова Наталя Павлівна, доктор педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти, професор (керівник робочої проектної групи).
2. Лебідь Ольга Валеріївна, доктор педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти, професор).
3. Лаврентьєва Олена Олександрівна, доктор педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти, професор.

Освітньо-наукову програму «Професійна освіта» третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. (із змінами), Постанов Кабінету Міністрів України “Про затвердження Національної рамки кваліфікацій” від 23.11.2011 р. № 1341 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 101, ст. 3700) із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 509 від 12.06.2019 р.), «Про порядок підготовки фахівців ступенів доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (ад’юнктурі) і докторантурі вищих навчальних закладів (наукових установ)» від 23.03.2016 р., «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 347 від 10.05.2018, № 180 від 03.03.2020, № 365 від 24.03.2021), «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова КМ України від 12 січня 2022 р. № 44) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>), Наказу МОН України № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» від 01.16.2016 р, Зальцбургських принципів (<https://eua.eu/downloads/publications/salzburg%20ii%20recommendations%202010.pdf>),

III. Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Резван Оксана Олексіївна, доктор педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти, професор, завідувач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова.
2. Осадчий В’ячеслав Володимирович, доктор педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти, професор, декан факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Заслужений діяч науки і техніки України.

Ця освітньо-наукова програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Університету імені Альфреда Нобеля».

**ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
«ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 015 «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА
(ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯМИ)»**

1 – Загальна характеристика	
<i>Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу</i>	Університет імені Альфреда Нобеля, кафедра інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи
<i>Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу</i>	Третій (освітньо-науковий рівень вищої освіти, доктор філософії) галузь знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) The third (educational- scientific) level of higher education, Doctor of Philosophy Field of Study 01: Education / Pedagogy Subject Area 015: Professional Education (with specializations)
<i>Офіційна назва освітньо-наукової програми</i>	Професійна освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) Professional Education Subject Area 015: Professional Education (with specializations)
<i>Наявність акредитації</i>	Акредитована Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (сертифікат № 1310 від 08.04.2021 р.). Строк дії сертифікату 01.07.2026.
<i>Цикл/рівень</i>	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF LLL – 9 рівень
<i>Передумови (вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, та результати їх навчання)</i>	Наявність вищої освіти: освітнього ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста та результатів вступних випробувань, встановлених чинним законодавством, відповідно до Правил прийому в Університеті імені Альфреда Нобеля у рік вступу
<i>Мова(и) викладання</i>	Українська
<i>Термін дії освітньо-наукової програми</i>	4 роки
<i>Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми</i>	www.duan.edu.ua
2 – Мета освітньо-наукової програми	
Підготовка висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, здатних до дослідницько-інноваційної, науково-педагогічної, проєктної діяльності, якісного супроводження освітнього процесу та креативного розв'язання актуальних проблем у сфері професійної освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики	
3 – Характеристика освітньо-наукової програми	
<i>Предметна область (галузь знань, спеціальність)</i>	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) Об'єкти вивчення та діяльності: сучасні досягнення та інноваційні процеси у сфері професійної освіти; інноваційні освітні технології, методологічні підходи, принципи, зміст, методи, форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, системі неперервної освіти; професійно-педагогічна комунікація, проєктна та фандрейзингова діяльність у сфері освіти; організація і проведення науково-дослідних робіт. Цілі навчання: набуття здатності продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної освіти у професійній та/або дослідницько-інноваційній діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження у сфері професійної діяльності, успішно працювати та бути конкурентоспроможним на ринку праці в Україні та за її межами. Теоретичний зміст предметної області: методологія та філософія освіти, концептуальні та методологічні засади процесу навчання,

	<p>виховання, розвитку здобувачів вищої освіти; методи та принципи наукового дослідження та їх застосування на практиці; основи сучасної наукової, професійної комунікації; концепції стратегічного управління, проєктної діяльності; інформаційні технології в науці та освіті.</p> <p>Методи, методики та технології: загально-логічні, теоретичні, емпіричні методи наукового пізнання; методи збору, обробки й аналізу інформації; психолого-педагогічні методи; методи математичної статистики; методи проєктної, наукової та дослідно-експериментальної діяльності; методики інтегрування наукового знання, сучасні цифрові технології, а також інформаційно-комунікаційні технології (Google Classroom, Zoom, BYOD (Bring Your Own Device) – для роботи з власними гаджетами).</p> <p>Інструменти та обладнання: комп'ютерна техніка та мультимедійне обладнання, спеціалізовані інформаційні системи та програмне забезпечення; системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси, зокрема електронні; програми статистичної обробки та візуалізації даних; апаратні засоби мережевої комунікації</p>
<i>Орієнтація освітньо-наукової програми</i>	<p>Освітньо-наукова (доктора філософії)</p> <p>Освітньо-наукова програма ґрунтується на методологічних засадах освітньої галузі та результатах сучасних наукових досліджень у сфері інноваційного розвитку теорії і практики професійної освіти. Спрямована на розвиток теоретико-методологічної та методико-прикладної бази професійної освіти та орієнтує на актуальні спеціалізації з акцентуалізацією на новітні тенденції розвитку професійної освіти, що поглиблює фаховий науковий світогляд і забезпечує підґрунтя для проведення науково-педагогічних досліджень та подальшої науково-педагогічної діяльності.</p>
<i>Основний фокус освітньо-наукової програми</i>	<p>Освітньо-наукова програма передбачає надання спеціальних знань та професійну підготовку у сфері професійної освіти, необхідних для проведення наукового дослідження і подальшої викладацької, психолого-педагогічної, проєктної, науково-дослідної й управлінської діяльності.</p>
<i>Особливості освітньо-наукової програми</i>	<p>Освітньо-наукова програма охоплює широке коло сучасних інноваційних векторів розвитку теорії і практики професійної освіти, що формує актуалізовану теоретико-прикладну базу для проведення наукових досліджень.</p> <p><i>Освітня складова програми</i> становить 45 кредитів ЄКТС та реалізується упродовж чотирьох семестрів, містить дисципліни загальної (18 кредитів ЄКТС) та професійної (27 кредитів ЄКТС) підготовки, серед яких дисципліни вільного вибору здобувачів (12,5 кредитів ЄКТС). Циклом загальної підготовки передбачено обов'язкові дисципліни – 15 кредитів ЄКТС (Філософія науки і методи наукових досліджень, Іноземна мова для академічних цілей, Актуальні проблеми професійної освіти) та вибіркові – 3 кредити ЄКТС (Професійна освіта: компаративний аналіз, Професійна освіта: технології навчання дорослих, Професійна освіта: технології віртуальної та доповненої реальності), що забезпечують формування загальнонаукових, мовних компетенцій, універсальних навичок дослідника. Цикл професійної підготовки, який включає обов'язкові – 17,5 кредитів ЄКТС та вибіркові дисципліни – 9,5 кредитів ЄКТС, спрямовано на формування фахових компетентностей здобувачів.</p> <p><i>Наукова складова програми</i> передбачає здійснення власних фундаментальних та/або прикладних наукових досліджень під керівництвом одного або двох наукових керівників з відповідним оформленням одержаних наукових результатів у вигляді дисертаційної роботи, апробацію результатів дослідження</p>

	(відповідно до чинних вимог). Ця складова програми не вимірюється кредитами ЄКТС, а оформлюється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта. Особливостями програми є: можливість виконання окремих складових наукових досліджень під час практичних і семінарських занять із дисциплін професійної підготовки; можливість навчання за індивідуальним навчальним планом; вибір англomовних курсів.	
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання		
<i>Придатність до працевлаштування</i>	Посади наукових, науково-педагогічних працівників у наукових установах і закладах вищої освіти, інших установах та організаціях, що здійснюють дослідження у сфері професійної освіти. Згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України – Класифікатор професій (ДК 003: 2010) зі змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 4 березня 2016 року № 394) – доктор філософії у галузі освіти має право претендувати на такі посади: 2310.2 – Викладач закладу вищої освіти 2359.1 – Молодший науковий співробітник (у галузях навчання) Згідно з International Standard Classification of Occupation 2008 (ISCO-08) доктор філософії галузі освіти може претендувати на такі посади: 2351 – Education Methods Specialists.	
<i>Подальше навчання</i>	Здобуття наукового ступеня доктора наук та додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих	
5 – Викладання та оцінювання		
<i>Викладання та навчання</i>	Студентоцентризоване, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання. Проблемні, інтерактивні (діалогічно-дискусійні, ситуаційні, тренінгові, ігрові, фасилітаційні), проєктні, інформаційно-комп'ютерні, саморозвиваючі, колективні (мікрогрупові, групові) та інтегративні, контекстні технології навчання. Продуктивна педагогічна взаємодія з науковими керівниками, науково-педагогічними працівниками, задіяними в освітньому процесі, відомими фахівцями у галузі професійної освіти. Самопідготовка в бібліотечі та за допомогою Інтернет, індивідуальні консультації, інформаційна підтримка здобувачів, наставництво (шедоунг). Навчально-методичне забезпечення освітніх компонент і самостійної роботи розміщено в освітньому контенті Google Classroom, а навчання та консультування може (за потреби) здійснюватися через сервіс онлайн-конференцій й відеозв'язку Zoom.	
<i>Оцінювання</i>	<i>Освітня складова програми.</i> Поточні звіти, усні презентації, поточний контроль, усні та письмові екзамени (проблеми та наукові задачі), заліки, захист індивідуальних та мікрогрупових проєктів, захист звіту з педагогічної практики. <i>Наукова складова програми.</i> Наукові звіти на публічних семінарах (обговореннях) із оцінюванням досягнутого. Кінцевим результатом є належним чином оформлений (за результатами наукового дослідження) рукопис дисертаційної роботи, її публічний захист та присудження здобувачу наукового ступеня доктор філософії. Передбачає можливість апеляції	
6 – Програмні компетентності		
Група компетентностей	Зміст компетентностей	Шифр
<i>Інтегральна компетентність (ІК)</i>	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності в сфері професійної освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове	ІК

	дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення	
Загальні компетенції (ЗК)	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК1
	Здатність демонструвати культуру усної, письмової та візуальної комунікації, презентувати результати власного наукового дослідження українською мовою та однією з мов Ради Європи	ЗК2
	Здатність розробляти проєкти та управляти ними	ЗК3
	Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної освіти на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності	ЗК4
	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	ЗК5
	Здатність генерувати нові ідеї, виявляти креативність	ЗК6
	Здатність до професійного та особистісного розвитку	ЗК7
	Здатність діяти соціально відповідально, працювати в команді.	ЗК8
	Здатність працювати у міжнародному контексті	ЗК9
	Спеціальні (фахові, предметні) компетенції (СК)	Здатність демонструвати комплексні знання філософсько-світоглядних засад, сучасного стану, тенденцій розвитку і наукових досягнень у сфері професійної освіти.
Здатність інтегрувати знання з різних галузей, планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері професійної освіти й на межі спеціальностей і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях освітньої галузі та суміжних галузей		СК2
Здатність обирати і ефективно використовувати інноваційні освітні технології, методи і засоби навчання й виховання з метою забезпечення запланованого рівня особистісного та професійного розвитку здобувачів вищої освіти.		СК3
Здатність демонструвати знання та вміння розробки власних методик організації та проведення навчальних занять різних організаційних форм навчання у професійній школі.		СК4
Здатність демонструвати значну авторитетність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну доброчесність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності		СК5
Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері професійної освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень		СК6
Здатність продукувати і обґрунтовувати нові перспективні ідеї, приймати обґрунтовані інноваційні рішення у сфері професійної освіти, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.		СК7
Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти у сфері професійної освіти та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти, лідерство під час їх реалізації.		СК8
Здатність здійснювати та організовувати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.		СК9
Здатність до навчання впродовж життя, безперервного саморозвитку та самовдосконалення.		СК10
Здатність до професійної рефлексії.		СК11
Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень та брати участь в дискусіях із досвідченими науково-педагогічними працівниками стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів.		СК12
Здатність розробляти і реалізовувати нові й удосконалювати чинні освітні програми і педагогічні технології вищої освіти студентів.		СК13

	Здатність апробувати й публічно представляти та захищати результати наукових досліджень, рецензувати та реферувати наукові статті, перетворювати результати досліджень на професійні рішення, прикладні рекомендації, стратегії тощо.	СК14
7 - Програмні результати навчання		
Шифр	Результати навчання	
Знання		
Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності		
PH 1	Демонструвати сучасні передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідницької та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей знань.	
PH 2	Усвідомлювати й здійснювати критичний аналіз методологічних засад філософії освіти, закономірностей та загальних тенденцій розвитку професійної освіти у світовому, регіональному, національному масштабах, основних здобутків історико-педагогічної вітчизняної та зарубіжної науки, наукових шкіл та фундаментальних праць у галузі дослідження.	
PH 3	Критично осмислювати теорії, основні концепції, інноваційні системи сучасної професійної освіти і застосовувати одержані знання для проведення наукових досліджень на рівні останніх світових досягнень і спрямованих на їх розширення та поглиблення.	
PH 4	Проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.	
PH 5	Здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо гуманітаризації та технологізації освітнього процесу у закладі вищої освіти.	
PH 6	Демонструвати знання основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.	
PH 7	Демонструвати комплексні знання релевантної наукової літератури з проблеми дослідження та усвідомлювати професійну значущість цих знань та потребу постійного удосконалення професійних знань, умінь, навичок.	
Уміння		
Розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінка вже існуючих знань і професійної практики, що передбачає започаткування, планування, реалізацію та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей		
PH 8	Обирати технології навчання залежно від стратегічних цілей і завдань, що вирішуються в педагогічному процесі, рівня навченості, вихованості студентів, забезпечувати їх навчально-методичний супровід з метою створення сприятливого освітнього середовища	
PH 9	Застосовувати здобутки психолого-педагогічної теорії та практики, навички консультування з питань освіти при проєктуванні та реалізації навчальних/розвивальних, наукових проєктів, реєстрації прав інтелектуальної власності	
PH 10	Планувати, організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження у сфері професійної освіти на відповідному фаховому рівні, застосовувати новітні методи та інструментальні засоби освітніх досліджень, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики	
PH 11	Доводити результати досліджень та інновацій та публічно їх представляти, обговорювати і дискутувати з науково-професійною спільнотою; використовувати сучасні засоби візуальної презентації результатів дослідження	
PH 12	Використовувати облікову інформацію з українських і зарубіжних архівів, бібліотечних каталогів, найновіші ІКТ-ресурси, наукометричні платформи (наприклад, Scopus, Web of Science), щоб локалізувати джерела і літературу, корисні для власного наукового дослідження	
PH 13	Визначати завдання дослідницького пошуку та ефективно планувати час для отримання необхідних результатів, проєктувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою дослідницько-пошукову діяльність.	
PH 14	Критично мислити, застосовувати методи аналізу і синтезу, інтерпретувати, узагальнювати результати науково-дослідницької діяльності.	

Комунікація	
Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому, використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях	
PH 15	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтовуючи й узагальнюючи інформацію для фахівців та широкого загалу.
PH 16	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і не фахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми професійної освіти державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у провідних наукових виданнях
PH 17	Створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу і обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат.
PH 18	Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, дотримуючись принципів наукової етики.
Автономність і відповідальність	
Демонстрація інноваційності, високого ступеню самостійності, академічної та професійної доброчесності, відданості розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності; здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення	
PH 19	Управляти комплексними діями або проектами, адаптуватись до нових ситуацій та приймати відповідні рішення у непередбачуваних умовах
PH 20	Виявляти ініціативу і самостійність в різноманітних видах діяльності, брати відповідальність за результати своєї професійної діяльності, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.
PH 21	Проектувати й реалізовувати індивідуальну наукову траєкторію, застосовувати принципи наукової самоорганізації, власного дослідницького стилю.
PH 22	Самостійно проводити наукові дослідження та приймати рішення, формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації з дотриманням належної академічної доброчесності
8 – Ресурсне забезпечення реалізації освітньо-наукової програми	
<i>Кадрове забезпечення</i>	Науково-педагогічні працівники, що забезпечують освітньо-наукову програму, відповідають кадровим вимогам ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти. Науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації освітньо-наукової програми, є співробітниками університету та провідними фахівцями закладів вищої освіти України (ЗВО – партнери). Відповідальні за курси мають науковий ступінь і вчене звання та підтверджений рівень наукової і професійної підготовки. 60% викладачів мають кваліфікаційні документи, пов'язані з використанням іноземної мови. 100% викладачів є практиками
<i>Матеріально-технічне забезпечення</i>	Використання технічних та наочних засобів навчання, мультимедійного обладнання, точки бездротового доступу до мережі Інтернет, необмеженого доступу до мережі Інтернет, комп'ютерних класів, віртуального навчального середовища Google Classroom, Zoom та АСУ Університет, сучасних прикладних програм Excel, SPSS, Statistica, тренінгового класу, спортивного залу
<i>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</i>	Освітній процес забезпечується навчально-методичними комплексами дисциплін, що складаються з робочих, методичних розробок до семінарських, практичних занять, методичних вказівок до самостійної роботи здобувачів вищої освіти, екзаменаційних та тестових завдань, критеріїв оцінювання рівня підготовки, авторськими розробками науково-педагогічних працівників, належною забезпеченістю бібліотеки підручниками та посібниками, вітчизняними і зарубіжними фаховими періодичними виданнями відповідного профілю, доступом до мережі Інтернет, системою Unicheck.

	Здобувачі мають можливість користуватися фондами електронної бібліотеки (наукові та науковометодичні публікації провідних вітчизняних і закордонних науковців, викладачів університету).
9 – Академічна мобільність	
<i>Національна академічна мобільність</i>	Кожен здобувач вищої освіти має можливість в рамках національної академічної мобільності проходити у ЗВО – партнерах (в межах науково-освітнього консорціуму) окремі курси, навчатися протягом семестру з подальшим визнанням отриманих результатів та зарахуванням кредитів.
<i>Міжнародна академічна мобільність</i>	Принципи міжнародної академічної мобільності визначаються законодавством України, інших країн та міждержавними угодами. Кожен здобувач вищої освіти має можливість пройти процедуру визнання кредитів / періодів навчання
<i>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</i>	Програма передбачає можливості навчання іноземних громадян. Навчання іноземних громадян проводиться на загальних умовах з додатковою мовною підготовкою

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

Дана освітньо-наукова програма містить освітню (45 кредитів) та науково-дослідницьку складові.

Освітня складова освітньо-наукової програми передбачає виділення освітніх компонент двох видів: обов'язкових освітніх компонент та освітніх компонент за вільним вибором здобувача, які розподілені на такі компоненти: загальні та професійні.

У табл. 1 подано розподіл змісту освітньо-професійної програми з урахуванням навчального часу та кількості кредитів ЄКТС за обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами.

2.1. Перелік компонент освітньо-наукової програми

Таблиця 1

Перелік компонент ОНП

Код о/к	Компоненти освітньо-наукової програми (навчальні дисципліни, проекти, практики)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ			
<i>Обов'язкові загальні компоненти (ОЗК) (01)</i>			
ОЗК 1	Філософія науки і методи наукових досліджень	4,5	екзамен
ОЗК 2	Іноземна* мова для академічних цілей	6	екзамен
ОЗК 3	Актуальні проблеми професійної освіти	4,5	екзамен
<i>Обов'язкові професійні компоненти (ОПК) (02)</i>			
ОПК 1	Психологія педагогічної діяльності викладача закладу професійної освіти	4	екзамен
ОПК 2	Розробка дисертаційного проекту	3	залік
ОПК 3	Інноваційні технології в професійній освіті	3	екзамен
ОПК 4	Практика в педагогічній майстерні	3	залік
ОПК 5	Науково-викладацька практика	4,5	залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		32,5 кред./975 годин	
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ			
<i>Вибіркові загальні компоненти (ВЗК)(01)</i>			
ВЗК 1	Професійна освіта: компаративний аналіз	3	екзамен

	Професійна освіта: технології навчання дорослих		
	Професійна освіта: технології віртуальної та доповненої реальності		
Вибіркові професійні компоненти (ВПК) (02)			
ВПК 1	Педагогічна майстерність викладача закладу професійної освіти	3	залік
	Академічне письмо та риторика		
	Професійно-педагогічна комунікація		
	Вибіркова дисципліна з вибірових компонентів інших ОНП Університету		
ВПК 2	Лідерство, рефлексія та особистісно-професійний розвиток сучасного фахівця	3,5	залік
	Педагогічний експеримент та методи математичної статистики		
	ІКТ в сучасних наукових професійно-педагогічних дослідженнях		
	Вибіркова дисципліна з вибірових компонентів інших ОНП Університету		
ВПК 3	Проектна діяльність в сфері професійної освіти	3	залік
	Фандрайзинг у галузі професійної освіти		
	Академічна доброчесність та якість освіти		
	Вибіркова дисципліна з вибірових компонентів інших ОНП Університету		
	Загальний обсяг вибірових компонент:	12,5 кред. /375 годин	
	ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ	45 кред./1350 годин	

* Іноземна (англійська, французька, німецька, іспанська) мова

** Згідно із Законом України "Про вищу освіту" здобувачі вищої освіти мають право на "вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу".

Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді здобувач вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін здобувачами.

2.2. Структурно-логічна схема ОНП

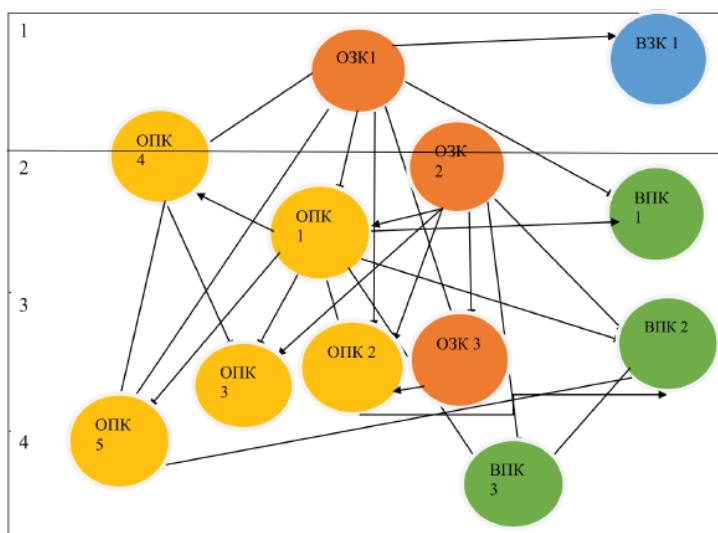
Розподіл освітніх компонент за циклами, послідовність їх вивчення, розподіл кредитів, конкретні форми проведення навчальних занять (лекції, практичні, семінарські, індивідуальні заняття, консультації, навчальні й виробничі практики) та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми підсумкового контролю визначені навчальним планом.

Таблиця 2

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньо-наукової програми

Компоненти освітньо-професійної програми	Послідовність вивчення компоненту освітньо-наукової програми
ОЗК 1	поряд з ОЗК 2, ОПК4, ВЗК 1
ОЗК 2	поряд з ОЗК 1, ОПК 1, ОПК 4, ВЗК 1
ОЗК 3	після ОЗК 1, ОЗК 2, ОПК 4, ВЗК 1, ВПК 1 поряд з ОПК 2, ОПК 3, ОПК 5, ВПК 3
ОПК 1	базовий, поряд з ОЗК 2, ОПК 4, ВПК 2
ОПК 2	базовий, поряд з ОПК 3, ОЗК 3, ВПК 2, ОПК 5, після ОЗК 1, ОЗК 2, ОПК 1, ОПК 4, ВПК 1
ОПК 3	базовий поряд з ОПК 3, ОЗК 3, ВПК 2, ОПК 5, після ОЗК 1, ОЗК 2, ОПК 1, ОПК 4, ВПК 1
ОПК 4	поряд з ОЗК 1, ОЗК 2, ОПК 1, ВЗК 1, ВПК 1
ОПК 5	після ОЗК 1, ОЗК 2, ОПК 1, ОПК 4, ВПК 1
ВЗК 1	поряд з ОЗК 1, ОЗК 2
ВПК 1	після ОЗК 1, поряд з ОЗК 2, ОПК 4
ВПК 2	після ОЗК 1, ОЗК 2, поряд з ОПК 2, ОПК 3, ОПК 5, ВПК 2
ВПК 3	після ОЗК 1, ОЗК 2, ОЗК 3, ОПК 1, ОПК 2, ОПК 3, ОПК 4, ВПК 1, ВПК 2 поряд з ОПК 5

Логічну послідовність вивчення компонентів освітньо-наукової програми подано на рис. 1.

В табл. 3 наведено матрицю «Компетентності - Результати», а в табл. 4 – матрицю «Освітні компоненти – Результати».

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації.
Вимоги до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання конкретної наукової задачі в сфері професійної освіти або на її межі з іншими спеціальностями, результати якого становлять оригінальний внесок у розвиток професійної освіти та оприлюднені у наукових публікаціях в рецензованих наукових виданнях. Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Дисертація має бути розміщена на офіційному сайті закладу вищої освіти (наукової установи).

Таблиця 3

МАТРИЦЯ «КОМПЕТЕНТНОСТІ-РЕЗУЛЬТАТИ»

	PH-1	PH-2	PH-3	PH-4	PH-5	PH-6	PH-7	PH-8	PH-9	PH-10	PH-11	PH-12	PH-13	PH-14	PH-15	PH-16	PH-17	PH-18	PH-19	PH-20	PH-21	PH-22		
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК-1		+		+		+				+				+							+	+		
ЗК-2											+	+				+						+	+	
ЗК-3									+	+			+					+			+		+	
ЗК-4	+				+		+							+								+	+	
ЗК-5		+	+			+						+											+	
ЗК-6	+	+	+	+			+		+	+				+							+			
ЗК-7				+			+															+		
ЗК-8									+								+	+				+		
ЗК-9								+	+			+				+	+	+	+					
СК-1	+	+	+				+																	
СК-2	+		+					+		+			+										+	+
СК-3					+		+															+		
СК-4					+		+	+																
СК-5							+		+			+			+	+					+	+	+	
СК-6		+				+							+	+							+	+	+	
СК-7						+		+			+				+									
СК-8									+	+							+	+	+					
СК-9				+							+	+			+	+		+						
СК-10			+				+								+	+					+		+	
СК-11				+									+	+				+				+		
СК-12	+	+	+			+				+	+				+	+		+						+
СК-13					+			+	+															
СК-14										+	+	+			+	+								

Скорочення: ІК – інтегральна компетентність; ЗК – загальні компетентності; СК – спеціальні (фахові) компетентності; PH – результати навчання

Таблиця 4

МАТРИЦЯ «ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ-РЕЗУЛЬТАТИ»

Освітні компоненти / Результати	PH-1 ІК, ЗК4, ЗК6, СК1, СК2, СК4, СК12	PH-2 ІК, ЗК1, ЗК5, СК1, СК6, СК7, СК12	PH-3 ІК, ЗК3, ЗК6, СК2, СК3, СК5, СК10, СК12	PH-4 ІК, ЗК1, ЗК6, СК7, СК9, СК11	PH-5 ІК, ЗК4, ЗК3, СК7, СК13	PH-6 ІК, ЗК1, ЗК5, СК8, СК12	PH-7 ІК, ЗК4, ЗК6, СК7, СК10	PH-8 ІК, ЗК9, СК2, СК7, СК13	PH-9 ІК, ЗК3, ЗК6, СК3, СК9, СК8, СК14	PH-10 ІК, ЗК1, ЗК2, ЗК5, СК9, СК2, СК8, СК14	PH-11 ІК, ЗК2, СК7, СК12, СК14	PH-12 ІК, ЗК2, ЗК3С, К2, СК6, СК11	PH-13 ІК, ЗК3С, ЗК1, СК5, СК6, СК11	PH-14 ІК, ЗК1, СК5, СК7, СК9, СК6, СК12, СК14	PH-15 ІК, ЗК2, СК5, СК9, СК12, СК14	PH-16 ІК, ЗК2, СК5, СК9, СК8, СК9, СК12, СК14	PH-17 ІК, ЗК2, ЗК3, ЗК8, ЗК9, СК8, СК9, СК11	PH-18 ІК, ЗК3, ЗК8, ЗК9, СК5, ЗК8, СК9, СК10	PH-19 ІК, ЗК3, ЗК6, ЗК9, СК5, ЗК8, СК8, СК9, СК10	PH-20 ІК, ЗК2, ЗК4, ЗК7, ЗК8, ЗК9, ЗК5, ЗК8, ЗК9, СК11	PH-21 ІК, ЗК2, ЗК7, ЗК8, СК5, ЗК8, СК10	PH-22 ІК, ЗК3, ЗК4, ЗК2, ЗК8, СК2, СК5, СК2, СК12	
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ																							
Обов'язкові загальні компоненти (ОЗК) (01)																							
Філософія науки і методи наукових досліджень	+	+			+							+		+	+								
Іноземна мова для академічних цілей									+			+						+					
Актуальні проблеми професійної освіти	+			+		+	+	+		+	+								+	+		+	+
Обов'язкові професійні компоненти (ОПК) (02)																							
Психологія педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти		+		+		+	+					+		+	+							+	
Розробка дисертаційного проєкту	+						+			+									+				+
Інноваційні технології в професійній освіті				+	+		+	+		+	+									+	+		
Практика в педагогічній майстерні				+		+								+						+	+	+	+
Науково-викладацька практика	+							+	+	+		+						+	+	+	+	+	+
ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ																							
Вибіркові загальні компоненти (ВЗК) (01)																							
Професійна освіта: компаративний аналіз	+		+		+	+					+		+	+							+		
Професійна освіта: технології навчання дорослих							+		+											+			+
Професійна освіта: технології віртуальної та доповненої реальності																							
Вибіркові професійні компоненти (ВПК) (02)																							

Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти						+							+						
Академічне письмо та логіка																			+
Професійно-педагогічна комунікація																			
Вибіркова дисципліна з вибіркових компонентів інших ОНП Університету																			
Лідерство, рефлексія та особистісно-професійний розвиток сучасного фахівця																			+
Педагогічний експеримент та методи математичної статистики																			+
ІКТ в сучасних наукових професійно-педагогічних дослідженнях																			+
Вибіркова дисципліна з вибіркових компонентів інших ОНП Університету																			
Проектна діяльність в сфері професійної освіти																			+
Фандрайзинг у галузі професійної освіти																			+
Академічна доброчесність та якість освіти																			+
Вибіркова дисципліна з вибіркових компонентів інших ОНП Університету																			

4. Опис внутрішньої системи забезпечення якості

Законодавчою базою формування системи внутрішнього забезпечення якості в Університеті виступає Закон України «Про вищу освіту» (розділ 5, стаття 16).

За вимогами Закону система внутрішнього забезпечення якості є одним з трьох елементів системи забезпечення якості вищої освіти.

Аналіз процедур та заходів системи внутрішнього забезпечення якості в Університеті наводиться в табл. 5.

Таблиця 5

Оцінка системи внутрішнього забезпечення якості в Університеті імені Альфреда Нобеля

Процедури та заходи системи внутрішнього забезпечення якості згідно Закону України "Про вищу освіту"	Оцінка стану формування і застосування відповідних процедур та заходів в Університеті
1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти	Освітні програми мають чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії Університету імені Альфреда Нобеля. Освітня діяльність базується на засадах студентоцентрованого навчання та удосконалюється з урахуванням освітніх потреб громадян, потреб ринку праці та інтересів всіх груп стейкхолдерів. Розроблені та діють: Положення про організацію освітнього процесу Університету імені Альфреда Нобеля, Положення про центр управління якістю, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, Положення про Центр міжнародної акредитації, Положення про Комісію з трансферу в Університеті імені Альфреда Нобеля, Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників, Положення про групи зі змісту та якості освіти в Університеті імені Альфреда Нобеля, Положення про підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», Положення про порядок організації та проведення проміжної та підсумкової атестації здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», Положення про порядок організації науково-дослідної роботи та проведення педагогічного експерименту здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)».
2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм	Застосовуються процедури моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм відповідно до Положення про організацію освітнього процесу (розділ II. Організація освітнього процесу, підрозділ 2.1. Освітня (освітньо-

Процедури та заходи системи внутрішнього забезпечення якості згідно Закону України "Про вищу освіту"	Оцінка стану формування і застосування відповідних процедур та заходів в Університеті
	професійна, освітньо-наукова) програма, пп. 2.1.4. Процедура моніторингу та перегляду освітніх програм).
3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників ЗВО та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті ЗВО, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб	Діє механізм оцінювання досягнень здобувачів-претендентів на отримання стипендій; оцінювання науково-педагогічних працівників на основі рейтингів науково-дослідної, науково-методичної та науково-організаційної роботи і рейтингування викладачів за результатами анкетування здобувачів (Положення про стипендії, Положення про систему рейтингування науково-дослідної, науково-методичної та науково-організаційної роботи викладачів). Результати оцінки та рейтингування оприлюднюються на веб-сайті Університету.
4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників	Підвищення кваліфікації відбувається на постійній основі з метою професійного розвитку науково-педагогічних працівників відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти. Науково-педагогічні працівники підвищують кваліфікацію шляхом стажування, навчання за програмами підвищення кваліфікації, у тому числі участі у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах, конференціях, симпозіумах тощо; беруть участь у програмах академічної мобільності, науковому стажуванні, здобувають наукові ступені або вищу освіту.
5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у т.ч. самостійної роботи здобувачів, за кожною освітньою програмою	Забезпечено необхідними ресурсами (матеріальна база, навчально-методичне та інформаційне забезпечення, освітній контент Google Classroom). Реалізуються заходи щодо удосконалення організації самостійної роботи здобувачів, в т.ч. через постійний моніторинг, актуалізацію курсів дисциплін, активізацію використання освітнього контенту Google Classroom для здобувачів всіх форм навчання.
6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом	Використовуються інформаційні системи І-С "Університет", ЄДЕБО, АСУ, система електронного документообігу (ЕДО).
7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації	Інформація про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації, у т.ч. інформація щодо освітніх програм кафедр англійською мовою, оприлюднюється на веб-сайті Університету.
8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та	Кваліфікаційні та наукові роботи здобувачів вищої освіти, наукові, науково-методичні роботи НПП перевіряються на предмет дотримання академічної доброчесності. Основні процедури регламентує «Положення про організацію освітнього процесу Університету імені Альфреда Нобеля»

Процедури та заходи системи внутрішнього забезпечення якості згідно Закону України "Про вищу освіту"	Оцінка стану формування і застосування відповідних процедур та заходів в Університеті
здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату	(п.4.9) «Забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти».
9) інші процедури і заходи	Діючу організаційну структуру системи внутрішнього забезпечення якості відображено у Положенні про організацію освітнього процесу Університету імені Альфреда Нобеля (додаток А.1.1).

5. Практика здобувачів

Практика здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти є невід'ємною складовою частиною їх підготовки і проводиться в закладах вищої освіти.

Вид та обсяг практики, передбаченої освітньо-науковою програмою підготовки фахівців, відображені у таблиці 6, а також в навчальному плані і графіку освітнього процесу.

Таблиця 6

Вид та обсяг практики підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

№ з/п	Вид практики (семестр, в якому проводиться практика)	Кількість кредитів (тривалість практики в год.)	Заплановані результати	Зміст практики	Звітність
1.	Педагогічна майстерня (1 курс)	3 кредити 90 годин	РН-3, РН-5, РН-14, РН-18, РН-19, РН-20, РН-21	Забезпечення діяльності здобувачів за такими напрямками роботи: 1. <i>Аудиторна робота:</i> відвідування лекційних та семінарських занять, майстер-класів керівника майстерні, їх аналіз (наукова дискусія, дебати). 2. <i>Методична робота:</i> розробка разом з керівником майстерні інноваційних методів проведення занять,	Презентація кейсу, або авторської технології, або індивідуального проекту на міні-конференції «Марафон педагогічних ідей»

				науково-методичних матеріалів, індивідуального проекту (ділових ігор, кейсів, тестів) тощо.	
2.	Науково-викладацька практика (2 курс)	4,5 кредити 135 годин	PH-1, PH-8, PH-10, PH-11, PH-13, PH-17, PH-18, PH-19, ЗН-20, PH-21, PH-22	<p>Забезпечення фахової діяльності майбутнього доктора філософії за такими напрямками роботи:</p> <p>1. <i>Аудиторна робота (асистентська):</i> підготовка та проведення занять з дисциплін професійного спрямування різних типів із застосуванням різноманітних форм організації освітнього процесу, прийомів та методів навчання.</p> <p>2. <i>Методична робота:</i> індивідуальне планування і розробка змісту навчальних занять; розробка навчально-методичного забезпечення дисциплін; індивідуальна робота зі студентами; керівництво науковими дослідженнями студентів; знайомство з організацією навчально-виховного процесу в закладі вищої освіти; аналіз проведення навчальних занять; розробка інноваційних методів ведення заняття зі студентами; розробка завдань для самостійної роботи студентів / модульного контролю /розробка елементів електронного навчального курсу тощо.</p> <p>3. <i>Науково-дослідна робота:</i> підготовка до публікації тез</p>	Письмовий звіт за результатами практики

				конференції; написання статті відповідно до теми наукового дослідження; підбір та розробка діагностичного інструментарію відповідно до теми дослідження; організація та здійснення експерименту; впровадження авторських розробок на заняттях.	
--	--	--	--	--	--

6. Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-наукова програма «Професійна освіта»

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>].
2. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 21.03.2022 № 341). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
5. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-п>.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм» № 128 від 01.02.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0454-21#Text>.
7. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010ДК 003:2010. URL: <http://www.dk003.com>.
9. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. №

584. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/metodichni-rekomendaciyi-vo>.

10. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 610 від 23.03.2021 року. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/819/81950/610_Vikladachi_zakladiv_vishoyi_osviti.pdf

11. Кваліфікаційні характеристики посад педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та установ освіти [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України // Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів : Наказ Міністерства освіти і науки України № 665 URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8456/8457/468632/>

12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 21.03.2022 № 341). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF>.

Б. Корисні посилання:

1. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf.

2. International Standard Classification of Education (ISCED 2011): UNESCO Institute for Statistics. URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>].

3. ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013): UNESCO Institute for Statistics. URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf>.

4. The European Qualifications Framework: Supporting Learning, Work and Cross-Border Mobility. URL: http://www.ehea.info/Upload/TPG_A_QF_RO_MK_1_EQF_Brochure.pdf.

5. QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area. URL: http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf.

6. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) і загальними компетентностями та прикладами стандартів. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu>;

7. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.- уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В.Г.Кременя. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с. URL: <http://erasmusplus.org.ua/korysnainformatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseasu.html?download=83:hlosarii-terminiv-vyshchoi-osvity-2014-r-onovlene-vydannia-z-urakhuvanniam-polozhen-novoho-zakonu-ukrainy-pro-vyshchu-osvitu&start=80>;
8. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. URL: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
9. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf
10. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.
11. Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача. URL: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide-2015_Ukrainian.pdf.
12. EQF-LLL. – European Qualifications Frame work for Life long Learning. URL: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_en.pdf.

Гарант освітньо-наукової програми,
завідувач кафедри інноваційних
технологій з педагогіки, психології та
соціальної роботи, д-р пед. наук, проф.

Н.П. ВОЛКОВА

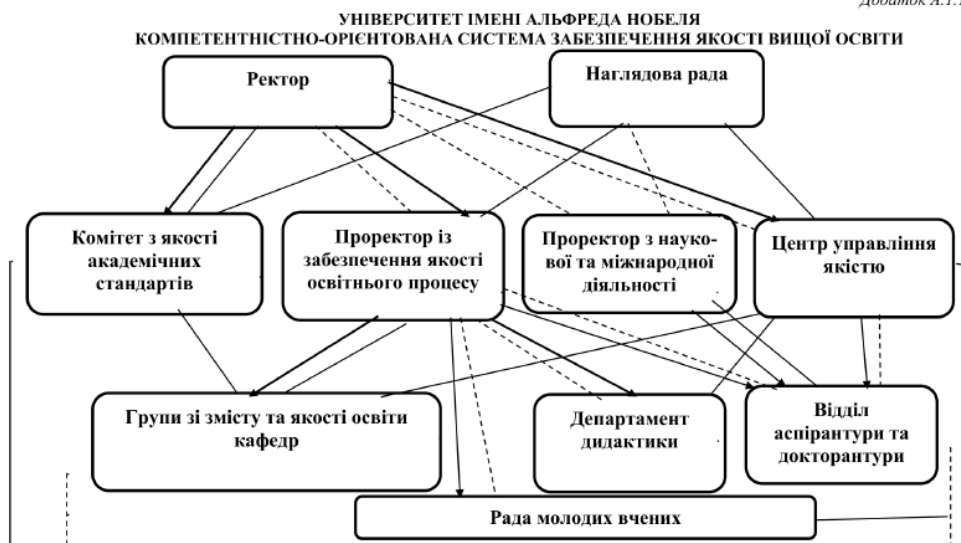

Рис 1. Організаційна структура системи внутрішнього забезпечення якості в Університеті імені Альфреда Нобеля

Умовні позначення:

▲ підпорядкування
 · комунікації

Додаток Г

**Освітньо-наукова програма 022 «Дизайн» Київського національного
університету технологій та дизайну**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ДИЗАЙНУ

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
Голова Вченої ради КНУТД
Іван ПРИЩЕНКО
(протокол від « 7 » 2022 р., № 7)

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМАДИЗАЙН

Рівень вищої освіти	<u>третій (освітньо-науковий)</u>
Ступінь вищої освіти	<u>доктор філософії</u>
Галузь знань	<u>02 Культура і мистецтво</u>
Спеціальність	<u>022 Дизайн</u>
Кваліфікація	<u>доктор філософії з дизайну</u>

КИЇВ 2022

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

ДИЗАЙН

Рівень вищої освіти _____ третій (освітньо-науковий)
 Ступінь вищої освіти _____ доктор філософії
 Галузь знань _____ 02 Культура і мистецтво
 Спеціальність _____ 022 Дизайн

Проректор з науково-педагогічної діяльності (освітня діяльність)

16.02.2022р. Оксана МОРГУЛЕЦЬ

Схвалено Вченою радою факультету дизайну,
 протокол від 14 лютого 2022р. № 7
 Декан факультету дизайну

14.02.22 Марина КОЛОСНІЧЕНКО

Завідувач відділу докторантури та аспірантури

11.02.2022р. Світлана АРАБУЛІ

Обговорено та рекомендовано на засіданні мистецтва та дизайну костюма
 костюма, протокол від 10.02.2022р. № 11

Завідувач кафедри Тетяна НІКОЛАСВА

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри ергономіки і дизайну,
 протокол від 07.02.2022р. № 7

Завідувач кафедри Наталія ОСТАПЕНКО

Гарант освітньо-наукової програми

07.02.2022 Калина ПАШКЕВИЧ

Введено в дію наказом КНУТД від «27» 04 2022 року № 79.

ПЕРЕДМОВА

РОЗРОБЛЕНО: Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗРОБНИКИ:

Група забезпечення освітньо-професійної програми*	ІМ, науковий ступінь, вчене звання, посада	Підпис	Дата
1	2	3	4
Гарант освітньо-професійної програми	Кротова Тетяна Федорівна , д.мист., професор, професор кафедри мистецтва та дизайну костюма Київського національного університету технологій та дизайну.		27.12.22
Робоча група	Абизов Вадим Адильсвич , д. арх., професор, професор кафедри дизайну інтер'єру і меблів		28.12.2022р.
	Тименко Володимир Петрович , д.п.н., професор, завідувач кафедри мультимедійного дизайну		27.12.2022
	Чуприна Наталія Владиславівна , д.мист., професор, професор кафедри мистецтва та дизайну костюма		27.12.2022р.
	Михайлюк Ольга Юрївна , д.філ., доцент кафедри графічного дизайну		27.12.22

РЕЦЕНЗІЇ ЗОВНІШНІХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ:

1. Борисов Ю.Б., Голова Правління спілки дизайнерів України, к.мист., доцент.
2. Странадко Е.М., Голова Національної спілки фотохудожників України.
3. Пашкевич О.М., Президент Виставкової федерації України.
4. Джумаханов Е.Р., Генеральний директор Союзу ювелірів України.
5. Ковальов Ю.М., завідувач кафедри промислового дизайну та комп'ютерних технологій КДА ДПМіД ім. Михайла Бойчука, д.т.н., професор.
6. Хоперський С.В., заст. голови Правління Асоціації виробників світлодіодної техніки України.

1. Профіль освітньо-наукової програми **Дизайн**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Київський національний університет технологій та дизайну. Кафедра мистецтва та дизайну костюма. Кафедра графічного дизайну. Кафедра дизайну інтер'єру і меблів. Кафедра мультимедійного дизайну.
Ступінь вищої освіти та кваліфікація мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти – доктор філософії. Галузь знань – 02 Культура і мистецтво. Спеціальність – 022 Дизайн.
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 48 кредитів ЄКТС.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію освітньо-наукової програми від 04.10.2021 № 2408.
Цикл/рівень	Національна рамка кваліфікації України – 8 рівень.
Передумови	Ступінь магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.
Мова(и) викладання	Українська, англійська
Термін дії освітньої програми	До 01.07.2027 року
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://knutd.edu.ua/ekts
2 – Мета освітньо-наукової програми	
<p>Метою освітньо-наукової програми є формування і розвиток загальних та фахових компетентностей кадрів вищої кваліфікації, готових до здійснення науково-дослідницької та проектно-аналітичної діяльності, науково обгрунтованого консультування в сфері дизайну та проектування, а також викладацької роботи.</p> <p>Програма розроблена відповідно до місії університету, спрямована на здобуття компетентностей достатніх для продукування нових ідей та розробку науково-проектних концепцій в дизайні, розв'язання комплексних проблем дослідницько-проектної діяльності, що спрямовані на прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності та вдосконалення системи проектної культури дизайну, а також проведення наукового дослідження в галузі мистецтвознавства, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p>	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область	<p>Програма сформована як оптимальне поєднання академічних та професійних вимог. Орієнтована на формування у здобувачів компетентностей щодо набуття глибоких знань зі спеціальності, володіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, інтегральною компетентністю, а також загальними та фаховими компетентностями в галузі дизайну, передбаченими освітньою складовою програми; набуття універсальних умінь дослідника та представлення власних результатів досліджень в усній та письмовій формі, зокрема, іноземною мовою, передбачених науковою складовою програми.</p> <p><i>Об'єкт вивчення:</i> сфера дизайнерської діяльності, методологічні, мистецтвознавчі, технологічні, економічні, екологічні, психологічні, соціокультурні аспекти дизайну.</p> <p><i>Цілі навчання:</i> набуття здатності продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері дизайну, що передбачає переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та вдосконалення професійної практики.</p> <p><i>Теоретичний зміст</i> предметної області: поняття, концепції, засоби, принципи, методи дизайну.</p>

	<p><i>Методи, методики та технології:</i> загальнонаукові та спеціалізовані галузеві методи дослідження дизайну, методики викладання мистецьких і дизайнерських дисциплін, сучасні цифрові технології, методи аналізу та оброблення інформації, методи моделювання і проєктування.</p> <p><i>Інструменти та обладнання:</i> сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти</p> <p>Обов'язкові освітні компоненти – 75%, з них – знання іноземної мови – 22%. Дисципліни вільного вибору здобувача, що забезпечують професійну підготовку – 25% обираються із загальноуніверситетського каталогу відповідно до затвердженої процедури в Університеті.</p>
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма для підготовки доктора філософії.
Основний фокус програми	Освітньо-наукова програма має науково-теоретичну, дослідницьку та прикладну спрямованість; сформована як оптимальне поєднання академічних та професійних вимог. Акцент робиться на науковій мистецтвознавчій організації аналітично-дослідного проєктного процесу, застосуванні евристичних методів, спрямованих на подолання творчих проблем, професійне самовдосконалення, розвиток творчого мислення та пошук нестандартних проєктних рішень. Серед основних завдань програми - формування та розвиток фахових компетентностей в галузі дизайну, що спрямовані на здобуття здобувачем здатності володіти методами змістового та соціального наповнення проєкту, методиками теоретичної та проєктної роботи, сутністю евристичних методів творчості.
Особливості програми	Програма базується на інноваційних проєктних методиках наукового та творчого пошуку в галузі дизайну, із врахуванням сьогодишнього стану дизайн-діяльності. Пріоритетним є формування та розвиток проєктно-професійних компетентностей у сфері web-, motion- та фотовідеодизайну; дизайну одягу, а також аксесуарів та ювелірних виробів; дизайну інтер'єру і меблів; графічного, ландшафтного та промислового дизайну, що спрямовані на впровадження методів та методик теоретично-дослідної та проєктно-практичної дизайн-діяльності. Передбачає підготовку до виконання функціональних обов'язків викладача закладу вищої освіти, науковця-дослідника у галузі мистецтвознавства, а також формування здатності до безперервного саморозвитку і самовдосконалення впродовж життя. Програма реалізується в активному дослідницькому середовищі.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Випускник є придатним для працевлаштування в організаціях, установах, на підприємствах та закладах, що функціонують в галузі дизайну та освіти в галузі дизайну. Випускники здатні обіймати посади наукових і науково-педагогічних працівників у наукових установах і закладах вищої освіти, інженерні посади у дослідницьких та проєктних підрозділах підприємств, установ і організацій.
Подальше навчання	Навчання впродовж життя для вдосконалення професійної, наукової та інших видів діяльності. Здобуття наукового ступеня доктора наук.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Використовується студентоцентризоване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання. Система методів проблемно-розвиваючого навчання ґрунтується на принципах цілеспрямованості, бінарності (безпосередня взаємодія науково-педагогічного працівника та здобувача вищої освіти); її складають демонстраційний,

	діалогічний, евристичний, дослідницький методи. При викладанні тематичного матеріалу застосовується загальнонаукова методологія, яка найширше використовується в сфері мистецтвознавства: історичний, термінологічний, функціональний, системний, процесний, когнітивний підходи, а також узагальнення, моделювання тощо. Програма передбачає активне навчання здобувача вищої освіти, в тому числі навчання через проведення наукових досліджень. Форми організації освітнього процесу: лекція, практичне заняття, практична підготовка, самостійна робота, консультація.
Оцінювання	Екзамени, заліки, тести, есе, індивідуальні проектно-аналітичні завдання, проектні роботи, презентації, звіти, портфоліо, опитування-дискусії.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері дизайну, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення та базуються на засадах духовності, полікультурності , екологічності.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 2 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 3 Здатність працювати в міжнародному контексті.
	ЗК 4 Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері дизайну на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 1 Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері дизайну та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з дизайну та суміжних галузей.
	ФК 2 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері дизайну, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
	ФК 3 Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень у сфері дизайну українською та іноземною мовами, розуміння іншомовних наукових текстів.
	ФК 4 Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері дизайну та дотичні до неї міждисциплінарні проекти , лідерство під час їх реалізації.
	ФК 5 Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері дизайну, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку дизайну.
	ФК 6 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері дизайну, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
	ФК 7 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.
	ФК 8 Здатність синтезувати комплексні проектні рішення на основі впровадження результатів передпроектного аналізу, розуміння сучасних тенденцій та закономірностей розвитку дизайну.

7 – Програмні результати навчання	
ПРН 1	Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері дизайну і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з дизайну, отримання нових знань та здійснення інновацій.
ПРН 2	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу та прикладних досліджень проблем дизайну, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.
ПРН 3	Критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
ПРН 4	Планувати і виконувати теоретичні дослідження у сфері дизайну та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію та дотриманням норм професійної та академічної етики.
ПРН 5	Розуміти загальні принципи та методи дизайну, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері дизайну та у викладацькій практиці.
ПРН 6	Використовувати сучасні програмні продукти для пошуку, обробки, аналізу, репрезентації наукової інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
ПРН7	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми дизайну державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.
ПРН 8	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні <u>проекти</u> , які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми дизайну з врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.
ПРН 9	Складати пропозиції щодо міжнародного наукового співробітництва, а також щодо фінансування наукових досліджень у сфері дизайну.
ПРН 10	Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері дизайну, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.
ПРН 11	Організовувати колективну наукову діяльність та керувати дослідницьким колективом.
ПРН 12	Розуміння принципів формування процесу дизайн- <u>проект</u> ування, головні <u>проектні</u> етапи та методики виконання їх складових, що забезпечують послідовне та якісне виконання <u>проекту</u> ; розуміння сучасних систем та технологій дизайну.
ПРН 13	Вміння орієнтуватися в сучасних тенденціях дизайну, потребах суспільства з метою їх використання в галузі сучасного дизайну.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Всі науково-педагогічні працівники, що забезпечують <u>освітньо-наукову</u> програму за кваліфікацією відповідають профілю і напрямку освітніх компонентів, що викладаються; мають необхідний стаж науково-педагогічної роботи та досвід практичної роботи. В процесі організації навчання залучаються професіонали з досвідом дослідницької, управлінської, інноваційної, творчої роботи та/або роботи за фахом та іноземні лектори.
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення дозволяє повністю забезпечити освітній процес протягом всього циклу підготовки за <u>освітньо-науковою</u> програмою. Стан приміщень засвідчено санітарно-технічними паспортами, що відповідають чинним нормативним актам.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Програма повністю забезпечена навчально-методичними комплексами з усіх компонентів освітньої програми, наявність яких представлена у модульному середовищі освітнього процесу Університету.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Передбачає можливість академічної мобільності за деякими компонентами освітньо-наукової програми, що забезпечують набуття загальних компетентностей та/або фахових компетентностей.
Міжнародна кредитна мобільність	Програма розвиває перспективи участі та стажування у науково-дослідних проєктах та програмах академічної мобільності. Виконується в активному дослідницькому середовищі.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти здійснюється за акредитованими освітніми програмами.

2. Перелік освітніх компонентів освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1.1. Перелік освітніх компонентів освітньої складової освітньо-наукової програми

Код	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи (проєкти), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньо-наукової програми			
ОК 1	Філософія науки і методологія досліджень	4	екзамен
ОК 2	Іноземна мова для академічних цілей	8	екзамен
ОК 3	Інформаційно-комунікаційні технології в наукових дослідженнях	4	залік
ОК 4	Інтелектуальна власність та комерціалізація наукових досліджень	4	залік
ОК 5	Педагогічна майстерність у вищій школі	4	залік
ОК 6	Загальна теорія формоутворення	4	екзамен
ОК 7	Дизайн та ергономіка	4	екзамен
ОК 8	Педагогічна практика	4	залік
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		36	
Вибіркові компоненти освітньо-наукової програми			
ДВВ	Дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти	12	екзамен
Загальний обсяг вибірових компонентів		12	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		48	

2.1.2 Зміст наукової складової освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Пошук наукових джерел та їх опрацювання. Визначення основних завдань дисертаційної роботи. Вибір оптимальних теоретичних чи/та експериментальних методів для їх розв'язання. Напрацювання даних, обробка та аналіз отриманих результатів. Корекція початкових гіпотез та завдань у відповідності до результатів аналізу. Підготовка наукових результатів до публікації. Апробація наукових результатів на наукових конференціях різних рівнів. Узагальнення результатів дослідження. Остаточне визначення кола проблем, що будуть розглянуті в дисертаційній роботі, встановлення місця дослідження в контексті результатів інших авторів. Формування висновків і рекомендацій. Оформлення роботи та подання до захисту. Захист дисертації.

Дисертація подається до захисту у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація повинна містити нові науково обгрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Обсяг основного тексту дисертації – 6,5-9 авторських аркушів.

Дисертація може бути виконана державною або англійською мовою.

Дисертація має бути оформлена відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Наукові результати дисертації повинні бути висвітлені не менше ніж у трьох наукових публікаціях здобувача. До таких наукових публікацій зараховуються:

1) статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України. Якщо число співавторів у такій статті (разом із здобувачем) становить більше двох осіб, така стаття прирівнюється до 0,5 публікації (крім публікацій, визначених підпунктом 2);

2) статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних [Web of Science Core Collection](#) та/або [Scopus](#) (крім видань держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором);

3) не більше одного патенту на винахід, що пройшов кваліфікаційну експертизу та безпосередньо стосується наукових результатів дисертації, що прирівнюється до однієї наукової публікації;

4) одноосібні монографії, що рекомендовані до друку Вченою радою університету та пройшли рецензування, крім одноосібних монографій, виданих у державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором. До одноосібних монографій прирівнюються одноосібні розділи у колективних монографіях за тих же умов.

Стаття у виданні, віднесеному до першого – третього [квартилів \(Q1–Q3\)](#) відповідно до класифікації [SCImago Journal and Country Rank](#) або [Journal Citation Reports](#), чи одноосібна монографія, що відповідає зазначеним вимогам, прирівнюється до двох наукових публікацій.

Належність наукового видання до першого – третього [квартилів \(Q1–Q3\)](#) відповідно до класифікації [SCImago Journal and Country Rank](#) або [Journal Citation Reports](#) визначається згідно з рейтингом у році, в якому опублікована відповідна публікація здобувача або у разі, коли рейтинг за відповідний рік не опублікований на дату утворення разової ради, згідно з останнім опублікованим рейтингом.

Статті зараховуються за темою дисертації лише за наявності у них активного ідентифікатора DOI ([Digital Object Identifier](#)), крім публікацій, що містять інформацію, віднесenu до державної таємниці, або інформацію для службового користування.

Статті зараховуються за темою дисертації за умови обгрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків, а також опублікування не більше ніж однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання.

Не вважається [самоплагіатом](#) використання здобувачем своїх наукових праць у тексті дисертації без посилання на ці праці, якщо вони попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані здобувачем в анотації дисертації.

Хронологія перегляду освітньо-наукової програми

Зміни внесені до освітньо-наукової програми відповідно до рішення вченої ради факультету дизайну:

- Від 15 серпня 2022 р., протокол № 2 (у зв'язку зі змінами кадрового складу за освітньо-науковою програмою та зміною назв кафедр внесено зміни у склад групи забезпечення освітньої програми. Наказ КНУТД від 19.09.2022 р. № 222).
- Від 19 грудня 2022 р., протокол № 7 (у зв'язку зі змінами кадрового складу за освітньо-науковою програмою внесено зміни у склад групи забезпечення освітньої програми. Наказ КНУТД № 319 від 26.12.2022 р.).
- Від 26 червня 2023 р., протокол №14 Вченої ради факультету дизайну (затверджено зміни окремих складових компонентів освітньо-наукової програми).

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Вченої ради КНУТД
від «16» 08» 2023 р. протокол № 11

Голова Вченої Ради
Ірина ГРИЩЕНКО

Рівень вищої освіти: двотиповий (освітньо-науковий)
Спеціальність: 022 - Дизайн
Освітня програма: Дизайн
Форма здобуття вищої освіти: денна, вечірня

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет технологій та дизайну

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Освітня кваліфікація: доктор філософії з дизайну

Строк навчання: 4 роки (освітній складовий 2 роки)

На основі: магістр (спеціаліст)

I. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Курс	Жовтень		Листопад		Грудень		Січень		Лютий		Березень		Квітень		Травень		Червень		Листопад		Серпень		Вересень																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Шифр за ОНП	Назва освітнього компонента	Розподіл за семестрами				Кількість годин						Розподіл годин на тиждень за курсами і семестрами								
		Екзамен	Залік	Контрольні роботи, розрахунково-графічні роботи	Курсові роботи, реферати	Кількість кредитів ЄКТС	Загальний обсяг	Аудиторних у тому числі				Самостійна робота	I курс		II курс					
								Всього	лекції	лабораторні	практичні (семінари)		Семестри		Семестри					
		1	2	3	4	1	2					3	4							
1. обов'язкові компоненти освітньої програми																				
OK 1	Філософія науки і методології досліджень	1			1	4	120	30	10		20	90	2							
OK 2	Іноземна мова для академічних цілей	2	1			8	240	60		60	180	2	2							
OK 3	Інформаційно-комунікаційні технології в ідукових дослідженнях		2			4	120	30	10		20	90		2						
OK 4	Інтелектуальна власність та комерціалізація наукових досліджень		3			4	120	30	10		20	90			2					
OK 5	Педагогічна майстерність у вищій школі		3			4	120	30	10		20	90			2					
OK 6	Загальна теорія формування	2				4	120	30	10		20	90		2						
OK 7	Дизайн та ергономіка	3				4	120	30	10		20	90			2					
OK 8	Педагогічна практика		4			4	120					120				2	2			
Всього обов'язкових компонентів		4	5		1	36	1080	240	60		180	840	4	6	6	6	0			
2. Вибіркові компоненти освітньої програми																				
ДВВ	Дисципліна 1		4			6	180	36	12		24	144					3			
ДВВ	Дисципліна 2		4			6	180	36	12		24	144					3			
Всього вибрових компонентів			2			12	360	72	24		48	288	0	0	0	0	6*			
Разом освітніх компонентів		4	7	0	1	48	1440	312	84		228	1128	4	6	6	6	0			
Загальна кількість кредитів															8	12	14	14		
Кількість годин на тиждень															4	6	6	6		
Кількість екзаменів		4															1	2	1	0
Кількість заліків			7														1	1	2	3
Кількість контрольних робіт, розрахунково-графічних робіт															0	0	0	0		
Кількість курсових робіт, рефератів															1	0	0	0		

Схвалено Вченою радою факультету Дизайн
протокол від « 26 » серпня 2023 р. № 14

Погоджено
професор
 Людмила ГАНУШАК-СФІМЕНКО

Директор НМЦУПФ Олена ГРИГОРЕВСЬКА
Керівник МІАД Світлана АРАБУЛІ
Декан факультету Дизайну Оксана ПАСЬКО
Завідувач кафедри ГД
Завідувач кафедри МДК Катерина ПАШКЕВИЧ
Завідувач кафедри ДІМ Данило КОСЕНКО
Завідувач кафедри МД Володимир ТИМЕНКО
Гарант освітньо-наукової програми Оксана КРОТОВА

Додаток Д

Освітньо-наукова програма 015 «Професійна освіта» Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і
дизайну імені Михайла Бойчука

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

«ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (теорія і методика професійної освіти)»

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою КДІДПМД імені Михайла Бойчука

Голова вченої ради _____ Олена ОСАДЧА

(протокол № _____ від _____ 2024 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 01.09.2024 р.

Ректор _____ Олена ОСАДЧА

(наказ № _____ від _____ 2024 р.)

КИЇВ, 2024

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

Галузь знань
Спеціальність
Рівень вищої освіти

01 Освіта/Педагогіка
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
третій (освітньо-науковий)

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи
КДІДПМД імені Михайла Бойчука
_____ **Інна ПЕТРОВА**
_____ **2024 р.**

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри теоретичних
дисциплін та професійної освіти
(протокол № ___ від _____ 2024 р.)
Завідувач кафедри
_____ **Катерина ГОНЧАР**

РОЗРОБЛЕНО

проектною групою Професійна
освіта (теорія і методика професійної
освіти)
Керівник проектної групи

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма розроблена на підставі закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінетів Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261. Стандарт вищої освіти відсутній.

Освітньо-наукова програма визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їхнього вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Освітньо-наукова програма використовується під час ліцензування та акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю; розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик; визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації, а також професійної орієнтації здобувачів.

1. Профіль освітньо-наукової програми «Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти)»

<i>1 – Загальна інформація</i>	
Повна назва вищого навчального закладу	Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука
Рівень вищої освіти	Третій освітній (освітньо-науковий) рівень, перший науковий
Ступінь, що присвоюється	Доктор філософії The PhD (Doctor of Philosophy)
Назва галузі знань	01 Освіта/Педагогіка
Назва спеціальності	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) 015 Vocational education (by specialization)
Офіційна назва освітньої програми	освітньо-наукова програма «Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти)»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 60 кредитів ЄКТС – обсяг освітньої складової програми, термін навчання – 4 роки
Форма навчання	Очна, заочна
Наявність акредитації	Акредитація освітньо-наукової програми проводиться у порядку, передбаченому Законом України «Про вищу освіту»
Цикл/рівень	НРК України – 9 рівень, FQ-ЕНЕА – третій цикл, EQF -LLL – 8 рівень
Передумови	Наявність освітнього ступеня магістр або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст
Мова(и) викладання	Українська мова
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-наукової програми	https://kdidpamid.edu.ua/academy/navchannya/studentu/katalog-osvitnih-program/
<i>2 – Мета освітньо-наукової програми</i>	

Здобуття програмних результатів навчання і компетентностей згідно з дескрипторами НРК і МРК, що забезпечують продукування ідей, розв'язання комплексних проблем спеціалізованої професійної освіти; оволодіння методологією науково-педагогічної роботи зі спеціальності, а також здійснення і публічний захист власного наукового дослідження у сфері спеціалізованої професійної освіти, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення; підготовка інноваторів-дослідників, здатних до педагогічного дизайну (педагогічного проектування моделей навчання) у закладах вищої спеціалізованої професійної освіти.

3 – Характеристика освітньо-наукової програми

<p>Предметна галузь (галузь знань)</p>	<p>01 Освіта/Педагогіка 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) <i>Об'єкт вивчення:</i> методологія наукового дослідження спеціалізованої професійної освіти: мистецької, наукової, спортивної, військової; інноваційні освітні технології в галузі спеціалізованої професійної освіти, презентація результатів наукового дослідження. <i>Теоретичний зміст предметної галузі:</i> філософія професійної освіти, методологія педагогічних досліджень, освітні технології педагогічного проектування (педагогічний дизайн), інформаційно-комунікаційні технології в наукових дослідженнях, технології презентації результатів наукового дослідження, упровадження отриманих результатів у практичну діяльність закладів спеціалізованої професійної освіти. <i>Методи, методики та технології:</i> методи організації, здійснення, стимулювання, мотивації та контролю за ефективністю освітньої діяльності; бінарні, інтегровані (універсальні) методи навчання; освітні технології та коучинг; методи проектування, діагностика і педагогічний супровід обдарованості: академічної (наукової), естетичної (художньої), практичної (тілесно-кінестетичної, предметно-маніпуляційної); методи наукових досліджень та технології презентації результатів дослідження. <i>Інструменти та обладнання:</i> програмне забезпечення та електронне оснащення освітнього процесу, інформаційно-технічні засоби навчання, мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси, зокрема електронні; програми статистичної обробки та візуалізації даних.</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Програму зорієнтовано на дослідницько-інноваційну діяльність: освітньо-наукову, освітньо-мистецьку, освітньо-спортивну; на проектне навчання майбутніх</p>

	дослідників-інноваторів закладів вищої спеціалізованої професійної освіти, здатних до психолого-педагогічного супроводу обдарованої учнівської молоді.
Основний фокус освітньої програми	<p>Фокус програми – це «виявлення і розвиток індивідуальних здібностей» учнівської молоді (ст. 21. Спеціалізована освіта. Закон України «Про освіту») набуття компетентностей з педагогічної діагностики обдарованості і педагогічного дизайну, дослідницької, проектно-творчої; здійснення науково-педагогічної кар'єри у галузях спеціалізованої освіти.</p> <p><i>Ключові слова:</i> професійна спеціалізована освіта, освітні методології і технології, концепції, педагогічна діагностика, педагогічний дизайн, методи проектування й організації дослідження у спеціалізованій професійній освіті.</p>
Особливості програми	Освітня складова програми зорієнтована на вивчення сукупності освітніх курсів, що пов'язані з майбутньою науково-педагогічною діяльністю аспірантів в галузях спеціалізованої освіти; поліпшенням здатності здійснювати педагогічний супровід розвитку обдарованості учнів і студентів закладів спеціалізованої освіти. Наукова складова програми присвячена виконанню науково-педагогічних досліджень з мистецької, наукової, спортивної освіти, підготовці дисертацій до захисту.
<i>4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</i>	
Придатність до працевлаштування	Установи та заклади вищої освіти, зокрема, спеціалізованої, підпорядковані Міністерству освіти і науки України, Міністерству культури та інформаційної політики України: заклади різних типів та форм власності, наукові установи, заклади підвищення кваліфікації та післядипломної освіти
Подальше навчання	<p>Доктор філософії може продовжувати освіту за науковим рівнем доктора наук, а також підвищувати кваліфікацію та отримувати додаткову післядипломну освіту</p> <p>Навчання для розвитку та самовдосконалення у науковій та професійній сферах діяльності, а також інших споріднених галузях наукових знань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - навчання на 9-ому (докторському) рівні НРК України у споріднених галузях наукових знань; - освітні програми, дослідницькі гранти та стипендії (у тому числі і за кордоном), що містять додаткові освітні компоненти;

	- підготовка на 10-ому (постдокторському) рівні НРК України у галузі педагогічних (освітніх) наук.
<i>5 – Викладання та оцінювання</i>	
Викладання та навчання	Проблемно-орієнтоване і проектне навчання з набуттям компетентностей, достатніх для продукування нових освітніх ідей, розв'язання комплексних проблем в науково-педагогічній професійній діяльності згідно з дескрипторами НРК і ЄРК. Підготовка протягом першого року навчання проекту дисертаційного дослідження з урахуванням підходів та методів досягнення мети. Обговорення упродовж другого, третього та четвертого років навчання проміжних результатів дослідження.
Оцінювання	Освітня складова програми: накопичувальна система, що передбачає оцінювання здобувачів вищої освіти за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності з урахуванням індикаторів «емпіричні знання фактів та уявлення», «когнітивні уміння, що включають логічне, інтуїтивне і творче мислення». Наукова складова програми: оцінювання наукової діяльності здійснюється на основі кількісних та якісних показників, що характеризують підготовку наукових праць, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта.
<i>6 – Програмні компетентності</i>	
Інтегральна компетентність	<u>Доктор філософії – 9 рівень НРК:</u> Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики. Знання – осмислена та засвоєна суб'єктом інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (знання фактів та уявлення) і теоретичні (концептуальні, методологічні). Уміння/навички – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання проблем. Уміння/навички поділяються на когнітивні (що включають логічне, інтуїтивне та творче мислення) і практичні (що включають ручну вправність, застосування практичних способів (методів), матеріалів, знарядь та інструментів, комунікацію). Комунікація – взаємодія осіб з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності; Відповідальність і автономія – здатність особи застосовувати знання та навички самостійно та відповідально.

Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК-1: здатність проектувати і здійснювати комплексні дослідження на засадах системного наукового світогляду, сформованих знань з філософії, наукової діяльності та соціокультурних проблем.</p> <p>ЗК-2: здатність до критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досліджень, генерування нових ідей під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.</p> <p>ЗК-3: готовність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами в усній та письмовій формах.</p> <p>ЗК-4: готовність до створення та інтерпретації нових знань через наукове дослідження або інші передові вчення, що відповідають вимогам національного та міжнародного рівнів, до діяльності в інтернаціональних дослідницьких групах.</p> <p>ЗК-5: здатність дотримуватись етичних норм у професійній діяльності.</p> <p>ЗК-6: здатність до самоменеджменту, планування і розв'язування задач власного професійного і особистісного зростання.</p> <p>ЗК-7: здатність генерувати нові ідеї (креативність) під час вирішення дослідницьких і практичних задач, у тому числі у міждисциплінарних галузях.</p> <p>ЗК-8: здатність до володіння культурою наукового дослідження в галузі освіти та використання у дослідженні новітніх інформаційно-комунікативних технологій</p>
Фахові компетентності (ФК)	<p>ФК-1: здатність до володіння науковими підходами і методами досліджень у професійній освіті.</p> <p>ФК-2: здатність до організації роботи дослідницької групи (команди) в галузі професійної освіти.</p> <p>ФК-3: здатність моделювати, реалізовувати й оцінювати освітній процес; готовність скласти програми додаткової професійної освіти відповідно до запитів роботодавців.</p> <p>ФК-4: здатність обґрунтовано обирати та ефективно використовувати освітні технології, методичні системи, методи і засоби навчання і виховання з метою забезпечення запланованого рівня особистісного та професійного розвитку здобувачів освіти.</p> <p>ФК-5: здатність проводити аналіз освітньої діяльності організацій засобами експертної оцінки і проектування програми їхнього розвитку.</p> <p>ФК-6: готовність до педагогічної діяльності за основними навчальними програмами дисциплін вищої освіти.</p>

Академічні компетентності (АК)	<p>АК-1: здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у галузі професійної освіти, досягати наукових результатів, що створюють наукове знання.</p> <p>АК-2: здатність виявляти суперечності, критичні стани та тенденції розвитку освітньої галузі, застосовувати міждисциплінарні знання, методи прогнозування, багатокритеріального аналізу для реалізації наукових досліджень.</p> <p>АК-3: здатність використовувати результати інноваційної діяльності у професійній діяльності.</p> <p>АК-4: здатність інтерпретувати педагогічні явища, розвиток професійної освіти та науки в їх історичній ретроспективі, використовувати цивілізаційний підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів.</p> <p>АК-5: здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічного, компаративного, ретроспективного), адаптувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику.</p>
<i>7 – Програмні результати навчання</i>	
Знання та розуміння	<p>ПРН-1: оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій з проблем розвитку суспільства та освіти.</p> <p>ПРН-2: застосовувати основні наукові підходи і методи науково-дослідної діяльності; методи критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досягнень під час розв'язування дослідницьких і практичних завдань, у тому числі в міждисциплінарних галузях.</p> <p>ПРН-3: застосовувати різні види письмових текстів та усних виступів; розуміти зміст складних текстів з наукових проблем, у тому числі вузькоспеціальних, стилістичні особливості оформлення результатів дослідження у письмовій та усній формі під час роботи в групі з інтернаціональним складом.</p> <p>ПРН-4: добирати методи науково-дослідної діяльності, методи генерування нових ідей під час розв'язання дослідницьких і практичних завдань у обраній та суміжних галузях; методи критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досягнень.</p> <p>ПРН-5: дотримуватись основних норм, прийнятих науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснювати особистісний вибір в морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній сфері діяльності.</p>
Застосування знань та розумінь	<p>ПРН-6: формулювати мету професійного і особистісного розвитку, оцінювати власні потенційні можливості, реальність обраних способів і шляхів розв'язання поставлених завдань.</p>

	<p>ПРН-7: користуватися нормативно-правовими і програмно-методичними документами, що визначають роботу в науковій установі та закладі освіти; визначати мету інноваційної діяльності, обґрунтовувати необхідність внесення запланованих змін у наукову роботу; впроваджувати інноваційні прийоми в педагогічному процесі з метою створення умов для ефективної мотивації до навчання здобувачів освіти.</p> <p>ПРН-8: формулювати концепцію наукового дослідження, визначати етапи проведення експериментальної роботи; організовувати інформаційний пошук, самостійний відбір і якісну обробку наукової інформації, емпіричних даних та їх інтерпретацію; організовувати дослідницьку роботу з узагальнення педагогічного досвіду освітнього або виховного закладу, освітньої структури тощо; проектувати, організовувати й оцінювати реалізацію етапів педагогічної експериментальної роботи з використанням інноваційних технологій.</p> <p>ПРН-9: проводити аналіз основних світоглядних і методологічних проблем галузі та суміжних із нею наук; планувати професійну діяльність у сфері наукових досліджень.</p> <p>ПРН-10: застосовувати способи і прийоми планування мети, цілепокладання, реалізації необхідних видів діяльності, оцінки і самооцінки результатів діяльності у розв'язанні професійних задач; прийоми виявлення і усвідомлення своїх можливостей, особистих і професійно значущих якостей з метою їх удосконалення.</p>
<p>Формування суджень</p>	<p>ПРН-11: оперувати різними методами і засобами дослідницької діяльності педагога; володіти способами збору, систематизації та обробки інформації, інтерпретації отриманих результатів, вивчення та застосування педагогічної спадщини і досвіду роботи педагогів-новаторів, вміннями робити висновки.</p> <p>ПРН-12: застосовувати програмні засоби і мультимедіа у науково-педагогічній діяльності та наукових дослідженнях; аналізувати й систематизувати результати досліджень засобами інформаційних технологій.</p> <p>ПРН-13: здійснювати критичний аналіз сучасної системи освіти; створювати умови конструктивної взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу.</p> <p>ПРН-14: застосовувати різні форми, методи і засоби аналізу діяльності викладачів, учителів, закладів освіти; використовувати індивідуальні і групові прийоми прийняття конструктивних рішень щодо організації та управління колективною творчою діяльністю, враховуючи вітчизняний і зарубіжний досвід.</p> <p>ПРН-15: володіти методами і методиками діагностики стану компетентності (навченості, вихованості, ціннісної позиції)</p>

	учнів, студентів; методами й методиками моніторингу якості знань учнів, студентів для аналізу навчального процесу, його корекції та зміни.
<i>8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми</i>	
Кадрове забезпечення	Якісний склад науково-педагогічних працівників, які здійснюють професійну підготовку докторів філософії за ОНП, відповідає ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності затвердженими постановами Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187; від 24 березня 2021 р. № 365
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення професійної підготовки докторів філософії ОНП відповідає ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності затвердженими постановами Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187; від 24 березня 2021 р. № 365.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Офіційний веб-сайт Інституту містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову та виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти https://kdidpamid.edu.ua/academy/akademiy-a-2/</p> <p>Аспіранти, що опановують освітню програму 015- «Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти)», можуть користуватися фондами бібліотеки КДІДПМД імені Михайла Бойчука, а також на основі угод про співпрацю бібліотеками Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова. Обсяг цих фондів є достатнім для самостійної та індивідуальної роботи аспірантів.</p> <p>Здобувачі мають можливість користуватися фондами бібліотек м. Києва, до складу яких входять наукові та науково-методичні праці провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, викладачів Академії.</p>
<i>9 – Академічна мобільність</i>	
Національна мобільність	Можлива на основі двосторонніх договорів між КДІДПМД імені Михайла Бойчука та закладами вищої освіти України
Міжнародна мобільність	Можлива на основі двосторонніх договорів між КДІДПМД імені Михайла Бойчука та закордонними закладами освіти країн-партнерів у рамках програми ЄС Еразмус+ Індивідуальні гранти на мобільність
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент освітньої програми

Код о/к	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОНП			
1.1	Загальна підготовка		
ЗП 01	Філософія освіти і науки	4	іспит
ЗП 02	Наукове спілкування іноземною мовою	4	іспит
ЗП 03	Культура українського наукового мовлення	3	іспит
1.2	Професійна підготовка		
ПП 04	Арт-педагогіка у закладах вищої спеціалізованої освіти	4	іспит
ПП 05	Методичні засади наукової і мистецької освіти	4	іспит
ПП 06	Теорія та методика професійного навчання	8	залік, іспит
ПП 07	Наукометрія та науково-організаційна діяльність	6	залік, іспит
ПП 08	Проектування педагогічних досліджень	6	іспит
ПП 09	Виробнича (викладацька) практика	6	іспит
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		45	
Вибіркові компоненти ОНП			
ВВ 01	Дисципліна за вибором здобувача	4	залік
ВВ 02	Дисципліна за вибором здобувача	4	залік
ВВ 03	Дисципліна за вибором здобувача	3	залік
ВВ 04	Дисципліна за вибором здобувача	4	залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		15	
Загальний обсяг освітньої складової ОНП:		60	

2.2. Структура освітньо-наукової програми

№ з/п	Код о/к	Назва компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики)	Тип компоненти
<i>I семестр</i>			
1.	ЗП 01	Філософія освіти і науки	Обов'язкова, цикл загальної підготовки
2.	ЗП 03	Культура українського наукового мовлення	Обов'язкова, цикл загальної підготовки
3.	ПП 04	Арт-педагогіка у закладах вищої спеціалізованої освіти	Обов'язкова, цикл проф.підготовки

4.	ПП 05	Методичні засади наукової і мистецької освіти	Обов'язкова, цикл проф.підготовки
<i>II семестр</i>			
1.	ПП 04	Арт-педагогіка у закладах вищої спеціалізованої освіти	Обов'язкова, цикл проф.підготовки
2.	ПП 06	Теорія та методика професійного навчання	Обов'язкова, цикл проф. підготовки
3.	ПП 07	Наукометрія та науково-організаційна діяльність	Обов'язкова, цикл проф. підготовки
4.	ВВ 04	Дисципліна за вибором аспіранта	Вибіркова, цикл проф. підготовки
<i>III семестр</i>			
1.	ПП 06	Теорія та методика професійного навчання	Обов'язкова, цикл проф. підготовки
2.	ПП 07	Наукометрія та науково-організаційна діяльність	Обов'язкова, цикл проф.підготовки
3.	ПП 08	Проектування педагогічних досліджень	Обов'язкова, цикл проф.підготовки
4.	ВВ 02	Дисципліна за вибором аспіранта	Вибіркова, цикл проф.підготовки
<i>IV семестр</i>			
1.	ЗП 02	Наукове спілкування іноземною мовою	Обов'язкова, цикл загальної підготовки
2.	ПП 08	Проектування педагогічних досліджень	Обов'язкова, цикл проф.підготовки
3.	ВВ 01	Дисципліна за вибором аспіранта	Вибіркова, цикл загальної підготовки
4.	ВВ 03	Дисципліна за вибором аспіранта	Вибіркова, цикл загальної підготовки
<i>V семестр</i>			
1	ПП 09	Виробнича (викладацька) практика	Обов'язкова, цикл проф.підготовки

**3. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньо-наукової програми**

	ЗП 01	ЗП 02	ЗП 03	ПП 04	ПП 05	ПП 06	ПП 07	ПП 08	ПП 09
ЗК 1	+						+	+	
ЗК 2							+	+	
ЗК 3		+	+						
ЗК 4		+					+	+	
ЗК 5							+	+	
ЗК 6								+	
ЗК 7							+	+	
ЗК 8		+	+				+	+	
ФК 1						+			+
ФК 2						+			+
ФК 3						+			+
ФК 4				+	+	+			+
ФК 5				+	+	+			+
ФК 6						+			+
АК 1	+						+	+	
АК 2							+	+	
АК 3				+	+	+			
АК 4				+	+	+			
АК 5						+			

4. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньо-наукової програми

	ЗП 01	ЗП 02	ЗП 03	ПП 04	ПП 05	ПП 06	ПП 07	ПП 08	ПП 09
ПРН 1	+								+
ПРН 2							+	+	+
ПРН 3		+	+						+
ПРН 4							+	+	+
ПРН 5		+	+				+	+	+
ПРН 6					+				+
ПРН 7				+		+	+	+	+
ПРН 8							+	+	+
ПРН 9	+			+	+			+	+
ПРН 10						+	+	+	+
ПРН 11						+	+		+
ПРН 12				+	+	+	+	+	+
ПРН 13				+	+	+	+	+	+
ПРН 14				+	+	+	+	+	+
ПРН 15				+	+	+	+	+	+

5. Наукова складова освітньо-наукової програми

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення здобувачем власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Наукова складова передбачає такі види діяльності:

- проведення наукового дослідження та оформлення дисертації;
- оприлюднення результатів наукового дослідження (опублікування статей, участь у конференціях);
- атестація (захист дисертації).

Науково-дослідна робота здобувача освітнього ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) виконується в рамках теми дисертаційної роботи та є основним компонентом освітньо-наукової програми. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Захист дисертації здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач освітнього ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Орієнтовний перелік напрямів дисертаційних досліджень зі спеціальності 015 Професійна освіта:

1. Формування професійної компетентності майбутніх науково-педагогічних працівників закладів спеціалізованої наукової освіти.
2. Підготовка майбутніх науково-педагогічних працівників до застосування права інтелектуальної власності у професійній мистецькій діяльності
3. Формування професійної компетентності майбутніх науково-педагогічних працівників закладів спеціалізованої спортивної освіти.
4. Формування професійної компетентності майбутніх науково-педагогічних працівників закладів спеціалізованої військової освіти.
5. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах.
6. Педагогічні умови розвитку комунікативної культури студентів мистецьких навчальних закладів України.
7. Педагогічні умови формування дослідницької компетентності у майбутніх бакалаврів за напрямом «дизайн».
8. Організаційно-педагогічні умови застосування мультимедіа технологій у підвищенні ефективності підготовки бакалаврів у вищих мистецьких навчальних закладах.
9. Формування соціально-професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання.

10. Формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до підготовки кваліфікованого дизайнера.
11. Підготовка студентів до дослідницької діяльності в контексті компетентнісно-орієнтованої інженерної освіти.
12. Інтеграція змісту фахових дисциплін у підготовці молодшого бакалавра.
13. Організаційно-педагогічні умови наскрізної професійно-практичної підготовки педагога.
14. Організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності студентів вищого мистецького навчального закладу.
15. Педагогічна підтримка професійно-трудової соціалізації студентів професійного навчального закладу.
16. Формування готовності майбутніх дизайнерів до самоосвіти засобами інтерактивних технологій.
17. Технологія формування професійно-особистісного саморозвитку педагога професійного навчання.
18. Формування професійної компетентності у майбутніх дизайнерів (за напрямом).
19. Моніторинг якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у мистецьких навчальних закладах.
20. Формування у майбутніх дизайнерів здатності до професійного саморозвитку у процесі фахової підготовки.
21. Формування культури професійної взаємодії майбутніх дизайнерів у процесі вивчення фахових дисциплін.
22. Педагогічні умови проектної підготовки майбутніх фахівців у мистецьких навчальних закладах.
23. Розвиток творчого потенціалу майбутніх майстрів декоративного мистецтва у процесі вивчення фахових дисциплін.
24. Формування технологічної культури муйбутніх дизайнерів за допомогою мультимедійних засобів.
25. Формування інформаційних компетентностей у майбутніх дизайнерів засобами мультимедіа.
26. Педагогічні умови формування готовності майбутнього дизайнера до інноваційної діяльності.
27. Підготовка майбутніх дизайнерів до інноваційної діяльності.
28. Формування готовності майбутніх дизайнерів до застосування проектних технологій у професійній діяльності.
29. Формування готовності майбутніх викладачів дизайну до професійної діяльності у ліцях.

6. Визначення форм державної атестації здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченою радою, утвореною для проведення
--	---

	<p>разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.</p> <p>Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.</p> <p>Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального плану.</p>
<p>Вимоги до кваліфікаційної роботи</p>	<p>Дисертація – це творча самостійна науково-дослідна робота, яка виконується аспірантом під керівництвом наукового керівника і містить розв'язання актуального наукового завдання галузі професійної освіти, результати якого становлять оригінальний внесок у теорію професійної освіти та оприлюднені у відповідних публікаціях.</p> <p>Дисертація має бути результатом закінченої творчої розробки і свідчити про те, що автор володіє сучасними методами досліджень та спроможний самостійно вирішувати професійно-наукові задачі, які мають теоретичне та практичне значення в галузі професійної освіти.</p> <p>За всі відомості, викладені в дисертації, порядок використання фактичного матеріалу та іншої інформації під час її написання, обґрунтованість висновків та положень, які в ній захищаються, несе відповідальність безпосередньо автор дисертації.</p> <p>Дисертаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Експертна комісія установи, де виконувалась дисертація, вивчає питання про наявність або відсутність у ній текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело.</p> <p>Вимоги щодо оформлення дисертаційної роботи, процедури та особливих умов проведення публічного захисту визначаються Кабінетом Міністрів України.</p>

7. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у Київському державному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука складається з процедур і заходів, передбачених Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», внутрішніми нормативними документами, які визначають та забезпечують систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, запобігання та виявлення академічного плагіату у Київському державному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука та передбачає:

- 1) здійснення моніторингу та періодичний перегляд освітніх програм;

- 2) визначення системи принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів освітнього рівня доктора філософії, науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів такого оцінювання на офіційному веб-сайті Інституту у та інформаційних виданнях;
- 4) наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі для самостійної роботи здобувачів третього рівня вищої освіти за кожною освітньою програмою;
- 5) забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- 6) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені освіти та кваліфікації;
- 7) наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 8) розбудови ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників Інституту і здобувачів рівня доктора філософії
- 9) забезпечення контролю за дотриманням здобувачами ступеня доктора філософії принципів академічної доброчесності.

Додаток Е

**Освітньо-наукова програма 022 «Дизайн» Київської державної академії
декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука**

1

1

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

КІЇВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ ІМЕНІ МИХАЙЛА БОЙЧУКА**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«ДИЗАЙН»**

на здобуття освітньо-наукового ступеня доктор філософії
за спеціальністю 022 «Дизайн»
галузі знань 02 Культура і мистецтво

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Вченої ради
КДАДПМД імені Михайла Бойчука
9 лютого 2023 р., протокол № 07/22-23
Голова вченої ради, ректор
Олена ОСАДЧА

Освітня програма вводиться в дію
з 1 вересня 2023 р.
(наказ від «21» лютого 2023 р. №24-од)

Київ 2023

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми
«Дизайн»

Галузь знань	<i>02 Культура і мистецтво</i>
Спеціальність	<i>022 Дизайн</i>
Рівень вищої освіти	<i>Третій рівень</i>
Кваліфікація	<i>Доктор філософії</i>

РОЗРОБЛЕНО:

Кафедрою мистецтвознавства і
 мистецької освіти
 Протокол № 14.11.2022 р.
 Завідувач кафедри

Катерина ГОНЧАР

РЕКОМЕНДОВАНО:

Вченою Радою КДАДПМД ім.
 М.Бойчука
 Протокол від 22.12. 2022 р. № 5/22-23
 Голова вченої ради

Олена ОСАДЧА

СХВАЛЕНО:

Сектором моніторингу та якості освіти
 Завідувач

Тетяна ІЛЬІНА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з науково-педагогічної
 діяльності

Інна ПЕТРОВА

Начальник навчально-методичного
 відділу

Вікторія ПОГОРЕЦЬКА

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Дизайн», за якою проводиться освітня діяльність з підготовки здобувачів третього рівня (доктор філософії) вищої освіти розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» і «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №266 від 23.03.2016 р., з урахуванням «Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».

Освітньо-професійна програма є нормативним документом Київської академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, який регламентує кваліфікаційні, компетентісні, навчально-методичні, організаційні вимоги до професійної підготовки фахівця освітнього рівня «доктор філософії». Розроблено групою у складі:

1. Дяченко А.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри промислового дизайну Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (гарант освітньо-наукової програми)
2. Самойлович В.В., доктор технічних наук, професор кафедри дизайну середовища Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука
3. Петрова Інна Володимирівна, доктор історичних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної діяльності Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука
4. Гальчинська О.С., доктор філософії (Phd) з дизайну, доцент кафедри графічного дизайну Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Яковець Інна Олександрівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри дизайну ЧДТУ.
2. Нестеренко Петро Володимирович, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну Інституту комп'ютерно-інформаційних технологій та дизайну МАУПІ;
3. Чернявський Костянтин Володимирович, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри графічного дизайну НАОМА;

ЗМІСТ

1. Загальна характеристика освітньо-наукової програми «Дизайн».....	5
2. Перелік компонентів освітньо-наукової програми «Дизайн».....	14
3. Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми «Дизайн».....	16
4. Наукова складова освітньо-наукової програми.....	17
5. Форми атестації здобувачів вищої освіти.....	18
6. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми.....	19
7. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (РН) відповідними компонентами освітньо-професійної програми «Дизайн».....	20

**1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ «ДИЗАЙН»**

Повна назва закладу вищої освіти	Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука Mykhailo Boichuk Kyiv state academy of decorative applied arts and design
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	022 Дизайн
Форми здобуття освіти	Очна, заочна
Освітня кваліфікація	Доктор філософії з дизайну
Професійна кваліфікація	
Кваліфікація в дипломі	Науковий ступінь – Доктор філософії Галузь знань – 02 Культура і мистецтво Спеціальність – 022 Дизайн
Тип диплому та обсяг програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 56 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	Започатковується вперше
Цикл / рівень	Третій (освітньо-науковий) рівень НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Обмеження щодо форми навчання	Немає
Додаткові вимоги до правил прийому	Наявність ступеня магістра. Умови вступу визначаються «Правилами прийому до Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, затвердженими Вченою радою.
Мова (и) викладання	Українська, англійська (окремі дисципліни)
Термін дії освітньо-наукової програми	На період навчання
Інтернет-адреса постійного розміщення опису	https://kdidpamid.edu.ua/academy/navchannya/studentu/katalog-osvitnih-program/

освітньо-наукової програми	
<p style="text-align: center;">2 – Мета освітньої програми</p> <p>підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних в Україні і закордоном фахівців третього рівня вищої освіти, здатних проводити дослідження, що ґрунтуються на сучасних наукових і творчих концепціях та кращих здобутках світових дизайнерських шкіл, які зможуть виокремлювати історичні, економічні та технічні умови розвитку вітчизняного дизайну у ретроспективному дискурсі, визначати роль дизайну в сучасному культурному просторі України.</p>	
<p style="text-align: center;">3 – Характеристика освітньої програми</p>	
Опис предметної області	<p>Галузь знань – 02 Культура і мистецтво Спеціальність – 022 Дизайн Об’єкт вивчення: сфера дизайнерської діяльності, методологічні, мистецтвознавчі, технологічні, економічні, екологічні, психологічні, соціокультурні аспекти дизайну. Цілі навчання: набуття здатності продукувати нові ідеї, розв’язувати комплексні проблеми у сфері дизайну, що передбачає переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та вдосконалення професійної практики. Теоретичний зміст предметної області: поняття, концепції, засоби, принципи, методи дизайну. Методи, методики та технології: загальнонаукові та спеціалізовані галузеві методи дослідження дизайну, методики викладання мистецьких і дизайнерських дисциплін, сучасні цифрові технології, методи аналізу та оброблення інформації, методи моделювання і проектування. Інструменти та обладнання: сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти</p>
Орієнтація освітньо-наукової програми	<p>Освітня, науково-дослідна, прикладна, професійного розвитку. Основні напрями наукових досліджень зі спеціальності 022 Дизайн:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ художньо-історичне осмислення внеску вітчизняної школи дизайну у розвиток світової проектної культури; ▪ вплив осередків народного мистецтва на комплексне формування предметного середовища та одягу;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ дослідження поглядів Михайла Бойчука щодо необхідності естетичного перетворення довкілля людини; ▪ проблеми дизайнерської освіти та підготовки кадрів у галузі дизайну; ▪ універсальний дизайн та його застосування у закладах охорони здоров'я та освіти; ▪ актуальні проблеми естетизації промислової продукції: формоутворення об'єктів (художньо-образні особливості; стайлінг); ▪ регіональні школи дизайну: проблема збереження національної ідентичності на тлі глобалізаційних процесів; ▪ видове різноманіття дизайну: генеза, сучасний стан, тенденції розвитку.
<p>Освітня, науково-дослідна, прикладна, професійного розвитку</p>	<p>Загальний: здобуття теоретичних знань, умінь, навичок, компетентностей, достатніх для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.</p> <p>Спеціальний: Дослідження закономірностей і тенденцій розвитку сучасного дизайну, знання і вміння застосовувати міждисциплінарні підходи та специфічні методи наукового дослідження під час виконання наукового дослідження, застосування набутого досвіду під час проектування інноваційного дизайнерського продукту.</p>
<p>Особливості освітньо-наукової програми</p>	<p>Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії складається з освітньої та наукової складових. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки (56 кредитів ЄКТС).</p> <p>Програма передбачає 21 кредит ЄКТС для вивчення навчального циклу загальної підготовки, спрямованих на здобуття фундаментальних теоретико-методологічних знань і навичок; мовних компетентностей; засвоєння основ педагогіки та психології вищої школи. 19 кредитів ЄКТС передбачено на дисципліни професійної підготовки. Оскільки одним із провідних напрямів наукової діяльності Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука є універсальний дизайн, то до навчального плану було запроваджено ряд дисциплін пов'язаних з інклюзивною освітою та універсальним дизайном. Ці</p>

	<p>дисципліни зорієнтовані на оволодіння аспірантами науковими компетентностями з мистецтвознавства та дизайну для формування наукового світогляду та системних фахових знань; оволодіння методологічним апаратом концептуально-проектного мислення, навичками наукового оперування принципами, прийомами і засобами формування об'єктів універсального дизайну.</p> <p>Вибіркові дисципліни ОНП (16 кредитів ЄКТС) орієнтовані на встановлення міждисциплінарних зв'язків дизайну з суміжними галузями наукових знань (наприклад, з мистецтвознавством, проектним менеджментом), формування наукової бази дизайну і компетенцій аспірантів щодо студювання вітчизняних та закордонних проектних практик, дослідження і наукове вивчення яких має сприяти осмисленню сучасних процесів глобалізації та забезпечувати збереження національної ідентичності українського дизайну в контексті світових мультикультурних процесів.</p> <p>Педагогічна практика та зміст вибірових дисциплін зорієнтовані на формування у аспірантів здібностей працювати в команді; налагодження комунікаційних зв'язків; навичок презентації наукових і практичних здобутків з дизайну, впровадження результатів власних наукових пошуків у змістові компоненти навчального процесу підготовки фахівців з дизайну.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Академічні права випускників	Можуть вступати на наукову програму четвертого рівня та програми післядипломної освіти; брати участь у міжнародній академічній мобільності
Працевлаштування випускників	Випускники аспірантури можуть займати такі посади згідно з класифікатором професій України – 2020 (Україна, ДК 003:2010): 1229.4 Завідувач аспірантури (докторантури) 1229.4 Завідувач кафедри 1237 Керівники науково-дослідних підрозділів 1237.2 Начальники (завідувачі) науково-дослідних підрозділів 1238 Керівники проектів та програм 2141 Професіонали в галузі архітектури та планування міст.

	<p>2141.1. Наукові співробітники (архітектура, планування міст).</p> <p>2142. Професіонали в галузі цивільного будівництва</p> <p>2310 Викладачі університетів та закладів вищої освіти</p> <p>2310.1 Докторант</p> <p>2310.1 доцент</p> <p>2310.2 Викладач вищого навчального закладу</p> <p>2359.2. Інші професіонали в галузі навчання</p> <p>2419.1 Наукові співробітники.</p> <p>245 Професіонали в галузі художньої творчості</p> <p>2452 Професіонали в галузі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.</p> <p>2490 Професіонали, що не входять в інші класифікаційні угруповання.</p> <p>3471 Декоратори та комерційні дизайнери</p>
5 - Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Студентоцентроване навчання, яке ґрунтується на компетентісному підході та авторських методиках науково-педагогічних працівників (лекційних, семінарських, практичних занять, проєктній та дослідницькій роботі), культурі академічної автономії (самонавчання - самостійній роботі з джерелознавчою базою (бібліотеки, репозитарії), фактологічною (архіви, музеї, експозиції виставок, майстерні дизайнерів), інтернет-контентом, онлайн-курси), комунікації з фахівцями в галузі мистецтвознавства та дизайну галузевих науково-дослідних інституцій (спільній роботі над наукоємними та творчими проєктами, конкурсними пропозиціями тощо), участь в моніторингу якості освіти. Під час навчання аспірант виконує індивідуальну науково-дослідну роботу (дисертацію), апробує її результати у підготовці та публікації наукових статей, тез, доповідей на конференціях, семінарах, дискусіях при проведенні круглих столів тощо.</p>
Оцінювання	<p>Оцінювання навчальних досягнень аспірантів здійснюється в умовах кредитно-трансферної організації освітнього процесу за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЄКТС, національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами, що передбачає оцінювання аспірантів за всі види аудиторної та позааудиторної</p>

	<p>навчальної діяльності, спрямованої на опанування навчального навантаження з освітньої програми (докторський іспит зі спеціальності, екзамени, заліки, поточний контроль) та наукової програми (індивідуального плану).</p> <p>На першому та другому курсах основними видами контролю є: поточний контроль (усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, презентації досліджень, самоконтроль) та підсумковий контроль (залік, екзамен). На третьому та четвертому курсах навчання також враховується участь аспірантів у наукових конференціях та семінарах, публікації у фахових журнал групі «Б» та журналах, які індексуються у наукометричних базах Scopus и Web of Science. Також враховується ступінь підготовки та формування елементів індивідуального наукового дослідження, результати і звіти з асистентської педагогічної практики.</p> <p>Звіт аспіранта за результатами виконання індивідуального плану затверджується на засіданні випускової кафедри що півроку, на науковій раді щорічно. По завершенні навчання, представлення результатів на науковому фаховому семінарі та привселюдному захисті дисертації.</p>
Вимоги до кваліфікаційної роботи	<p>Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним науковим дослідженням, що пропонує розв'язання комплексного завдання в галузі знань 02 Культура і мистецтва, спеціальності 022 Дизайн або на її межі з іншими спеціальностями, що передбачає переосмислення наявних і створення нових знань у професійній сфері. Дисертація має відповідати вимогам, встановленим законодавством, бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	<p>Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері дизайну, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати</p>

	<p>проблеми.</p> <p>ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері дизайну на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	<p>СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері дизайну та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з дизайну та суміжних галузей.</p> <p>СК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері дизайну, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.</p> <p>СК3. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень у сфері дизайну українською та іноземною мовами, розуміння іншомовних наукових текстів.</p> <p>СК4. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері дизайну та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.</p> <p>СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері дизайну, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку дизайну.</p> <p>СК6. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті</p>
7 – Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання	<p>РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері дизайну і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з дизайну, отримання нових знань та здійснення інновацій.</p> <p>РН2. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу та прикладних досліджень проблем дизайну, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з</p>

	<p>урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.</p> <p>RH3. Критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p> <p>RH4. Планувати і виконувати теоретичні дослідження у сфері дизайну та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію та дотриманням норм професійної та академічної етики.</p> <p>RH5. Розуміти загальні принципи та методи дизайну, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері дизайну та у викладацькій практиці.</p> <p>RH6. Використовувати сучасні програмні продукти для пошуку, обробки, аналізу, репрезентації наукової інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.</p> <p>RH7. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми дизайну державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.</p> <p>RH8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми дизайну з врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.</p> <p>RH9. Складати пропозиції щодо міжнародного наукового співробітництва, а також щодо фінансування наукових досліджень у сфері дизайну.</p> <p>RH10. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері дизайну, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.</p> <p>RH11. Організувати колективну наукову діяльність та керувати дослідницьким колективом.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Гарант освітньо-професійної програми, склад робочої групи зі створення освітньої програми, наявний кадровий відповідає Ліцензійним умовам підготовки

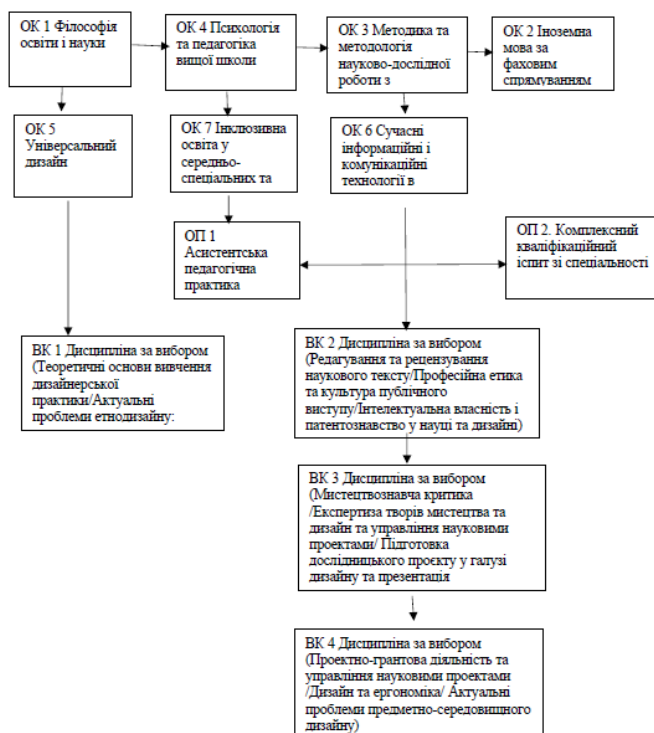
	<p>докторів філософії. Викладачі мають базову освіту, наукову кваліфікацію, відповідну до профілю навчальних дисциплін, досвід роботи у ЗВО, мають необхідну кількість публікацій у фахових, науково-методичних виданнях, мають науковий ступінь доктора чи кандидата наук; беруть активну участь у науково-практичних конференціях різного рівня та працюють у ЗВО на постійній основі.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Для реалізації освітнього процесу в КДАДПМД імені Михайла Бойчука створене матеріально-технічне забезпечення належного рівня, що відповідає ліцензійним умовам. Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребам. Для проведення семінарських і практичних занять, інформаційного пошуку та обробки результатів наявні спеціалізовані навчальні аудиторії, творчі майстерні та комп'ютерні класи з необхідним програмним забезпеченням та необмеженим відкритим доступом до Інтернет-мережі.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Здобувачам наукового ступеня доктор філософії доступні ресурси наукової бібліотеки КДАДПМД ім. М. Бойчука, її офіційний сайт, методичне забезпечення з усіх навчальних дисциплін, точки бездротового доступу до мережі Інтернет, он-лайн ресурси: репозиторій академії та інших закладів вищої освіти, бази даних українських бібліотек, зокрема ЦНБ ім. В.І.Вернадського, міжнародних баз даних тощо.</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>На підставі двосторонніх договорів між Київською державною академією декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука та вищими навчальними закладами України.</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>На підставі двосторонніх договорів між Київською державною академією декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука та вищими навчальними закладами зарубіжних країн-партнерів.</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Передбачається на загальних умовах.</p>

**II. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
«ДИЗАЙН»**

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
Цикл загальної підготовки			
ОК 1	Філософія освіти і науки	4	Іспит
ОК 2	Іноземна мова за фаховим спрямуванням	9	Залік, Іспит
ОК 3	Методика та методологія науково-дослідної роботи з мистецтвознавства та дизайну	4	Залік
ОК 4	Психологія та педагогіка вищої школи	4	Іспит
Цикл професійної підготовки			
ОК 5	Універсальний дизайн	6	Іспит
ОК 6	Сучасні інформаційні і комунікаційні технології в науковій діяльності	4	Залік
ОК 7	Інклюзивна освіта у середньо-спеціальних та вищих закладах України мистецького профілю	4	Іспит
ОП 1	Асистентська педагогічна практика	5	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		40	
Вибіркові компоненти ОНП			
Дисципліни науково-теоретичної підготовки (студент обирає дві дисципліни)			
ВК 1.1.	Теоретичні основи вивчення дизайнерської практики	4	Іспит
ВК 1.2.	Актуальні проблеми етнодизайну: вітчизняний та зарубіжний досвід	4	Іспит
ВК 1.3.	Регіональні школи дизайну	4	Іспит
ВК 2.1.	Редагування та рецензування наукового тексту	4	Залік
ВК 2.2.	Професійна етика та культура публічного виступу	4	Залік
ВК 2.3.	Інтелектуальна власність і патентознавство у науці та дизайні	4	Залік
Дисципліни науково-практичної підготовки (студент вибирає дві дисципліни)			
ВК 3.1.	Мистецтвознавча критика	4	Залік

БК 3.2.	Експертиза творів мистецтва та дизайну	4	Залік
БК 3.3.	Підготовка дослідницького проєкту у галузі дизайну та презентація результатів досліджень	4	Залік
БК 4.1.	Проектно-грантова діяльність та управління науковими проєктами	4	Залік
БК 4.2.	Дизайн та ергономіка	4	Залік
БК 4.3.	Актуальні проблеми предметно-середовищного дизайну	4	Залік
Обсяг вибіркового компонента		16	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		56	

III. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ «ДИЗАЙН»

IV. НАУКОВА СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Індивідуальний навчальний план є науковою складовою освітньо-наукової програми, за яким здобувачем проводиться наукове дослідження, результати якого оформлені за вимогами у вигляді дисертації та оприлюднені в одноосібних публікаціях, в доповідях на науково-практичних конференціях. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання за спеціальністю 022 Дизайн, результати якого характеризуються науковою новизною та практичною цінністю. Виконання індивідуального плану здобувача поєднано з освітньо-науковою програмою навчального плану аспірантури, про що подаються відомості у звіті на що піврічній атестації.

V. ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми атестації	Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації під час засідання постійної або разової спеціалізованої вченої ради.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Підготовлена до захисту дисертація, виконана особисто здобувачем, повинна містити висунуті здобувачем науково обгрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, а також характеризуватися єдністю змісту і свідчити про особистий внесок здобувача в науку. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається консенсусним рішенням науково-педагогічних працівників кафедри під час проведення та обговорення на науковому семінарі. Здобувач наукового ступеня допускається до захисту дисертації після повного виконання відповідної освітньо-наукової програми вищого навчального закладу, проведення власного наукового дослідження та опублікування наукових результатів дисертації. Дисертація має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти.
Вимоги до публічного захисту (демонстрації)	Захист дисертації повинен мати характер відкритої наукової дискусії, в якій зобов'язані взяти участь здобувач, голова та усі члени разової ради. За результатами голосування оформлюється рішення разової ради про присудження (відмову у присудженні) ступеня доктора філософії за формою, затвердженою МОН. У рішенні, яке підписується головою разової ради та скріплюється відбитком печатки закладу, обов'язково зазначаються результати голосування членів разової ради. Невід'ємною частиною рішення є також відеозапис трансляції захисту дисертації, на який накладається електронна печатка закладу, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронної печатки.

**VI МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ
ПРОГРАМИ**

Компетентності	ОК. 01	ОК. 02	ОК. 03	ОК. 04	ОК. 05	ОК. 06	ОК. 07	ОП. 01	БК 1.1	БК 1.2	БК 1.3	БК 2.1	БК 2.2	БК 2.3	БК 3.1	БК 3.2	БК 3.3	БК 4.1.	БК 4.2	БК 4.3
ЗК 1			+		+	+	+		+								+	+	+	+
ЗК 2	+		+	+	+		+		+	+	+						+	+	+	+
ЗК 3		+			+		+				+				+	+		+	+	
ЗК 4			+	+	+	+	+			+	+	+	+	+			+	+	+	
СК 1	+		+		+		+										+	+	+	+
СК 2			+		+	+	+			+	+	+					+			+
СК 3	+	+	+									+			+	+	+			+
СК 4					+		+										+	+	+	
СК 5	+		+		+				+	+	+						+	+	+	+
СК 6	+	+		+			+	+					+							

**VII. МАТРИЦЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАВЧАННЯ (РН) ВІДПОВІДНИМИ КОМПОНЕНТАМИ ОСВІТНЬО-
ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ДИЗАЙН»**

Компетентності	ОК. 01	ОК. 02	ОК. 03	ОК. 04	ОК. 05	ОК. 06	ОК. 07	ОП. 01	БК 1.1	БК 1.2	БК 1.3	БК 2.1	БК 2.2	БК 2.3	БК 3.1	БК 3.2	БК 3.3	БК 4.1	БК 4.2	БК 4.3
РН 1	+				+				+	+	+		+		+	+			+	+
РН 2	+		+		+		+		+	+	+	+	+						+	
РН 3			+						+	+	+	+			+	+				+
РН 4			+			+			+	+	+	+	+	+	+	+				
РН 5			+	+				+				+								+
РН 6			+			+														
РН 7		+	+									+	+	+						
РН 8			+		+												+	+	+	+
РН 9		+			+												+	+		
РН 10	+			+				+												
РН 11				+				+									+	+		

Гарант освітньо-наукової програми,
кандидат педагогічних наук,
т.в.о. декана факультету
декоративно-прикладного мистецтва

Алла ДЯЧЕНКО

Авторська програма з дисципліни «Економіка освіти»

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА І
ДИЗАЙНУ ІМЕНІ МИХАЙЛА БОЙЧУКА

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЕКОНОМІКА ОСВІТИ

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти доктор філософії

Галузі знань 01 – «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями)

Розробник програми: Владислав Овсяник, аспірант Київської академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

Рецензенти:

Володимир ТИМЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дизайну Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Наталя КОЛЕСНИК, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Обговорено та рекомендовано до друку на засіданні Київської академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука «__» _____ 2024 року, протокол № ____ .

Голова НМР _____ Інна ПЕТРОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка»	Вид дисципліни Обов’язкова	
	Спеціальність 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями)	Цикл підготовки професійний	
Модулів – 2	Спеціалізація (за спеціалізаціями)	Рік підготовки:	
Змістовних модулів – 6		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська (назва)	Семестр	
Загальний обсяг годин – 90		3-й-4-й	3-й-4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: Доктор філософії	Лекції	
		14 год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	20 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		42 год.	42 год.
Індивідуальні завдання: -			
Вид семестрового контролю: іспит			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Економіка освіти» полягає у формуванні у здобувачів освіти фундаментальних знань та практичних навичок, необхідних для розуміння економічних аспектів функціонування освітніх установ та ефективного управління ресурсами. Дисципліна сприяє розвитку компетентностей у сферах бюджетування, фінансового планування, стратегічного управління та аналізу економічної ефективності освітніх програм, а також готує майбутніх фахівців до прийняття обґрунтованих фінансових рішень та впровадження сучасних економічних механізмів у сфері освіти.

Завдання навчальної програми «Економіка освіти» спрямовані на формування у здобувачів освіти необхідних знань, навичок і компетенцій для ефективного управління фінансовими ресурсами в освітній сфері. Основні завдання включають розвиток базових знань про економічні механізми функціонування освітніх установ, навчання методам бюджетування та фінансового планування, формування вмінь з аналізу економічної ефективності освітніх програм та стратегічного управління ресурсами. Програма також передбачає ознайомлення здобувачів освіти з сучасними фінансовими технологіями у сфері освіти, розвиток критичного мислення для прийняття обґрунтованих фінансово-управлінських рішень, а також підготовку до професійної діяльності через практичне застосування економічних моделей та кейс-методів, що допоможе здобувачам освіти адаптуватися до змін у фінансово-економічному середовищі освітніх установ, впроваджувати ефективні фінансові стратегії та сприяти підвищенню економічної ефективності освітніх проєктів та закладів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

За результатами навчання за програмою здобувач освіти повинен

знати:

- основи економіки освіти та її роль у функціонуванні освітніх установ;
- принципи фінансування закладів освіти та механізми розподілу ресурсів;
- методи бюджетування та фінансового планування в освітній сфері;
- способи оцінки економічної ефективності освітніх програм;
- інструменти управління фінансовими ресурсами освітніх установ;
- економічні аспекти дизайн-менеджменту в освітніх закладах;
- підходи до стратегічного планування та оптимізації витрат у сфері освіти;
- методи фінансового аналізу та оцінки інвестиційної привабливості освітніх проєктів;
- кейс-методи у фінансовому управлінні освітніми програмами;
- сучасні фінансові технології та їх застосування в освіті;
- державні та приватні механізми фінансування освітньої сфери;
- економічні виклики та тенденції розвитку освіти у XXI столітті;
- підходи до підвищення фінансової грамотності освітян та управлінців;
- інструменти економічного аналізу для прийняття ефективних управлінських рішень.

вміти:

- застосовувати методи бюджетування та фінансового планування в управлінні освітою;
- аналізувати економічну ефективність освітніх програм і проєктів;
- використовувати фінансові інструменти для стратегічного планування в освіті;
- оцінювати інвестиційну привабливість освітніх проєктів;
- управляти ресурсами освітніх установ та оптимізувати витрати;
- застосовувати сучасні економічні моделі для фінансового прогнозування;
- використовувати цифрові технології для аналізу економічних показників освіти;
- впроваджувати дизайн-менеджмент у сфері освітніх програм;
- розробляти фінансові стратегії розвитку освітніх установ;
- застосовувати кейс-методи для вирішення фінансових завдань в освіті;
- використовувати економічний аналіз для прийняття управлінських рішень;
- визначати ключові економічні ризики у фінансуванні освіти;
- ефективно працювати з державними та приватними механізмами фінансування освіти;
- розробляти фінансово обґрунтовані освітні проєкти та програми;
- інтегрувати економічні механізми для підвищення ефективності навчального процесу.

4. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ І КОМПЕТЕНТНОСТІ

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	РН1. Вільно презентувати та обговорювати результати досліджень, наукові та прикладні проблеми професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях українського та міжнародного рівня, брати участь у міжнародних проєктах.	СК2. Здатність застосовувати широкий спектр цифрових засобів, інструментів, ресурсів і технологій, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї.
2.	РН3. Планувати, виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з проблем професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї з використанням сучасного інструментарію.	СК3. Здатність реалізовувати науково-педагогічну діяльність та управління освітнім процесом у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї на основі сучасних наукових підходів.
3.	РН4. Розробляти та реалізовувати в команді наукові та/або інноваційні проєкти у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у цій сфері та дотичних до них міждисциплінарних напрямках.	ФК 5. Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.
4.	РН5. Знаходити, обробляти та аналізувати інформацію щодо проблем професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також	ФК 5. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.

	підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї з різних джерел на основі сучасних технологій її пошуку.	
5	РН8. Організувати та здійснювати освітній процес у закладах професійної(професійно-технічної) та фахової передвищої освіти на сучасних наукових засадах та прогнозувати результати впливу власного дослідження на покращення його якості.	
1.		ЗК1. Здатність розробляти проекти, управляти ними та працювати в команді.
2.		ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті.
3.		ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї на основі етичних міркувань (мотивів).
4.		ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

5. ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва змістових модулів і тем	Всього годин	Кількість годин				Само-стійна робота
			Всього аудиторних	Аудиторні годин			
				Лекційні	Практичні	Семинарські	
Модуль I. Фінансове управління та економічне планування в освіті		42	20	6	4	10	22
1	Тема 1.1. Бюджетування в освітніх установах	8	4	2		2	4
2	Тема 1.2. Фінансове планування та розподіл ресурсів	14	6	2		4	8
3	Тема 1.3. Економічний аналіз навчальних програм з дизайну	20	10	2	4	4	10
Модуль II. Економіка освіти та стратегічне управління		48	28	8	16	4	20
5	Тема 2.1. Дизайн-менеджмент та економічні аспекти дизайнерської освіти	16	8	2	4	2	8
6	Тема 2.2. Управління ресурсами та стратегічне планування	18	10	2	6	2	8
7	Тема 2.3. Кейс-методи у фінансовому управлінні освітніми програмами з дизайну	14	10	2	6	2	4
Всього		90	48	14	20	14	42

6. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I. Фінансове управління та економічне планування в освіті

Тема 1.1. Бюджетування в освітніх установах Ознайомлення з принципами бюджетного процесу у сфері освіти. Вивчення методів планування та розподілу фінансових ресурсів у закладах освіти. Аналіз нормативно-правової бази та джерел фінансування освітніх установ. Розгляд основних моделей бюджетування та їх адаптації до особливостей освітньої сфери. Вивчення ролі державного та приватного фінансування, аналіз можливостей використання грантів та інвестицій у навчальні заклади. Дослідження ефективних методів контролю за виконанням бюджету, оптимізація витрат і забезпечення фінансової стійкості освітніх установ.

Тема 1.2. Фінансове планування та розподіл ресурсів Вивчення основних підходів до фінансового планування в освітніх установах. Аналіз методів прогнозування доходів і витрат у закладах освіти. Дослідження принципів ефективного розподілу фінансових ресурсів з урахуванням стратегічних цілей розвитку освітніх програм. Розгляд механізмів фінансового контролю та оцінки ефективності використання ресурсів. Вивчення міжнародного досвіду фінансового планування в системі освіти.

Тема 1.3. Економічний аналіз навчальних програм з дизайну Дослідження механізмів економічного аналізу в освітній сфері. Оцінка вартості розробки та реалізації навчальних програм у сфері дизайну. Аналіз витрат і доходів освітніх програм з урахуванням економічної ефективності та конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Визначення основних факторів, що впливають на економічну результативність навчальних програм. Використання цифрових інструментів для аналізу фінансових показників у закладах вищої освіти.

Модуль II. Економіка освіти та стратегічне управління

Тема 2.1. Дизайн-менеджмент та економічні аспекти дизайнерської освіти Аналіз економічних аспектів дизайн-освіти. Вивчення ролі економічних факторів у формуванні навчальних програм у сфері дизайну. Оцінка впливу економіки на сучасні тенденції у дизайн-менеджменті. Розгляд питань комерціалізації дизайнерських проєктів та залучення інвестицій у сферу дизайнерської освіти. Вивчення економічних моделей розвитку креативних індустрій та їх впливу на освітню діяльність. Аналіз ефективності навчальних програм, що поєднують дизайн та економіку, розробка фінансових стратегій для закладів освіти, які спеціалізуються на дизайні.

Тема 2.2. Управління ресурсами та стратегічне планування Розгляд підходів до управління матеріальними, кадровими та фінансовими ресурсами закладів освіти. Впровадження стратегічного планування для підвищення ефективності управління освітою. Аналіз методів розподілу ресурсів між підрозділами закладів освіти, оцінка потреб у фінансуванні та ефективне використання

людських ресурсів. Вивчення моделей стратегічного планування, що застосовуються у вищій освіті, дослідження міжнародного досвіду щодо управління освітніми ресурсами. Використання інструментів моніторингу та аналізу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Тема 2.3. Кейс-методи у фінансовому управлінні освітніми програмами з дизайну Використання кейс-методів для аналізу реальних фінансових ситуацій у сфері освіти. Застосування сучасних підходів до управління фінансами в освітніх установах через вивчення практичних кейсів та аналіз ефективності управлінських рішень. Розгляд конкретних ситуацій щодо оптимізації бюджетів, стратегічного планування фінансових потоків, ефективного використання грантових коштів та інвестицій у сфері освіти. Аналіз міжнародних кейсів з управління фінансами у провідних освітніх закладах. Використання сучасних цифрових інструментів для аналізу фінансових рішень у сфері освіти.

7. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточна успішність оцінюється за 100-бальною шкалою з підсумковою формою контролю у вигляді *іспиту*.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література:

1. Базилевич В. Д. Економічна теорія: підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. – 5-те вид., перероб. і доп. – Київ: Знання, 2018. – 832 с.
2. Гриньова В. М. Економіка освіти: навч. посіб. / В. М. Гриньова, С. М. Сичева. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 312 с.
3. Підласий І. А. Управління освітою: навч. посіб. / І. А. Підласий. – Київ: Вища школа, 2019. – 320 с.
4. Савченко В. М. Фінансування освіти в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / В. М. Савченко. – Київ: Освіта України, 2020. – 256 с.
5. Слободянюк О. В. Бюджетування та фінансове планування в закладах освіти / О. В. Слободянюк. – Київ: Академія, 2018. – 288 с.
6. Чухно А. А. Економічні аспекти освітньої діяльності: монографія / А. А. Чухно. – Київ: НАН України, 2017. – 350 с.
7. Даниленко А. І. Менеджмент і економіка освіти: навч. посіб. / А. І. Даниленко, Н. В. Павленко. – Київ: Логос, 2021. – 276 с.
8. Луговий В. І. Система управління освітою в умовах ринкової економіки: підручник / В. І. Луговий. – Київ: Вища школа, 2022. – 290 с.
9. Шпак В. О. Управління фінансами в закладах освіти: підручник / В. О. Шпак. – Львів: Львівська політехніка, 2020. – 320 с.
10. Кириленко О. В. Стратегічне управління освітою: концепції, методи, механізми / О. В. Кириленко. – Харків: Освіта України, 2019. – 305 с.

Додаткова література:

1. Базиль Л., Орлов В., Фурса О., Оружа Л. Розвиток підприємницької компетентності в дизайн-освіті. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2021. 2 (37). С. 493-502.
2. Антонюк В. П. Економіка знань: проблеми та перспективи розвитку / В. П. Антонюк. – Київ: Логос, 2017. – 280 с.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ: Либідь, 2019. – 376 с.

4. Жукова А. В. Економіка освіти: теоретико-методологічні аспекти / А. В. Жукова. – Львів: Львівська політехніка, 2021. – 290 с.

5. Панасенко Е. Управління фінансами в освіті: сучасні виклики та перспективи / Е. Панасенко. – Харків: Основа, 2022. – 315 с.

Додаток И**Анкета для визначення рівня економічної компетентності
респондентів «Економічна саморефлексія»****Інструкція:**

Анкета розроблена для оцінки рівня сформованості ціннісно-мотиваційного критерію за показником «усвідомлення значущості економічних механізмів у сфері освіти». Будь ласка, уважно прочитайте кожне твердження та оберіть відповідь, яка найбільше відповідає вашій думці, поставивши відповідний бал у графі:

1 – повністю не погоджуюся 2 – швидше не погоджуюся 3 – важко відповісти 4 – швидше погоджуюся 5 – повністю погоджуюся

АНКЕТА

1. Я усвідомлюю значення економічних механізмів для ефективного функціонування освітніх програм. (1 – 5)
2. Фінансово-економічні знання необхідні для професійної діяльності в освіті. (1 – 5)
3. Я регулярно слідкую за економічними змінами, що впливають на освітній процес. (1 – 5)
4. Мене цікавить фінансовий аналіз освітніх програм. (1 – 5)
5. Я розумію, як бюджетування впливає на якість освіти. (1 – 5)
6. Використання економічних підходів може покращити ефективність навчальних програм. (1 – 5)
7. Я вважаю, що науково-педагогічним працівникам необхідно володіти економічними знаннями. (1 – 5)
8. Я готовий(-а) використовувати фінансове планування у своїй професійній діяльності. (1 – 5)
9. Я маю достатньо знань про фінансове управління в освіті. (1 – 5)
10. Я прагну вдосконалювати свої економічні компетентності. (1 – 5)

Обробка результатів:

Для підрахунку результатів необхідно визначити середній бал, отриманий респондентом:

Високий рівень – середній бал 4,5–5,0

Середній рівень – середній бал 3,0–4,4

Низький рівень – середній бал 1,0–2,9

Додаток К

Шкала «Ранжування економічних пріоритетів» у розробленні освітньо-професійних програм з дизайну

Інструкція:

Шкала використовується для визначення мотивації до використання економічних підходів у розробленні освітніх програм. Вам пропонується оцінити та ранжувати подані економічні аспекти відповідно до їхньої важливості у процесі створення та управління освітніми програмами. Позначте кожен аспект балом від 1 до 5, де:

- 1 – найважливіший аспект у процесі розроблення освітніх програм;
- 2 – дуже важливий аспект;
- 3 – середньої важливості;
- 4 – менш важливий;
- 5 – найменш важливий аспект.

Будь ласка, оберіть лише одну оцінку для кожного економічного аспекту.

ШКАЛА РАНЖУВАННЯ

1. **Бюджетування** – визначення та розподіл фінансових ресурсів освітньої програми. (1 – 5)
2. **Фінансове прогнозування** – аналіз майбутніх фінансових потреб та можливих економічних змін у сфері освіти. (1 – 5)
3. **Аналіз витрат і доходів** – оцінка економічної ефективності освітньої програми на основі співвідношення витрат і прибутку. (1 – 5)
4. **Управління ресурсами** – стратегічне використання наявних фінансових, матеріальних та людських ресурсів. (1 – 5)
5. **Фінансові ризики та їх мінімізація** – оцінка можливих ризиків і методи їхнього зниження у процесі реалізації освітньої програми. (1 – 5)

Обробка результатів:

Для аналізу результатів підраховується середній бал кожного економічного аспекту серед респондентів. Чим нижчий середній бал, тим більшу значущість має аспект для респондентів. Підсумковий аналіз дозволяє визначити ключові економічні механізми, що потребують посиленої уваги у підготовці науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм.

Додаток Л

Тестування «Готовність до впровадження економічних механізмів у навчальний процес при розробці освітньо-професійних програм з дизайну»

Частина 1. Теоретичні знання

1. Який з наведених підходів є ключовим для фінансового управління освітньою програмою?

- a) Адміністративний контроль
- b) Фінансове планування та бюджетування
- c) Лише державне фінансування
- d) Виключно маркетингові стратегії

2. Що є основним джерелом фінансування освітніх програм у державних закладах?

- a) Грантові програми ЄС
- b) Державний бюджет
- c) Власні кошти здобувачів освіти
- d) Кредитні кошти

3. Який метод аналізу використовується для оцінки ефективності освітніх програм?

- a) SWOT-аналіз
- b) ROI-аналіз (аналіз рентабельності інвестицій)
- c) Метод експертного оцінювання
- d) Метод випадкових величин

Частина 2. Практичні завдання

4. Завдання на фінансовий розрахунок:

Ваш університет отримав **бюджет у розмірі 500 000 грн** на розробку нової освітньо-професійної програми з дизайну. Планується такий розподіл коштів:

40% – заробітна плата викладачів,
25% – обладнання,
15% – маркетинг програми,
20% – інші витрати.

Запитання:

- a) Яку суму буде витрачено на кожну категорію витрат?
- b) Як можна оптимізувати витрати, якщо бюджет скорочено на 10%?

Частина 3. Аналіз фінансової ефективності

Розгляньте дані щодо витрат на програму за останні три роки:

2021 рік: бюджет – 400 000 грн, кількість студентів – 100

2022 рік: бюджет – 450 000 грн, кількість студентів – 120

2023 рік: бюджет – 500 000 грн, кількість студентів – 140

Запитання:

- a) Розрахуйте середню вартість навчання одного здобувача освіти для кожного року.
- b) Чи спостерігається тенденція до підвищення ефективності витрат?

Частина 4. Ситуаційні завдання

5. Управління ресурсами

Дизайн-кафедра отримала обладнання вартістю **200 000 грн**, але у кошторисі немає витрат на його обслуговування.

- a) Які фінансові механізми можна використати для покриття витрат?
- b) Як оптимізувати бюджет кафедри без зменшення ефективності навчального процесу?

6. Розробка фінансової стратегії

Ректор університету доручив вам підготувати фінансову стратегію розвитку кафедри дизайну на три роки.

- a) Які ключові фінансові пріоритети ви визначите?
- b) Які ризики слід врахувати при плануванні?

7. Аналіз інвестицій в освіту

Розгляньте три варіанти інвестицій для розвитку освітньої програми:

Вкладення у цифровізацію навчального процесу

Розширення матеріально-технічної бази

Збільшення стипендіального фонду

Запитання:

- a) Який варіант є найбільш економічно доцільним у короткостроковій перспективі?
- b) Як можна комбінувати ці інвестиції для довгострокового розвитку навчального закладу?

Критерії оцінювання:

Високий рівень – правильні розрахунки, обґрунтовані відповіді, вміння аналізувати економічні процеси та застосовувати знання у фінансовому плануванні.

Середній рівень – частково правильні відповіді, загальне розуміння фінансово-економічних механізмів, але недостатня точність в обґрунтуванні рішень.

Низький рівень – помилки у фінансових розрахунках, недостатнє розуміння економічних аспектів управління освітніми програмами, невміння застосовувати знання на практиці.

«Тест-діагностика економічної компетентності»

Інструкція:

Шановний(а) респонденте!

Цей тест розроблено для оцінки рівня володіння економічними знаннями у сфері освіти. Тест складається з **25 запитань**, розподілених на три рівні складності:

Базовий рівень (I) – загальні знання з економіки освіти, бюджетування та фінансування освітніх закладів.

Середній рівень (II) – аналіз економічної ефективності освітніх програм та методів фінансового управління.

Високий рівень (III) – кейсові завдання, що вимагають оцінки реальних фінансових ситуацій в освіті та ухвалення управлінських рішень.

Будь ласка, виберіть один правильний варіант відповіді у кожному завданні.

I. БАЗОВИЙ РІВЕНЬ (10 запитань)

1. Який із наведених документів регулює фінансування закладів вищої освіти в Україні?
 - а) Закон України «Про освіту»
 - б) Бюджетний кодекс України
 - в) Податковий кодекс України
 - г) Закон України «Про працю»
2. Що таке бюджетування освітніх програм?
 - а) Процес розподілу фінансових ресурсів на освітні потреби
 - б) Визначення навчального навантаження викладачів
 - в) Система акредитації освітніх програм
 - г) Прогнозування студентського контингенту
3. Основне джерело фінансування державних закладів вищої освіти:
 - а) Гранти та міжнародна допомога
 - б) Кошти приватних інвесторів
 - в) Державний та місцевий бюджети
 - г) Оплата навчання студентами
4. Який фінансовий механізм застосовується для регулювання витрат закладів освіти?
 - а) Податкові пільги
 - б) Субвенції та державні дотації
 - в) Система міжнародних кредитів
 - г) Валютне регулювання
5. Що таке економічна ефективність освітніх програм?
 - а) Максимізація прибутку навчального закладу
 - б) Оптиміальне співвідношення витрат та отриманих результатів у сфері освіти
 - в) Збільшення державного фінансування
 - г) Виключно якість викладання

II. СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ (10 запитань)

11. Яка роль фінансового аналізу в управлінні освітнім закладом?
 - а) Визначення пріоритетних напрямів витрат

- б) Контроль за успішністю студентів
 - в) Встановлення навчального плану
 - г) Формування рейтингу викладачів
12. Які основні складові бюджету закладу освіти?
- а) Витрати на зарплату персоналу, господарські потреби, розвиток інфраструктури
 - б) Лише кошти на наукову діяльність
 - в) Виключно грантове фінансування
 - г) Оплата за навчання
13. Як оцінюється ефективність фінансування освітніх програм?
- а) Співвідношення витрат і кількості випускників
 - б) Обсяг витрачених коштів
 - в) Число викладачів, що працюють у закладі
 - г) Залучення інвесторів
14. Які чинники впливають на фінансову стабільність закладу освіти?
- а) Державне фінансування, власні надходження, інвестиції
 - б) Виключно міжнародні програми фінансування
 - в) Тільки кількість студентів
 - г) Політична ситуація
15. Як можна підвищити фінансову ефективність закладу освіти?
- а) Розширення програм додаткової освіти
 - б) Виключно через скорочення витрат
 - в) Збільшення кількості студентів без контролю за якістю
 - г) Оптимізація внутрішніх фінансових процесів та залучення додаткових ресурсів

III. ВИСОКИЙ РІВЕНЬ (5 кейсових завдань)

21. Заклад вищої освіти отримав державне фінансування у розмірі 10 млн грн. Керівництво має визначити, як розподілити ці кошти між оплатою праці, модернізацією інфраструктури та закупівлею обладнання. Яким має бути оптимальний підхід до бюджетного планування?
- а) Виділити більшість коштів на зарплати викладачів
 - б) Рівномірно розподілити фінансування між усіма напрямками
 - в) Орієнтуватися на стратегічний розвиток закладу та враховувати пріоритетні потреби
 - г) Витратити кошти лише на технічне обладнання
22. Університет планує залучити додаткові фінансові ресурси. Який метод є найбільш ефективним?
- а) Запровадження комерційних освітніх програм
 - б) Підвищення плати за навчання
 - в) Отримання грантів і партнерство з бізнесом
 - г) Лише державне фінансування
23. При аналізі фінансової звітності університету виявлено значне перевищення запланованих витрат. Який перший крок слід зробити для вирішення проблеми?
- а) Скорочення фінансування всіх підрозділів
 - б) Проведення внутрішнього аудиту та оптимізація витрат
 - в) Збільшення кількості студентів
 - г) Зниження зарплат викладачів

III. ВИСОКИЙ РІВЕНЬ (продовження кейсових завдань)

24. Керівництво закладу вищої освіти планує запровадити нову освітню програму, яка вимагає значних фінансових вкладень. Однак поточний бюджет університету обмежений. Який варіант фінансування буде найбільш ефективним у цій ситуації?
- а) Перерозподіл внутрішніх ресурсів та скорочення фінансування інших програм
 - б) Залучення грантів та інвесторів, а також партнерство з бізнесом
 - в) Підвищення вартості навчання для студентів
 - г) Виключно державне фінансування, оскільки воно є основним джерелом доходів
25. Заклад освіти має можливість отримати фінансування на розвиток інноваційної інфраструктури, однак умови надання коштів передбачають співфінансування зі сторони університету. Що слід зробити керівництву закладу?
- а) Відмовитися від проєкту через нестачу власних коштів
 - б) Проаналізувати можливість залучення додаткових інвестицій від бізнес-партнерів та державних програм
 - в) Використати всі резервні фонди закладу для співфінансування, не враховуючи інші потреби
 - г) Запровадити нові платні послуги для студентів, щоб швидко накопичити необхідні кошти

Методика «Аналіз економічних рішень»

Інструкція:

Методика спрямована на оцінку рівня сформованості рефлексивно-аналітичного критерію за показником «здатність до оцінки ефективності економічних рішень у процесі управління освітніми програмами». Учасникам пропонується оцінити та вибрати найбільш ефективні фінансові рішення в рамках запропонованих ситуацій.

Сутність завдання:

Респондентам пропонується набір коротких фінансових сценаріїв, які містять:

дві альтернативи фінансування освітньої програми;
передбачувані переваги та ризики кожного варіанту;
можливий вплив фінансових рішень на якість освітнього процесу.

Процедура проведення:

1. Учасники отримують 3 кейси, кожен з яких містить дві альтернативні фінансові моделі освітньої програми.
2. Вони аналізують сценарії, оцінюючи їх за критеріями ефективності, ризиків та економічної доцільності.
3. Респонденти обирають один із запропонованих варіантів та обґрунтовують свій вибір у письмовій формі.
4. Відповіді оцінюються експертною групою за критеріями логічності, фінансової обґрунтованості та стратегічного підходу.

Оцінювання результатів:

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

Обґрунтованість вибору – наскільки логічно та раціонально респондент аргументує своє рішення.

Економічна доцільність – відповідність вибраного варіанту фінансовим можливостям навчального закладу.

Оцінка ризиків – врахування можливих фінансових загроз.

Рівні оцінювання:

Високий рівень – учасник чітко обґрунтовує свій вибір, враховує всі можливі фінансові аспекти та прогнозує ефективність рішення.

Середній рівень – аналіз є частковим, вибір потребує додаткових пояснень, але має логічну основу.

Низький рівень – рішення прийняте без достатнього економічного обґрунтування, містить невраховані ризики.

Приклади фінансових сценаріїв:

Сценарій 1: Оптимізація фінансування освітніх програм

Варіант А: Вкласти кошти у розширення навчальних курсів та додаткових спеціалізацій (ризик – зростання витрат на викладацький склад та інфраструктуру).

Варіант Б: Перенаправити фінансування на покращення технічного оснащення аудиторій (ризик – обмеження кількості навчальних програм).

Сценарій 2: Використання державних субсидій

Варіант А: Використати державне фінансування для оновлення матеріально-технічної бази (ризик – складна процедура звітності перед державними органами).

Варіант Б: Витратити субсидії на підвищення кваліфікації викладачів та міжнародні стажування (ризик – можливий відтік кадрів після отримання досвіду за кордоном).

Сценарій 3: Стратегія фінансової стійкості закладу освіти

Варіант А: Впровадження контрактної системи навчання для фінансової стабільності (ризик – зменшення доступності освіти для малозабезпечених студентів).

Варіант Б: Запровадження грантових програм для підтримки досліджень та інноваційних проєктів (ризик – залежність від грантодавців та нестабільність фінансування).

Додаток П

Тест «Здатність до ухвалення фінансово-економічних рішень у сфері освіти»

Мета:

Оцінити рівень сформованості навичок прийняття фінансово-економічних рішень у сфері управління освітніми програмами.

Інструкція:

Респондентам пропонуються три частини тесту:

Теоретичні питання – вибір правильної відповіді.

Практичні завдання – вибір оптимального рішення або пропозиція власного.

Ситуаційні завдання – розгорнуті відповіді.

Частина 1. Теоретичні питання (*Оберіть правильний варіант відповіді*)

Основним джерелом фінансування державних освітніх програм в Україні є:

- a) Спонсорські внески
- b) Державний бюджет
- c) Грантові програми
- d) Кошти самофінансування

Який метод аналізу використовується для оцінки ефективності освітніх програм?

- a) SWOT-аналіз
- b) ROI-аналіз
- c) Технічний аналіз
- d) Статистичне моделювання

Частина 2. Практичні завдання (*Оберіть правильний варіант або запропонуйте власний*)

✦ **Завдання 1. Розподіл фінансів**

Університет отримав **200 000 грн** на розвиток кафедри дизайну. Як їх розподілити?

- a) 50% – зарплати викладачів, 30% – обладнання, 20% – реклама
- b) 40% – зарплати, 40% – обладнання, 20% – реклама
- c) 30% – зарплати, 50% – обладнання, 20% – реклама
- d) Інший варіант (напишіть свій розподіл)

✦ **Завдання 2. Оптимізація бюджету**

Бюджет програми скорочено на 15%. Як зберегти якість навчального процесу?

- a) Скоротити адміністративні витрати
- b) Відмовитися від оновлення обладнання
- c) Зменшити фінансування реклами
- d) Інший варіант (напишіть свій підхід)

Частина 3. Ситуаційні завдання (*Розгорнута відповідь*)

✦ Ситуація 1. Залучення додаткового фінансування

Заклад планує нову освітню програму, але бюджетних коштів недостатньо.

- ☑ Назвіть два джерела фінансування та поясніть їхню ефективність.

✦ Ситуація 2. Управління ресурсами

Кафедра отримала обладнання, але бюджет не передбачає його обслуговування.

- ☑ Як забезпечити фінансування для технічного обслуговування без скорочення інших статей витрат?

Критерії оцінювання:

- ☑ **Високий рівень** – правильні розрахунки, логічне обґрунтування.
- ☑ **Середній рівень** – частково правильні рішення, невеликі помилки.
- ☑ **Низький рівень** – некоректний розподіл коштів, відсутність обґрунтування.

Примітка: Тест оцінює рівень готовності до ухвалення фінансово-економічних рішень у сфері освіти та розробки освітніх програм.

Додаток Р**Методика оцінювання «Фінансового планування освітніх програм»****Мета:**

Оцінити рівень сформованості навичок ефективного розподілу фінансових ресурсів при розробленні освітніх програм.

Інструкція:

Респондентам пропонується ситуаційна задача, що моделює процес фінансового планування.

Умови завдання:

Навчальний заклад отримав бюджет у розмірі **500 000 грн** на реалізацію освітньої програми. Потрібно розподілити кошти між п'ятьма статтями витрат:

1. **Заробітна плата викладачів**
2. **Закупівля обладнання**
3. **Розробка навчально-методичних матеріалів**
4. **Адміністративні витрати**
5. **Маркетинг освітньої програми**

Респондент має розподілити бюджет та обґрунтувати свій вибір.

Критерії оцінювання:

- ✓ **Високий рівень** – логічний та збалансований розподіл, аргументоване обґрунтування.
- ✓ **Середній рівень** – частково обґрунтовані рішення, допущені незначні помилки.
- ✓ **Низький рівень** – необґрунтований розподіл коштів, нелогічні витрати

Додаток С

Методика оцінювання «Фінансового стратегічного мислення»**Мета:**

Оцінити здатність ухвалювати стратегічні фінансові рішення при плануванні освітніх програм.

Інструкція:

Респондентам пропонуються три ситуаційні кейси з варіантами рішень.

✦ Кейс 1: Бюджетні обмеження

Навчальний заклад отримав недостатнє фінансування. Оберіть один варіант дій:

- А. Скоротити витрати на навчальні матеріали
- В. Зменшити зарплату викладачам
- С. Шукати додаткові джерела фінансування

✦ Кейс 2: Оптимізація витрат

Бюджет освітньої програми обмежений. Як ефективніше його використати?

- А. Оновити навчальне обладнання
- В. Підвищити кваліфікацію викладачів
- С. Оптимізувати адміністративні витрати

✦ Кейс 3: Фінансова криза

Освітня установа має дефіцит бюджету. Який варіант вибрати?

- А. Скоротити адміністративний персонал
- В. Підвищити плату за навчання
- С. Впровадити комерційні курси

Критерії оцінювання:

- ✓ **Високий рівень** – раціональний вибір, логічне обґрунтування, врахування ризиків.
- ✓ **Середній рівень** – логічне рішення, але недостатньо аргументоване обґрунтування.
- ✓ **Низький рівень** – необґрунтовані рішення, відсутність аналізу ризиків.

Додаток Т

Методика оцінювання «Фінансової аналітики освітніх програм»**Мета:**

Оцінити рівень володіння навичками аналізу фінансової ефективності освітніх програм.

Інструкція:

Респондентам пропонується фінансовий звіт закладу освіти за три роки.

✦ Дані звіту:

2021 рік – бюджет **400 000 грн**, здобувачів освіти **100**

2022 рік – бюджет **450 000 грн**, здобувачів освіти **120**

2023 рік – бюджет **500 000 грн**, здобувачів освіти **140**

Завдання:

1. **Розрахувати ефективність витрат на одного здобувача освіти.**
2. **Оцінити фінансову стабільність програми.**
3. **Запропонувати стратегію покращення фінансової ефективності.**

Критерії оцінювання:

- ✓ **Високий рівень** – правильні розрахунки, глибокий аналіз, обґрунтовані рекомендації.
- ✓ **Середній рівень** – частково правильні розрахунки, загальний аналіз.
- ✓ **Низький рівень** – помилки в розрахунках, відсутність аналітики.

✦ Загальні висновки:

- ◆ Оцінювання праксеологічного критерію показало, що більшість респондентів мають **низький рівень** фінансового управління освітніми програмами.
- ◆ Найскладнішими виявилися завдання, пов'язані з аналізом фінансових звітів та ухваленням стратегічних фінансових рішень.
- ◆ Необхідно розробити додаткові навчальні програми та тренінги для підвищення рівня економічної компетентності педагогічних працівників.

☑ Рекомендації:

Включити модуль «**Фінансовий менеджмент в освіті**» до підготовки викладачів.

Розробити серію **тренінгів із фінансового планування освітніх програм**.

Запровадити **практичне фінансове управління проєктами** для педагогічних працівників.

Додаток У**Методика «Оцінка економічної рефлексії»****Мета:**

Оцінити рівень усвідомлення економічних механізмів у сфері освіти та здатність науково-педагогічних працівників до критичного аналізу економічних процесів.

Інструкція:

Респондентам пропонуються три ситуаційні завдання, які відображають реальні економічні виклики у сфері освіти. Учасники мають визначити можливі фінансові інструменти для вирішення зазначених проблем, обґрунтувати свій вибір та описати очікуваний результат.

Ситуаційні завдання:

1. Освітній заклад планує впровадження нової Освітньо-професійної програми з дизайну, однак бюджетні обмеження не дозволяють повністю забезпечити матеріально-технічну базу. Які фінансові механізми можна використати для залучення додаткових ресурсів?
2. Університет отримав грантове фінансування, яке має бути витрачене на розвиток освітньої програми. Запропонуйте алгоритм розподілу коштів для забезпечення максимальної ефективності навчального процесу.
3. Через зменшення державного фінансування освіти програма ризикує втратити частину викладацького складу. Які альтернативні джерела фінансування можна використати для збереження кадрового потенціалу?

Критерії оцінювання:

Високий рівень – обґрунтований вибір економічних механізмів, стратегічне мислення.

Середній рівень – частково правильні рішення, недостатня аргументація.

Низький рівень – необґрунтовані або некоректні відповіді.

Додаток Ф**Методика «Фінансово-економічний аналіз освітніх програм»****Мета:**

Оцінити рівень здатності респондентів до аналізу фінансово-економічних процесів освітніх закладів на основі реальних фінансових показників.

Інструкція:

Респондентам надається фінансовий звіт освітньої програми за три роки. Необхідно провести аналіз витрат та доходів, визначити фінансові тенденції, розрахувати ефективність витрат на одного здобувача освіти та сформулювати висновки щодо стабільності фінансового стану навчального закладу.

Завдання:

1. Розрахуйте середню вартість навчання на одного здобувача освіти у 2021, 2022 та 2023 роках, використовуючи надані фінансові показники.
2. Проаналізуйте, чи є фінансова ситуація освітньої програми стабільною, чи спостерігається дефіцит бюджету.
3. Запропонуйте заходи для оптимізації витрат та підвищення ефективності фінансування навчального закладу.

Критерії оцінювання:

Високий рівень – правильні розрахунки, логічні висновки, обґрунтовані пропозиції.

Середній рівень – часткове розуміння фінансових процесів, наявність незначних помилок.

Низький рівень – некоректні розрахунки, відсутність обґрунтованих висновків.

Додаток X**Методика «Системне оцінювання економічних стратегій»****Мета:**

Оцінити здатність респондентів до стратегічного аналізу фінансових процесів у сфері освіти та ухвалення ефективних фінансових рішень.

Інструкція:

Респондентам пропонуються три варіанти фінансових стратегій для розвитку освітньої програми. Необхідно обрати оптимальну стратегію, обґрунтувати свій вибір та оцінити можливі ризики та перспективи.

Фінансові стратегії:

1. **Стратегія економії** – скорочення адміністративних витрат та раціоналізація витрат на матеріально-технічну базу.
2. **Стратегія залучення інвестицій** – пошук альтернативних джерел фінансування, співпраця з бізнесом, грантові програми.
3. **Стратегія розширення освітніх послуг** – впровадження платних курсів, підвищення плати за навчання.

Завдання:

1. Оберіть найбільш ефективну стратегію розвитку освітньої програми та обґрунтуйте свій вибір.
2. Визначте можливі ризики впровадження обраної стратегії.
3. Запропонуйте заходи для мінімізації фінансових ризиків.

Критерії оцінювання:

Високий рівень – логічний вибір стратегії, обґрунтовані висновки, врахування ризиків.

Середній рівень – часткове розуміння економічних процесів, недостатня аргументація.

Низький рівень – необґрунтовані рішення, відсутність аналізу ризиків.

Питання до іспиту з навчальної дисципліни «Економіка в освіті»**Модуль І. Фінансове управління та економічне планування в освіті****Тема 1.1. Бюджетування в освітніх установах**

1. Поняття та основні принципи бюджетування в освітніх закладах.
2. Джерела фінансування освітніх установ: державний та приватний сектори.
3. Методи та підходи до формування бюджету в закладах освіти.
4. Особливості складання кошторису навчального закладу.
5. Види бюджетного планування та їх застосування в освітніх установах.
6. Проблеми та виклики бюджетного фінансування вищої освіти.
7. Інструменти контролю та аналізу бюджетних витрат у навчальних закладах.
8. Стратегії оптимізації витрат в освітніх установах.
9. Вплив фінансової автономії на ефективність управління освітою.
10. Основні показники фінансової ефективності бюджетування.

Тема 1.2. Фінансове планування та розподіл ресурсів

11. Основи фінансового планування в системі освіти.
12. Методи розподілу фінансових ресурсів між освітніми програмами.
13. Поняття та особливості середньострокового та довгострокового фінансового планування.
14. Визначення ключових пріоритетів у фінансуванні навчальних програм.
15. Вплив фінансових ризиків на освітній процес та методи їх мінімізації.
16. Економічна доцільність використання альтернативних джерел фінансування освіти.
17. Роль фінансового прогнозування у плануванні освітньої діяльності.
18. Методи оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів.
19. Політика державного фінансування освіти в Україні: стан та перспективи.
20. Державне та приватне партнерство у фінансуванні освітніх програм.

Тема 1.3. Економічний аналіз навчальних програм з дизайну

21. Особливості фінансового забезпечення освітніх програм з дизайну.
22. Методи оцінювання економічної ефективності дизайнерських освітніх програм.
23. Аналіз витрат та доходів навчальних програм у сфері дизайну.
24. Вплив інвестицій у дизайнерську освіту на розвиток креативної індустрії.
25. Розрахунок собівартості освітніх послуг у сфері дизайну.
26. Фактори, що впливають на фінансування програм дизайну в закладах вищої освіти.

27. Використання кейс-методу для оцінки економічних аспектів програм дизайну.
28. Проблеми економічного планування в дизайнерській освіті.
29. Оптимізація фінансових ресурсів у навчальних програмах дизайну.
30. Аналіз перспектив розвитку економіки дизайнерської освіти в Україні.

Модуль II. Економіка освіти та стратегічне управління

Тема 2.1. Дизайн-менеджмент та економічні аспекти дизайнерської освіти

31. Поняття дизайн-менеджменту в освітньому процесі.
32. Взаємозв'язок економічних та управлінських аспектів у дизайнерській освіті.
33. Економічні моделі розвитку дизайнерської освіти.
34. Основні критерії ефективності управління освітніми програмами з дизайну.
35. Фінансова мотивація викладачів у сфері дизайнерської освіти.
36. Вплив ринку праці на формування навчальних програм у дизайні.
37. Управління інноваціями в дизайнерській освіті: економічний аспект.
38. Визначення рентабельності освітніх проєктів у сфері дизайну.
39. Маркетингові стратегії фінансування навчальних програм з дизайну.
40. Аналіз конкурентоспроможності освітніх програм у сфері дизайну.

Тема 2.2. Управління ресурсами та стратегічне планування

41. Сутність стратегічного планування в управлінні освітніми ресурсами.
42. Фактори, що впливають на ефективність розподілу ресурсів у сфері освіти.
43. Визначення ключових показників ефективності освітніх програм.
44. Методи оцінки інвестиційної привабливості освітніх ініціатив.
45. Вплив макроекономічних факторів на фінансування освіти.
46. Ефективне управління людськими ресурсами в освітніх закладах.
47. Використання SWOT-аналізу в стратегічному плануванні освітніх програм.
48. Застосування технологій цифрового управління фінансами в освіті.
49. Роль економічної аналітики у формуванні стратегії розвитку закладів освіти.
50. Перспективи розвитку стратегічного управління фінансами в освіті.

Довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ДЕКОРАТИВНО - ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
імені МИХАЙЛА БОЙЧУКА
(КДАДПМД ім. М. Бойчука)

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
На тему: «Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну» на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) у галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»
Овсяника Владислава Олеговича

Упродовж 2023-2025 рр. на базі Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука впроваджувалися у практику результати дисертаційного дослідження на тему: «Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну».

Експериментальна робота проводилася в рамках навчального процесу під час вивчення дисципліни «Економіка освіти», для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 022 «Дизайн» що дозволило комплексно оцінити рівень сформованості економічних компетентностей здобувачів освіти та ефективність запропонованої моделі їхньої підготовки.

Під час експерименту впроваджено навчальний посібник «Економіка освіти в дизайні», методичні рекомендації та розроблені автором навчальні матеріали з дисципліни «Економіка освіти», що сприяли формуванню у здобувачів освіти необхідних знань і навичок застосування економічних механізмів у професійній діяльності.

Результати експериментальної роботи засвідчили підвищення рівня сформованості економічної компетентності здобувачів вищої освіти третього (освітнього рівня) за спеціальністю 022 «Дизайн». Запропонована модель навчання продемонструвала ефективність у формуванні стратегічного бачення фінансового управління освітніми програмами, що є ключовим фактором у забезпеченні їхньої конкурентоспроможності та якісної підготовки майбутніх науково-педагогічних працівників у сфері дизайну.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження Овсяника Владислава Олеговича на тему: «Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-

професійних програм з дизайну» обговорено та схвалено на засіданні кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (протокол № 8 від 12 березня 2025 року) та рекомендовано для впровадження в практику освітнього процесу закладів вищої освіти України, що здійснюють підготовку за спеціальністю 022 Дизайн.

Проректор з науково-педагогічної діяльності

Інна ПЕТРОВА

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ
(ІОД НАПН України)

вул. Січових Стрільців, 52-Д, м. Київ, 04053
телефон / факс (044) 481-27-27, (044) 483-14-67
e-mail: iod.napn@ukr.net / web-сайт: iod.gov.ua
код ЄДРПОУ 35392834

17.02.2025 № 02-15/43

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційної роботи
«Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну» Овсяника Владислава Олеговича, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) у галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Проектно-творча обдарованість учнів і учнівської молоді вимагає науково обгрунтованого педагогічного супроводу її розвитку у процесі професійної освіти. Для повноцінного розвитку проектно-творчої обдарованості учнів і учнівської молоді ефективним є міждисциплінарний підхід до наукової, мистецької і технологічної освіти. Формування міждисциплінарної проектно-творчої компетентності у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої професійної освіти забезпечується дизайн-освітою.

Упродовж 2022-2024 рр. у процесі підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Інституті обдарованої дитини НАПН України впроваджувалися результати дисертаційної роботи Овсяника Владислава Олеговича, виконаної у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. У робочу програму і силабус дисципліни вільного вибору студентів «Психолого-педагогічні основи проектної творчості» було внесено окремі теми навчального посібника «Економіка освіти в дизайні», розробленого дисертантом. У здобувачів освітньо-наукового рівня вищої освіти формується компетентність з міждисциплінарного проектування, у змісті якого вагомим місцем займають теоретичні та емпіричні знання з основ дизайн-менеджменту та інформаційного дизайн-маркетингу, економічний аспект дизайн-освіти, уявлення про комплексне проектування інноваційної продукції.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження Овсяника Владислава Олеговича обговорено та схвалено на засіданні відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих (протокол № 2 від 18 лютого 2024 р.) та рекомендовано для впровадження в освітній процес закладів вищої освіти України, що здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю 015 «Професійна освіта».

Заступник директора з наукової роботи
Інституту обдарованої дитини
НАПН України,
кандидат пед. наук

Альона МАЛИНОШЕВСЬКА

Людмила Малиношевської
з сестричків;

Наталя

Вікторія

Jan.

Заклад вищої освіти
«Відкритий
міжнародний УНІВЕРСИТЕТ
розвитку людини
«УКРАЇНА»

Higher Education Institution
«Open
International UNIVERSITY
of Human Development
«UKRAINE»

21.01.2025, № 881-04

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
На тему «Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну» на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) у галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»
Овсяника Владислава Олеговича

Упродовж 2023-2024 рр. на базі Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» впроваджувалися результати дисертаційного дослідження Овсяника Владислава Олеговича на тему «Формування готовності науково-педагогічних працівників до застосування економіки освіти у процесі розроблення освітньо-професійних програм з дизайну» в освітній процес Інституту філології та масових комунікацій. Запропоновані розробки та рекомендації дисертаційного дослідження автора були впроваджені в освітній процес на кафедрі дизайну при викладанні дисципліни «Економіка освіти» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Впровадження результатів дослідження підтвердило ефективність методики викладання дисципліни «Економіка освіти», яка охоплювала як теоретичні, так і практичні заняття. Тематика дисципліни включала: бюджетування та фінансове планування в освіті, економічний аналіз навчальних програм, управління ресурсами та стратегічне планування, дизайн-менеджмент та економічні аспекти дизайнерської освіти, кейс-методи у фінансовому управлінні освітніми програмами та інші.

Результати впровадження показали, що така дисципліна сприяла підвищенню професійних компетентностей здобувачів освіти, розвивала їхню здатність до критичного аналізу фінансових рішень у сфері освіти, ефективного управління ресурсами та стратегічного планування освітніх програм.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження Овсяника Владислава Олеговича були обговорені та схвалені на засіданні кафедри дизайну Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» (протокол № 5; від 30 грудня 2024 року) і рекомендовані для впровадження в освітній процес закладів вищої освіти України, що здійснюють підготовку за спеціальністю 022 Дизайн.

Проректор з освітньої діяльності
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»

Оксана КОЛЯДА